

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566
Volume 11 Number 3 September - December 2023

การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย

วิเชียร สิงห์ใหม่, เนตรชนก สุนาสวน และธีรวุฒิ แสงมณีเดช

อิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงานผ่านความภาคภูมิใจแห่งตน
ในองค์การและการรับรู้ความสามารถของตนเอง

เพ็ญศิริ ศรีสมปอง และพิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์

การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

อิสริ ไพเราะ

การใช้หลักพลธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

สกลกร ศรีไชย ลิทธิพงษ์ ลิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุดิพร

การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางสงขลา

ธีรวัฒน์ รอดขวัญ, พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร และสุปรียา ชำนาญพุดิพร

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระปลัดธีรวัฒน์ ศิริภัทราธิวัฒน์ (ชุดิบุญโญ), สุปรียา ชำนาญพุดิพร และกันตภณ หนูทองแก้ว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามที่สะอาดของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯ
และปริมณฑลโดยใช้แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคเอส-โอ-อาร์

ณัฐธินิชา ปัสสาจันทร์, ญาณวดี ช่างไม้, อรอุมา สุกใส, อรารรยา แสนมะโน และจารุพร ตั้งพัฒน์กิจ

การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา

สรศักดิ์ สุขนวล, ลิทธิพงษ์ ลิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุดิพร

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักทฤษฎี
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

อภิสรรา นิคมรัตน์, ลิทธิพงษ์ ลิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุดิพร

ประสิทธิภาพการออกเอนด์ที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชรบุรี

ณรัชยา แก่นสาร และวนิดา พรหมหล้า

การจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร

กันยาร บัญยงค์, พ้าใส สามารถ และรัชยา รักดีจิตต์

การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว

ธีรวุฒิ แสงมณีเดช, กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และชัชวาล แสงทองล้วน

ISSN 2229-1598

E-ISSN 2697-4460

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

JOURNAL OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT INNOVATION

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566

Vol. 11 No. 3 September - December 2023

เจ้าของ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

บรรณาธิการ

ดร.วิทยา เจียรพันธุ์ (ศูนย์วุฒิอาชีวศึกษาคณาจารย์
จังหวัดนนทบุรี (ศว.นบ.))

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ
ศ.ดร.อรุณ รักธรรม
ดร.สำเนียง อนุพันธุ์กุล
อาจารย์พี ม่วงนนท์
รศ.ดร.สมพร เพื่องจันทร์
รศ.ดร.ยุทธ ไถยวรรณ
ผศ.ดร.พนาสณฑ์ เกาะสุวรรณ
ผศ.ดร.กุสุมา ผลาพรหม
ผศ.ดร.เพชรรัตน์ ไสยสมบัติ
ดร.อริช สิริวิศรา

รองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ชงโค แซ่ตั้ง (มทร.ตะวันออก)
ผศ.ดร.วิระพล แจ่มสวัสดิ์ (มทร.ตะวันออก)

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.นิยม รัฐอมฤต (ม.ธรรมศาสตร์)
รศ.ดร.จุมพล หินพานิช (ม.รังสิต)
รศ.ดร.ชมภูช หนุนาค (มทร.รัตนโกสินทร์)
รศ.ดร.ดำรงศักดิ์ จันทิพย์ (ม.รามคำแหง)
รศ.ดร.ดวงตา สราญรมย์ (ม.ราชพฤกษ์)
รศ.ดร.ศิริรัตน์ ชุมหกล้าย (ม.มหิดล)
รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉิรินัง (มทร.รัตนโกสินทร์)
ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร (มรภ.บ้านจอมบึง)
ผศ.ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง (มทร.รัตนโกสินทร์)
ดร.รักเกียรติ หงส์ทอง (มรภ.เพชรบุรี)
ดร.สุภาพร เฟ่งพิศ (มทร.รัตนโกสินทร์)

ข้อมูลติดต่อ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
96 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทรศัพท์/โทรสาร 02-441-6067

ข้อความและบทความในวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

JOURNAL OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT INNOVATION

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566

Vol. 11 No. 3 September - December 2023

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาก่อนทรงบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์
ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.พันธุ์ทิพย์ รามสูต
ศาสตราจารย์ ดร.พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี
ศาสตราจารย์ คลินิก นายแพทย์ วิรุณ บุญนุช
ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุเทพ เชาวลิตร
ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บุญญาธิการ
ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน
ศาสตราจารย์ ดร.อรุณ รักธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช
รองศาสตราจารย์ ดร.ชมภูนุช หนุแนก
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทระโคติกา
รองศาสตราจารย์ ดร.นิติชาญ ปลื้มอารมณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิติพล ภูตะโชติ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม มณีโรจน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล
รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี ฉิรินัง
รองศาสตราจารย์ ดร.ฤเดช เกิดวิชัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา สัจพันโรจน์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทรพรหม
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐนัตถานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิพร เกตุแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรธีรชัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร เพ็ญจันทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ
รองศาสตราจารย์ รอ.ทพญ.ดร.สุพัตรา วรรณสืบเชื้อ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี
รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบลด
รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ
รองศาสตราจารย์ ปภาวดี มนต์วิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก สุทัศน์ ณ อยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา ต้นเปาว์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทระโคติกา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.การุณนันทน์ รัตนเสนวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญปภัสนสร จานทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงโค แซ่ตั้ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ เชาวแสงรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมา ไหล่ลอย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ปฏิทัศน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ มีใจเชื้อ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ชัย นราภรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ สุศลสัมพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎาพร บุญเรือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชยา ภักดีจิตต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.อ.ดร.วรสิทธิ์ เจริญพุดม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพล แจ่มสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

JOURNAL OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT INNOVATION

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566

Vol. 11 No. 3 September - December 2023

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร

พล.อ.ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์

ดร.ศทาวุฒิ สังฆมาศ

ดร.จรินทร์ จารุเสน

ดร.ณัฏพล นิลนพคุณ

ดร.ดรณี ปัญจรัตนกร

ดร.ดวงใจ คงคาหลวง

ดร.อัคร รัตนภานุเดช

ดร.นำพล ม่วงอวยพร

ดร.นรินทร์ สมทอง

ดร.พรชัย สุริยะเวช

พล.ท.ดร.ประสานโชติ ยวนุตติ

ดร.เพชรรัตน์ จินตน์พงศ์

ดร.พรสรรค์ ไรจนพานิช

ดร.ไพศาล สุปัญญา

ดร.ฟ้าใส สามารถ

ดร.ภคมน โภคะธีรกุล

ดร.รัชฎา จิวาลัย

ดร.มานิต มณีธรรม

ดร.ฤทธิชาติ อินโสม

พ.ต.ท.ดร.รัฐวิทย์ หมั่นเจริญภาวนา

ดร.วิทยา เจียรพันธุ์

น.ต.ดร.สหัชชัย มหาวีระ

ดร.สมเจตน์ พันธุ์โฆสิต

ดร.สุทธิพร ชินะผา

พล.ต.ท.ดร.สัณฐาน ชยนนท์

ดร.อริสรา ธานีรณานนท์

ดร.สุภาพร เพ่งพิศ

Dr.Danilda Hufana Duran

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

JOURNAL OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT INNOVATION

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นสื่อ รวบรวม เผยแพร่บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการ
2. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานของงานวิจัยสู่ระดับมาตรฐานสากล
3. เป็นสื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวคิดระหว่างนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
4. เป็นแหล่งค้นคว้าการเรียนรู้วิชาการ และเสริมสร้างให้เกิดงานวิจัยใหม่ๆ ด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

กำหนดการเผยแพร่

ตีพิมพ์ 3 ฉบับต่อปี ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) เผยแพร่วารสารในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้ E-ISSN 2697-4460 ผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย หรือ Thai Journals Online (ThaiJO)

การบอกรับสมาชิก

ผู้สนใจสามารถบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

ข้อมูลติดต่อ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

96 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์/โทรสาร 02-441-6067

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- ❖ มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกประจำกองบรรณาธิการมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ บทความจากนักวิชาการและนักวิจัยภายนอกลงตีพิมพ์ทุกฉบับมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

บทบรรณาธิการ

ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.) เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ที่ผ่านมามีการประเมินสถานการณ์สงครามระหว่างอิสราเอลและกลุ่มฮามาส อาจเป็นปัจจัยเสี่ยงใหม่ต่อเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานในตลาดโลก หากยืดเยื้ออาจส่งผลกระทบโดยรวมต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองทั้งในภายในและต่างประเทศ วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566) ยังคงได้รับเกียรติจากนักวิชาการและนักวิจัยส่งบทความทางวิชาการและบทความวิจัยมาลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ เรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย โดย วิเชียร สิงห์ใหม่ เนตรชนก สุนาสวน และ ธิรุณี แสงมณีเดช เรื่อง อิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงานผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรและการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดย เพ็ญศิริ ศรีสมปอง และพิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์ เรื่อง การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดย อีสริ ไพเราะ เรื่อง การใช้หลักพลวัตต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดย สกลกร ศรีไชย สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุดิพร เรื่อง การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางสงขลา โดย ธีรวัฒน์ รอดขวัญ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร และสุปรียา ชำนาญพุดิพร เรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย พระปลัดธีรวัฒน์ ศิริภัทรวิวัฒน์ (ชุตินฺธะ) สุปรียา ชำนาญพุดิพร และกันตภณ หนูทองแก้ว เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามที่สะอาดของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลโดยใช้แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคเอส-โอ-อาร์ โดย ณัฏฐณิชา ปัสสาจันทร์ ญาณวดี ช่างไม้ อรุมา สุกใส อรวรรยา แสนมะโน และจารุพร ตั้งพัฒน์กิจ เรื่อง การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา โดย สรศักดิ์ สุขนวล สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุดิพร เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดย อภิสรา จันทรแก้ว สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุดิพร เรื่อง ประสิทธิภาพการออกเอนด์ที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาธวัชบุรี โดย ณรัชยา แก่นสาร และวนิดา พรหมหล้า เรื่อง การจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร โดย กันยากร บุญยงค์ ฟ้าใส สามารถ และรัชยา ภักดีจิตต์ และเรื่อง การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว โดย ธิรุณี แสงมณีเดช กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และชัชวาล แสงทองล้วน

หวังว่าบทความทุกเรื่องในฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อวงการด้านการศึกษาและวิจัยตามสมควร

ดร.วิทยา เจียรพันธุ์

บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

สารบัญ

หน้า

การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย	1
วิเชียร สิงห์ใหม่, เนตรชนก สุนาสวน และอิริวดี แสงมณีเดช	
อิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงานผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร และการรับรู้ความสามารถของตนเอง	13
เพ็ญศิริ ศรีสมปอง และพิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์	
การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร	26
อิสรี ไพเราะ	
การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9	39
สกลกร ศรีไชย สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุมิพร	
การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางสงขลา	51
ธีรวัฒน์ รอดขวัญ, พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร และสุปรียา ชำนาญพุมิพร	
การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ..	63
พระปลัดธีรวัฒน์ ศิริภัทราธิวัฒน์ (ชุดิปัญโญ), สุปรียา ชำนาญพุมิพร และกันตภณ หนูทองแก้ว	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามที่สะอาดของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยใช้แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคโมดูล-โอ-อาร์	74
ณัฐธินิชา ปัสสาจันทร์, ญาณวดี ช่างไม้, อรุมา สุกใส, อรรรยา แสนมะโน และจารุพร ตั้งพัฒนกิจ	
การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา	83
สรศักดิ์ สุขนวล, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุมิพร	
การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักทฤษฎีธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี	94
อภิสรานิคมรัตน์, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา และสุปรียา ชำนาญพุมิพร	
ประสิทธิภาพการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชรบุรี	106
ณรัชยา แก่นสาร และวนิดา พรหมหล้า	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร	116
กันยากร บุญยงค์, ฟ่ำไส่ สำนารถ และรัชยา ภัคคีจิตต์	
การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว	130
ธีรวุฒิ แสงมณีเดช, กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และชัชวาล แสงทองล้วน	
รูปแบบการจัดบทความ วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ	i
การส่งบทความ	v
ค่าธรรมเนียมการส่งบทความ	v
หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์	v
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสาร	vi

การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย

The Management of the Food Supply Chain for Vegan Businesses in Thailand

วิเชียร สิงห์ใหม่¹ เนตรชนก สุนาสวน² และธีรวุฒิ แสงมณีเดช³

Wichian Singmai¹ Nedchanok Sunasuan² and Thirawut Saengmaneedech³

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

³ นักวิชาการอิสระ

¹ Lecturer Program in Mechanical Engineering Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

³ Academician

E-mail: wicheansing5961@hotmail.com, ne.ned.rcim2@gmail.com, saengmaneedech.thirawut2022@gmail.com

Received: May 1, 23; Revised: May 22, 2023; Accepted: May 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย 2) ศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย และ 3) ศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ คือผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย จำนวน 150 ราย ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญในประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานในการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพ มีการวางแผนการผลิตดำเนินให้เป็นไปตามกระบวนการ มีการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมต้นทุนทางด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) แนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ควรมีการวางแผนโครงสร้างการตลาดและหาผู้ร่วมบริหาร มีกิจกรรมการตลาดที่เชื่อมโยงกับธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารวีแกนไปสู่เป้าหมาย มีอุตสาหกรรมปลายน้ำรวมถึงการสร้างสินค้าที่หลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคควบคู่ไปกับการลดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน 3) ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยไม่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

คำสำคัญ: การจัดการ ห่วงโซ่อุปทาน ธุรกิจ อาหารวีแกน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the supply chain management of vegan food businesses in Thailand, 2) study the management approach of vegan food businesses' supply chain in Thailand, and 3) compare the opinion level of business operators towards the management approach of vegan food businesses' supply chain in Thailand with personal factors. The data was collected from 150 vegan food business operators in Thailand who were selected by purposive sampling. The research tools used were

questionnaires and interviews, and the data was analyzed both qualitatively and through content analysis, using percentage, mean, and standard deviation.

The research found that 1) in managing the vegan food supply chain in Thailand, entrepreneurs emphasized the importance of the efficiency of the supply chain in delivering quality products, planning production processes, systematically managing budgets, and controlling raw material costs through efficient management. 2) The management approach of the vegan food supply chain in Thailand should involve market structure planning, finding partners and marketing activities that are related to the business, along with developing a variety of products that meet consumer demand and reduce production costs to promote efficient and competitive operations. 3) The level of opinion on the management approach to the vegan food supply chain in Thailand did not differ significantly based on personal factors such as gender, age, education level and average monthly income.

Keywords: Management, Supply Chain, Business, Vegan Food

บทนำ

ปัจจุบันการแข่งขันในตลาดมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ผลิตภัณฑ์ออกใหม่มิ่วงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ที่สั้นลง ในขณะเดียวกันลูกค้ามีความต้องการที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนผลักดันให้องค์กรธุรกิจต้องลงทุนและแสวงหากลยุทธ์เพื่อให้ทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และการขนส่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่จะใช้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า และเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะนำพาให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้ ซึ่งการจัดการห่วงโซ่อุปทานสามารถดำเนินได้โดยอาศัยกระบวนการธุรกิจของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ในการทำให้การไหลของสินค้าหรือบริการ มีความรวดเร็วในการนำเสนอสู่ตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้กลยุทธ์ห่วงโซ่อุปทานมีประสิทธิผลในการลดต้นทุนและปรับปรุงระดับการให้บริการ จะต้องคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายในห่วงโซ่อุปทาน ประกอบไปด้วยผู้จัดส่งสินค้า หรือผู้จัดหาวัตถุดิบ หรือซัพพลายเออร์ ศูนย์การผลิต คลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า และร้านค้าปลีก ซึ่งจะมีการไหลเวียนของวัตถุดิบ สินค้าระหว่างการผลิต และสินค้าระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในห่วงโซ่อุปทาน

วีแกน หรือมังสวิรัต เป็นกระแสการบริโภคที่กำลังเป็นที่นิยมในสังคมยุคปัจจุบัน เนื่องจากผู้คนหันมาสนใจในการรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งความนิยมนี้ไม่เพียงจะส่งผลให้สุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น แต่ยังทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและเติบโตมากขึ้น จนทำให้ผู้ประกอบการไม่อาจมองข้ามถึงโอกาสในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกระแสนี้ได้ โดยชาววีแกน (Vegan) คือหนึ่งในกลุ่มชาวมังสวิรัตที่ไม่บริโภคอาหารที่มาจากสัตว์ เช่น เนื้อ เนย นม ไข่ ชีส น้ำผึ้ง และเจลาติน หรือการไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มาจากสัตว์หรือทดลองกับสัตว์ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เครื่องสำอางหรือครีมบำรุงต่างๆ โดยชาววีแกนจะเลือกบริโภคเฉพาะอาหารหรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากผักผลไม้และธัญพืชเท่านั้น (IDGThailand, 2019)

แนวโน้มความนิยมในการเป็นวีแกนจากทั่วโลกโดยข้อมูลจาก The Vegan Society พบว่าจากทั่วโลกมีชาววีแกนเพิ่มสูงมากถึง 987% จากปีพ.ศ. 2560 โดยในปีพ.ศ. 2561 ยอดขายของอาหารวีแกนเติบโตสูงถึง 14,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้บริษัทวิจัยตลาด Markets and Markets ได้คาดการณ์อีกว่า ตลาดวีแกนจะเติบโตสูงขึ้นสูงถึง 200,000 ล้านบาทภายในปีพ.ศ. 2566 โดยปัจจุบันพบว่าแนวโน้มการบริโภคอาหารมังสวิรัตในประเทศสหราชอาณาจักรที่มีประชากรชาววีแกนมากที่สุดในโลก โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่า 350% ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ทวีปยุโรปมีประชากรมังสวิรัตมากที่สุดคือ ประเทศเยอรมนีและสเปน ตามลำดับ รวมทั้งตลาดในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ที่มีประชากรชาววีแกนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (BangkokbankSME, 2020)

นอกจากนี้ความนิยมในการเป็นวีแกนในทวีปเอเชียได้เติบโตอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับประชากรในทวีปตะวันตก โดยเฉพาะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่เป็นประเทศเกษตรกรรม มีทั้งพืชเศรษฐกิจและวัตถุดิบ

สำคัญสำหรับการทำอาหารมังสวิรัต ซึ่งจากผลสำรวจของบริษัทวิจัยการตลาดระดับโลกของ Mintel พบว่า ประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีชาววีแกนเพิ่มขึ้นถึง 440% ในช่วงระยะเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2555 - 2559 ในขณะเดียวกันประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของการบริโภคอาหารมังสวิรัตอย่างต่อเนื่อง โดยในปีพ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีประชากรวีแกนสูงถึง 2.3 ล้านคน โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชากรชาววีแกนขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากกลุ่มคนยุคมิลเลนเนียม (Millennial) (อายุตั้งแต่ 25 - 34 ปี) มีกิจกรรมการศึกษาหาอ่านความรู้และข้อมูลต่างๆ บนโลกออนไลน์เป็นประจำ ประกอบกับมีอุตสาหกรรมร้านอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มมากขึ้น รวมถึงชาววีแกนมีทางเลือกอื่นๆ ในการรับประทานหลากหลายขึ้น ส่งผลให้กลุ่มชาววีแกนขยายตัวกว้างขึ้นกว่าเดิม ซึ่งปัจจุบันคนทั่วไปเริ่มหันมาสนใจเรื่องสุขภาพกันมากขึ้นและรวมไปถึงกลยุทธ์การเจาะตลาดแบบเฉพาะเจาะจงผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต และโซเชียลมีเดีย การตลาดมังสวิรัตหรือวีแกนในปัจจุบันไม่เพียงแต่จะดึงดูดผู้บริโภคที่เป็นชาววีแกนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริโภคอื่นๆ ที่ใส่ใจต่อสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมด้วย ชาววีแกนจึงเป็นผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งที่ น่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการขยายตลาดสินค้าเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดสินค้าทั่วไปที่สูงขึ้นในยุคปัจจุบัน (Globthailand, 2020)

การนำเครื่องมือเข้ามาช่วยในการบริหารภายในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และเครื่องมือที่สามารถช่วยผู้ประกอบการในสภาวะการแข่งขันในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีคือ ระบบการบริหารจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ซึ่งเป็นระบบการบริหาร ที่มีแนวคิดที่มุ่งเน้นความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบการบริหารที่สนองความต้องการของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการบริหารจัดการให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสามารถส่งมอบสินค้าหรือชิ้นงานให้กับหน่วยงานถัดไปได้อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งผลิตเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ส่งถึงมือลูกค้าได้ตามที่ลูกค้าต้องการ

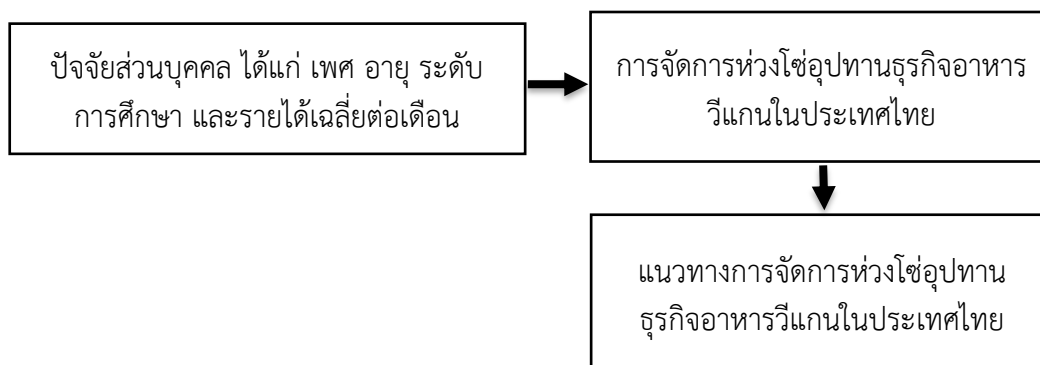
จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ธุรกิจอาหารวีแกนมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างรวดเร็ว ด้วยความแรงของกระแสวีแกนที่นับวันจะขยายตัวมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ต้องมีการนำแนวคิดของการจัดการห่วงโซ่อุปทานมาใช้ในการดำเนินงาน เพราะห่วงโซ่อุปทานมุ่งเน้นทำงานทุกส่วนตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยมุ่งการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตของสายการผลิต รวมทั้งมีกำไรจากผลการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคให้สูงสุดด้วยเช่นกัน ดังนั้นการศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกน ในการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ ผ่านการใช้วัตถุดิบที่หลากหลายของไทยในการปรุงแต่งอาหารวีแกน และรังสรรค์เมนูซึ่งมีรสชาติแปลกใหม่ให้สามารถทดแทนการบริโภคเนื้อสัตว์ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และปรับปรุงผลิตภัณฑ์ รูปแบบ และกลยุทธ์การขายให้เหมาะสม เพื่อขยายตลาดสินค้าสำหรับผู้บริโภคเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกน

ในประเทศไทย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานและแนวทางการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด
2. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 - ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ได้แก่ การวางแผน การจัดซื้อจัดหา การผลิต การขนส่ง และการส่งคืนสินค้า มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
 - ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด โดยในระหว่างการสนทนากลุ่มผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกข้อมูลไว้และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนานำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากการให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม จำนวน 150 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

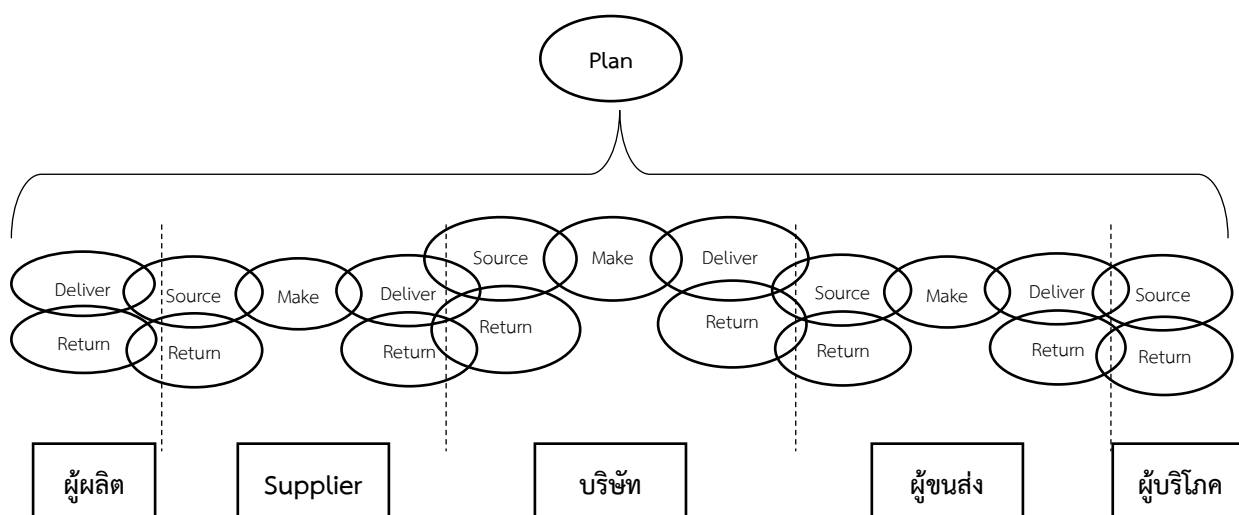
1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดเสียง และบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด จากนั้นนำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ แยกประเภท เรียบเรียงเฉพาะคำให้สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดเพื่อหาข้อสรุป โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (Independent Sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก พบว่า ผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญในประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานในการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและได้รับผลตอบแทนที่ดีเป็นไปตามเป้าหมายที่ทางองค์กรได้วางไว้ 1) วางแผน (Plan) ผู้ประกอบการวางแผนการผลิตดำเนินให้เป็นไปตามกระบวนการ ทำให้ลดระยะเวลาและขั้นตอนต่างๆ ให้สามารถจัดส่งสินค้าให้ผู้บริโภคได้ทันตามความต้องการ มีการการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ การพัฒนาสินค้าให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถยืดระยะเวลาในการคงสภาพของสินค้า มีการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความปลอดภัยของสินค้าทุกครั้งก่อนจัดส่ง การกำหนดจำนวนผู้ผลิตที่ต้องส่งผลผลิตมาให้มีวัตถุดิบเพียงพอกับยอดขายตลอดเวลา และมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการแบ่งหน้าที่การทำงานออกเป็นแผนก เพื่อให้กระบวนการทั้งหมดมีความเชื่อมโยงกัน และทำให้มีความรวดเร็วในการทำงาน 2) การจัดซื้อจัดหา (Source) การจัดซื้อจัดหาพิจารณาปริมาณการสั่งซื้อจากความสามารถในกำลังการผลิต โดยใช้การประมาณการยอดขายจากสถิติยอดขายของปีก่อนหน้า มาประมาณการยอดขายจัดซื้อจัดหา และส่งไปยังผู้รวบรวมผลผลิต เพื่อให้ทราบถึงชนิดสินค้าที่ต้องจัดหาหรือผลิตสินค้า มีการควบคุมต้นทุนทางด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การนำเสนอสินค้าที่มีความหลากหลาย และการเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าให้มากขึ้น เพื่อส่งและกระจายข่าวสารไปยังกลุ่มผู้บริโภค รวมถึงเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ สามารถเข้าถึงลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลดีต่อธุรกิจในอนาคต 3) การผลิต (Make) ในส่วนของการผลิต ใช้การประมาณการผลผลิตที่ได้จากการใช้สถิติยอดขายจากปีก่อนหน้า มาทำการวางแผนการผลิต ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนบางส่วนได้ดำเนินการผลิตวัตถุดิบประกอบอาหารเอง ซึ่งช่วยในเรื่องต้นทุนและคุณภาพ หันมาผลิตวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารที่เป็นวีแกนเองและจำหน่ายเพื่อครอบคลุมธุรกิจทั้งต้นน้ำและปลายน้ำเพื่อช่วยลดต้นทุนของวัตถุดิบ ผู้ประกอบการมีความพร้อมด้านวัตถุดิบทั้งปริมาณที่เพียงพอ คุณภาพที่ได้มาตรฐาน สำหรับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารวีแกน มีศักยภาพการผลิตและแปรรูปสินค้าอาหาร ซึ่งผลิตภัณฑ์อาหารวีแกนส่วนใหญ่ใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตไม่ต่างจากอาหารทั่วไป 4) การขนส่ง (Deliver) มีการวางแผนการขนส่งเข้าและออกอย่างมีระบบ ทำให้เกิดความรวดเร็วในการนำเข้าและส่งออกสินค้า และ 5) การส่งคืน (Return) ผู้ประกอบการมีการวางแผนการผลิตจากการใช้สถิติการสั่งซื้อจากปีก่อนหน้ามาวางแผนการผลิต ทำให้ปัญหาสินค้าเกินเกิดขึ้นไม่มาก และยังไม่มีการส่งคืนสินค้ากลับ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการเก็บรักษา

ภาพที่ 2 การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก ชุตติเดช วิศาลกิตติ (2555)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยมีปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากในประเทศไทยมีสินค้าประเภททดแทนเนื้อสัตว์ที่ค่อนข้างหลากหลาย ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือก ซึ่งอาจส่งผลให้ยอดขายไม่เป็นไปตามเป้าที่ตั้งไว้ จึงควรมีแนวทางการจัดการความเสี่ยง โดยทำการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของผลิตภัณฑ์ และทำการปรับปรุงสินค้าให้มีจุดแข็งเหนือกว่าของคู่แข่ง มีการสำรวจความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและผู้บริโภคเป็นระยะ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการบริการและการจัดส่งให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวกมากที่สุด สร้างรักษาความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความตระหนักในแบรนด์สินค้า และจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจในปัจจุบันเกิดการชะลอตัวเป็นอย่างมาก ภาพรวมของธุรกิจส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวตามไปด้วย เมื่อผู้บริโภคมีกำลังซื้อน้อยลง ส่งผลต่อการดำเนินกิจการในทุกภาคส่วน รวมทั้งในธุรกิจอาหาร จึงต้องมีการควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต เพื่อให้สามารถเก็บสินค้าไว้ได้นานโดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะทางกายภาพของสินค้า เพื่อให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายมีความสะดวกในการจัดการ สามารถวางแผนการบริหารสินค้าคงคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งศึกษาความต้องการของตลาดผู้บริโภคให้มากขึ้น ประกอบกับข้อมูลจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบโจทย์และเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง และหากมีการบริหารเรื่องของวัตถุดิบไม่ดี อาจทำให้พบกับปัญหาวัตถุดิบไม่พอใช้ หรือเหลือทิ้ง จึงควรมีการจัดการความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ ด้วยการวางแผนการซื้อของสต็อกเพื่อให้ความสดใหม่เสมอ ป้องกันของเหลือทิ้งและของไม่พอ โดยคำนวณจำนวนการสั่งซื้อและประมาณการจากข้อมูลสั่งผลิตสินค้าที่มีอยู่ วิเคราะห์ดูแนวโน้มการใช้วัตถุดิบในแต่ละรอบการผลิต ทำการศึกษาข้อมูลของวัตถุดิบ มีการจัดหาแหล่งของวัตถุดิบมากกว่า 1 ราย เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องของการใช้วัตถุดิบของสต็อกที่มีอายุการใช้งานสั้น รวมถึงปัญหาที่กลุ่มผู้บริโภควีแกนถือเป็นกลุ่มเฉพาะ ทำให้ผลิตภัณฑ์อาหารวีแกนที่วางจำหน่ายในประเทศไทยยังไม่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคชาววีแกน ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในไทยยังไม่มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอาหารวีแกน ทำให้ไม่สามารถกำหนดแผนธุรกิจรองรับได้อย่างเหมาะสม ผลิตภัณฑ์อาหารวีแกนในกลุ่มโปรตีนทดแทนเนื้อสัตว์ที่ผู้ประกอบการไทยผลิตได้และมีจำหน่ายในท้องตลาด ยังมีคุณสมบัติห่างไกลจากเนื้อสัตว์จริง จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภควีแกนที่ยังคงต้องการสัมผัสประสบการณ์บริโภคเนื้อสัตว์ดั้งเดิมได้ โดยแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย อาจจะต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารเป็นแบบธุรกิจมากขึ้น มีการวางแผนโครงสร้างการตลาดและหาผู้ร่วมบริหาร และควรมีกิจกรรมการตลาดที่เชื่อมโยงกับธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เช่น การท่องเที่ยว

โรงแรม ร้านอาหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารวีแกนไปสู่เป้าหมายได้เร็วยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีอุตสาหกรรมปลายน้ำอย่าง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่มีธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร และร้านอาหาร เป็นหน้าด่านที่ช่วยเปิดรับประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ในรูปของผู้บริโภค หากนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี ก็จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้าอุตสาหกรรมอาหารวีแกนได้ รวมถึงควรสร้างสินค้าที่หลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ควบคู่ไปกับการลดต้นทุนของสินค้าด้วย ซึ่งจะทำให้ สามารถเพิ่มยอดขายตลอดทั้งปี และยังสามารถสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้าเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ได้กำไรจากการดำเนินธุรกิจ เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมผลิต และจัดจำหน่ายได้ สำหรับการพัฒนาและปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานนั้น จะต้องมีการพิจารณาการจัดการในห่วงโซ่อุปทานในแต่ละ ส่วน เพื่อหาจุดที่ขาดประสิทธิภาพ แล้วดำเนินการหาวิธีและเทคนิคในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงจุดนั้น เพื่อให้มีการดำเนินการ และจัดการงานให้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	98	65.33
หญิง	52	34.67
รวม	150	100.00
อายุ		
20 – 30 ปี	30	20.00
31 – 40 ปี	71	47.33
41 – 50 ปี	49	32.67
รวม	150	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	24	16.00
ระดับปริญญาตรี	82	54.67
ระดับปริญญาโท	32	21.33
ระดับปริญญาเอก	12	8.00
รวม	150	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 15,000 บาท	9	6.00
15,001 – 20,000 บาท	35	23.33
20,001 – 25,000 บาท	67	44.67
25,001 – 30,000 บาท	25	16.67
30,001 บาทขึ้นไป	14	9.33
รวม	150	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็น ร้อยละ 65.33 สำหรับเพศหญิง มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 ตามลำดับ

ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 รองลงมา คือ อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 อายุ 20 - 30 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 54.67 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 และระดับปริญญาเอก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ

ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 44.67 รองลงมา คือ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 25,001 - 30,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 และน้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ในภาพรวม

แนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การวางแผน (Plan)	4.07	0.85	มาก
2. การจัดซื้อจัดหา (Source)	4.10	0.83	มาก
3. การผลิต (Make)	3.92	0.85	มาก
4. การขนส่ง (Deliver)	4.04	0.87	มาก
5. การส่งคืน (Return)	4.17	0.89	มาก
รวม	4.03	0.85	มาก

จากตาราง 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการส่งคืน มีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการจัดซื้อจัดหา มีค่าเฉลี่ยกับ 4.10 ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยกับ 4.07 ด้านการขนส่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และด้านการผลิตมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

	t-test for Equality of Means		
	t	df	sig
Equal variances assumed	1.036	148	.302

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย มีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

	Mean Square	F	sig
อายุ	0.281	2.033	0.112
ระดับการศึกษา	0.078	0.551	0.578
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.330	2.407	0.070

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผล

1. การจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยกับปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญในประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานในการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและได้รับผลตอบแทนที่ดีเป็นไปตามเป้าหมายที่ทางองค์กรได้วางไว้ มีการวางแผนการผลิตดำเนินให้เป็นไปตามกระบวนการทำให้ลดระยะเวลาและขั้นตอนต่างๆ ให้สามารถจัดส่งสินค้าให้ผู้บริโภคได้ทันตามความต้องการ มีการการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมต้นทุนทางด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ รอดพัน, นวินดา ชื่อตรง และนิลบล วิโรจน์ผดุงพงศ์ (2561) ได้ศึกษากระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง พบว่า องค์กรมีการกำหนดโครงสร้าง ตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ด้านการจัดหา มีความสามารถในการเพิ่มหรือลดความต้องการของลูกค้าเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการจัดหา มีระบบในการติดตามผลเพื่อแสดงกำลังการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าได้ มีขั้นตอนกระบวนการส่งมอบสินค้าที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วเพื่อให้การส่งมอบมีคุณภาพ และการรับคืนสินค้า มีกระบวนการตรวจสอบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการทำให้สินค้าเสียหายหรือชำรุด และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ตลอดเวลา มีการเตรียมพร้อมในด้านเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินงานที่ดีอยู่เสมอ และมีการเตรียมความพร้อมข้อมูลในทุกๆ ด้านเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร วาสนา พ่วงพรพิทักษ์ และวนิดา บุญโสม (2565) ได้ศึกษาการศึกษากระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผู้รับจ้างสี ผู้รวบรวมท้องถิ่น (ต้นน้ำ) มีหน้าที่หลักในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปรับปรุงคุณภาพเบื้องต้น ส่งไปที่โรงงานอาหารสัตว์หรือโรงงานแปรรูปข้าวโพด (กลางน้ำ) เพื่อแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นผลิตภัณฑ์สุดท้าย และกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภค (ปลายน้ำ)

2. แนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย อาจจะต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารเป็นแบบธุรกิจมากขึ้น ควรมีการวางโครงสร้างการตลาดใหม่และหาผู้ร่วมบริหาร และควรมีกิจกรรมการตลาดที่เชื่อมโยงกับธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารวีแกนไปสู่เป้าหมายได้เร็วยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีอุตสาหกรรมปลายน้ำ รวมถึงควรสร้างผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ควบคู่ไปกับการลดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถเพิ่มยอดขายตลอดทั้งปี และยังสามารถสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้าเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ได้กำไรจากการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมผลิตและจัดจำหน่ายได้ สำหรับการพัฒนาและปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานนั้น จะต้องมีการพิจารณาการจัดการในห่วงโซ่อุปทานในแต่ละส่วน เพื่อหาจุดที่ขาดประสิทธิภาพ แล้วดำเนินการหาวิธีและเทคนิคในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงจุดนั้น เพื่อให้มีการดำเนินการ

และจัดการงานให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐภัทร์ ฤทธิวัฒนาวณิช, ยุทธนา คล้ายอยู่ และสุรัชฎา เมฆขลา (2565) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนองและแปรรูปเสื่อกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางการในการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนองและแปรรูปเสื่อกบ้านโนนสะอาด ได้แก่ พัฒนาการผลิตโดยอาศัยนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และความร่วมมือในการวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่น ควบคุมต้นทุนด้วยการบริหารจัดการที่ดี นำเสนอสินค้าที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพิ่มช่องทางการตลาดผ่านระบบออนไลน์ และขยายธุรกิจไปสู่การเป็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ จำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงกิจกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ ทำการค้นหาคำตอบได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการนำกลยุทธ์ต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างโดยอาศัยนวัตกรรม ในด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และการบริหารจัดการ มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องจักรมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกและทำให้เกิดความรวดเร็วในการกระจายสินค้า กลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน ได้แก่ การควบคุมต้นทุนทางด้านการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์การการส่งมอบอย่างรวดเร็ว ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพหรือศักยภาพในการผลิต การนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าให้มากขึ้นโดยศึกษาความต้องการและความนิยมของลูกค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ และการเพิ่มช่องทางการตลาดทางด้านธุรกิจออนไลน์และขยายธุรกิจไปสู่การเป็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายผ่านระบบออนไลน์ และการส่งมอบบริการทั้งก่อนและหลังการขายอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและนำไปสู่ความจงรักภักดีที่ลูกค้ามีต่อวิสาหกิจชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย เจริญชัย (2562) ได้ศึกษาระบบจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของมันสำปะหลังในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ควรมีการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ควรมีการจัดเก็บข้อมูลย้อนหลังอย่างเป็นระบบระเบียบง่ายต่อการนำข้อมูลมาใช้ในครั้งต่อไป 2) ควรมีการวางแผนการจัดซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพตามความต้องการส่งผลทำให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพมาผลิตสินค้า 3) ควรมีการตรวจสอบคำสั่งซื้อที่มีเข้ามาทำการยืนยันความถูกต้องและดำเนินการผลิตเพื่อความเร็วและความถูกต้องในการจัดส่งให้ลูกค้า 4) ควรมีการวางแผนควบคุมการเคลื่อนย้ายสินค้าให้มีการเคลื่อนย้ายน้อยที่สุดทำให้เป็นการลดต้นทุนในการใช้แรงงานและพลังงานต่างๆ 5) ควรทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสม สวยงาม แข็งแรง ทนทานและได้มาตรฐาน ทำให้การขนส่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการเสียหายจากการแตกชำรุดและฝุ่นละออง 6) ควรมีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ควบคุมงาน จัดการคลังสินค้าและควบคุมสินค้าคงคลัง การตรวจสอบสามารถดำเนินการได้ง่าย ส่งผลทำให้มีความแม่นยำสะดวกรวดเร็วข้อมูลเป็นปัจจุบัน สามารถเรียกดูได้ตลอดเวลาที่ต้องการ 7) ควรทำแผนการผลิตดำเนินไปตามคำสั่งซื้ออย่างรวดเร็ว ลดระยะเวลาและขั้นตอนต่างๆ ทำให้สามารถจัดส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ทันตามต้องการ ประหยัดแรงงาน 8) ควรมีการรวมกลุ่มของเกษตรกร การกระจายข่าวสารความรู้ รับรู้ข่าวสารได้ทันสถานการณ์ ส่งผลทำให้เกษตรกรมีการติดต่อสื่อสารรู้ทันเหตุการณ์ ได้ความรู้ใหม่ๆ มีอำนาจในการต่อรองซื้อ-ขายสินค้า 9) ควรวางแผนการขนส่งเข้าและขายออกอย่างมีระบบ ทำให้เกิดความรวดเร็วในการนำเข้าและส่งออกสินค้า 10) ควรตรวจสอบกระบวนการจำกัดของเสียเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทำให้มีสถานะแวดล้อมสะอาด ไม่มีกลิ่นและของเสียรบกวนชุมชน 11) ควรมีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนออกจำหน่าย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและถูกขายสินค้าในราคาต่ำ 12) ควรมีการตรวจสอบประสิทธิภาพเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ทำให้การผลิตสินค้าดำเนินไปด้วยความราบรื่น ตรงต่อเวลาส่งสินค้า และ 13) ควรติดตามสอบถามผลการดำเนินงานของพนักงานขายและฝ่ายผลิตว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและความมั่นใจจากลูกค้า

3. ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับ กุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์ และสุชาติ อารังสุข (2565) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการ

บริหารความสัมพันธ์กับผู้ส่งมอบสินค้าในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้า พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ส่งมอบสินค้าที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ปริมาณสินค้า/บริการ ประเภทของสินค้า/บริการ และความถี่ในการยื่นเสนอราคาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้าไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกด้านอายุที่แตกต่างกันผู้ส่งมอบสินค้ามีความคิดเห็นต่อการบริหารความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และสอดคล้องกับอัญชิษฐา สวัสดิ์สินธุม (2563) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการประกอบภาวสุคกก่อสร้างในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานวัสดุก่อสร้างในจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเภทของผู้ประกอบการวัสดุก่อสร้าง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในประเทศไทย จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลรอบด้านเพื่อประเมินศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินธุรกิจอาหารวีแกน เนื่องจากตลาดวีแกนค่อนข้างใหม่ กลุ่มผู้บริโภคมีทัศนคติและความเชื่อที่ส่งผลพฤติกรรมการบริโภคที่มีความแตกต่างจากอาหารเจและมังสวิรัตที่เราคุ้นเคยอยู่หลายประการ

1.2 ผู้ประกอบการควรพิจารณากระบวนการผลิต วัตถุดิบ และส่วนประกอบในการผลิตอาหารว่าถูกต้องตามข้อกำหนดของวีแกนหรือไม่ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยุ่งยากและใช้เวลาพอสมควร โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ยังมีกระบวนการผลิตยังไม่เป็นระบบ ซึ่งจะกระทบกับผู้ประกอบการรายย่อยในการลงทุนด้านสถานที่ เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตใหม่ แต่หากสามารถดำเนินการปรับปรุงให้ได้มาตรฐานก็จะส่งผลดีต่อธุรกิจในระยะยาว

1.3 ควรเน้นการสร้างการรับรู้ด้านอาหารวีแกนของไทย และจัดกิจกรรมการตลาดที่เชื่อมโยงกับธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เช่น การท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการห่วงโซ่อุปทานกับกลุ่มธุรกิจอาหารประเภทอื่นๆ

2.2 ผลของการวิจัยจะเป็นความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มประชากรผู้ประกอบการธุรกิจอาหารวีแกนในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเมื่อสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเช่น สภาวะเศรษฐกิจ อัตราแลกเปลี่ยนเงิน ฯลฯ อาจส่งผลให้ผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหรือเก็บตัวอย่างข้อมูลเพิ่มเติมตามการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย เจริญชัย. (2562). การศึกษาระบบจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของร้านส่งมอบสินค้าในจังหวัดมหาสารคาม.

รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

กุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์ และสุชาติ อารังสุข. (2565). การศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารความสัมพันธ์กับผู้ส่งมอบสินค้าในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้า. วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม, 2(1), 16-32.

ชุตติเดช วิศาลกิตติ. (2555). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้า ผักปลอดภัยในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฐปภัสร ฤทธิ์วัฒนาวณิช, ยุทธนา คล้ายอยู่ และสุรัชญา เมฆขลา. (2565). แนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหอและแปรรูปเสือกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น.

วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(7), 425-440.

พรทิพย์ รอดพัน, นวินดา ชื่อดรง และนิลบล วิโรจน์ผดุงพงศ์. 2561. การจัดการห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *Journal of nakhonratchasima college*, 12(2), 46-57.

อัญชิษฐา สวัสดิ์นิมิต. (2563). การศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการประกอบการวิสาหกิจ
ในจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

BangkokbankSME. (2020). 'วีแกน' เจาะตลาด Niche Market ทางเลือกผู้ผลิตอาหารไทย. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2566,
จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/vegan-niche-market-thai-food-producer>

Globthailand. (2020). สเปนทุ่ม 2.5 แสนยูโร พัฒนาอาหาร Vegan กระแสใหม่ของโลก. สืบค้น 21 มีนาคม 2566,
จาก <https://globthailand.com/spain23042020/>

IDG Thailand. (2019). 2019 ปีของเทรนด์วีแกน (vegan). สืบค้น 24 มีนาคม 2566,
จาก <https://idgthailand.com/2019-vegan/>

RCIM
GRADUATE SCHOOL

หลักสูตร ทางเลือกใหม่สู่ความสำเร็จ

ปริญญาโท

- บริหารธุรกิจ (M.B.A.)
- รัฐประศาสนศาสตร์ (M.P.A.)
- นวัตกรรมในการบริหารการศึกษา (M.Ed.)

เรียนจบภายใน
1ปีครึ่ง - 2ปี

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ 092-442-8000 @Rcim.rmutr www.rcim.in.th

อิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงาน
ผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรและการรับรู้ความสามารถของตนเอง
Influence of Perceived Benefit of Training on Work Engagement through
Organization-Based Self-Esteem and Self-Efficacy

เพ็ญศิริ ศรีสมปอง¹ และพิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์²

Pensiri Srisompong¹ and Pittawat Ueasangkomsate²

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Master of Business Administration Program, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

² Associate Professor, Department of Management, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

E-mail: pensiri.sris@ku.ac.th, pittawat.u@ku.th

Received: Apr 28, 2023; Revised: May 19, 2023; Accepted: May 25, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงาน ผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือพนักงานองค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 360 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านตัวบุคคลและด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานโดยตรง รวมถึงสามารถได้รับการสนับสนุนผ่านการสร้างความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะส่งเสริมให้เกิดความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านที่เกี่ยวข้องกับงานจำเป็นต้องมีการสร้างความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรให้กับพนักงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดความผูกพันในงาน หากองค์กรต้องการเพิ่มระดับความผูกพันในงานของพนักงาน องค์กรควรส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมทั้งด้านตัวบุคคลและด้านอาชีพ รวมถึงส่งเสริมความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรและการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการเพิ่มความผูกพันในงาน ในขณะที่การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านที่เกี่ยวข้องกับงานจำเป็นต้องมีการสนับสนุนให้มีความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรเพื่อให้เกิดความผูกพันในงาน

คำสำคัญ: การรับรู้ประโยชน์การฝึกอบรม ความผูกพันในงาน ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร ความสามารถของตนเอง

Abstract

The purpose of this research is to investigate the influence of perceived benefits of training and work engagement, through the organizational-based self-esteem and self-efficacy, at a state enterprise in Bangkok. The sample is 360 employees in a state enterprise using convenience sampling and data collection with questionnaires. The statistics used in the analysis were mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of this study revealed that perceived benefits of training, both in personal and career aspects, had a significant influence on work engagement. Furthermore, these results were supported by organizational-based self-esteem and self-efficacy at a statistical significance level of 0.05. Meanwhile, job-related benefits, which are one dimension under perceived benefits of training, required organizational-

based self-esteem to have an impact on work engagement. Thus, the organization can increase the level of work engagement by encouraging perceived benefits of training in personal and career aspects, while also encouraging organizational-based self-esteem and self-efficacy. Additionally, job-related benefits from perceived benefits of training require the support of organizational-based self-esteem in order to enhance work engagement in the organization.

Keywords: Perceived Benefit Training, Work Engagement, Organizational-Based Self-Esteem, Self-Efficacy

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมโลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี การคมนาคม และความรู้วิทยาการต่างๆ ก่อให้เกิดการแข่งขันในทุกภาคส่วน หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงรัฐวิสาหกิจต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งถือเป็นความท้าทายในการบริหารขององค์กร เพราะการที่องค์กรจะขับเคลื่อนไปข้างหน้าและบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรสำคัญ นั่นคือ พนักงานในองค์กรที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพนักงานจะต้องมีความขยัน กระตือรือร้นในการทำงาน สามารถนำทักษะความรู้ความสามารถที่มีมาใช้ในการทำงานได้ ทুমเทอุทิตคนให้กับังงาน ใส่ใจในงานที่ทำ อันเป็นลักษณะของผู้ที่มีความผูกพันในงาน (Schaufeli et al., 2002) นำไปสู่ผลการปฏิบัติงานในระดับสูงขึ้น สอดคล้องกับที่ สุภาพร ต้นสกุล (2563) กล่าวว่า ความผูกพันในงาน ทำให้บุคลากรมีความขยันทุ่มเทในการทำงาน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับงาน ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ เกิดความจงรักภักดี ความผูกพันในงานและองค์กร เป็นผลดีทั้งในระดับบุคคลและองค์กร ถือได้ว่าความผูกพันในงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์กร โดยในปี ค.ศ. 2022 บริษัท GALLUP จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติอเมริกันที่วิเคราะห์และให้คำปรึกษาทางธุรกิจให้กับองค์กรต่างๆ มีการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลในเรื่องของความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมมนุษย์มานานกว่า 80 ปี ได้มีการทำโพลสำรวจความผูกพันของพนักงานในบริษัทต่างๆ ทั่วโลกพบว่าประเทศไทยมีระดับความผูกพันของพนักงานสูงเป็นอันดับ 2 ของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งระดับความผูกพันของพนักงานในที่นี้คือความผูกพันที่มีต่องานและองค์กรของพนักงาน (The Gallup Organization, 2022)

นับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ประเทศไทยมีระดับความผูกพันของพนักงานที่สูงขึ้นจากปีก่อนๆ ที่ผ่านมา และจะดียิ่งขึ้นถ้าหากเราสามารถส่งเสริมความผูกพันของพนักงานให้มีระดับที่เพิ่มมากขึ้นจนเป็นอันดับ 1 ได้ในอนาคต แต่ด้วยสถานการณ์ต่างๆ รอบตัวที่เปลี่ยนไปตามที่กล่าวไว้ข้างต้น หากพนักงานในองค์กรขาดความผูกพันในงาน จะทำให้พนักงานรู้สึกเบื่อหน่าย ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีความสุขในการทำงาน จนสามารถนำไปสู่ปัญหาการลาออกจากงานได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Parent-Lamarche (2022) ที่พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการในแคนาดาเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในบางภาคส่วน จึงต้องมีแนวทางในการเพิ่มความผูกพันในการทำงานให้กับพนักงานเพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและยังคงอยู่กับบริษัทต่อไป ประกอบกับงานวิจัยในบริบทสังคมไทยของณัฐพัฒน์ สุริยะเวช (2563) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐแห่งหนึ่งขาดแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการทำงานกระทั่งส่งผลต่อความผูกพันในงานที่ลดน้อยลง ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มความสามารถ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรในอนาคตได้ ดังนั้นองค์กรจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความผูกพันในงานให้กับพนักงานซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร

นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยของ Ahmad and Bakar (2003) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันด้านจิตใจ อันหมายถึงความผูกพันที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลที่ยึดมั่นต่อการทำงาน รู้สึกผูกพันกับงานและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร จึงเต็มใจและอุทิศตนให้แก่องค์กร (นรชัย ณ วิเชียร, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuongs et al. (2022) ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน โดยพนักงานได้เรียนรู้และเพิ่มเติมทักษะใหม่ๆ สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ และพัฒนาความสามารถของตนเอง (Santos et al., 2021) ทำให้พนักงานรู้สึกเชื่อมั่นและเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

จึงมีความเต็มใจที่จะทำงานและอุทิศตน ทำให้ยกระดับประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับที่ Pierce and Gardner (2004) กล่าวว่าความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร เป็นระดับที่บุคคลเชื่อว่าตนมีความสำคัญและมีคุณค่าภายในองค์กร มีความสามารถและประสบความสำเร็จในงานได้ ทั้งนี้ Kim and Hyun (2017) พบว่า หากพนักงานขององค์กรแห่งหนึ่งในประเทศเกาหลีมีความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรสูง จะสนับสนุนให้มีความผูกพันในงานมากขึ้นและสามารถลดความตั้งใจที่จะลาออกจากงานได้ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่ยอมรับว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) นำไปสู่การทุ่มเทความพยายามและความพากเพียรในการบรรลุเป้าหมายที่มากขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับสภาวะจิตใจเชิงบวกต่อการทำงาน เช่น การมีความผูกพันในงาน (Salanova, Llorens, and Schaufeli, 2011) ตรงกับทฤษฎีแนวคิดของ Bandura (2012) ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะเชื่อว่าตนสามารถทำงานได้ดีและมองงานยากเป็นความท้าทายแทนที่จะเป็นอุปสรรค พวกเขาจะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาในประเด็นการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมว่าจะส่งผลต่อความผูกพันในงานของพนักงานหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาบทบาทของความภาคภูมิใจของตนเองในองค์กรและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมและความผูกพันในงานของพนักงานอีกด้วย ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการฝึกอบรมพนักงานแก่องค์กรรัฐวิสาหกิจทั่วไปในประเทศไทยในการเพิ่มความผูกพันในงานให้กับพนักงานรวมทั้งการส่งเสริมความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรและการรับรู้ความสามารถของตนเอง อันจะส่งผลการยกระดับความผูกพันในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานของพนักงาน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานของพนักงานผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานของพนักงานผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การทบทวนวรรณกรรม

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรม

Ahmad and Baker (2003) กล่าวว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันด้านจิตใจของพนักงานในองค์กรเป็นอย่างมาก หากพนักงานมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการฝึกอบรม ก็จะมีแรงจูงใจและมีแรงจูงใจที่อยากเข้ารับการฝึกอบรมมากขึ้น ซึ่งแรงจูงใจของพนักงานต่อการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญมากในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ขณะที่ Nordhaug (1989) ได้กล่าวว่าประเภทของประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับจากการฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) การพัฒนาให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เช่น ความต้องการมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ต้องการที่จะเรียนรู้ให้มากขึ้น 2) การก้าวหน้าในสายอาชีพ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง หรือการได้รับมอบหมายงานที่มีความรับผิดชอบมากขึ้น และ 3) การพัฒนาด้านจิตใจ เช่น การพัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถทำงานได้ดีขึ้น ตระหนักถึงความสามารถของตัวเอง อีกทั้ง Yang, Sanders and Bumatay (2012) ได้กล่าวว่า การรับรู้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมคือการรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับผลที่จะได้รับจากการได้เข้ารับการฝึกอบรมในเชิงบวก ซึ่งถูกมองว่าเป็นแรงจูงใจหรือรางวัลหนึ่ง อาจส่งผลให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น ได้มีการขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่ทำงาน ช่วยให้พนักงานมีโอกาสดำเนินงานในเส้นทางสายอาชีพได้รวดเร็วมากขึ้น ช่วยปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานได้ นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยของ Noe and Wilk (1993) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรม ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ผลประโยชน์ด้านตัวบุคคล แสดงถึงขอบเขตที่

พนักงานตระหนักว่าการฝึกอบรมจะช่วยให้ทำงานได้ดีขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาตัวเอง 2) ผลประโยชน์ด้านอาชีพ ทำให้เห็นเป้าหมายในอาชีพที่ทำได้ และ 3) ผลประโยชน์ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและหยุดพักจากงานหลัก

ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

ตันหยง แก้วขวัญข้า (2562) ให้ความหมายของความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร ว่าเป็นระดับที่บุคคลเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองต่อการปฏิบัติงานอย่างมีคุณค่าในฐานะสมาชิกภายในองค์กร ขณะที่ พัทธราภรณ์ โชติสูงเนิน (2557) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร หมายถึง การรับรู้ตนเองในเรื่องความสามารถ ความเชื่อมั่น ความสำคัญ การประสบความสำเร็จ และคุณค่าของบุคคลในฐานะสมาชิกขององค์กร อีกทั้ง Pierce, Gardner, Cummings and Dunham (1989) ได้กล่าวว่า ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถสร้างประโยชน์อย่างมีคุณค่าให้กับองค์กรได้ โดยบุคคลจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างตั้งใจ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร เนื่องจากบุคคลรับรู้ว่าตนเองนั้นมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก

การรับรู้ความสามารถของตนเอง

สุทิตตา พานิชวัฒน์ (2560) ให้ความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า เป็นความเชื่อในทักษะความสามารถของตนที่จะตัดสินใจกระทำ ควบคุมตนเอง จัดระเบียบพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีแรงจูงใจ ทุ้มเท ยืนหยัดในการกระทำนั้นจนสำเร็จ ขณะที่ Bandura (1977) กล่าวว่า เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองหรือการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางอย่างได้สำเร็จ มีความสามารถในการจัดระเบียบและดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติที่จำเป็นเพื่อให้สำเร็จตามที่กำหนด

ความผูกพันในงาน

บุญทริกา นิลผาย (2562) ให้ความหมายของความผูกพันในงานว่า เป็นสภาวะทางจิตด้านอารมณ์และความคิดในเชิงบวกที่มีต่องาน เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างพนักงานกับองค์กรส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน และมีความรู้สึกในงานเป็นสิ่งสำคัญและเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต มีความสุขและมีสมาธิจดจ่ออยู่กับการทำงาน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด และไม่รู้สึกรังเกียจความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ขณะที่ Schaufeli, Bakker and Salanova (2006) ได้ให้ความหมายของความผูกพันในการทำงานว่า เป็นสภาวะทางจิตเชิงบวกที่เกี่ยวข้องกับงานและการบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งผู้ที่มีความผูกพันในงานจะประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) ความกระฉับกระเฉง (Vigor) หมายถึง มีพลังงานในการทำงานสูง มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามให้กับงาน รวมถึงมีความพากเพียรแม้จะเผชิญกับความยากลำบาก 2) การอุทิศตน (Dedication) หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างมากในงานของตนเองและให้ความสำคัญกับงานอย่างเต็มที่ มีความกระตือรือร้น มีแรงบันดาลใจ ความภาคภูมิใจ และความท้าทาย 3) ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน (Absorption) หมายถึง มีสมาธิเต็มที่และหมกมุ่นอยู่กับงานอย่างมีความสุข โดยรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว และยากที่จะแยกตัวเองออกมาจากงานที่กำลังทำอยู่

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

จากการศึกษาวิจัยของ Sahinidis and Bouris (2011) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการฝึกอบรมกับการรับรู้ของพนักงานจากบริษัทขนาดใหญ่ได้รับการฝึกอบรม ผลปรากฏว่าผู้จัดการฝ่ายพัฒนาบุคคลของบริษัทเหล่านั้นสามารถนำเอาการฝึกอบรมไปใช้เพื่อกระตุ้นหรือผลักดันทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจและรู้สึกผูกพันในการทำงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น สอดคล้องกับที่ Phuong et al. (2022) ที่ได้ทำการศึกษาพนักงานในประเทศเวียดนามแล้วพบว่า

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าบุคคลจะมีลักษณะอย่างไร การฝึกอบรมและการศึกษาจะสามารถช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการทำงานของพนักงานได้

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมโดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ Noe and Wilk (1993) ที่แบ่งการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตัวบุคคล (Personal benefits) คือ ผลประโยชน์ที่พนักงานคิดว่าการฝึกอบรมช่วยให้ทำงานได้ดีขึ้น เกิดการพัฒนาตัวเองและทันสมัย 2) ด้านอาชีพ (Career benefits) คือ ผลประโยชน์ที่พนักงานมีวัตถุประสงค์ในอาชีพที่ชัดเจนและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้จากการฝึกอบรม และ 3) ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน (Job-related benefits) คือ ผลประโยชน์ที่ให้ทักษะและความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับหัวหน้าและร่วมงานให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังนี้

H₁ : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

H_{1A} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

H_{1B} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

H_{1C} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านที่เกี่ยวข้องกับงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมส่งผลกระทบต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

Santos and Stuart (2003) ได้ทำการศึกษาว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมภายในระยะเวลาสามเดือนเกิดการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรม จากการที่รับรู้ทักษะความสามารถที่สูงขึ้น สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้พนักงานเหล่านั้นเกิดความพึงพอใจในงานที่ทำ รับรู้ถึงโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความรู้สึกถึงการที่ตนเองได้รับสิ่งที่มีคุณค่าจากองค์กรและสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองผ่านการฝึกอบรม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงาน อันจะส่งผลเชิงบวกต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร (ตันหยง แก้วขวัญข้า, 2562) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังนี้

H₂ : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

H_{2A} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

H_{2B} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

H_{2C} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านที่เกี่ยวข้องกับงานมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันในงาน

จากการศึกษาของ Bakker and Demerouti (2007) พบว่าการมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการมีความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร เป็นตัวกำหนดการมีส่วนร่วมในการทำงานหรือความผูกพันในงานได้ดีที่สุด โดยพนักงานที่มีความภาคภูมิใจในองค์กรจะพยายามค้นหาแรงบันดาลใจใหม่เพื่อนำมาพัฒนาการทำงานของตน และมีความมุ่งมั่นกับงานที่ทำอยู่อย่างเต็มที่ เกิดเป็นความผูกพันในงาน (Schaufeli et al., 2002) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim and Hyun (2017) ที่พบว่าความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรมีผลกระทบเชิงบวกต่อความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นสมมติฐาน ดังนี้

H₃ : ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมส่งผลกระทบต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากการศึกษาวิจัยของ พิษญา ทองโพธิ์ และ กิ่งแก้ว อุดมชัยกุล (2563) พบว่า ภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลได้เข้ารับการฝึกอบรมการช่วยชีวิตนั้น มีความรู้เกี่ยวกับการช่วยชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สามารถทำตามขั้นตอนการช่วยชีวิตได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และมีความมั่นใจในการช่วยชีวิตผู้อื่นมากขึ้น นำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ Aguinis and Kraiger (2009) อธิบายว่า การฝึกอบรมของพนักงานมีประโยชน์หลายด้าน ทั้งด้านประสิทธิภาพการทำงาน ทักษะในการทำงานต่างๆ และหนึ่งในนั้นคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นสมมติฐาน ดังนี้

H₄ : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

H_{4A} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

H_{4B} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

H_{4C} : การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านที่เกี่ยวข้องกับงานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

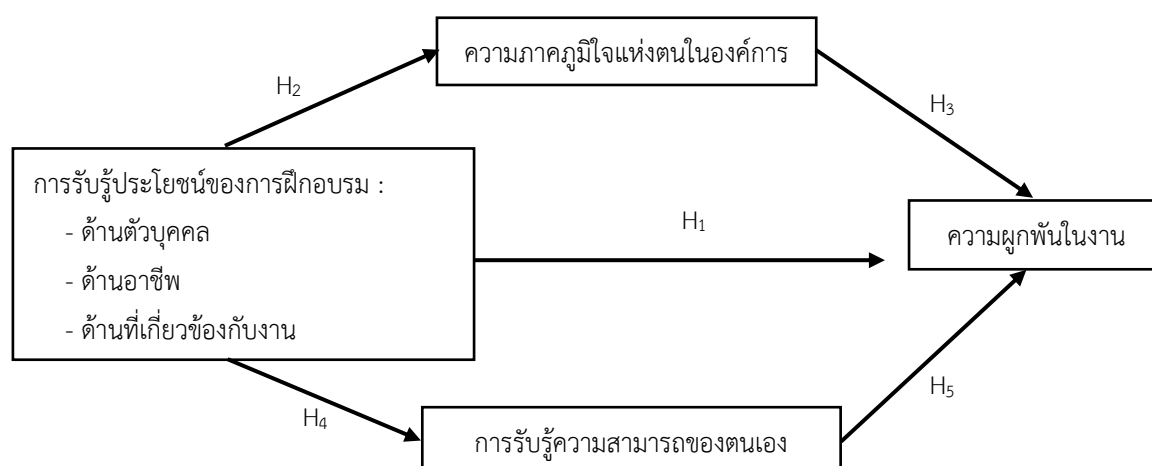
การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันในงาน

Tian, Wang, Zhang and Wen (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานผ่านความผูกพันในงานของพนักงานธนาคารในประเทศจีน ผลปรากฏว่าพนักงานที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีความผูกพันในงานและมีความมุ่งมั่นในการทำงานมากกว่า ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น ตามที่ Schaufeli et al. 2002 ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพันในงาน หมายถึงสภาพจิตใจที่เป็นบวก มีความรู้สึกที่ดีต่องาน โดยบุคคลเหล่านั้นจะมีลักษณะคือ มีความกระตือรือร้น ความทุ่มเท และมุ่งมั่นในการทำงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นสมมติฐาน ดังนี้

H₅ : การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรในงานวิจัยนี้คือพนักงานองค์การรัฐวิสาหกิจจำนวน 4,160 คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความ จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อายุงาน สายงาน ระดับตำแหน่งงาน และเงินเดือน ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านตัวบุคคล ด้านอาชีพ และด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน จำนวน 14 ข้อ โดยพัฒนาจากงานวิจัยของ Noe and Wilk (1993) ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร จำนวน 10 ข้อ ซึ่งพัฒนาจากงานวิจัยของ Pierce et al. (1989) ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามจากงานวิจัยของ Schwarzer and Jerusalem's (1995) และส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับความผูกพันในงานแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความกระตือรือร้น ด้านความเต็มใจอุทิศตนให้กับงาน และด้านความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงาน จำนวน 9 ข้อ โดยพัฒนาจากงานวิจัยของ Schaufeli, Bakker and Salanova (2006) ลักษณะของคำถามทุกส่วนเป็นคำถามแบบเลือกตอบ ประเมินค่า Likert Scale 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ใช้วิธีการพิจารณาและพัฒนาข้อคำถามของแบบสอบถามให้ครอบคลุมปัจจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานในการศึกษารวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผู้วิจัย ขณะที่การทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบจำนวน 30 ชุดกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่า Cronbach's Alpha เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยมีค่า Cronbach's Alpha อยู่ในช่วง 0.840 - 0.928 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สำหรับงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอย

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 มีอายุอยู่ในช่วง 25 - 42 ปี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 มีอายุงานในที่ทำงานปัจจุบัน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 อยู่ในสายงานบริหาร จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 มีระดับตำแหน่งงานอยู่ในระดับ 6 - 7 ซึ่งเป็นระดับหัวหน้าและผู้อำนวยการ จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 มีเงินเดือนอยู่ในช่วง 20,000 - 40,000 บาท จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การรับรู้ผลประโยชน์ของการฝึกอบรมในด้านตัวบุคคลมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99) ด้านอาชีพที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55) และด้านที่เกี่ยวข้องกับงานมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24) ส่วนความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ขณะที่ความผูกพันในงานในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85)

ตารางที่ 1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรม	3.60	0.66	มาก
ด้านตัวบุคคล	3.99	0.65	มาก
ด้านอาชีพ	3.55	0.78	มาก
ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน	3.24	0.88	ปานกลาง
ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร	3.95	0.65	มาก
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.98	0.59	มาก
ความผูกพันในงาน	3.85	0.76	มาก
ด้านความกระตือรือร้น	3.81	0.82	มาก
ด้านความเต็มใจอุทิศตนให้กับงาน	3.99	0.77	มาก
ด้านความรู้สึกรักเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับงาน	3.76	0.82	มาก

จากการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงาน ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านอาชีพและด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
(ค่าคงที่)	1.268	0.204		6.222	0.000
ด้านตัวบุคคล	0.350	0.067	0.300	5.211	0.000*
ด้านอาชีพ	0.362	0.063	0.373	5.762	0.000*
ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน	-0.031	0.050	-0.036	-0.615	0.539

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขณะที่ผลการวิเคราะห์การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร ดังตารางที่ 3 พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมทุกด้านมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดได้แก่ ด้านตัวบุคคล ด้านอาชีพ และด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
(ค่าคงที่)	1.348	0.160		8.442	0.000
ด้านตัวบุคคล	0.415	0.053	0.416	7.883	0.000*
ด้านอาชีพ	0.206	0.049	0.248	4.172	0.000*
ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน	0.067	0.039	0.091	1.705	0.089**

* ระดับนัยสำคัญ 0.05, ** ระดับนัยสำคัญ 0.10

สำหรับผลการวิเคราะห์ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์การที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน ดังแสดงในตารางที่ 4 พบว่าความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์การที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์การที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
(ค่าคงที่)	0.762	0.185		4.120	0.000*
ความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์การ	0.782	0.046	0.667	16.953	0.000*

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

ส่วนผลการวิเคราะห์การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในตารางที่ 5 พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านตัวบุคคลและด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
(ค่าคงที่)	1.732	0.153		11.287	0.000
ด้านตัวบุคคล	0.450	0.051	0.498	8.901	0.000*
ด้านอาชีพ	0.117	0.047	0.155	2.464	0.014*
ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน	0.009	0.038	0.014	0.248	0.804

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

สำหรับตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์การรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน ซึ่งพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
(ค่าคงที่)	0.665	0.215		3.095	0.002
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	0.802	0.053	0.621	15.006	0.000*

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมที่มีต่อความผูกพันในงาน ผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร และการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน โดยสองปัจจัยย่อยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความผูกพันในงาน คือ ด้านตัวบุคคลและด้านอาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการสำรวจมีความเห็นว่าการเข้าร่วมฝึกอบรมช่วยในการพัฒนาตนเองและช่วยสร้างเครือข่ายกับพนักงานคนอื่นๆ ทำให้มีความคิดที่ดีขึ้นเกี่ยวกับเส้นทางอาชีพที่ต้องการจะทำ และส่งผลให้มีโอกาสมากขึ้นในเส้นทางอาชีพที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuong et al. (2022) ที่ทำการศึกษานักงานในประเทศเวียดนามแล้วพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวได้ว่าการที่พนักงานได้พัฒนาตนเอง ได้สร้างเครือข่ายกับพนักงานคนอื่น มีทัศนคติที่ดีขึ้น และมีโอกาสมากขึ้นในเส้นทางอาชีพ ส่งผลให้เกิดความผูกพันในงาน ดังนั้นองค์กรต้องดำเนินการจัดวางแผนแนวทางการเติบโตในเส้นทางอาชีพและการฝึกอบรมที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน เพื่อส่งเสริมให้พนักงานเกิดการรับรู้ประโยชน์ว่าเส้นทางอาชีพในตำแหน่งงานของตนเป็นอย่างไร ต้องมีความรู้หรือทักษะอะไรเพิ่มเติมเพื่อให้ทำงานได้ดีขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มความผูกพันในงานให้กับพนักงานได้

นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน ผ่านการส่งเสริมความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับงานจะมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานเมื่อผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร ดังนั้นหากองค์กรต้องการเพิ่มระดับความผูกพันในงาน องค์กรควรสร้างการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้านที่เกี่ยวข้องกับงานผ่านความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร โดยกลุ่มตัวอย่างได้ทำการสำรวจมีความเห็นว่าการเข้าร่วมฝึกอบรมช่วยในการพัฒนาตนเอง ช่วยสร้างเครือข่ายกับพนักงานคนอื่นๆ ส่งผลให้มีโอกาสมากขึ้นในเส้นทางอาชีพที่แตกต่างกัน และสามารถทำงานเพิ่มเติมได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับรางวัล สอดคล้องกับแนวคิดของ Santos and Stuart (2003) ที่กล่าวว่าการรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมเกิดจากการที่พนักงานได้รับความรู้ ทักษะความสามารถที่สูงขึ้น สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและทำให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพได้ โดยงานวิจัยของตันหยง แก้วขวัญ (2562) กล่าวว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในงาน ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรแห่งนี้ อีกทั้งตนเองยังให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ กับองค์กรแห่งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Pierce and Gardner (2004) ที่กล่าวถึงความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรว่า การที่พนักงานเชื่อว่าตนมีความสามารถ มีความสำคัญ และมีคุณค่าเหมาะสมที่จะเป็นสมาชิกองค์กรนั้น จะพยายามค้นหาแรงบันดาลใจใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการทำงานของตนและมีความมุ่งมั่นกับงานอย่างเต็มที่ เกิดเป็นความผูกพันในงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schaufeli et al. (2002)

การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงานของพนักงานผ่านการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าการเข้าร่วมฝึกอบรมช่วยในการพัฒนาตนเองและช่วยสร้างเครือข่ายกับพนักงานคนอื่นๆ ทำให้มีความคิดที่ดีขึ้นเกี่ยวกับเส้นทางอาชีพที่ต้องการจะทำ และส่งผลให้มีโอกาสมากขึ้นในเส้นทางอาชีพที่แตกต่างกัน สามารถทำงานเพิ่มเติมได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับรางวัล สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา ทองโพธิ์ และกิ่งแก้ว อุดมชัยกุล (2563) ที่พบว่าภายหลังจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลได้เข้ารับการฝึกอบรมการช่วยชีวิต มีความรู้และการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ สมจิตรนิก (2557) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันในงาน โดยพนักงานมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสูงเนื่องจากมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงานที่สูง ส่งผลให้พนักงานมีการปฏิบัติงานต่างๆ ด้วยความมั่นใจเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่หวัง ก่อให้เกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่องาน มีแรงจูงใจและรู้สึกผูกพันในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นว่าคุณภาพสามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เสมอหากพยายามมากพอ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นก็สามารถรับมือกับสิ่งนั้นได้ กล่าวได้ว่า การที่พนักงานรับรู้ว่าคุณภาพสามารถจัดการปัญหาต่างๆ ได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม อันจะส่งผลให้เกิดความผูกพันในงาน

ข้อจำกัดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ ดังนั้นหากเป็นการเก็บข้อมูลในสถานการณ์ปกติ อาจได้ทำการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

องค์การควรสนับสนุนและส่งเสริมให้พนักงานรับรู้ประโยชน์ของการฝึกอบรมด้วยการสำรวจความต้องการในการเพิ่มทักษะความรู้ โดยพิจารณาควบคู่กับความจำเป็นและความเหมาะสมต่อการนำไปประยุกต์ใช้ทำงานในตำแหน่งนั้นๆ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้พนักงานเกิดความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กรและรับรู้ความสามารถของตนเองด้วยการเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมกำหนดทิศทางขององค์กร หัวหน้ามีการกล่าวยกย่องชมเชยเมื่อพนักงานปฏิบัติงานได้ดี เพื่อให้พนักงานมีกำลังใจในการพัฒนาความสามารถ สามารถเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพทั้งปัจจุบันและอนาคต รวมถึงยกระดับความผูกพันในงานให้มากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาในองค์การรัฐวิสาหกิจอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบในหลายองค์การ หรือแยกศึกษาเฉพาะแต่ละตำแหน่งงานหรือนำข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมด้วย เพื่อให้การศึกษามีความชัดเจนและเหมาะสมกับแต่ละบุคคลและตำแหน่งงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลที่ได้จะทำให้ได้แนวทางในการเพิ่มความผูกพันในงานของพนักงานในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพัฒน์ วีระเวช. (2563). แรงจูงใจกับความผูกพันในงานของข้าราชการ เรือนจำกลางคลองเปรม. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ต้นหยง แก้วขวัญข้า. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์การ : บทบาทการเป็นตัวแปรสื่อของความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรชัย ณ วิเชียร. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพยาบาลประจำหอผู้ป่วยโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช. วารสารการจัดการสมัยใหม่, 16(1), 101-116.
- บุญทริกา นิลผาย. (2562). ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะงานกับความผูกพันในงาน กรณีศึกษา: บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พัชรภรณ์ โชติสูงเนิน. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจแห่งตนในองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคมกับความตั้งใจอยู่ในองค์กรของลูกจ้างชั่วคราว ศูนย์บริการข้อมูลสรรพากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิชญา ทองโพธิ์ และกิ่งแก้ว อุดมชัยกุล. (2563). ผลของโปรแกรมอบรมการช่วยชีวิต ต่อความรู้ การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการช่วยชีวิต และความสามารถในการกอดหน้าอกของนักศึกษาพยาบาล. รมวธิบดีพยาบาลสาร, 26(1), 107-121.
- รพีพรรณ สมจิตรนีก (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและคุณลักษณะของงาน ต่อความผูกพันในงานและผลการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา: กลุ่มธุรกิจบริษัทหลักทรัพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุทัตตา พานิชวัฒน์. (2560). การรับรู้ความสามารถของตนเอง ทักษะการในงาน และความผูกพันในงาน โดยมีความต้องการของงานที่ท้าทายเป็นตัวแปรกำกับ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาพร ต้นสกุล. (2563). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันในงาน กรณีศึกษา : กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในเขตตรวจราชการที่ 5. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Aguinis, H. and Kraiger, K. (2009). Benefits of Training and Development for Individuals and Teams, Organizations, and Society. *Annual Review of Psychology*, 60, 451-474.
- Ahmad, K. Z. and Bakar, R. A. (2003). The Association Between Training and Organizational Commitment Among Whitecollar Workers in Malaysia. *International Journal of Training and Development*, 7(3), 166-185.
- Bakker, A. B. and Demerouti, E. (2007). The Job Demands-Resources Model: State of The Art. *Journal of Managerial Psychology*, 22(3), 309–328.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (2012). On the Functional Properties of Perceived Self-Efficacy Revisited. *Journal of Management*, 38(1), 9-44.
- Chen, T. Y., Chang, P. L. and Yeh, C. W. (2004). A Study of Career Needs, Career Development Programs, job satisfaction and The Turnover Intentions of R&D Personnel. *Career Development International*, 9(4), 424-437.
- Kim W. and Hyun Y. (2017). The Impact of Personal Resources on Turnover Intention: The Mediating Effects of Work Engagement. *European Journal of Training and Development*, 41(8), 705-721.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Noe, R. A. and Wilk, S. L. (1993). Investigation of The Factors That Influence Employees' Participation in Development Activities. *Journal of Applied Psychology*, 78(2), 291-302.
- Nordhaug, O. (1989). Reward Functions of Personnel Training. *Human Relations*, 42(5), 373-388.
- Parent-Lamarche, A. (2022). Teleworking, Work Engagement, and Intention To Quit During The COVID-19 pandemic: same storm, different boats?. *International journal of environmental research and public health*, 19(3), 1267.
- Pierce, J. L. and Gardner, D. G. (1989). Self-Esteem and Self-Efficacy within the Organizational Context: An Empirical Examination. *Group & Organizational Management*, 23(1), 48-70.
- Pierce, J. L. and Gardner, D. G. (2004). Self-Esteem Within the Work and Organisational Context: A Review of the Organisation-Based Self-Esteem Literature. *Journal of Management*, 30(5), 591-622.
- Sahinidis, A. G. and Bouris, J. (2011). The Motivational Effects of Employee Perceived Training Effectiveness. *Archives of economic history*, 22(2), 33-44.
- Salanova, M., Llorens, S. and Schaufeli, W. B. (2011). Yes, I Can, I Feel Good, and I Just Do It! On Gain Cycles and Spirals of Efficacy Beliefs, Affect, and Engagement. *Applied psychology: An international review*, 60(2), 255-285.
- Santos, A. and Stuart, M. (2003). Employee Perceptions And Their Influence on Training Effectiveness. *Human Resource Management Journal*, 13(1), 27-45.

- Santos, S. A., Trevisan, L. N., Veloso, E. F. R. and Treff, M. A. (2021). Gamification in Training and Development Processes: Perception on Effectiveness and Results. *Revista de Gestão*, 28(2), 133-146.
- Schaufeli, W. B., Salanova, M., González-Romá, V. and Bakker, A. B. (2002). The Measurement of Engagement and Burnout: A Two Sample Confirmatory Factor Analytic Approach. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 3(1), 71-92.
- Schaufeli, W. B., Bakker, A. B. and Salanova, M. (2006). The Measurement of Work Engagement With a Short Questionnaire: A Cross-National Study. *Educational and Psychological Measurement*, 66(4), 701-716.
- Schwarzer, R., and Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy Scale. In J. Weinman, S. Wright and M. Johnston. *Measures in Health Psychology: A user's portfolio. Causal and Control Beliefs* (pp. 35-37). Windsor, UK: NFER-NELSON.
- The Gallup Organization. (2022). *State of The Global Workplace 2022 Report*. D.C.: The Gallup Building.
- Tian, G., Wang, J., Zhang, Z. and Wen, Y. (2019). Self-Efficacy and Work Performance: The Role of Work Engagement. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 47(12), 1-7.
- Tran H., Phuong and Quynh, Đ. (2021). Training Perception and Work Engagement: The Mediating Role of Organisational-Based Self-Esteem and Self-Efficacy. *Central European Business Review*, 11(1), 19-40.
- Yang, H., Sanders, K., and Bumatay, C. P. (2012). Linking Perceptions of Training With Organizational Commitment: The Moderating Role of Self-Concepts. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 21(1), 125-149.

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (MPA)

เปิดรับสมัครนักศึกษา...

สำหรับ... บุคลากรภาครัฐที่ต้องการปรับวุฒิการศึกษา
บุคคลทั่วไปที่ต้องการเป็นข้าราชการ และข้าราชการส่วนท้องถิ่น
บุคลากรภาคเอกชนที่ต้องการเรียนรู้ด้านการบริหาร

เนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง
เรียนรู้กับคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณภาพและมากประสบการณ์
หลักสูตรได้รับการรับรองจาก สกอ.
มหาวิทยาลัยของรัฐ

จบตามระยะเวลา 1 ปีครึ่ง

สมัครเลยที่ >>> <https://www.rcim.in.th> 092-442-8000

การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร Marketing Communication via the Line Application with Elderlies in Bangkok

อิสรี ไพเราะ

Isari Pairoa

อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณาและสื่อสารการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Lecturer of Advertising and Marketing Communication, Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: isari.pa@ssru.ac.th

Received: May 30, 2022; Revised: Oct 26, 2022; Accepted: Nov 11, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Lineของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร 1) เพื่อศึกษารายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Lineของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดแอปพลิเคชัน Lineที่มีผลต่อผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มของประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน งานวิจัยนี้จัดเก็บข้อมูลโดยศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชัน Line และพฤติกรรมของผู้สูงอายุในด้านประชากรศาสตร์ และด้านลักษณะการใช้ ด้วยแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยการอธิบาย และนำเสนอค่าความถี่ ค่าร้อยละ ในรูปแบบของตาราง และแผนภูมิ

ผลการวิจัยพบว่า ด้านรายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Lineของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้อุปกรณ์ในการใช้งานเป็นสมาร์ตโฟน โดยมีจุดประสงค์การใช้งานเพื่อการสนทนา มีฟังก์ชันที่ใช้งานประจำคือ Free call หรือ Video call และมีระยะเวลาการใช้งานเฉลี่ยต่อวันตั้งแต่ 1-4 ชั่วโมง โดยมีรูปแบบเนื้อหาที่นิยมส่งต่อคือ รูปภาพที่มีข้อความ และด้านกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดแอปพลิเคชัน Line ที่มีผลต่อผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ การเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้โดยง่าย มีความสามารถใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้คล่องแคล่ว มีเจตคติต่อการใช้งานด้านความเพลิดเพลินจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีการได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีพฤติกรรมการใช้งานจริง และจะใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ต่อไป โดยจะแนะนำให้เพื่อนหรือคนใกล้ชิดใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งใช้ประเภทรูปแบบของเนื้อหาเชิงการตลาดด้วยเนื้อหาข้อมูลรูปภาพ และใช้งานส่งวิดีโอที่เป็นเรื่องราวสั้นๆ เข้าใจง่าย สร้างแรงบันดาลใจ และมีการรับรู้ข้อมูลทางการตลาดด้วยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ เลือกรับรู้เนื้อหาที่กำลังเป็นที่สนใจ ณ เวลานั้น มีการใช้อัลบั้มภาพโดยใช้รูปภาพพร้อมเนื้อหาบรรยายหลายภาพติดกัน และเป็นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเทศกาลและวันสำคัญในช่วงนั้น ซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย เช่น โปรโมชั่นต่างๆ ใช้รูปภาพนำเสนอสินค้าและบริการ มีเปรียบเทียบสินค้าและบริการกับคู่แข่ง โดยรับรู้รูปภาพสินค้าและบริการ มีการแสดงความพึงพอใจจากการใช้สินค้าและบริการ หรือความไม่มั่นใจในการใช้สินค้าและบริการ โดยการรับรู้ต้องเป็นวิดีโอที่ให้สาระ ความรู้ หรือเคล็ดลับดีๆ ด้วยวิดีโอสาธิตการใช้สินค้าและบริการ ซึ่งทำให้เกิดความตระหนักหรือการรับรู้ต่อแบรนด์สินค้าและบริการ มีการนำเสนอภาพลักษณ์และจุดเด่นเพื่อสร้างความชื่นชมในตราสินค้า และสร้างการมีส่วนร่วมทำให้อยากส่งต่อ

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาด แอปพลิเคชัน Line ผู้สูงอายุ

Abstract

The objective of this research is to study the details and characteristics of the use of Line application among the elderly in Bangkok; 1) Study the details and fill out the Line application of Pook adults. 2) to study the marketing communication strategies of Line applications affecting the elderly in Bangkok which is quantitative research. The study was conducted with a sample group of the elderly population aged 60 years and over, residing in Bangkok 200 people. This research examines the elderly's attitudes towards using the Line application and the elderly's behavior in demographics. and in terms of use with a questionnaire by descriptive data analysis with an explanation and presents the frequency values, hundred values in the form of tables and charts.

The results showed that details and characteristics of using the Line application among the elderly in Bangkok. The device is used to function as a smartphone. with the purpose of using it for conversation There is a function that is used regularly is Free call or Video call and has an average usage time per day from 1-4 hours, with the most popular content formats being forwarded. picture with text and the marketing communication strategy of Line application affecting the elderly in Bangkok Most of the respondents were able to learn how to use the LINE app easily. Have the ability to use LINE applications fluently have an attitude towards use The enjoyment of using the LINE application A good experience has been gained from using the LINE application. have actual usage behavior and will continue to use the LINE application It will recommend friends or people close to the use of the LINE application. which uses the format type of visual content marketing content. And use it to send videos that are short, easy to understand, inspiring stories. and perceive marketing information through activities that cause interactions between that product or service Choose to recognize content that is of interest at that time. Photo albums are used by using multiple images with narrative content next to each other. And the content is related to festivals and important days during that period. which is related to sales promotions such as various promotions Use images to showcase your products. and services, comparing products and services with competitors by recognizing images of goods and services Satisfaction is shown from the use of goods and services. or insecurity in the use of goods and services The awareness must be a video that provides information, knowledge or good tips. with a video demonstrating the use of products and services which causes awareness or awareness of brands and services The image and strengths are presented to create brand admiration. and create participation that makes me want to pass on.

Keywords: Marketing Communication, Line Application, Elderlies

บทนำ

การสื่อสารในยุคปัจจุบันนี้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างแพร่หลายและยังสามารถติดต่อสื่อสารกัน ได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ เป็นยุคแห่งการสื่อสารอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการสื่อสารกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ ซึ่งในยุคปัจจุบันนั้นได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก เป็นช่องทางในการสื่อสารที่ไม่มีวันสิ้นสุด มีข่าวสารต่างๆ มากมายถูกส่งไป ถ่ายทอดผ่าน ทางอินเทอร์เน็ต เช่น อีเมล (E-mail) แชท (Chat) การโฆษณาสินค้าในเว็บไซต์ ข้อมูลข่าวสารจากทางเว็บไซต์ ต่างๆ เป็นต้น ตลอดจนการส่งข้อความ ภาพและเสียงในโทรศัพท์มือถือก็ถือว่าการสื่อสารที่สำคัญในยุคนี้ ซึ่งการส่งข้อความ ภาพ และเสียงสามารถกระทำผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ มากมาย ออกมาให้ผู้ใช้สามารถ เลือกใช้

ได้ตามความชื่นชอบและรูปแบบชีวิต ไลน์ (LINE) เป็นหนึ่งในแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมส่งข้อความที่ LINE) ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน (ขวัญฤดี ฮวดหุ่น, 2560)

ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรกลุ่มสูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป 9.4 ล้านคนคิดเป็น 14.5% เพิ่มขึ้นปีละประมาณ 5 แสนคน คาดการณ์ว่าปีพ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ด้วยสัดส่วนกว่า 20% ของประชากรทั้งหมดหรือกว่า 14.4 ล้านคน วันนี้นักวิชาการสูงวัย จึงเป็นกลุ่มสำคัญที่ต้องศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต และรูปแบบการเสพสื่อ ในยุคเทคโนโลยี

เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุที่คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตจะก่อให้เกิดภาระต่อรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพ รวมถึงการดูแลเกี่ยวกับการอยู่อาศัย ที่เหมาะสมที่จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ ดังนั้นกลุ่มผู้สูงอายุจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ (รติมา คชนันท์, 2561) ในปัจจุบันโลกเริ่มเข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ซึ่งประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) จากข้อมูลดังกล่าวตัวแปรสำคัญที่ใช้ในยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในปัจจุบันคือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ซึ่งหมายถึงสังคมที่ประชากรสามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างไร้พรมแดน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้อย่างฉับไวในทุกๆ เสี้ยววินาที โดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมต่อ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่มีการใช้กันอยู่ในปัจจุบันมักจะติดต่อกันผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งหนึ่งในแอปพลิเคชันที่มีคนเลือกให้กันมากในประเทศไทยคือ แอปพลิเคชันไลน์ (Line application)

ด้วยการศึกษาที่ผ่านมาสามารถกล่าวได้ว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษารื่อง การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตามยังมีหลายแนวคิดที่มีความนิยมในการนำมาพิจารณาเป็นปัจจัยในการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้เองผู้ศึกษาจึงมีความต้องการในการศึกษารื่องการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Line ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line ที่มีผลต่อผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Line ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการตลาดแอปพลิเคชัน Line ที่มีผลต่อผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

ทบทวนวรรณกรรม

พวงทอง ไกรพิบูลย์ (2557) อธิบายว่าองค์การสหประชาชาติได้นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป โดยนับตั้งแต่อายุเกิด ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความแตกต่างจากวัยอื่น เป็นวัยที่ต้องได้รับการดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่นั้นไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้มีการจัดกิจกรรม และการรณรงค์ต่างๆ เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุให้เท่าเทียมกับการดูแลกลุ่มอายุอื่นๆ

สุรกุล เจนอบรม (2541) อธิบายว่านิยามของ “ผู้สูงอายุ (Elderly)” ถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยโดย พล.ต.ต. อรรถสิทธิ สิทธิสุนทร ในการประชุมระหว่างแพทย์อาวุโสและผู้สูงอายุจากวงการต่างๆ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2505 จนเป็นที่เข้าใจยอมรับและแพร่หลายมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

เฉลิมพล แจ่มจันทร์ (2555) อธิบายว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ผู้รภาพของระบบประกันสังคม ซึ่งกำหนดที่อายุ 55 ปีขึ้นไป ภายใต้วัตถุประสงค์การนำเสนอประกอบด้วยข้อมูลและบทวิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การกำหนดนิยามความเป็นผู้สูงอายุของบุคคล การกำหนดอายุเกษียณในมุมมองเชิงวิชาการและในทางปฏิบัติ

กลุ่มที่นับตอนนี้ก็ถือว่าเป็นผู้สูงวัยอายุประมาณ 50 ปีขึ้นไป จึงเป็นกลุ่มที่ได้ผ่านร้อน ผ่านหนาวมากที่สุด ผ่านความคาดหวังและความต้องการต่างๆมากมายแล้ว ทั้งยังอยู่ในยุคที่ระบบการรักษาสภาพ และมีสภาพการเงินก็ดีกว่ายุคพ่อแม่ที่ผ่านมา Baby Boomer จึงถูกมองเป็นกลุ่มที่มีความสุขสำราญ (The Generation of Hedonists) ด้วยความที่ชีวิตผ่านความลำบากมาจนหมดแล้วและรายได้ก็มีสะสมไว้มาก เวลาที่เหลื่อกลุ่มเบบี้บูมเมอร์จึงเริ่มกลับมาใช้ชีวิตเหมือนย้อนวัยกลับไปเป็นวัยรุ่นสาวอีกครั้ง อันจะเห็นได้จากตัวอย่างคนสูงวัยหลายคน ลูกขึ้นมาทำงานอดิเรกเหมือนวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว ท่องเที่ยว ออกกำลังกาย เล่นไตรกีฬา เล่นดนตรี ฟังคอนเสิร์ต ในแบบที่ไม่มีโอกาสได้ทำในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา คำเรียกสำหรับเบบี้บูมเมอร์จึงไม่ใช่ผู้สูงวัย แต่เป็นผู้ใหญ่วัยกลางคน ภาพอดีตของคนสูงอายุก่อนกลุ่มกันอยู่เหงาๆในบ้านพักคนชรา จึงไม่ใช่เทรนด์ 2019 สำหรับวัยกลางคนกลุ่มนี้ แต่พวกเขายังมีแรง มีฝีมือ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆและพร้อมที่จะเรียนรู้สังคมของคนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และเติมชีวิตชีวาให้กับตัวเอง

กลุ่มวัยกลางคนอายุประมาณ 35 – 53 ปี เป็นกลุ่มที่มีชีวิตก้ำกึ่งทั้งยุคเก่าแบบเบบี้บูมและยุคดิจิทัลแบบมิลเลนเนียล ส่วนหนึ่งยังนิยมอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ ขณะเดียวกันก็ใช้โซเชียล รวมกลุ่มสนทนาไปด้วย จัดเป็นกลุ่มที่มีความคิดไตร่ตรองสูง มีไลฟ์สไตล์ชัดเจนของตัวเอง ไม่ผลิผลามตามกระแสอย่างไม่มีเหตุผล ชอบเดินทางเป็นครอบครัว มักเลือกที่กิน ที่พัก โดยการหารีวิว และอ่านข้อมูลมากกว่าคนอื่น ๆ เทียบกันในครอบครัวที่มีคนหลายเจนฯ คนเจนเอ็กซ์จะเป็นผู้เลือก ที่มีอำนาจในการตัดสินใจที่สุด รวมไปถึงรายจ่าย หนี้สินและเงินเก็บก็มากที่สุดเช่นกัน เจนเอ็กซ์ใช้เวลาเล่นโซเชียล 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มากกว่ามิลเลนเนียลที่ใช้แค่ 26 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยมี Facebook เป็นช่องทางสำคัญที่ใช้

3. Millennial (มิลเลนเนียล)

ชาวมิลเลนเนียลจะใส่ใจด้านสุขภาพและเชื่อมั่นกับวิทยาการทางการแพทย์สมัยใหม่มาก พวกเขาจึงไม่กังวลเรื่องวัยในการแต่งงาน-มีบุตร ทำให้ชาวมิลเลนเนียลมักมีบุตรช้า ส่วนใหญ่จะมีบุตรในช่วงปี 2017 ลูกๆของกลุ่มมิลเลนเนียลจึงนับเป็นเด็กเจนเออร์ชันอัลฟ่า เด็กเจนอัลฟ่าจึงได้รับการเลี้ยงแบบยุคใหม่ เลี้ยงลูกแบบเปิดโลกกว้าง ให้ความสำคัญกับลูก ให้ความสำคัญกับเพื่อนและสัตว์เลี้ยง เลี้ยงสัตว์เลี้ยงเทียบเท่ากับลูก ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวหาประสบการณ์ ชอบบ้านที่เน้นประโยชน์ใช้สอยมากกว่าขนาด แม้พื้นที่ไม่ใหญ่แต่ถ้าจัดสรรการใช้งานได้ดี สะดวกสบาย สภาพแวดล้อมดี ก็เพียงพอต่อใจแล้ว

เป็นเงินที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติให้ความสำคัญกับเรื่องความเท่าเทียมและความเสมอภาค ทั้งอายุ เชื้อชาติ เพศและรสนิยม ยกที่เงินซีเกิดเป็นช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดี ทัศนคติของเงินซีจึงให้ความสำคัญในการสร้างฐานะทางการเงินที่มั่นคง ไม่

ยอมมีหนี้ เจนซีเป็นวัยแห่งการค้นหาและเข้าใจโลก วัยรุ่นเจนซีอเมริกาจะใช้เวลาไปออกเดินทางหรือทำงานการกุศล รับมุมมองและความรู้สึกใหม่ๆ ค้นหาเป้าหมายของอนาคตตัวเอง พฤติกรรมเจนซีจะชอบความท้าทาย ชอบคิดนอกกรอบ คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาและนวัตกรรมใหม่ๆ ยินดีทำงานหนักในเวลาว่างเพื่อรายได้ที่มากขึ้น เจนซีนิยมท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่ แบบที่คนส่วนใหญ่ไม่ไปกัน นิยมบริโภคสินค้าโดยให้ความสำคัญกับความโปร่งใสของแบรนด์

สิ่งที่เจนซีต้องการเสพ คือ สื่อที่มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ กิจกรรมในการช่วยปรับมุมมองความคิดหรือสิ่งๆ ที่ช่วยในการบำบัดดูแลสุขภาพใจในรูปแบบต่างๆ เทคโนโลยี AR และ VR เป็นสื่อที่มีอิทธิพลและช่วยส่งเสริมการเข้าถึงประสบการณ์ให้กับคนเจนซีได้ จากเดิมที่คนเจนซีเคยได้ฉายาว่า “มีเวลาให้ แต่ไม่มีเงิน” จึงไม่จริง เพราะด้วยการเข้าถึงความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ อย่างมากมายและรวดเร็ว ทำให้พวกเขาสามารถสร้างช่องทางหารายได้จนเกิดอาชีพใหม่ๆ หรือธุรกิจใหม่ๆ แบบที่ไม่เคยมีในยุคก่อนหน้า

5. Alpha (เจนเนอเรชั่นอัลฟ่า)

เจนอัลฟ่าเป็นเด็กที่เกิดมาในยุคที่รายล้อมไปด้วยเทคโนโลยี ทำให้เด็กรุ่นนี้สามารถมองเห็นและรับรู้สิ่งต่างๆ ได้มากมายง่ายกว่าเจนก่อนๆ ซึ่งเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาช่วยอำนวยความสะดวกให้คนเจนก่อน แต่ก็อาจส่งผลเสียต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กเจนอัลฟ่าได้ จึงเกิดแนวทางของการเรียนรู้และการเล่นรูปแบบต่างๆ ที่ช่วยสร้างพัฒนาการการเข้าถึงคนนอกจอในชีวิตเด็กๆ มากขึ้น สิ่งสำคัญหนึ่งจากเทคโนโลยีที่อาจส่งผลเสียต่อเด็กเจนนี้ คือ กระแสของสังคมไร้เงินสด ทำให้เด็กรุ่นนี้ไม่มีโอกาสจับเงินน้อยลง จนอาจทำให้ยากสำหรับเด็กๆ ในการจะเข้าใจเรื่องเงินและเห็นคุณค่าของเงิน

ด้านพฤติกรรมมารีโอกสำหรับเจนอัลฟ่าจะเน้นไปในแนวทางของการเล่นและเรียนรู้ เพื่อเสริมทักษะพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และการเข้าถึงคน การท่องเที่ยวจะเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว พร้อมทั้งสร้างประสบการณ์ให้กับเด็กๆ

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

Susumu Yoshikuni (2556) อธิบายถึงความเป็นมาของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เริ่มต้นจากยุคของเว็บ 1.0 ที่สามารถแสดงเพียงเนื้อหาบนหน้าเว็บได้เพียงอย่างเดียว ผู้ใช้งานไม่สามารถพูดคุยหรือโต้ตอบกันได้ แต่เมื่อเทคโนโลยีเริ่มพัฒนาจึงเข้าสู่ยุคเว็บ 2.0 หรือ web application ที่สามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ใช้งานผ่านแอปพลิเคชันบนเว็บได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (พันธันท์ ศรีนุ่น, 2559) โดยได้กล่าวเพิ่มเติมถึงจุดเด่นของเว็บ 2.0 คือ ผู้ใช้งานสามารถสร้างเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องเป็นทีมงานหรือผู้ดูแลเว็บไซต์เท่านั้น ทำให้เกิดการเริ่มต้นของการผลิตเนื้อหาบนเว็บไซต์เป็นจำนวนมาก ที่มีมุมมองความคิดที่หลากหลาย แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการติดต่อสื่อสารที่เปลี่ยนไป การแสดงตัวตนในสังคมออนไลน์ การค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ การเปิดรับสื่อบันเทิง เป็นต้น

ชุลีกร เกษทอง (2553) และณัฐพร มักอุดมลาภ (2554) อธิบายถึงความหมายของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) คือ รูปแบบของสังคมบนโลกอินเทอร์เน็ตที่ผู้เล่นสามารถแสดงความคิดเห็น ทำความรู้จักและแบ่งปันสิ่งที่น่าสนใจหรือเรื่องราวต่างๆ ในรูปแบบของข้อมูล บทความ รูปภาพ ฯลฯ โดยส่วนใหญ่จะใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ทั้งการส่งอีเมลล์และข้อความ (ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล, 2556) กล่าวถึงช่องทางเครือข่ายที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารมีด้วยกันหลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ (Website) เฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) และทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้บริษัท องค์กร สถาบันและหน่วยงานต่างๆ เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร สร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภคอีกด้วย (Kane, 2013)

Kietzmann, Hermkens, McCarthy & Silvestre (2011) อธิบายถึงการทำงานของสื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้

1. ตัวตน (Identity) คือ การเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้ เช่น ชื่อ เพศ อาชีพ การศึกษา ฯลฯ ซึ่งเป็นการนำเสนอตัวตนของผู้ใช้เป็นการกระทำที่ต้องการทำให้ผู้อื่นรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เช่น เรื่องราว ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก เป็นต้น

2. การสนทนา (Conversation) คือ การติดต่อสื่อสารกันในระยะเวลาที่รวดเร็ว ทั้งแบบส่วนบุคคลและกลุ่ม การสนทนาผ่านข้อความสามารถบันทึกเพื่อเรียกดูซ้ำได้

3. การแบ่งปัน (Sharing) คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน เช่น ข้อความ วิดีโอ รูปภาพ เสียง ลิงก์ (Link) และตำแหน่งที่อยู่ (Location) เป็นต้น

4. การนำเสนอ (Presence) คือ การตั้งค่าแสดงสถานะ (Status) ของผู้ใช้งาน ซึ่งสามารถเลือกสถานะในการใช้ออนไลน์หรือออฟไลน์

5. ความสัมพันธ์ (Relationship) คือ การสร้างกลุ่มประกอบด้วยผู้ใช้งานตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีผู้นำจัดตั้งกลุ่มวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มที่มีความสนใจหรือชอบในเรื่องเดียวกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆร่วมกัน

6. ความมีชื่อเสียง (Reputation) คือ การแสดงออกถึงความนิยมที่มีต่อตัวบุคคลและเนื้อหา เช่น การกดถูกใจ (Like) และผู้ติดตามทางเฟสบุ๊คเป็นจำนวนมากหรือยอดผู้ชม (View) เรตติ้ง (Rating) บนยูทูป เป็นต้น

7. กลุ่ม (Groups) คือ การรวมกลุ่มของผู้ที่มีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์และความสนใจเหมือนกัน กลุ่มสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่เปิดให้ทุกคนเข้ามาโดยไม่ต้องขออนุญาตและกลุ่มปิดที่ต้องส่งคำขอการอนุญาตเข้ากลุ่ม

Kaplan & Haenlein (2010) แบ่งสื่อสังคมออนไลน์เป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. การทำงานร่วมกัน (Collaborative Project) คือ รูปแบบของเว็บไซต์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานในการแก้ไข ปรับแต่ง ข้อมูลและเนื้อหา ฯลฯ เช่น วิกิพีเดีย (Wikipedia) เป็นต้น

2. บล็อก (Blog) คือ รูปแบบเว็บไซต์ที่เสมือนกับการบันทึกไดอารี่ออนไลน์ (Diary Online) สามารถสร้างข้อความ รูปภาพ วิดีโอและอื่นๆ เรียงตามลำดับเวลา ผู้ใช้งานคนอื่นๆสามารถเข้ามาเยี่ยมชมและแสดงความคิดเห็นได้ เช่น เวอร์ดเพรส (Wordpress) บล็อกเกอร์ (Blogger) เป็นต้น

3. ชุมชนเนื้อหา (Content Community) คือรูปแบบเว็บไซต์ที่เน้นการแบ่งปันเนื้อหาต่างๆระหว่างผู้ใช้งาน ทั้งในรูปแบบของข้อความ รูปภาพ วิดีโอ เช่น ยูทูป (Youtube) ฟลิคซ์ (Flickr) เป็นต้น

4. เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Networking sites) คือ รูปแบบของเว็บไซต์ประยุกต์ที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างประวัติส่วนตัวและสามารถเชื่อมต่อกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆได้ โดยการพิมพ์ข้อความโต้ตอบได้ทันที (Realtime) นอกจากนั้นยังสามารถแสดงสถานะ ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ด้วยเช่นกัน ได้แก่ ไฮไฟว์ (Hi5) เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์แอปพลิเคชัน (Line Application) เป็นต้น

5. เกมโลกเสมือน (Virtual Game World) คือ เกมในรูปแบบ 3 มิติที่ผู้เล่นสามารถเลือกบทบาทตัวละครภายในเกมได้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่นคนอื่นๆเสมือนกับโลกความเป็นจริง เช่น เวิลด์ออฟวอร์คราฟ (World of Warcraft) เป็นต้น

6. สังคมเสมือน (Virtual Social Media) คือ โลกเสมือนที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างลักษณะของตนเองได้ตามต้องการทั้งรูปร่าง หน้าตา บุคลิก ท่าทาง ฯลฯ เช่น เซเคิลไลฟ์ (Second Life) เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึง สังคมบนโลกอินเทอร์เน็ตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ติดต่อสื่อสาร การสนทนา การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือสิ่งที่น่าสนใจในรูปแบบของข้อความ รูปภาพ วิดีโอ เสียง ฯลฯ โดยที่ผู้รับและส่งสารสามารถโต้ตอบกันได้ทันที โดยปัจจุบันได้จำเป็นต้องสื่อสารหรือโต้ตอบกันบนหน้าเว็บไซต์เพียงอย่างเดียว เทคโนโลยีพัฒนาไปยังการสร้างแอปพลิเคชันสำหรับเครือข่ายสังคมออนไลน์และการติดต่อสื่อสาร เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ แอปพลิเคชัน (Line Application)

พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543) และ เกรวินทร์ ละเอียตดินันท์ (2557) ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ที่สอดคล้องกัน คือ สิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกมาตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้จากการใช้งานสื่อออนไลน์

เอมิกา เหมมินทร์ (2556) และ กันตพล บรรทัดทอง (2557) ให้ความหมายว่าพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ คือ พฤติกรรมหรือลักษณะการใช้งานสื่อออนไลน์ เช่น ประเภทของสื่อออนไลน์ที่ใช้อย่างน้อยที่สุด วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อออนไลน์ ความถี่ในการใช้งาน ช่วงเวลาและระยะเวลาในการใช้งานในแต่ละวัน เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ หมายถึง กิจกรรมใดๆก็ตามที่มีการตอบสนองหรือตอบโต้ที่สามารถสังเกตได้ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุ

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน, 2561) รายงานสถิติผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต ปี 2561 ในประเทศไทย พบพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของคนไทยยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคนไทยส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นถึง 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึง 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน โดย Gen Y ยังคงเป็นแชมป์การใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงสุด 4 สมัยแล้ว ซึ่งเป็นผลมาจากเป็นช่วงชีวิตที่มีการเปลี่ยนเข้าสู่โลกดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น และ Social Media ที่คนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้กันในแต่ละวันอย่าง Facebook , Instagram , Twitter และ Pantip มีการใช้มากถึงวันละ 3 ชม. 30 นาทีต่อวัน และบางกลุ่มใช้ในการชมวิดีโอสตรีมมิ่งใน YouTube หรือ Line TV โดยเฉลี่ยแล้วมีการใช้อยู่ที่ 2 ชม. 35 นาทีต่อวัน ส่วนการใช้แอปพลิเคชันเพื่อพูดคุยอย่าง Messenger และ LINE จะเฉลี่ยอยู่ที่ 2 ชม. ต่อวัน ใช้เพื่อเล่นเกมออนไลน์อยู่ที่ 1 ชม. 51 นาทีต่อวัน สุดท้ายใช้อ่านบทความหรือหนังสือทางออนไลน์อยู่ที่ 1 ชม. 31 นาทีต่อวัน ซึ่งถือว่าเป็น 1 ใน 3 ของจำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละวัน

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน “ไลน์ (Line)” ในแต่ละวันสูงที่สุด คือ กลุ่ม Generation X ร้อยละ 99.46 และกลุ่ม Baby boomer ร้อยละ 97.34 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยการคาดการณ์จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกล่าวว่าจำนวนผู้สูงอายุในช่วงวัย 60-69 ปี จะเพิ่มสูงขึ้น 14% ช่วงวัย 70-79 ปี เพิ่มขึ้น 12% และช่วงอายุ 80-89 ปี เพิ่มขึ้น 6.1% ทั้งนี้ประเทศไทยจำเป็นต้องใส่ใจกลุ่มคนผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

ไลน์แอปพลิเคชัน (Line Application)

LINE คือแอปพลิเคชันที่ผสมผสานบริการ Messaging และ Voice Over IP นำมาผนวกเข้าด้วยกัน จึงทำให้เกิดเป็นแอปพลิเคชันที่สามารถแชทสร้างกลุ่มส่งข้อความโพสต์รูปต่างๆหรือจะโทรคุยกันแบบเสียงก็ได้โดยข้อมูลทั้งหมดไม่ต้องเสียเงิน หากเราใช้งานโทรศัพท์ที่มีแพ็คเกจอินเทอร์เน็ตอยู่แล้ว แล้วยังสามารถใช้งานร่วมกันระหว่าง iOS และ Android รวมทั้งระบบปฏิบัติการอื่นๆได้อีกด้วย ล่าสุดสามารถใช้งานได้บนคอมพิวเตอร์ PC และ Mac ได้แล้ว ด้วยความที่มีลูกเล่นมากมาย สามารถแชท ส่งรูป ส่งไอคอน ส่ง Sticker ตั้งค่าคุยกันเป็นกลุ่ม ฯลฯ ทำให้มีผู้ใช้งานแอปนี้เป็นจำนวนมาก การทำงานของ LINE นั้นต้องใช้เบอร์โทรศัพท์เพื่อยืนยันการใช้งาน นอกจากนี้ LINE ยังมีโปรแกรมเสริม ทั้ง LINE Camera ที่ถ่ายภาพพร้อมกรอบกว่า 100 แบบและสแตมป์แต่งภาพมากกว่า 600 แบบ โดยจุดเด่นของแอปพลิเคชันนี้ คือ การตกแต่งภาพ หลากหลายรวมถึงการถ่ายภาพผ่านฟิลเตอร์ถึง 14 แบบ ที่ช่วยปรับแต่งภาพและรายละเอียดให้ภาพของคุณดูดียิ่งขึ้น พร้อมด้วยพู่กันกว่า 156 ชนิด เพื่อให้ผู้ใช้ได้แต่งแต้มด้วยสแตมป์และเลือกแบบตัวอักษรต่างๆ พิมพ์ข้อความลงบนภาพตามสไตล์ของตัวเองและสามารถแชร์ภาพได้ อีกทั้งโปรแกรมส่งการ์ดฟรีที่เรียกว่า LINE Card โดยผู้ใช้สามารถส่งข้อความส่วนบุคคล โดยเลือกจากภาพการ์ดต่างๆได้ฟรีตามความชอบและสามารถเลือกภาพของตัวเองจากคลังภาพและแทรกไปในภาพการ์ดเพื่อแต่งเติมและส่งต่อไปถึงบุคคลพิเศษนั่นเอง แต่สิ่งที่ถือว่าเป็นการต่อยอดแบบไม่มีทางของ LINE ก็คือการนำโปรแกรม LINE มาไว้ใน PC สำหรับ Windows และ Mac รวมถึงเบราว์เซอร์สำหรับสมาร์ตแท็บเล็ต ที่ผู้ใช้ยังสามารถใช้รหัส LINE QR เพื่อเข้าสู่ระบบในเวอร์ชันพีซีได้ โดยไม่ต้องลงทะเบียนเพิ่มเติม ทำให้ผู้ใช้ไม่พลาดการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนผ่านโปรแกรม LINE ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน

จากการเติบโตที่เมื่อเทียบกับ Social Media อื่นๆ LINE ถือว่ามีการเติบโตที่รวดเร็วเป็นอย่างมาก จากจำนวนแค่ 257 วัน ก็พบว่ามีผู้ใช้งานกว่า 20 ล้านคนและยังเพิ่มขึ้นอีกถึง 35 ล้านคน ใน 6 เดือนต่อมา ซึ่งเติบโตอย่างรวดเร็วถึง 600% เลย

ทีเดียว เพราะนอกจากจะดาวน์โหลดได้ฟรีแล้ว โปรแกรม LINE ยังมีฟังก์ชันอื่นๆที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในโลกออนไลน์ จึงทำให้ในปัจจุบันทำให้โปรแกรมนี้อยากมาเป็นที่นิยม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มของประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมมีจำนวนทั้งสิ้น 1,108,219 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2563 จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ “แบบสอบถาม การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยลักษณะข้อมูลเป็นคำถามปลายปิดทั้งหมด ประกอบด้วยคำถามสำหรับคำตอบเพียงคำตอบเดียว เลือกตอบได้หลายคำตอบ และเลือกตามระดับความคิดเห็น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ส่วนของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 : ส่วนของแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้อุปกรณ์ Line

ส่วนที่ 3 : ส่วนของแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Lineต่อผู้สูงอายุ ในส่วนของเกณฑ์ในการประเมินของส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ผู้วิจัยใช้หลักการแบ่งช่วงแบบอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยคะแนนสูงสุดคือ 5 คะแนน และคะแนนต่ำที่สุดคือ 1 คะแนน มาทำการคำนวณช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น (ชนินาถ สงวนวงศ์จิตร, 2552) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5-1}{5}$$

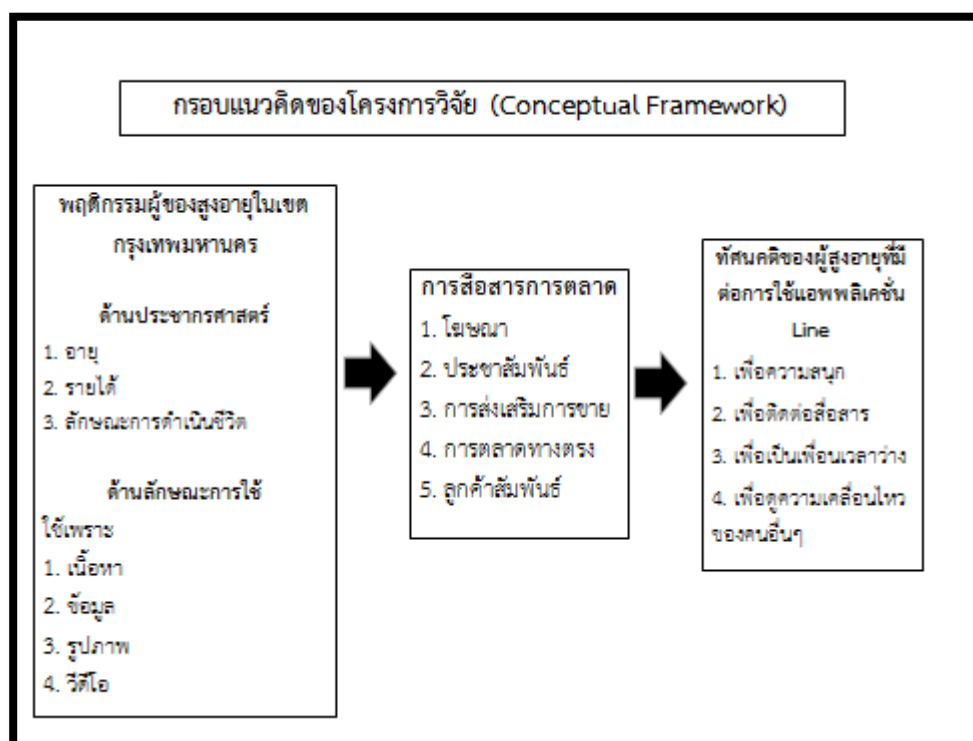
$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = 0.8$$

จากการพิจารณาพบว่าช่วงความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น มีค่าเท่ากับ 0.8 ซึ่งในแต่ละระดับ ผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดทั้ง 5 ระดับได้ดังต่อไปนี้

ระดับ	คะแนนเฉลี่ย
มากที่สุด	4.21 - 5.00
มาก	3.41 - 4.20
ปานกลาง	2.61 - 3.40
น้อย	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	1.00 - 1.80

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร” มีการศึกษาผ่านการพิจารณา 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรอิสระ กล่าวคือข้อมูลทาง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการโฆษณา ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการตลาดทางตรง และด้านการจัดกิจกรรม ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ทัศนคติของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชัน Line และพฤติกรรมของผู้สูงอายุในด้านประชากรศาสตร์ และด้านลักษณะการใช้งาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Lineกับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

การทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

การหาค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha โดยพิจารณาใช้แบบสอบถามหากมีค่า Cronbach's Alpha มากกว่าร้อยละ 80 หรือ .8 หลังจากนั้นจึงทำการรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 200 ชุด จากกลุ่มผู้สูงอายุ

การวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเก็บแบบสอบถามเบื้องต้นทั้งสิ้น 20 ชุด หรือเท่ากับร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่าง 200 ราย ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ Cronbach's Alpha โดยพิจารณาใช้แบบสอบถามหากมีค่า Cronbach's Alpha มากกว่าร้อยละ 80 หรือ .8 (Devellis, 2012) จากสมการต่อไปนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha
	n	แทน	จำนวนข้อแบบสอบถาม
	s	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ

จากนั้นจึงปรับแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการสอบถาม

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำการศึกษาเรื่องการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร มาใช้ในการกำหนดแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ รวมถึงแบบสอบถาม และนำไปสู่การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บแบบสอบถาม 200 ชุด โดยค้นคว้าข้อมูลประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ตัวอย่างประชากรในงานวิจัยเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมด

วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษารั้งนี้ โดยส่วนใหญ่จะใช้สถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงต้องเลือกใช้สถิติที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ลักษณะของข้อมูล และวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยมีความถูกต้อง มีคุณภาพ และเป็นที่น่าเชื่อถือ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้การวิเคราะห์ 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยอธิบาย และนำเสนอค่าความถี่ ค่าร้อยละ ในรูปแบบของตาราง และแผนภูมิ ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านประชากรศาสตร์ ด้านการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สนใจ

ผลการวิจัย

การศึกษารายละเอียดการสื่อสารการตลาดด้วยแอปพลิเคชัน Line กับผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.00 มีช่วงอายุ 55 – 60 ปี จำนวน 170 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 135 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.75 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 128 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.00 โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลของการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Line ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอุปกรณ์ในการใช้งานเป็นสมาร์ทโฟน จำนวน 78 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 19.50 มีประสบการณ์การใช้งาน 1 - 2 ปี จำนวน 168 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.00 จุดประสงค์การใช้งานเพื่อการสนทนาจำนวน 188 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.00 มีฟังก์ชันที่ใช้งานประจำคือ Free call หรือ Video call จำนวน 99 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.75 มีระยะเวลาการใช้งานเฉลี่ยต่อวันตั้งแต่ 1 - 4 ชั่วโมง จำนวน 256 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 64.00 มีรูปแบบเนื้อหาที่นิยมส่งต่อคือ รูปภาพที่มีข้อความ จำนวน 98 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.50

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำแนกตามประเภทรูปแบบของเนื้อหาเชิงการตลาด

ประเภท รูปแบบของ เนื้อหาเชิง การตลาด	ระดับความคิดเห็น									
	มากที่สุด (5)		มาก (4)		ปานกลาง (3)		น้อย (2)		น้อยที่สุด (1)	
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ
เนื้อหา ข้อมูล	116	29.00	102	25.50	95	23.75	54	13.50	33	8.25
รูปภาพ	115	28.75	104	26.00	97	24.25	55	13.75	29	7.25
วิดีโอ	117	29.25	106	26.50	98	24.50	56	14.00	23	5.75

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการตลาดแอปพลิเคชัน Line ที่มีผลต่อผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ว่าง่าย ด้านการเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้โดยง่าย ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 112 คน มีการรับรู้ว่าง่าย ความสามารถใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้คล่องแคล่ว ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน มีการรับรู้ว่าง่าย มีความสามารถใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้คล่องแคล่ว ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน มีเจตคติต่อการใช้งาน ด้านความเพลิดเพลินจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 115 คน มีเจตคติต่อการใช้งาน ด้านความเพลิดเพลินจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 115 คนมีเจตคติต่อการใช้งาน ด้านการได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 114 คน มีพฤติกรรมการใช้งานจริง ด้านการจะใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ต่อไป ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 113 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.25 มีพฤติกรรมการใช้งานจริง ด้านการจะแนะนำให้เพื่อนหรือคนใกล้ตัวใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.50 ใช้ประเภทรูปแบบของเนื้อหาเชิงการตลาดด้านเนื้อหาข้อมูล ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 116 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.00 ใช้ประเภทรูปแบบของเนื้อหาเชิงการตลาดด้านรูปภาพ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.75 ใช้ประเภทรูปแบบของเนื้อหาเชิงการตลาดด้านวิดีโอ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.25 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาที่มีข้อมูลช่วยแก้ปัญหาหรือมีประโยชน์ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 112 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.00 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวสั้นๆ เข้าใจง่าย สร้างแรงบันดาลใจ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 118 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.50 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาที่กำลังเป็นที่สนใจ ณ เวลานั้น ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.50 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาอัลบั้มภาพ ใช้รูปภาพพร้อมเนื้อหาบรรยายหลายภาพติดกัน ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 119 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.75 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเทศกาลและวันสำคัญในช่วงนั้น ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.25 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย เช่น โปรโมชั่นต่างๆ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 113 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.25 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพนำเสนอสินค้าและบริการ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.75 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพส่วนหนึ่งของสินค้าและบริการ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 118 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.50 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพเปรียบเทียบสินค้าและบริการกับคู่แข่ง ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 113 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.25 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพสินค้าและบริการพร้อมใช้งาน ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.25 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพสินค้าและบริการที่กำลังใช้งาน ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 118 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.50 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพแสดงความพึงพอใจจากการใช้สินค้าและบริการ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.75 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านรูปภาพแสดงความไม่มั่นใจในการใช้สินค้าและบริการ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.50 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านวิดีโอที่ให้ความรู้ หรือเคล็ดลับดีๆ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 117 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.25 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านวิดีโอสาธิตการใช้สินค้าและบริการ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 119 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.75 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านวิดีโอเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักหรือการรับรู้ต่อแบรนด์สินค้าและบริการ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 112 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.00 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านวิดีโอแนะนำสภาพลักษณะและจุดเด่นเพื่อสร้างความชื่นชมในตราสินค้า ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.50 ใช้เนื้อหาเชิงการตลาดประเภทเนื้อหา ด้านวิดีโอที่สร้างการมีส่วนร่วมทำให้อยากส่งต่อ ระดับ 5 มากที่สุด จำนวน 119 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.75

อภิปรายผล

1. ด้านรายละเอียด และลักษณะของการใช้แอปพลิเคชัน Lineของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้อุปกรณ์ในการใช้งานเป็นสมาร์ทโฟน โดยมีจุดประสงค์การใช้งานเพื่อการสนทนา มีฟังก์ชันที่ใช้งานประจำคือ Free call หรือ Video call และมีระยะเวลาการใช้งานเฉลี่ยต่อวันตั้งแต่ 1 - 4 ชั่วโมง โดยมีรูปแบบเนื้อหาที่นิยมส่งต่อคือ รูปภาพที่มีข้อความ

2. ด้านกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดแอปพลิเคชัน Line ที่มีผลต่อผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่การเรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้โดยง่าย มีความสามารถใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ได้คล่องแคล่ว มีเจตคติต่อการใช้งาน ด้านความเพลิดเพลินจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีการได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ มีพฤติกรรมการใช้งานจริง และจะใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ต่อไป โดยจะแนะนำให้เพื่อนหรือคนใกล้ชิดตัวใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งใช้ประเภทรูปแบบของเนื้อหาเชิงการตลาดด้วยเนื้อหาข้อมูลรูปภาพ และใช้งานสวิตช์ไอทีที่เป็นเรื่องราวสั้นๆ เข้าใจง่าย สร้างแรงบันดาลใจ และมีการรับรู้ข้อมูลทางการตลาดด้วยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ เลือกรับรู้เนื้อหาที่กำลังเป็นที่สนใจ ณ เวลานั้น มีการใช้อัลบั้มภาพโดยใช้รูปภาพพร้อมเนื้อหาบรรยายหลายภาพติดกัน และเป็นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเทศกาลและวันสำคัญในช่วงนั้น ซึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย เช่น โปรโมชั่นต่างๆ ใช้รูปภาพนำเสนอสินค้าและบริการ มีเปรียบเทียบสินค้าและบริการกับคู่แข่ง โดยรับรู้รูปภาพสินค้าและบริการ มีการแสดงความพึงพอใจจากการใช้สินค้าและบริการ หรือความไม่มั่นใจในการใช้สินค้าและบริการ โดยการรับรู้ต้องเป็นวิดีโอที่ให้อารมณ์ ความรู้ หรือเคล็ดลับดีๆ ด้วยวิดีโอสาธิตการใช้สินค้าและบริการ ซึ่งทำให้เกิดความตระหนักหรือการรับรู้ต่อแบรนด์สินค้าและบริการ มีการนำเสนอภาพลักษณ์และจุดเด่นเพื่อสร้างความชื่นชมในตราสินค้า และสร้างการมีส่วนร่วมทำให้อยากส่งต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฤดี ฮวดหุ่น (2560) เรื่องอิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน พบว่า การติดต่อสื่อสารพื้นฐานในชีวิตประจำวันของมนุษย์ตลอดจนการส่งเสริมการทำงานด้วยการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ที่ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กรนั้นๆ ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

ควรมีการศึกษาลักษณะองค์กรต่างๆ ที่มีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารกับผู้สูงอายุ ว่าใช้รูปแบบเนื้อหาสาระแบบใดที่จะส่งผลต่อการรับรู้ของผู้สูงอายุ เพราะจะทำให้ผลของการสื่อสารด้วยรูปแบบแอปพลิเคชันไลน์กับผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น รูปแบบการสื่อสารเนื้อหาสาระที่ผู้ใช้งานสื่อสารบนแอปพลิเคชันไลน์ รูปแบบการส่งสติ๊กเกอร์ต่างๆ เช่น ขอบส่งเนื้อหาสาระประเภทไหนรูปภาพประเภทไหน ขาวการเมือง ขาวอาชญากรรม สติ๊กเกอร์ที่ใช้ส่งบ่อยที่สุด เทศกาลต่างๆ มีการใช้รูปแบบการส่งแบบใด ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประโยชน์ให้กับผู้ใช้และผู้ให้บริการในการปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารสติ๊กเกอร์แทนคำพูดได้ตรงกับกลุ่มผู้ใช้งาน เพื่อเพิ่มช่องทางในการทำธุรกิจต่อไปในอนาคตได้

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้สูงอายุที่ใช้งานแอปพลิเคชัน Line และไม่ใช้งานแอปพลิเคชัน Line ในด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับบุคคล หรือสังคมการสร้างกลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์และกลุ่มเครือข่ายสังคมในการดำเนินชีวิต

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในแง่มุมมองของคนใกล้ชิด เช่น ลูกหลาน ญาติ พี่น้อง ที่เป็นผู้รับข่าวสารข้อมูลจากผู้สูงอายุว่ามีมุมมองอย่างไรกับการที่ผู้สูงอายุส่งข้อมูลข่าวสาร และข้อความต่าง ๆ มาให้กับตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- เกวรินทร์ ละเอียดดีนันท์. (2557). *การยอมรับเทคโนโลยี และพฤติกรรมผู้บริโภค ทางออนไลน์ที่มี ผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.*
- ขวัญฤดี ฮวดหุ่น. (2560). อิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) 75-88. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/138093>
- เฉลิมพล แจ่มจันทร์. (2555). *มนต์คนใหม่ของ “นิยามผู้สูงอายุ” และ “อายุเกษียณ” : ทำไมต้อง 60 ปี เปลี่ยนได้หรือไม่. แผนงานพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนามโนทัศน์ใหม่ของนิยาม ผู้สูงอายุ และอายุเกษียณที่เหมาะสมสำหรับคนไทย, มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.*
- ชุลีกร เกษทอง. (2553). *การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการในสังคมเครือข่ายออนไลน์ของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการตลาด, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ณัฐพร มักอุดมลาภ. (2554). *คู่มือเรียนรู้และใช้งานอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น. นนทบุรี: โอดีซี.*
- พวงทอง ไกรพิบูลย์. (2557). *คุณภาพชีวิต (Quality of life).* จาก <http://haamor.com/th/คุณภาพชีวิต/>
- รติมา คชนันท์. (2561). *สังคมผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.*
- ระวี แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). *เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณี เฟสบุ๊ก (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน. Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(4). จาก <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/article/view/53802>.
- ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). (2561). *MADE...from Thai creativity.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC).
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม.* จาก <http://jfklib.oas.psu.ac.th/opac2/BibDetail.aspx?bibno=1123964>
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). *วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : นิชนแอตเวอร์ไทซิงกรุฟ.*
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ องค์การมหาชน. (2561). *Checklist รู้ทันซื้อขายออนไลน์. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน).*
- Kaplan & Haenlein. (2010). Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53, 59-68.
- Kietzmann, Hermkens, McCarthy & Silvestre. (2011). Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business horizons*, 54(3),
- Susumu Yoshikuni. (2556). *โซเชียลมีเดีย (Social Media).* จาก <http://06550145.blogspot.com/2013/02/social-media.htm>

การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
Applying the Principle of Bala Dhamma to Develop police's Competency
of Special Operation Sub-Division, Investigation Division,
Provincial Police Region 9

สกลกร ศรีไชย¹ สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และสุปรียา ชำนาญพุฒิพร³

Sakonkorn Srichai¹ Sitthipong Sitthipataraprabha² and Supreecha Chamnanputthiphon³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2, 3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master's degree student, Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

^{2, 3} Lecturer of the Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

E-mail: sakonkorn245@gmail.com, ongsitthipong@gmail.com, supreecha28@gmail.com

Received: Apr 18, 2023; Revised: May 5, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ จำนวน 92 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครชีซีและมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 8 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสติพละ ด้านสมาธิ ด้านศรัทธาพละ ด้านปัญญาพละ และ ด้านวิริยะพละ และแนวทางการนำหลักพระธรรมมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ประกอบด้วย (1) ควรใช้สติเป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดความประมาทในการปฏิบัติงาน (2) ควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เต็มศักยภาพ (3) ควรมีความเชื่อในความเป็นวิชาชีพของวิชาชีพตำรวจเพื่อที่จะทำให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด (4) ควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ (5) ควรมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงการพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักกฎหมายที่กำหนด

คำสำคัญ: การใช้หลักพระธรรม การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ

การพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจ

Abstract

The objectives of this research article were to study an applying and the guideline for application the principle of Bala Dhamma to develop police's competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9. The research sample consisted of 92 of police officers of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9, all of whom were determined by the Kreicie and Morgan's sample size table. Eight of the key informants were determined by purposive sampling. The employed research instruments were questionnaire and the interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows; The overall of an applying the principle of Bala Dhamma to develop police's competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9 was at highest level which specific aspects could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows:, aspect of mindfulness power, aspect of concentration power, aspect of confidence power, aspect of wisdom or understanding power, and aspect of effort power and The guideline for applying the principle of Bala Dhamma to develop police's competency of Special Operation Sub-Division, Investigation Division, Provincial Police Region 9, the police officers should be (1) control thoughts and actions in order to avoid negligence in the performance of work; (2) committed to performing their assigned duties to their full potential; (3) be faith in the professionalism of the police profession in order to have guidelines for correct performance and in accordance with the prescribed regulations; (4) study more in order to develop themselves and gain knowledge in order to develop their operations to be more efficient; and (5) diligent in performing their assigned duties, including trying to solve problems that arise appropriately and legally.

Keywords: Exercise of Moral Principles, Development of Operational Potential, Police Officers Special Operations Division, Development of Police Officer Potential

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองรูปแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งได้กำหนดถึงสิทธิและเสรีภาพรวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่สิทธิและเสรีภาพที่ว่่านั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบภายใต้อำนาจข้อบังคับทางสังคม ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าของโลก ทั้งเศรษฐกิจและวิทยาการเทคโนโลยีต่างๆ พัฒนามากขึ้นทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมไทยในอดีตที่เคยอยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและมีน้ำใจต่อกัน กลายมาเป็นสังคมที่แข่งขันกันมากขึ้น ทั้งในด้านการงานและการดำรงชีวิต รวมทั้งค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งกฎหมายก็เลยเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีส่วนที่ช่วยทำหน้าที่เปรียบเสมือน ผู้ดูแลทุกคนในสังคมนั้นๆ ให้อยู่ในแนวทางเดียวกัน ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาดังกล่าว ปรามปรามผู้กระทำความผิด ถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมายให้มนุษย์ในสังคมนั้นๆ ได้เข้าใจในกฎหมายและตระหนักถึงโทษที่จะได้รับ รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นๆ ซึ่งก็คือ “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” หรือ “ตำรวจ” (จิรายุส จินข้าง, 2551)

ตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก เป็นผู้คุ้มครองสันติสุขให้แก่ประชาชน เป็นกำลังสำคัญในการรักษาความมั่นคงภายใน และความปลอดภัยของประเทศชาติ โดยปกติตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและพระราชบัญญัติต่างๆ ที่มีโทษทางอาญา และเป็นฝ่ายค้นหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ซึ่งโดยตาม

โครงสร้างของตำรวจ จะมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลาง และมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ไปยังระดับภาค ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ และยังการแบ่งโครงสร้างออกเป็นหลายหน่วยงาน

เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายงานสืบสวนสอบสวน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อที่จะนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ในส่วนของบุคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ด้านสืบสวนสอบสวนให้บรรลุเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบสวน หากสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างตามที่เป้าหมายที่วางไว้ นั้นหมายถึง การปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนไม่พบกับปัญหาและอุปสรรคใดๆ แต่ในสภาพจริงพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบสวนยังมีปัญหาหลายประการ เช่น กำลังพลมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์และระบบสารสนเทศ ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจบางรายที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนไม่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง เป็นต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง ด้วยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เป็นหน่วยงานในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน มีชื่อเรียกว่า "ตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษ" เป็นหน่วยงานตำรวจ ซึ่งในอดีตมีภารกิจหลัก คือ การปราบปรามคอมมิวนิสต์ แต่ช่วงหลังเป็นหน่วยงานตั้งอยู่ประจำตำรวจภูธรภาค ประจำกองบังคับการ และประจำตำรวจภูธรจังหวัด มีหน้าที่หลักในการถวายความปลอดภัยองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีพระรัชทายาท พระบรมวงศานุวงศ์ สนับสนุนกำลังทางด้านยุทธวิธี ตลอดจนดูแลความปลอดภัยด้านสถานที่ บุคคลต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจสนับสนุนภารกิจกองร้อยควบคุมฝูงชน ภารกิจการเจรจาต่อรองช่วยเหลือตัวประกัน ภารกิจการจู่โจม ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมคดีสำคัญ และงานอื่นๆ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคม (ณรงค์ ภูเย็นจิตร, 2563)

ซึ่งจากสภาพการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 พบปัญหา คือ ศักยภาพในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันมีน้อย เนื่องจากปัจจุบันปริมาณงานที่ข้าราชการตำรวจต้องแบกรับมีจำนวนมาก และบางงานเป็นการมอบหมายงานซ้ำซ้อน บางงานขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคต่างๆ การมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงกระบวนการทำงาน และนโยบายของรัฐ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าราชการตำรวจ เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความเครียด สภาพจิตใจ เจ้าหน้าที่บางรายถึงขั้นใช้ความรุนแรง ดังที่ปรากฏขึ้นในสังคม ดังนั้นหน่วยงานมีความจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักพระธรรม คือ กำลังห้าประการ เป็นสภาวะที่มีกำลังหนักแน่น มั่นคง เป็นสภาวะที่ทำให้ไม่หวั่นไหวไปในเรื่องตรงกันข้าม ไม่เอนเอียงหรือไม่ให้น้ำหนักไปทางฝ่ายตรงกันข้าม เหมือนกับคนมีกำลังดีก็จะไม่ล้ม ไม่เอนเอียงไปทางฝ่ายศัตรูหรือฝ่ายตรงกันข้ามซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่อาจทำให้หวั่นไหวได้ พระธรรม 5 ประการที่สำคัญ ได้แก่ (1) ศรัทธาผล คือ กำลังศรัทธา ไม่หวั่นไหวในสภาวะที่ไม่น่าศรัทธา ไม่หวั่นไหวในเรื่องที่ตรงกันข้ามกับศรัทธา พระพุทธศาสนาเห็นว่าศรัทธาเป็นองค์ธรรมที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ในเรื่องแนวคิด เกี่ยวกับเรื่องศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องศรัทธา (2) วิริยะผล คือ ความเพียรที่มีกำลังไม่หวั่นไหวไปในความขี้เกียจ มีความเพียรที่พอดี ไม่ตั้งจนเกินไป ไม่หย่อนจนเกินไป และจะปรับอินทรีย์ให้สมดุลกัน จึงจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติวิปัสสนากุณาวา (3) สติผล คือ การมีสติระลึกได้ในปัจจุบันของอารมณ์ มีความไม่หวั่นไหว มีความไม่ประมาท (4) สมาธิผล คือ ความตั้งมั่นและแน่วแน่ในอารมณ์นั้นๆ (5) ปัญญาผล คือ ความรอบรู้ กำลังแห่งความรู้ที่เกิดจากปัญญาญาณ (พระสมุห์บุญฤทธิ์ มหาบุญโญ, 2563)

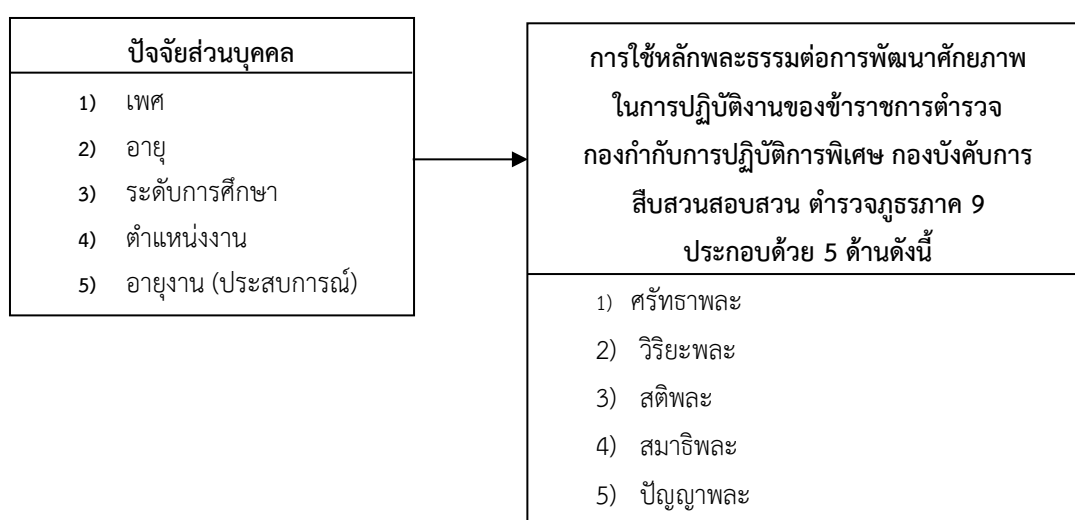
ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน รวมทั้งเพื่อเป็นภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักพลธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การใช้หลักพลธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้หลักพลธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กันไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 120 คน (ฝ่ายอำนวยการ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2565))

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 92 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน อึ้งใน จีระวุฒิ เอกะกุล, 2543)

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant)

คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview) กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และ แบบสัมภาษณ์ (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ พระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน(ประสบการณ์)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 25 ข้อ

แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปริญญานิพนธ์แก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความ ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item - Objective Congruence (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์
7. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ บุคลากรของตำรวจภูธรภาค 9 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .842
8. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
9. นำผลจากการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บัญชาการกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9
2. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามผ่านรูปแบบออนไลน์ ด้วย Google form ให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามจำนวนที่กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 92 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 92 แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. วิเคราะห์การใช้หลักพลวัตต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	92	100.00
2. หญิง	-	-
อายุ		
1. 18-30 ปี	6	6.50
2. 31-40 ปี	16	17.40
3. 41-50 ปี	25	27.20
4. 51-60 ปี	45	48.90
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	6	6.50
2. อนุปริญญา/ปวส.	9	9.80
3. ปริญญาตรี	76	82.60
4. สูงกว่าปริญญาตรี	1	1.10
ตำแหน่งงาน		
1. ผู้บังคับหมู่	78	84.80
2. รองสารวัตร	7	7.60
3. สารวัตร	4	4.30
4. รองผู้กำกับการ	2	2.20
5. ผู้กำกับการ	1	1.10
อายุงาน (ประสบการณ์)		
1. 1-5 ปี	5	5.40
2. 6-10 ปี	12	13.10
3. 11-15 ปี	7	7.60
4. 16-20 ปี	33	35.90
5. 21 ปีขึ้นไป	35	38.00
โดยรวม	92	100.00

จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 84.80 และใหญ่ มีอายุงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

(N = 92)

ข้อ	การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	ด้านศรัทธาพระ	4.66	0.43	มากที่สุด
2.	ด้านวิริยะพระ	3.87	0.63	มาก
3.	ด้านสติพระ	4.81	0.38	มากที่สุด
4.	ด้านสมาธิพระ	4.78	0.41	มากที่สุด
5.	ด้านปัญญาพระ	4.49	0.49	มาก
โดยรวม		4.52	0.47	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักพระธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสติพระ ด้านสมาธิ ด้านศรัทธาพระ ด้านปัญญาพระ และ ด้านวิริยะพระ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านศรัทธาพระ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจเชื่อว่า การได้รับการฝึกอบรม เรียนรู้ตามสายงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจเชื่อว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจเชื่อว่า ข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ได้รับการพิจารณาความดีความชอบตามหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านวิริยะพระ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานตามสายงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามในการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ด้านสติพระ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจระลึกรู้ถึงบทบาทหน้าที่ และทำงานด้วยความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจสามารถครองสติในขณะที่ทำงาน ด้วยความรอบคอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ

4. ด้านสมาธิพระ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ การมีสมาธิที่มั่นคงจะทำให้

การปฏิบัติงานของท่านมีประสิทธิภาพ และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวข้อการมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชา

5. ด้านปัญญาผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้าราชการตำรวจสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยปัญญามากกว่าอารมณ์และความรู้สึกอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การมีปัญหา ฉลาด รอบรู้ ทำให้ข้าราชการตำรวจประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้าราชการตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านสติผล (ความระลึกได้ กำลังแห่งสติ ระลึกรู้) ข้าราชการตำรวจควรให้เป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิดและการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดความประมาทในการปฏิบัติงาน
2. ด้านสมาธิผล (ความตั้งใจมั่น กำลังแห่งใจที่ตั้งมั่น) ข้าราชการตำรวจควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เต็มศักยภาพ
3. ด้านศรัทธาผล (ความเชื่อ กำลังแห่งความเชื่อ ความศรัทธา) ข้าราชการตำรวจควรมีความเชื่อในความเป็นวิชาชีพของวิชาชีพตำรวจเพื่อที่จะทำให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด
4. ด้านปัญญาผล (ความรอบรู้ กำลังแห่งความรู้ที่เกิดจากปัญญาญาณ) ข้าราชการตำรวจควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำมาพัฒนา
5. ด้านวิริยะผล (ความเพียร กำลังแห่งความเพียรพยายาม) ข้าราชการตำรวจควรความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงการพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักกฎหมายที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักพลธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. การใช้หลักพลธรรมต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 โดยรวม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสติผล ด้านสมาธิ ด้านศรัทธาผลด้านปัญญาผล และด้านวิริยะผล ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก เป็นผู้คุ้มครองสันติสุขให้แก่ประชาชน เป็นกำลังสำคัญในการรักษาความมั่นคงภายใน และความปลอดภัยของประเทศชาติ โดยเฉพาะกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 มีหน้าที่หลักในการถวายความปลอดภัยองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีพระรัชทายาท พระบรมวงศานุวงศ์ สนับสนุนกำลังทางด้านยุทธวิธี ตลอดจนดูแลความปลอดภัยด้านสถานที่ บุคคลต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย การกิจสนับสนุน การกิจกองร้อยควบคุมฝูงชน การกิจการเจรจาต่อรองช่วยเหลือตัวประกัน การกิจการจู่โจม ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุมคดีสำคัญ และงานอื่นๆ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคม (ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร, 2563) ซึ่งจากสภาพการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 พบปัญหา คือ ศักยภาพในการปฏิบัติงานในยุคปัจจุบันมีน้อย เกิดจากปัจจุบันปริมาณงานที่ข้าราชการตำรวจต้องแบกรับมีจำนวนมาก บางงานซ้ำซ้อน บางงานขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคต่างๆ การมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงกระบวนการทำงาน และนโยบายของรัฐมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าราชการตำรวจ

เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความเครียด สภาพจิตใจบางรายถึงขั้นใช้ความรุนแรง ดังปรากฏตามภาพข่าวอยู่ตลอด จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการเพิ่มพลังกำลังใจทั้งกายและใจในการปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ นาวาเอก (พิเศษ) ปรีชา นันทาวิวัฒน์ ร.น. (2544) ที่อธิบายว่า พละ หมายถึง เป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคงซึ่งความไว้ศรัทธา เป็นต้น แต่ละอย่างจะเข้าครอบงำไม่ได้ พละจึงเป็นหลักปฏิบัติทางจิตใจให้ถือความหลุดพ้นโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร กริขิต ทายาธ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการฝึกอบรมแบบบูรณาการพละ 5 และการคิดเชิงบวกที่มีต่อการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตของกลุ่มสมาชิกสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและค่าคะแนนสุขภาวะทางจิตสูงมากขึ้นหลังทดลองในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง คะแนนการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนก่อนหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($p < .01$, $F = 21.162$) และคะแนนสุขภาวะทางจิตมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($p < .01$, $F = 41.397$) แสดงว่าการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตหลังการทดลองและระยะติดตามผลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยงยุทธ แก้วเต็ม, อนุรักษ์ธรรณ ปัญญาจันทร์, ถาวร ล่อกา และกาญจนาณัฐ ทองเมืองธัญเทพ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวคิดทางพระพุทธศาสนา พละ 5 การประยุกต์ใช้ในการพัฒนา การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 ได้บทสรุปว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์บุญฤทธิ์ มหาบุญโญ (ศรีวิชัย) (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักธรรมพละ 5 (ศรัทธาพละ) กับการเกื้อหนุนการปฏิบัติพระกรรมฐาน จากการศึกษา สรุปได้ว่า พละธรรมหรือพละ 5 คือ กำลังห้าประการได้แก่ ศรัทธาพละ ความเชื่อ กำลังการควบคุมความสงสัย ความวิตกวิริยะพละ ความเพียร กำลังการควบคุมความเกียจคร้านสติพละ ความระลึกได้ กำลังการควบคุมความประมาท ความมกมายสมาธิพละ ความตั้งใจมั่น กำลังการควบคุมการวอกแวกไขว่คว้า ฟุ้งซ่าน ปัญญาพละ ความรอบรู้ กำลังการควบคุม การทำเกินพอดีศรัทธาพละ คือการกำหนดอารมณ์เกื้อหนุนวิปัสสนากรรมฐานน้อยอย่าง แคบกว่าหยาบกว่ากำลังของสติและสมาธิที่มีอยู่ ซึ่งในตอนแรกทำให้สมาธิเกิดขึ้นได้ดี แต่ถ้าอารมณ์ที่ใช้กำหนดน้อยเกินไป ในกรณีที่จิตมีสติสมาธิที่เริ่มมีกำลังมากขึ้น จะกลายเป็นทำให้จิตตั้งสมาธิจนสติอ่อนกำลังการกำหนดรู้รอบตัวลง หรือสมาธิอ่อนกำลังลงอันเกิดจากความชำนาญในอารมณ์ภาวนามากขึ้น จนหมดล่อย่างง่าย ทำให้กามวิตก พยาบาทวิตกเกิดขึ้นได้ง่าย แต่เมื่อเพิ่มการกำหนดให้ละเอียดขึ้นสมาธิจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ประกอบด้วย (1) ด้านสติพละ ข้าราชการตำรวจควรให้เป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิด และการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดความประมาทในการปฏิบัติงาน (2) ด้านสมาธิพละ ข้าราชการตำรวจควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เต็มศักยภาพ (3) ด้านศรัทธาพละ ข้าราชการตำรวจควรมีความเชื่อในความเป็นวิชาชีพของวิชาชีพตำรวจเพื่อที่จะทำให้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด (4) ด้านปัญญาพละ ข้าราชการตำรวจควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ (5) ด้านวิริยะพละ ข้าราชการตำรวจควรความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงการพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักกฎหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธธัญญ์ โอบอ้อม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ จะต้องเริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ T (training) การฝึกอบรม, E (education) การศึกษา และ D (development) การพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา คือ หลัก ไตรสิกขา คือ สติ สมาธิ และปัญญา จะก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากรใน 3 ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังนั้น แนวทาง การพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ $TED + SSP = KSA$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านศรัทธาผล พบว่า ข้าราชการตำรวจเชื่อว่าการพิจารณาความดีความชอบตามหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรกำหนดรูปแบบในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิบัติตามระเบียบอย่างตรงไปตรงมาและยุติธรรม
2. ด้านวิริยะผล พบว่า ข้าราชการตำรวจเพียรพยายามต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาหรือฝ่ายบุคคลควรส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นโดยการสนับสนุนทั้งทางด้านทุนทรัพย์และเวลา
3. ด้านสติผล พบว่า ข้าราชการตำรวจสามารถครองสติตลอดเวลาการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานของท่านมีประสิทธิภาพ ต่ำที่สุด แต่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ข้าราชการตำรวจมีสติ เช่น การนำข้าราชการตำรวจเข้าร่วมกิจกรรมกับศาสนสถานอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านสมาธิผล พบว่า การมีสมาธิที่มั่นคงทำให้ท่านเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชาต่ำที่สุด แต่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ข้าราชการตำรวจ มีสมาธิในการทำงาน เช่น การนำข้าราชการตำรวจเข้าร่วมกิจกรรมกับศาสนสถานอย่างต่อเนื่อง
5. ด้านปัญญาผล พบว่า ข้าราชการตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติต่ำที่สุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งในส่วนของการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการอบรมในประเด็นที่เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 9

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุส จินซ้าง. (2551). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลราชบุรีบุรณะ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ณรงค์ ภูเยี่ยมจิต. (2563). ตำรวจกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐาน. *วารสารวิชาการรัตนบุรี*, 3(1), 14-27.
- ธัญพร กริชติทายาวุธ. (2565). ผลของโปรแกรมการฝึกอบรมแบบบูรณาการผล 5 และการคิดเชิงบวกที่มีต่อการริเริ่มพัฒนาความงอกงามแห่งตนและสุขภาวะทางจิตของกลุ่มสมาชิกสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย. *วารสาร มจร การพัฒนาลังคม*, 7(2), 98-113.
- ธีรภูมิ เอกกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรีชา นันทากิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ). (2544). *พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.
- พระสมุทรบุญฤทธิ์ มหาบุญญ (ศรีวิชัย). (2563). หลักธรรมผล 5 (ศรัทธาผล) กับการเกื้อหนุนการปฏิบัติพระกรรมฐาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 5(21), 167-175.

ยงยุทธ แก้วเต็ม, ธีรภัฏฐภรณ์ ปัญจพันธ์, ถาวร ล่อกา และกาญจนาณัฐ ทองเมืองชัยเทพ. (2562).แนวคิดทางพระพุทธศาสนา

พละ 5: การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการ เรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21.

วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 280-293.

สุทธญาณ์ โอบอ้อม. (2560). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวพระพุทธศาสนา.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มจร., 9(2), 65-77.

Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. NY: Mc-Graw Hill.

RATTANAKOSIN
COLLEGE OF INNOVATION MANAGEMENT
วิทยาลัยนวัตกรรมจัดการ
มจร. รัตนโกสินทร์

เปิดรับสมัครนักศึกษา

หลักสูตรปริญญาโท	หลักสูตรปริญญาเอก
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (M.B.A.) เปิดภาคพิเศษ วันเสาร์	หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต (D.B.A.) เปิดภาคพิเศษ วันเสาร์ - วันอาทิตย์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (M.P.A.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์	หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (D.P.A.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (M.Ed.) เปิดภาคพิเศษ วันเสาร์ - วันอาทิตย์ (เรียนสัปดาห์เว้นสัปดาห์)	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (M.M.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์	หลักสูตรการจัดการดุษฎีบัณฑิต (D.M.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์

สามารถสมัครออนไลน์ได้ที่

<https://www.rcim.in.th/>

092-442-9000

 @rcim.rmutr

 @rmutr_rcim_rmutr

LINE ติดต่อเลย !
ADD FRIEND

การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางสงขลา

An Application of Iddhipadadhamma Principle in Administration of

Educational System of Prisoners in Songkhla Central Prison

ธีรวัฒน์ รอดขวัญ¹ พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร² และสุปรียา ชำนาญพุฒิพร³

Teerawat Rodkwan¹ Phramaha Ekkawin Piyaweero² and Supreecha Chamnanputthiphon³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master's degree student, Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

^{2,3} Lecturer of the Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

E-mail: teerawat281131@gmail.com, ekkawin.piy@mbu.ac.th, supreecha28@gmail.com

Received: Apr 21, 2023; Revised: May 8, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา และเพื่อเสนอแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขัง ที่ถูกคุมขังอยู่ที่ฝ่ายควบคุมแดน 3 เรือนจำกลางสงขลา จำนวน 248 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครชีซีและมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางสงขลา ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ รวมทั้งสิ้น 5 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักวิริยะ (ความเพียร ความขยันหมั่นเพียร) ด้านหลักฉันทะ (ความพอใจ ความต้องการ) ด้านหลักจิตตะ (ความคิด ความตั้งใจรับรู้) และด้านหลักวิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือทบทวน) ตามลำดับ ส่วนแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย (1) ด้านหลักฉันทะ ควรมีการสำรวจความพึงพอใจหรือความต้องการในการศึกษาต่อหรือการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมการศึกษาของผู้ต้องขัง (2) ด้านหลักวิริยะ ควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังรู้จักหลักการบริหารจัดการตนเองและการบริหารเวลาเพื่อวางแผนในการศึกษาได้อย่างเต็มที่พร้อมกับสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาแก่ผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านหลักจิตตะ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อนำความรู้มาใช้หลังจากพ้นโทษ และ (4) ด้านหลักวิมังสา ผู้บริหารควรศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการส่งเสริมการศึกษาให้กับผู้ต้องขังอย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย

คำสำคัญ: การใช้หลักอิทธิบาทธรรม การบริหารระบบการศึกษา ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

Abstract

The objectives of this research article were: to study an application Iddhipadahamma principle in administration of education system of prisoners in Songkhla central prison; and to propose a guideline for the use of Iddhipadadhamma in the educational system administration of Songkhla Central Prison inmates. The research sample consisted of 248 of prisoners in Songkhla central prison, all of whom were determined by the Kreicie and Morgan's sample size table. The key informants consist of 5 of Songkhla Central Prison Commander, director of prisoners control division, director of Prisoner development division, director of the practice division, head of education and mental development, which were determined by purposive sampling. The employed research instruments were questionnaire and the interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows; The overall of an applying Iddhipadahamma principle in administration of education system of prisoners in Songkhla central prison was at high level, which specific aspects could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows:, aspect of Viriya was perseverance, aspect of Chanda was satisfaction, aspect of Citta was concentration, and aspect of Vimamsa was reasonable consideration, The guideline for applying the Iddhipadahamma principle in administration of education system of prisoners in Songkhla central prison consisted of (1) aspect of Chanda, there should be a survey of the prisoner' satisfaction or need for further education or self-development in order to formulate a policy for promoting the prisoner' education; (2) aspect of Viriya, prisoners should be encouraged to know the principles of self-management and time management in order to fully plan their education, along with raising awareness of the importance of continuous education for prisoners; (3) aspect of Citta, activities should be organized to encourage prisoner to realize the importance of education in order to induce a desire to continue their studies in order to apply knowledge after release; and (4) aspect of Vimamsa, the administrators should carefully study the information and analyze the worthiness of promoting education for prisoners, taking into account the best benefits that will occur to all parties.

Keywords: Application Iddhipadahamma Principle, Management of Education System,
Prisoner of Songkhla Central Prison

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาวิกฤตอย่างรุนแรงและรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ต่างล้วนเป็นปัญหาวิกฤตที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมีรากฐาน และที่มาของปัญหาร่วมกัน อิทธิพลและแรงกดดันจากการพัฒนาของโลกตะวันตกที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรง ทำให้สังคมไทยตกอยู่ภายใต้การถูกครอบงำ เบียดเบียน และถูกทำลาย เน้นความสำเร็จเฉพาะผลิตภัณฑ์มวลรวมของประชาชาติ โดยละเลยไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนา คน สภาพการพัฒนาดังกล่าวส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท เกิดช่องว่างระหว่างคน รวยกับคนจน ระหว่างผู้มีโอกาสกับผู้ด้อยโอกาสมาตรการหนึ่งในการกู้วิกฤต คือ การปฏิรูปการศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการ ที่ทำให้คนมีความรู้ และมีคุณสมบัติต่างๆ ที่จะช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2545) และหนึ่งในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (Persons with Disability) คือ ผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ เป็นผู้กระทำความผิดและต้องโทษตามคำพิพากษาศาล ถูก ควบคุมตัวภายในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ

เรือนจำ มิใช่แต่เพียงดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมาย แต่เรือนจำให้การศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ซึ่งอย่างน้อยก็ทำให้ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งมีจิตสำนึกที่ดีขึ้น ไม่เป็นภัยต่อสังคม มีวิชาความรู้และวิชาชีพติดตัวเมื่อพ้นโทษ สามารถประกอบอาชีพได้ไม่เป็นภาระต่อสังคม หรือต้องถูกความจำเป็นบังคับให้ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวอีกต่อไป (วิสัย พุกกะวัน, 2544) ในขณะนี้ กรมราชทัณฑ์มีการวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังทุกคนซึ่งได้แบ่งการจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังโดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย 1) การศึกษาสายสามัญตั้งแต่ไม่รู้หนังสืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ คิดเลขไม่เป็น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย 2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สามารถสมัครเรียนได้ 2 หลักสูตร คือระดับปริญญาตรี และโครงการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลจากสื่อการสอน และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากมูม มสธ. จากห้องสมุดภายในเรือนจำ 3) การศึกษาวิชาชีพ ในสาขาวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการโดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา 4) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสามารถเลือกสรรที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน อาทิเช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องศูนย์การเรียนรู้ หรือสมัครเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ และ 5) การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ด้วยกิจกรรมด้านศาสนา กีฬา และนันทนาการ เพื่อสร้างค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อสังคม (กลุ่มงานพัฒนาระบบ กรมราชทัณฑ์, 2544) ภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กรมราชทัณฑ์ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนผู้ต้องขัง ตลอดจนพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องแม้ขณะต้องโทษ และจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดการเรียนรู้เมื่อพ้นโทษแล้ว

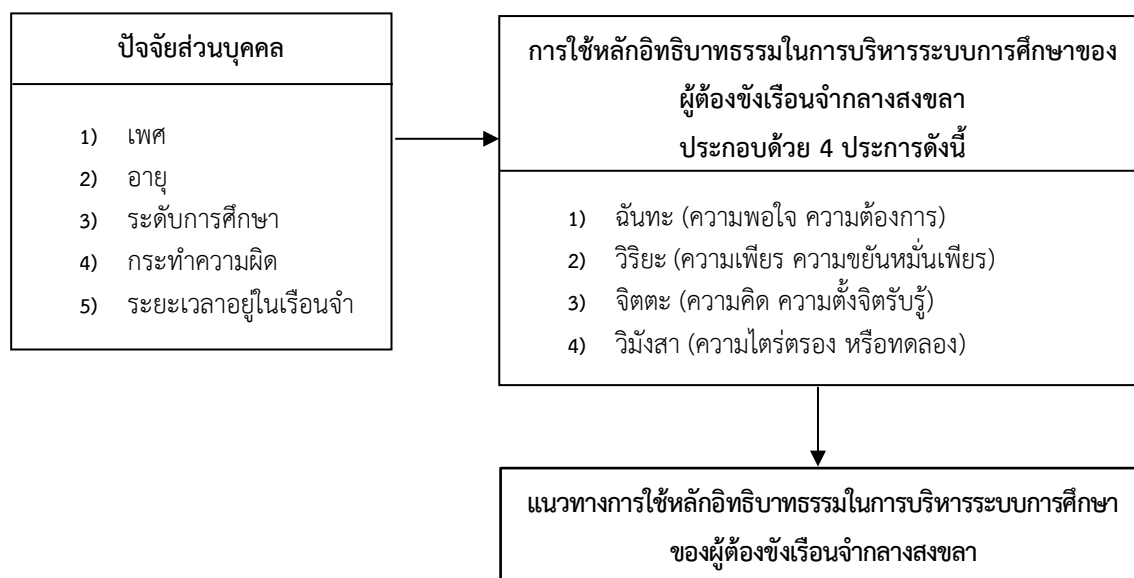
เรือนจำกลางสงขลา มีหน้าที่ในการควบคุมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในพื้นที่เขตศาลจังหวัดสงขลา และมีผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุมดูแลไม่น้อยกว่า 1,200 คน (สำราญ ยี่ซ่าย และคณะ, 2561) ซึ่งมีผู้ต้องขังจำนวนหนึ่งที่มีความประสงค์พัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อในระดับต่างๆ ตามสิทธิที่ผู้ต้องขังพึงได้รับ และเป็นหน้าที่หลักสำคัญของเรือนจำกลางสงขลา เพราะการศึกษาจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเพื่อผู้ต้องขังพ้นโทษสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้ การบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา ต้องยึดหลักธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) พร้อมกับยึดหลักธรรมที่สำคัญคือ หลักอิทธิบาท 4 (ผกา สัตยธรรม, 2544) หมายถึง หลักธรรมที่ควรใช้เป็นพื้นฐานตนเพื่อให้สามารถยึดเอาเป็นผลสำเร็จ สูงสุดอันเป็นที่หมายไว้ได้ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่บุคลากรทุกคนควรตั้งไว้ในใจ (พุทธทาสภิกขุ, 2543) ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจ ความต้องการที่จะกระทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไปในเหตุผล 2) วิริยะ ความเพียร ความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน 3) จิตตะ ความคิด ความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไตร่ตรองพิจารณา และ 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทดลอง คือหมั่นใช้ปัญญาในการพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง ระเบียบข้อขัดข้องมัวหมองวุ่นวายอันเกิดจากการบริหารจัดการที่ผิดพลาดมาแต่ต้น (พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารระบบการศึกษาเพื่อผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา โดยนำหลักอิทธิบาทธรรมมาใช้ในการบริหารระบบการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารระบบการศึกษามีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับระเบียบราชการ สิทธิที่พึงได้รับของผู้ต้องขัง ซึ่งหากเรือนจำกลางสงขลาสามารถบริหารระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมนำมาซึ่งคุณภาพของผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในเรือนจำกลางสงขลา ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา
2. เพื่อเสนอแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กันไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้ต้องขัง จำนวน 700 คน (ฝ่ายควบคุมแดน 3 เรือนจำกลางสงขลา ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2565) และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเรือนจำกลางสงขลา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ ผู้ต้องขัง ที่ถูกคุมขังอยู่ที่ฝ่ายควบคุมแดน 3 เรือนจำกลางสงขลา โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและทำให้ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเท่า ๆ กัน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางสงขลา ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ รวม 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา กระทำ ความผิด ระยะเวลาอยู่ในเรือนจำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลาง สงขลา เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย

1) ข้อคำถามด้านฉันทะ	จำนวน 5 ข้อ
2) ข้อคำถามด้านวิริยะ	จำนวน 5 ข้อ
3) ข้อคำถามด้านจิตตะ	จำนวน 5 ข้อ
4) ข้อคำถามด้านวิมังสา	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดลิเคิร์ท (1932) โดยกำหนดค่าต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
มาก	มีค่าเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

2. แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวนำมากำหนดเป็นกรอบให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถาม แล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือแบบปลายปิด (Close - ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)
3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม
4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความ ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เลขที่ 244/2565
7. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ที่ฝ่ายควบคุมแดน 4 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .930
8. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
9. นำผลจากการการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำกลางสงขลา ในการแจกแบบสอบถามให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับ ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ที่ฝ่ายควบคุมแดน 3 เรือนจำกลางสงขลา คือ 248 คน และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว
3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 248 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. วิเคราะห์การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วได้ทำการ

ตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ กัน ได้แก่จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสภาพการณ์หลายๆ ช่วงเวลาและมิติที่ต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	248	100.00
2. หญิง	-	-
อายุ		
1. 18-30 ปี	71	28.60
2. 31-40 ปี	112	45.20
3. 41-50 ปี	49	19.70
4. 51-60 ปี	16	6.50
ระดับการศึกษาเบื้องต้นโทษ		
1. ประถมศึกษา	95	38.30
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	98	39.50
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	46	18.60
4. อนุปริญญา / ปวส.	4	1.60
5. ปริญญาตรีขึ้นไป	5	2.00
การกระทำความผิด		
1. คดียาเสพติด	177	71.40
2. คดีความมั่นคง	5	2.00
3. คดีอาชญากรรม	41	16.50
4. คดีแพ่งและพาณิชย์	1	0.40
5. คดีอื่น ๆ	24	9.70
ระยะเวลาอยู่ในเรือนจำ		
1. ต่ำกว่า 5 ปี	91	36.70
2. 6-10 ปี	72	29.00
3. 11-15 ปี	18	7.30
4. 16 -20 ปี	10	4.00
5. 21 ปีขึ้นไป	57	23.00
โดยรวม	248	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 45.20 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนต้องโทษ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 กระทำผิดคดีอาชญากรรม จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 และมีระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

(N = 248)

ข้อ	การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	ด้านหลักฉันทะ (ความพอใจ ความต้องการ)	4.23	0.67	มาก
2.	ด้านหลักวิริยะ (ความเพียร ความขยันหมั่นเพียร)	4.24	0.71	มาก
3.	ด้านหลักจิตตะ (ความคิด ความตั้งใจรับรู้)	4.21	0.66	มาก
4.	ด้านหลักวิมงสา (ความไตร่ตรอง หรือทดลอง)	4.17	0.73	มาก
โดยรวม		4.21	0.69	มาก

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D = 0.69) โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักวิริยะ (ความเพียร ความขยัน หมั่นเพียร) ($\bar{x} = 4.24$, S.D = 0.71), ด้านหลักฉันทะ (ความพอใจ ความต้องการ) ($\bar{x} = 4.23$, S.D = 0.67), ด้านหลักจิตตะ (ความคิด ความตั้งใจรับรู้) ($\bar{x} = 4.21$, S.D = 0.66) และด้านหลักวิมงสา (ความไตร่ตรอง หรือทดลอง) ($\bar{x} = 4.17$, S.D = 0.73) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านหลักฉันทะ (ความพอใจ ความต้องการ) พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาบริหารระบบการศึกษาด้วยความเต็มใจและ มุ่งหวังในผลสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลายินดียอมรับและพร้อมให้คำแนะนำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับระบบการศึกษาด้วยความเต็มใจ และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาฟังความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการศึกษา

2. ด้านหลักวิริยะ (ความเพียร ความขยันหมั่นเพียร) พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลามีความมานะ บากบั่น ไม่เกียจคร้าน ต่อการบริหารระบบการศึกษาโดยยึดประโยชน์ของผู้ต้องขังเป็นที่ตั้ง รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาบริหารงานด้านระบบการศึกษาได้ต่อเนื่องยาวนานไม่เบื่อหน่าย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาทุ่มเทพลังกายภาพและความสามารถในการบริหารระบบการศึกษาแม้เป็นงานที่ไม่ถนัด

3. ด้านหลักจิตตะ (ความคิด ความตั้งใจรับรู้) พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาตั้งใจเฝ้าระวังสามารถบริหารระบบการศึกษาให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาใส่ใจ ใฝ่รู้ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานระบบการศึกษาอยู่เป็นนิตย์ ทั้งในและนอกเวลางาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาเอาใจใส่ในงานการศึกษาและผู้ต้องขัง และเมื่อเจอปัญหาพร้อมแก้ปัญหา

4. ด้านหลักวิม้งสา (ความไตรงตรง หรือทลลง) พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลามีการศึกษาไตรงตรงระบบการศึกษาเพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาพิจารณาความต้องการของผู้ต้องขังต่อ การศึกษาเพื่อจัดทำแผนงานระบบการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลา คิดค้นแนวทางการ ปรับปรุงระบบการศึกษา และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลและเป็นไปตามกฎระเบียบ

ผลการสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบการศึกษาในเรือนจำกลางสงขลา

จากการสอบถามถึงปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบการศึกษาในเรือนจำกลางสงขลา สรุปได้ว่า ในปัจจุบัน เทคโนโลยีและการสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อุปกรณ์สื่อสารและคอมพิวเตอร์ได้ เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาค้นคว้าและการทำธุรกิจ ด้วยความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทำให้องค์กรต่างๆ นำเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ามาช่วยในการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกิจและให้บริการบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการใช้เป็นเครื่องมือช่วย ในการทำงาน ด้วยสถานการณ์ดังกล่าว การเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับเบื้องต้น จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งใน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน, การศึกษาหรือเพื่อความบันเทิง ให้มีประสิทธิภาพและความสะดวกเพิ่ม มากขึ้น จากการบริหารระบบการศึกษาในเรือนจำกลางสงขลาที่ผ่านมา ยังมีการสอนเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์น้อยมาก และไม่ทั่วถึง จึงอยากให้ทางเรือนจำกลางสงขลา เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์ และมีชั่วโมงการสอนการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ให้กับผู้ต้องขังที่ไม่มีความรู้ทางด้านนี้ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อต่อไปในอนาคตหลังจากพ้นโทษแล้ว สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้ ไปประกอบอาชีพที่สุจริตได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย

1. ด้านหลักฉันทะ ควรมีการสำรวจความพึงพอใจหรือความต้องการในการศึกษาต่อหรือการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมการศึกษาของผู้ต้องขัง
2. ด้านหลักวิริยะ ควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังรู้จักหลักการบริหารจัดการตนเองและการบริหารเวลาเพื่อวางแผนในการศึกษา ได้อย่างเต็มที่พร้อมกับสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาแก่ผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง
3. ด้านหลักจิตตะ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อที่จะทำให้เกิดคึกคักจะ ศึกษาต่อเพื่อนำความรู้มาใช้หลังจากพ้นโทษ
4. ด้านหลักวิม้งสา ควรศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการส่งเสริมการศึกษาให้กับผู้ต้องขังอย่างรอบคอบโดย คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา” ผู้วิจัยได้ นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. การใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักวิริยะ (ความเพียร ความขยันหมั่นเพียร) ด้านหลักฉันทะ (ความพอใจ ความ ต้องการ) ด้านหลักจิตตะ (ความคิด ความตั้งใจตรับรู้) และ ด้านหลักวิม้งสา (ความไตรงตรง หรือทลลง) ตามลำดับ เหตุที่เป็น เช่นนี้เนื่องจากปัจจัยสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง คือบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่การจัดการศึกษาภายในเรือนจำ จาก

ประเมินและสรุปผลการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการบุคลากรด้านการศึกษารือนจำ ทักษสถาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ซึ่งมีบุคลากรด้านการจัดการศึกษาของเรือนจำทั่วประเทศเข้าร่วมสัมมนาได้มีข้อเสนอแนะให้กรมราชทัณฑ์กำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาผู้ต้องขังให้มีความชัดเจน เพื่อเรือนจำ ทักษสถานในฐานะผู้ปฏิบัติ จะได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้ตรงตามเป้าประสงค์ ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมและการปฏิบัติงานด้านการศึกษามีรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนมีองค์ความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีคุณค่าต่อการรวบรวมและถ่ายทอดให้กับบุคลากร เพื่อให้เป็นมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงพิจารณาจัดทำคู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาและอบรมใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาพฤติกรรม พัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาความรู้ เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองที่ติกลับเข้าไปใช้ชีวิตอย่างสุจริตชนในสังคมภายหลังพ้นโทษและไม่หวนมากระทำความผิดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาฐิตวิธส์ ฐิตวาทโน พระสอนดำ วาสทโท, จุฬารัตนภรณ์ ธนะแพทย์ (2564) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดหนองคาย พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุพิชฐพล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระสอนดำ วาสทโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565) พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของวริกรณ์ นระแสน, พระสอนดำ วาสทโท และสุนทร สายคำ (2565) พบว่า 1) ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารระบบการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย (1) ด้านหลักฉันท์ ควรมีการสำรวจความพึงพอใจหรือความต้องการในการศึกษาต่อหรือการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมการศึกษาของผู้ต้องขัง (2) ด้านหลักวิริยะ ควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังรู้จักหลักการบริหารจัดการตนเองและการบริหารเวลาเพื่อวางแผนในการศึกษาได้อย่างเต็มที่พร้อมกับสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาแก่ผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านหลักจิตตะ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อที่จะทำให้เกิดจิตที่จะศึกษาต่อเพื่อนำความรู้มาใช้หลังจากพ้นโทษ และ (4) ด้านหลักวิมังสา ควรศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการส่งเสริมการศึกษาให้กับผู้ต้องขังอย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ วงศ์แสงธรรม (2565) พบว่าแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการกรมทางหลวง ตามหลักอิทธิบาทธรรมผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรควรนำหลักอิทธิบาทธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานและควรปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมพร้อมทั้งสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรในองค์กร ให้มีจิตอาสาในการปฏิบัติงาน เสียสละ ทำงานเป็นทีมศึกษาหาความรู้พัฒนาด้านพัฒนางานอยู่เสมอ เพื่อให้การบริหารงานมีผลสัมฤทธิ์สมบูรณ์มีประสิทธิภาพและบุคลากรมีความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาฐิตวิธส์ ฐิตวาทโน พระสอนดำ วาสทโท, จุฬารัตนภรณ์ ธนะแพทย์ (2564) พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ด้านการบริหารหลักสูตร ควรมีใจรักในการดำเนินงานด้านการพัฒนาหลักสูตร วิเคราะห์ หลักสูตร ส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรหมั่นวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และนำผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาวิเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาต่อไป 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรเอาใจใส่ในการสร้างสื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจ ทันสมัย ในยุคดิจิทัล 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานติดตาม ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการนิเทศภายในควรหมั่นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาของบุคลากร ติดตามตรวจสอบการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนาครั้งต่อไป

รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปริยัติเจตยคุณ (อภิวัฒน์), ประจิตร มหาหิงและสุนทร สายคำ (2564) พบว่า แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลตามหลักอิทธิบาทสี่ในสถานศึกษาดังกล่าวใน 4 ด้าน 1) ด้านการบริหารงานวิชาการควร จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบกฎเกณฑ์อย่างเป็นธรรม ส่งเสริมบุคลากรด้วยความปรารถนาดีต่อทุกฝ่าย ให้บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติงานในโรงเรียน กำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคนอย่างชัดเจน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดทำข้อมูลประวัติบุคลากรที่จะใช้ประโยชน์ในการบริหารงานบุคลากรอย่างเป็นระบบและถูกต้อง บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรไม่ทอดทิ้งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบากนำผลการประเมินการปฏิบัติงานบุคลากรมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน เมื่อเกิดปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันโดยการให้คำปรึกษา บุคลากรมีการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อติดตามงานและให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน ให้ความสนใจชีวิตความเป็นอยู่ของบุคลากร ให้ความช่วยเหลือด้านร่างกาย กำลังสติปัญญา กำลังทรัพย์ มีการสนับสนุนบุคลากรในเรื่องการศึกษาต่อ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ประเมินบุคลากรด้วยผลงานทางวิชาการและการปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้นอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุพิชชุลล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระฮอนด้า วาตสโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (2565) พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดที่มีวิสัยทัศน์ในการวางนโยบายในการบริหารส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับบุคลากรในทุกระดับอยู่เท่าเทียมกัน ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเพื่อเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของโรงเรียน มีการจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การวัดทั้งในด้านการเรียนการสอนและการทำงานของบุคลากร โดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่นำมาใช้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านหลักฉันทะ พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลารับฟังความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารของเรือนจำควรนำความคิดเห็นที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่มาวิเคราะห์และนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขัง
2. ด้านหลักวิริยะ พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาทุ่มเทพลังงานศักยภาพและความสามารถในการบริหารระบบการศึกษาแม้เป็นงานที่ไม่ถนัดต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
3. ด้านหลักจิตตะ พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลาเอาใจใส่ในงานการศึกษาและผู้ต้องขัง และเมื่อเจอปัญหาพร้อมแก้ปัญหา ต่ำที่สุด แต่อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ควรกำหนดให้มีการให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาของผู้ต้องขังเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ด้านหลักวิมังสา พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางสงขลา คิดค้นแนวทางการปรับปรุงระบบการศึกษา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลและเป็นไปตามกฎระเบียบต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง รวมถึงกฎหมายทางการศึกษาที่บังคับให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้ต้องขังเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.
- กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย. (2544). *การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- ธิดารัตน์ วงศ์แสงธรรม. (2565). ประสิทธิภาพการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการกรมทางหลวงตามหลักอิทธิบาทธรรม. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 24(1), 77-84.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ: พลอยเพลท.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). *ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สุราษฎร์ธานี: ธรรมทานมูลนิธิไชยา.
- พระครูปริยัติเจติยคุณ (อภิวณโณ), ประจิตร มหาหิง และสุนทร สายคำ. (2564). การบริหารงานบุคคลตามหลักอิทธิบาทสี่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 จังหวัดเลย. *วารสารการพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่*, 6(1), 313-324.
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2561). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้ออำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(5), 2459-2480.
- พระมหาฐิติวัตร ฐิตินวณโน พระฮอนด้า วาตสโท, จุฬารัตนภรณ์ ธนะแพทย์. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดหนองคาย. *วารสารพุทธศึกษาและวิจัย*, 7(3), 206-216.
- พระมหาสุพิชฐพล ขิตวิริโย (เชื้อกุล), พระฮอนด้า วาตสโท และพระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส. (2564). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(3), 1031-1046.
- วรวิทย์ นระแสน, พระฮอนด้า วาตสโท และสุนทร สายคำ. (2565). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 1337-1346.
- วิสัย พุกกะวัน. (2544). *คำอธิบายพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์อักษร.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2545). *พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปีการศึกษา 2545*.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สำราญ ยี่ซำ และคณะ. (2561). ความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีโครงการ กินอิม – นอนอุ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี เรือนจำจังหวัดสงขลา. *วารสารพุทธสังคมิวิทยาปริทรรศน์*, 3(2), 1-18.
- Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. NY: Mc-Graw Hill.
- Likert, R. A. (1932, May). Technique for the Measurement of Attitudes. *ArchPsychological*, 25(140), 1-55.

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ

อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Administration of Sangha's Affair According to Bramavihara Principle

of Ecclesiastics in Changklang District, Nakhon Si Thammarat Province

พระปลัดธีรวัฒน์ ศิริภทธาริวัฒน์ (ชุตินิพนธ์)¹ สุปรียา ชำนาญพุฒิพร² และกันตภณ หนูทองแก้ว³

Phrapalad Teerawat Siriphattharathiwat¹ Supreecha Chamnanputthiphon²

and Kantaphon Nuthongkaew³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master's degree student Master of Political Science Faculty of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

^{2,3} Lecturer of the Master of Political Science Faculty of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

E-mail: teerawatsiri1986@gmail.com, supreecha28@gmail.com, kantaphon_27@hotmail.com

Received: Apr 22, 2023; Revised: May 8, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่เป็นพระภิกษุทั้งหมดใน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 105 รูป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 7 รูปเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปกครอง ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ และ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และ 2) แนวทางส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย (1) ด้านการปกครอง พระสังฆาธิการควรศึกษากฎ ระเบียบ กติกาและระเบียบการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนให้ชัดเจนเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) ด้านการศาสนศึกษาควรมีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ทั้งแผนกธรรมบาลี แผนกสามัญศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ สามเณรศึกษาพระปริยัติธรรมที่หลากหลาย (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ควรมีการช่วยเหลือเกื้อกูลให้เยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาอันสมควรแก่ศักยภาพและอัตภาพ (4) ด้านการเผยแผ่ควรจัดให้มีการฟังพระธรรมเทศนา อบรมสมณวิปัสสนากรรมฐาน และการบรรยายธรรมหรือปาฐกถาธรรม (5) ด้านการสาธารณูปการควรส่งเสริมให้มีการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ควรสำรวจต้องการจำเป็นและให้ความช่วยเหลือพระสงฆ์ที่สอดคล้องกับความต้องการ

คำสำคัญ: การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หลักพรหมวิหารธรรม พระสังฆาธิการ

Abstract

The objectives of this research article were to study 1) the administration of Sangha's affair according to Brahmvihara principle of Ecclesiastics in Changlakang Distric, Nakhon Si Thammarat province; and 2) guideline for promoting the administration of Sangha's affair according to Brahmvihara principle of Ecclesiastics in Changlakang Distric, Nakhon Si Thammarat province. The Census consisted of 105 of monk in Changlakang Distric, Nakhon Si Thammarat province. Seven of the key informants were selected by purposive sampling. The employed research instruments were questionnaire and the interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows; 1) the overall of the administration of Sangha's affair according to Brahmvihara principle of Ecclesiastics in Changlakang Distric, Nakhon Si Thammarat province was at very high level which specific aspects could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows:, government aspect, public utility aspect, religious studies aspect, welfare education aspect, dissemination aspect and public welfare aspect; and 2) the guideline for promoting the administration of Sangha's affair according to Brahmvihara principle of Ecclesiastics in Changlakang Distric, Nakhon Si Thammarat province were follows: 1) the government aspect, ecclesiastics should study the rules, regulations, rules and regulations, and conduct themselves clearly in order to lead to effective practice; 2) the religious studies aspect, there should be study of the teachings of the Sangha, including the promotion of monks novices study a wide variety of teaching; 3) the public welfare aspect, there should be assistance to the youth and the people to receive education suitable for their potential and self; 4) the dissemination aspect, preaching should be arranged Samatha Vipassana meditation training and dharma lectures or lectures; 5) the public utility aspect, the construction and restoration of religious objects should be encouraged. and religious places seriously and continuously; and 6) the public welfare aspect, it should explore the needs and provide assistance to the monks in accordance with their needs.

Keywords: Administration Sangha's Affair, Brahmvihara Principle, Ecclesiastics

บทนำ

ศาสนาพุทธถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งการทำนุบำรุงหรือจรรโลงสืบทอดพระศาสนาให้ดำรงคู่สังคมไทยไปตลอดกาลนั้น เป็นเรื่องที่พุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่าต้องเข้ามาช่วยกันอย่างจริงจัง และผู้ที่มีบทบาทสำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ พระสังฆาธิการ ซึ่งผู้ที่ต้องบริหารจัดการวัดให้เจริญรุ่งเรือง เพราะพระสังฆาธิการ คือ "พระภิกษุผู้ทำงานโดยสิทธิขาดในทางคณะสงฆ์" "พระภิกษุผู้ทำงานคณะสงฆ์โดยมีอำนาจเต็มตามตำแหน่ง" ซึ่งในแม่บทได้บัญญัติว่า หมายถึง "พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์" มีเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล และ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระสังฆาธิการมีความสำคัญจะต้องดูแลพระภิกษุและสามเณร ให้เป็นระเบียบ มีจริยวัตรงดงาม ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย จึงนับว่า พระสังฆาธิการ เป็นผู้จรรโลงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ดูแลการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุและสามเณรไม่ให้ออกนอกพระธรรมวินัย และพระสังฆาธิการโดยเฉพาะ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะต้องบำรุงรักษาจัดการวัด รักษาและบำรุงสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่พำนักอยู่ในวัดปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และเป็นธุระในการอบรมศึกษาสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ให้สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล (พีระพงษ์ มีพงษ์ธรรม, 2559)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์หรือการปกครองคณะสงฆ์ โดยหลักคือ การปกครองตามคณะสงฆ์และทางศาสนา ซึ่งได้มีตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาบังคับใช้ สำหรับในปัจจุบันคือ ฉบับ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และใช้คำว่า

บริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา เป็นการปกครองเพื่อบังคับบัญชาดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในการปกครองเรียบร้อยดีงาม ส่วนการบริหารจะเป็นไปเพื่อการบริหารจัดการในการที่จะดำเนินงานนั้นๆ ให้สำเร็จในการบริหารนั้น โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้อธิบายว่า พระสังฆาธิการมีหน้าที่ 6 ประการ คือ 1) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เนืองไปตามพระธรรมวินัยกฎหมายกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาการสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี 3) ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคกรรมวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะตำบล 4) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไปโดยชอบ 5) ควบคุมบังคับบัญชา เจ้าคณะและเจ้าอาวาสตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตนและชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย และ 6) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน จากภารกิจทั้ง 6 ประการนี้พระสังฆาธิการ จึงมีความสำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนาและช่วยสงเคราะห์สังคมตามวิถีทางและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาการที่จะทำให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและมั่นคงคู่ประเทศไทยได้นั้นจะต้องมีพระสังฆาธิการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยจรรโลงและพัฒนาพระพุทธศาสนา (พระสุระ สนิทชัย และ รชพล ศรีขาวรส, 2562) และจากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า หลักพรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมที่เป็นหลักการสำคัญในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เพราะพรหมวิหารธรรม เป็นหลักคุณธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักเมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความปรารถนาดีมอบให้ผู้อื่น รวมถึงมีเมตตาต่อสัตว์) 2) หลักกรุณา (ความปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีความสงสาร และเห็นใจผู้อื่นที่ประสบทุกข์) 3) หลักมุทิตา (ความปิติยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา ร่วมชื่นชม และยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น) และ 4) หลักอุเบกขา (ความวางเฉย วางใจเป็นกลาง ไม่เข้าเติม คนที่กำลังทุกข์ หรือเพเลียงพล้ำ)

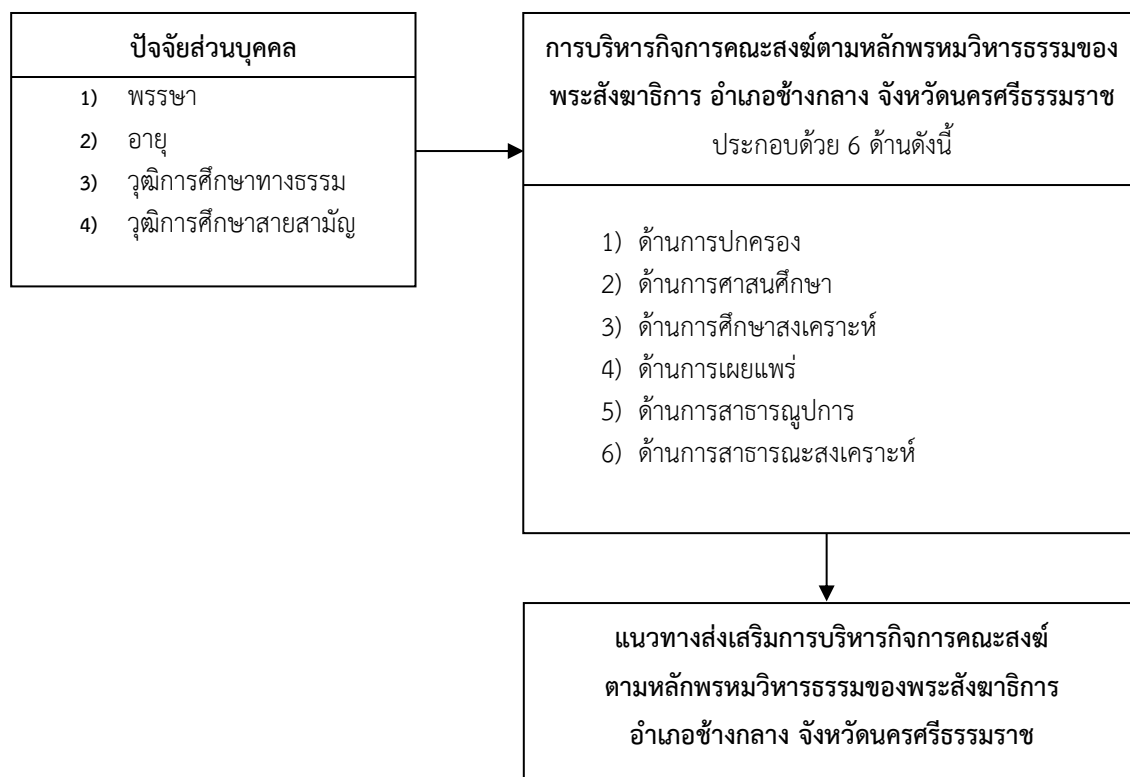
อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอำเภอที่มีขนาดเล็กแต่มีความสำคัญทางศาสนาพุทธ ความศรัทธาของประชาชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเนื่องจากเป็นที่ตั้งของวัดสำคัญๆ ของจังหวัด ทั้งวัดมะนาวหวาน พระอารามหลวง วัดธาตุน้อย ซึ่งเป็นวัดที่ประชาชนให้ความศรัทธาและเลื่อมใสในหลวงปู่ทวด นอกจากนี้ยังมีวัดอีกหลายแห่ง ซึ่งหากวัดภายในอำเภอช้างมีการบริหารจัดการคณะสงฆ์เป็นอย่างดี ไม่มีความเสื่อมเสียด้านใดๆ ย่อมนำมาซึ่งความศรัทธา เคารพนับถือของประชาชน จะส่งผลให้ประชาชนหลั่งไหลเข้ามาเพื่อร่วมกันสืบทอดพระพุทธศาสนา รวมทั้งสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้วัด ชุมชนและจังหวัดได้ด้วยข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นพระในอำเภอช้างกลางจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และระเบียบข้อ บังคับ กฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไปทั้งยังเพนกรณีศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนา การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภออื่นๆ สืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา” โดยการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกายปัญจกนิบาต เล่มที่ 22 (อง.ปญจก 22/192/252) จากการทบทวนแนวคิด และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดตามแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-Depth Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ พระภิกษุในอำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 105 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครราชสีมา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้แก่ รองเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา เลขานุการรองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอลำปาง เลขานุการเจ้าคณะอำเภอลำปาง เจ้าคณะตำบลลำปาง เลขานุการเจ้าคณะตำบลลำปาง และเจ้าอาวาส รวม 7 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย พรรษา อายุ วุฒิการศึกษาทางธรรม และ วุฒิการศึกษาสามัญ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการและสถิติที่ใช้ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าว นำมากำหนดเป็นกรอบให้ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถาม แล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือแบบปลายปิด (Close - ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปริญญานิพนธ์แก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence : (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66 – 1.00
6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์
7. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ พระในอำเภอหางดง ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .972
8. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
9. นำผลจากการการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเจ้าคณะอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการแจกแบบสอบถามให้กับพระภิกษุในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับพระภิกษุในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ 105 รูป และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว
3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 105 ชุดแบบสอบถาม มีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. วิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. วิเคราะห์แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
พรรษา		
1. ต่ำกว่า 10 พรรษา	36	34.30
2. 10 พรรษาขึ้นไป	69	65.70
อายุ		
1. ต่ำกว่า 40 ปี	44	41.90
2. 40-60 ปี	33	31.40
3. 61 ปีขึ้นไป	28	26.70
วุฒิการศึกษาทางธรรม		
1. นักรธรรมชั้นตรี	11	10.50
2. นักรธรรมชั้นโท	22	20.90
3. นักรธรรมชั้นเอก	72	68.60
วุฒิการศึกษาสายสามัญ		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	36	34.30
2. ปริญญาตรีขึ้นไป	69	65.70
รวมทั้งหมด	105	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป จำนวน 69 รูป คิดเป็นร้อยละ 65.70 อายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 44 รูป คิดเป็นร้อยละ 41.90 วุฒิการศึกษาทางธรรมเป็นนักรธรรมชั้นเอก จำนวน 72 รูป คิดเป็นร้อยละ 68.60 และมีวุฒิการศึกษาสายสามัญระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 69 รูป คิดเป็นร้อยละ 65.70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

(N = 105)

ข้อ	การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		μ	σ	
1.	ด้านการปกครอง	4.77	0.41	มากที่สุด
2.	ด้านการศึกษา	4.62	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ข้อ	การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		μ	σ	
3.	ด้านการศึกษาสงเคราะห์	4.63	0.48	มากที่สุด
4.	ด้านการเผยแผ่	4.59	0.48	มากที่สุด
5.	ด้านการสาธารณูปการ	4.65	0.48	มากที่สุด
6.	ด้านการสาธารณะสงเคราะห์	4.56	0.48	มากที่สุด
โดยรวม		4.64	0.47	มากที่สุด

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปกครอง ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.46$) ด้านการสาธารณูปการ ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.48$) ด้านการศาสนศึกษา ($\mu = 4.61$, $\sigma = 0.47$) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.49$) ด้านการเผยแผ่ ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.48$) และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.48$) ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

ด้านการปกครอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ พระสังฆาธิการปกครองพระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อยู่ในวัดด้วยความเมตตา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการปกครองพระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อยู่ในวัดด้วยความมูทิตาอยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พระสังฆาธิการปกครองพระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อยู่ในวัดด้วยความกรุณา อยู่ในระดับมาก

ด้านการศาสนศึกษา พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ แก่พระภิกษุสามเณรด้วยความมูทิตา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ แก่พระภิกษุสามเณรด้วยความอุเบกขาอยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ แก่พระภิกษุสามเณรด้วยความเมตตา อยู่ในระดับมาก

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนด้วยความมูทิตาและ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนด้วยความอุเบกขาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พระสังฆาธิการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนด้วยความเมตตาอยู่ในระดับมาก

ด้านการเผยแผ่ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ พระสังฆาธิการมีการเผยแผ่ธรรมโดยวิธีการแสดงธรรมแบบปาฐกถาภายในวัดด้วยความมูทิตา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีการเผยแผ่ธรรมโดยวิธีการแสดงธรรมแบบปาฐกถาภายในวัดด้วยความเมตตาอยู่ในระดับมากที่สุด และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พระสังฆาธิการมีการเผยแผ่ธรรมโดยวิธีการแสดงธรรมแบบปาฐกถาภายในวัดด้วยความกรุณา

ด้านการสาธารณูปการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ พระสังฆาธิการมีการประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นให้เข้าร่วมในการพัฒนาสาธารณูปการในวัดด้วยความอุเบกขา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีการประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นให้เข้าร่วมในการพัฒนาสาธารณูปการในวัดด้วยความมูทิตาอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พระสังฆาธิการมีการประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นให้เข้าร่วมในการพัฒนาสาธารณูปการในวัดด้วยความเมตตาอยู่ในระดับมาก

ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ พระสังฆาธิการ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้ชีวิตเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลด้วยความเมตตาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ พระสังฆาธิการ เป็นผู้นำชุมชนในการจัดระเบียบสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติด ด้วยความอุเบกขาอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อพระสังฆาธิการให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาด้วยความมุกตา อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการรวบรวมแนวทางส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราชประกอบด้วย

1. ด้านการปกครอง ศาสนสถานควรศึกษากฎ ระเบียบ กติกาและระเบียบการปฏิบัติงานปฏิบัติตนให้ชัดเจนเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านการศึกษา ควรมีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ทั้งแผนกธรรมบาลี แผนกสามัญศึกษารวมทั้งการส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ สามเณรศึกษาพระปริยัติธรรมที่หลากหลาย
3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรมีการช่วยเหลือเกื้อกูลให้เยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาอันสมควรแก่ศักยภาพและอัตภาพ
4. ด้านการเผยแพร่ควรจัดให้มีการฟังพระธรรมเทศนา อบรมสมถวิปัสสนากรรมฐาน และการบรรยายธรรมหรือปาฐกถาธรรม
5. ด้านการสาธารณูปการควรส่งเสริมให้มีการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
6. ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ควรสำรวจต้องการจำเป็นและให้ความช่วยเหลือพระสงฆ์ที่สอดคล้องกับความต้องการ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปกครอง ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแพร่ และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พรหมวิหารธรรม หมายถึง ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ เป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน ใช้เป็นหลักธรรมประจำใจที่ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์หลักธรรมนี้ประกอบด้วย 1) เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข 2) กรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 3) มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีและ 4) อุเบกขา การรู้จักวางเฉย พรหมวิหารธรรม เป็นธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวาง เป็นหลักธรรมสำหรับการดำรงตนของผู้นำ ซึ่งเปรียบเทียบกับผู้นำคฤหัสถ์เป็นบุคคลผู้ยิ่งใหญ่และมีอำนาจ เป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณัฐวุฒิ ฐานวุฑโฒ (เอียดเรือง) และกันตภณ หนูทองแก้ว (2562) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการธรรมยุต จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการธรรมยุต โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยกันตพงษ์ จุลราช (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปกครอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการปกครองคณะสงฆ์เป็นงานการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามเป็นงาน เกี่ยวกับการปกครองพระภิกษุ สามเณร ตลอดจนคฤหัสถ์ที่อยู่ภายในวัดให้ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องเรียบร้อยดีงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระศิปปิ์ บุญทอง (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการอำนวยการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการควบคุมดูแล

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) ด้านการปกครอง ศาสนสถานควรศึกษากฎ ระเบียบ กติกาและระเบียบ การปฏิบัติงานปฏิบัติตนให้ชัดเจนเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการศาสนศึกษา ควรมีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ทั้งแผนกธรรมบาลี แผนกสามัญศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ สามเณรศึกษาพระปริยัติธรรมที่หลากหลาย 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรมีการช่วยเหลือเกื้อกูลให้เยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาอันสมควรแก่ ศักยภาพและอัตภาพ 4) ด้านการเผยแพร่ควรจัดให้มีการฟังพระธรรมเทศนา อบรมสมณวิปัสสนากรรมฐาน และการบรรยายธรรม หรือปาฐกถาธรรม 5) ด้านการสาธารณูปการควรส่งเสริมให้มีการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และ 6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ควรสำรวจต้องการจำเป็นและให้ความช่วยเหลือพระสงฆ์ที่สอดคล้องกับ ความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณัฐวุฒิ ฐานวุฒโฒ (เอียดเรื่อง) และกันตภณ หนูทองแก้ว (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการธรรมยุต จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ในความเป็นบุคคล พื้นที่ บริบท สภาพความเป็นอยู่ก็ จะแตกต่างกันไป เพราะฉะนั้นบริหารกิจการคณะสงฆ์อาจจะไม่ทั่วถึง เช่นถ้าหากว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดก็อาจจะทั่วถึงโดยไม่ต้องมี การขอ ไม่ต้องมีการบอกกล่าว แต่หากว่าเป็นพระผู้น้อยที่ไม่มี ความใกล้ชิด ที่อยู่ห่างไกล อาจจะขาดตกบกพร่องไปบ้าง แต่เจ้า คณะปกครองก็ไม่ได้เอาใจใส่ ไม่ได้ดูแล เท่าที่ควร แนวทางการแก้ไขปัญหา พระสังฆาธิการควรที่จะต้องเข้าไปดูแลวัดในเขตที่ ตนเองปกครองให้มากขึ้น เพื่อที่จะให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์จะเป็นไปโดยเรียบร้อย นอกจากสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศิปปิ์ บุญทอง (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร กิจการคณะสงฆ์ในภาคใต้ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน การบริหารทั้งระบบ มีการประชุม ติดตามงานโดยสม่ำเสมอและจัดบุคลากรให้อยู่ในตำแหน่งงานที่เหมาะสมควร ใช้ทักษะและศักยภาพในการจัดการ ปรับการ สื่อสารสั่งการ โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน 2) ผู้บริหารกิจการคณะสงฆ์ในภาคใต้ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้ เช่น การเผยแพร่ธรรมทางสื่อวิทยุ และสื่ออื่น ๆ อบรมวิธีการเผยแผ่แก่พระภิกษุสามเณร อบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่มีคุณภาพ จัดเตรียมสถานที่พักอาศัยสำหรับศรัทธาสาธุชน และพระอาคันตุกะ และบำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของ พระพุทธศาสนาแบบมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เชิงนโยบาย

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มี ข้อเสนอแนะเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการปกครอง พระสังฆาธิการควรปกครองพระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อยู่ในวัดด้วยความกรุณา
2. ด้านการศาสนศึกษา พระสังฆาธิการควรจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญแก่พระภิกษุสามเณรด้วยความ

เมตตา

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระสังฆาธิการควรจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนด้วยความเมตตา
4. ด้านการเผยแผ่ พระสังฆาธิการควรส่งเสริมให้มีการเผยแผ่ธรรมโดยวิธีการแสดงธรรมแบบปาฐกถาภายในวัดด้วยความกรุณา
5. ด้านการสาธารณูปการ พระสังฆาธิการควรประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นให้เข้าร่วมในการพัฒนาสาธารณูปการในวัดด้วยความเมตตาเพื่อเป็นเครือข่ายในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
6. ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ พระสังฆาธิการควรส่งเสริมและสนับสนุนและให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาด้วยความมูทิตา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักพรหมวิหารของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการกับประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักธรรมของพระสังฆาธิการ อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กันตพงษ์ จุลราช. (2564). การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 1(1), 23-32.
- พระมหาณัฐภูมิ ฐานวุฒโฒ (เอียดเรือง) และกันตภณ หนูทองแก้ว. (2562). การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการธรรมยุต จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารปัญญา*, 26(2), 63-72.
- พระสุระ สนิทชัย และ รชพล ศรีขาวรส. (2562). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 วันที่ 30 มีนาคม 2562*. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- พีระพงษ์ มีพงษ์ธรรม. (2559). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 1(1), 31-41.
- พีระศิลป์ บุญทอง. (2561). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ในภาคใต้. *วารสาร มหาคุฬานาครทรรณ*, 5(1), 30-44.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2527). *รวมธรรมะ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. NY: Mc-Graw Hill
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140), 1-55.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามที่สะอาดของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลโดยใช้แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคเอส-โอ-อาร์

Factors affecting Generation Z Intention to Purchase Clean Beauty Products

in Bangkok: An Examination of Stimulus-Organism-Response Model

ณัฐธินิชา ปัสสาจันทร¹ ญาณวดี ช่างไม้² อรุมา สุกใส³ อรวรรยา แสนมะโน⁴ และจารุพร ตั้งพัฒนกิจ⁵

Nutthanicha Passajantr¹ Yanawadee Changmai² Onuma Suksai³ Oorawanya Saenmano⁴

and Jaruporn Tangpattanakit⁵

¹⁻⁴ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการตลาดดิจิทัลและการสร้างตรา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

⁵ อาจารย์ประจำสาขาการตลาดและการสร้างตรา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

¹⁻⁴ Bachelor of Business Administration Program in Digital Marketing and Branding,

Faculty of Management Sciences of Kasetsart University Sriracha Campus

⁵ Lecturer of the Doctor of Public Administration Program in Digital Marketing and Branding,

Faculty of Management Sciences of Kasetsart University Sriracha Campus

E-mail: Nutthanicha.pa@ku.th, Yanawadee.c@ku.th, Onuma.su@ku.th, Oorawanya.s@ku.th, Tangpattanakitj@gmail.com

Received: Apr 12, 2023; Revised: May 9, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z ของผลิตภัณฑ์ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคผ่านปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products กลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ คือ ผู้ที่เคยศึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ Clean beauty products มีอายุตั้งแต่ 18-24 ปี อาศัยภายในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 โดยผ่านโมเดลเอส-โอ-อาร์ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงผลการวิจัยของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ผ่านโมเดลเอส-โอ-อาร์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก, ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ, ด้านประสบการณ์, ด้านการรับรู้คุณภาพ, ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดประสาทสัมผัส นั้นส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ได้แก่ ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์และคุณค่าเชิงสุนทรียรส แต่ในขณะเดียวกันด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดประสาทสัมผัสนั้นส่งผลต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรสเพียงด้านเดียว และตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์และด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรสที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านการตอบสนอง (R - Response) ผลการวิจัยพบว่าส่งผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์ความงามที่สะอาด ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์

Abstract

The research has objectives were 1. The factors that lead to the purchase of Generation Z cleaning and beauty products in Bangkok and its surrounding areas. 2. Study consumer opinions through factors that lead to the intention to purchase cleaning and beauty products. People who have studied cleaning and beauty products are between the ages of 18-24 and reside in Bangkok and its surrounding areas. The tool used to collect data is a 5-level measurement questionnaire, with a confidence level of .95 through the model.

Stimulating tissue response (SOR) uses specific random methods and analyzes data through a computer program (SPSS). The purpose is to demonstrate the research results on the factors influencing cleaning and beauty intentions through the S-O-R model. The results indicate that the (S-Stimuli) Knowledge About Organic, Natural Content, Experience, Sensory Appeal, Perceive Quality, Utilitarian Value and Hedonic Value affect internal processes (O-Organism). Practical and aesthetic value but at the same time, sensory attractiveness products only affect one aspect of aesthetic value and internal process factors. The practical and aesthetic value of (R-response) influenced by (O-Organism) Generation Z clean beauty products.

Keywords: Clean Beauty Products, Purchasing Intention Products

บทนำ

ในปัจจุบันตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางนั้นได้หันมาตระหนักและใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ความงามหลายประเภทที่มีสารสกัดทางเคมีบางชนิดที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ผู้บริโภคจึงหันมาสนใจผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากสารสกัดจากธรรมชาติมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการปลูกกระแสความงามอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี และจากรายงานของ Poshly and Stowaway Cosmetics (2017) ได้กล่าวถึงผลเสียของผลิตภัณฑ์ที่เจือปนสารเคมีที่ไม่หมดนั้น โดยส่วนมากไม่สามารถย่อยสลายได้ด้วยตนเองได้ จึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

จากการรายงานของ NielsenIQ (2021) พบว่าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์ความงามที่สะอาด ซึ่งส่วนผสมมีความโปร่งใส สามารถเห็นชื่อส่วนผสมได้บนฉลากของผลิตภัณฑ์ โดยทั่วโลกมีอัตราการเติบโตที่สูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น จากแบบสำรวจการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทาผิวกายและมือ ผู้บริโภคเลือกที่จะพิจารณาจากส่วนผสมที่มาจากรธรรมชาติเป็นอันดับแรกถึง 40.2% ตามด้วยการไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 17.6% และการใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ 15.8% (กรุงเทพฯ, 2565) เมื่อเทียบกับยอดขายของผลิตภัณฑ์ความงามอื่นๆ ซึ่งมีอัตราการเติบโตขึ้นเพียง 2% ในปีที่ผ่านมา โดยในหลายประเทศซึ่งสถานการณ์โควิด-19 ได้คลี่คลายและเศรษฐกิจเริ่มมีการฟื้นตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น อีกทั้งมูลค่าทางตลาดของกลุ่มผลิตภัณฑ์ Clean beauty products มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าในประเทศไทยมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์บำรุงผิวออร์แกนิก (ศิริวรรณ วิมูลชาติ, 2560) ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกโดยงานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและศึกษาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับออร์แกนิกเป็นอย่างมากแต่สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ Clean beauty products นั้นยังมียงานวิจัยที่ศึกษาอย่างจำกัดในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาของกลุ่มผู้บริโภค Generation Z เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีลักษณะพฤติกรรมในการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสำคัญในเรื่องความยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก รวมไปถึงการตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบด้านลบต่ออนาคตของโลกอีกด้วย (สปริงนิวส์, 2565)

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z ของผลิตภัณฑ์ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล: โดยใช้แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคเอส-โอ-อาร์ (SOR: Stimulus Organism Response) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Z ต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products อย่างไรก็ตามการศึกษานี้สามารถเติมเต็มความรู้ในเชิงทฤษฎีและเป็นประโยชน์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ หรือนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินงานให้แก่ธุรกิจได้ เช่น พัฒนาธุรกิจ และ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโมเดล Stimulus-Organism-Response (SOR) ที่ส่งผลให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคผ่านปัจจัยด้านความรู้ (Knowledge About Organic), ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ (Natural Content), ด้านประสบการณ์ (Experience), ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส (Sensory Appeal), การรับรู้คุณภาพ (Perceive Quality), ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian Value), ด้านคุณค่าเชิงสุนทรีย์ (Hedonic Value) ที่ส่งผลให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สมมติฐานการวิจัย

- H1: ด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิกส่งผลต่อคุณค่าอรรถประโยชน์ (a) และคุณค่าเชิงสุนทรีย์ (b)
- H2: ด้านสารสกัดจากธรรมชาติส่งผลต่อคุณค่าอรรถประโยชน์ (a) และคุณค่าเชิงสุนทรีย์ (b)
- H3: ด้านประสบการณ์ส่งผลต่อคุณค่าอรรถประโยชน์ (a) และคุณค่าเชิงสุนทรีย์ (b)
- H4: ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัสส่งผลต่อคุณค่าอรรถประโยชน์ (a) และคุณค่าเชิงสุนทรีย์ (b)
- H5: ด้านการรับรู้คุณภาพส่งผลต่อคุณค่าอรรถประโยชน์ (a) และคุณค่าเชิงสุนทรีย์ (b)
- H6: คุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty product
- H7: คุณค่าเชิงสุนทรีย์ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty product

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่เคยศึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ Clean beauty products โดยผ่านคำถามคัดกรองก่อนเริ่มทำแบบสอบถาม ของผู้บริโภคภายในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 330 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากสูตรของไคลน์ (Kline, 2011) โดยเสนอขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม มาใช้ในการพิจารณากลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ โดยในการพิจารณา มีการกำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ร้อยละ 95 คือ ยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่าในร้อยละ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมีจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยลักษณะของคำถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z ของผลิตภัณฑ์ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล: แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคเอส-โอ-อาร์ ประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ ด้านประสบการณ์ ด้านดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านอรรถประโยชน์ ด้านคุณค่าเชิงสุนทรีย์ และด้านความตั้งใจซื้อ มีลักษณะคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ท่านเคยได้ ยินผลิตภัณฑ์ Clean beauty products หรือไม่ และ รู้จักผลิตภัณฑ์ Clean beauty products โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ และในข้อมูลเกี่ยวกับส่วนพฤติกรรมการบริโภคที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ประกอบไปด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ ด้านประสบการณ์ ด้านดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส ด้านการรับรู้คุณภาพ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำน้ำหนักค่าคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ข้างต้นมาใช้ เพื่อแปลความหมายของข้อมูล สามารถแบ่งช่วงระดับความสำคัญ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากกลุ่มข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการจำแนกเป็นช่วงระดับปัญหาวิธีจำแนกแต่ละช่วงย่อยต่างกัน (ทิพารักษ์ ประเสริฐเข้ม, 2562)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถาม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค พบว่า ส่วนมากเป็น เพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 สถานภาพโสด จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 97.9 มีอายุ 22 จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 มีอาชีพเป็นนักศึกษา จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 79.1 มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ Clean beauty products พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เคยได้ยินเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ Clean beauty products จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 95.5 และรู้จักผ่านช่องทาง Facebook จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ประกอบไปด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก, ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ, ด้านประสบการณ์, ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส, ด้านการรับรู้คุณภาพ

ตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐานจากตัวแปรปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ของตัวแปรปัจจัยด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์

ปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ของตัวแปรปัจจัยด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์					
ตัวแปร	Relationship	β	Std. Beta	t	P-value
ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก	KA0 > UV	0.065	0.083	2.094	0.037
ปัจจัยด้านสารสกัดจากธรรมชาติ	NC > UV	0.186	0.204	4.061	0.000
ปัจจัยด้านประสบการณ์	EX > UV	0.192	0.225	3.782	0.000
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส	SA > UV	0.066	0.073	1.352	0.177
ปัจจัยด้านการรับรู้คุณภาพ	PQ > UV	0.503	0.500	10.723	0.000

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่สำคัญทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ, ด้านประสบการณ์, ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส และ ด้านการรับรู้คุณภาพ โดยมีตัวแปรตามเป็น ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ โดยเรียงลำดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการรับรู้คุณภาพ ($\beta = 0.503$; p-value = 0.000) อันดับรองลงมา คือ ด้านประสบการณ์

($\beta = 0.192$; p-value = 0.000) ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ ($\beta = 0.186$; p-value = 0.000) ด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก ($\beta = 0.065$; p-value = 0.037) และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจประสาทสัมผัส ($\beta = 0.066$; p-value = 0.177) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐานจากตัวแปรปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ของตัวแปรปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส

ปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ของตัวแปรปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส					
ตัวแปร	Relationship	β	Std. Beta	t	P-value
ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก	KAO > HV	0.106	0.125	2.534	0.012
ปัจจัยด้านสารสกัดจากธรรมชาติ	NC > HV	0.146	0.147	2.355	0.019
ปัจจัยด้านประสบการณ์	EX > HV	0.347	0.377	5.075	0.000
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส	SA > HV	0.352	0.363	5.368	0.000
ปัจจัยด้านการรับรู้คุณภาพ	PQ > HV	0.133	0.122	2.100	0.036

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านแรงกระตุ้น (S - Stimuli) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่สำคัญทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ, ด้านประสบการณ์, ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส และ ด้านการรับรู้คุณภาพ โดยมีตัวแปรตาม ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวแปรส่งผลต่อปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยเรียงลำดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจทางประสาทสัมผัส ($\beta = 0.352$; p-value = 0.000) อันดับรองลงมา คือ ด้านประสบการณ์ ($\beta = 0.347$; p-value = 0.000) ด้านสารสกัดจากธรรมชาติ ($\beta = 0.146$; p-value = 0.019) ด้านการรับรู้คุณภาพ ($\beta = 0.133$; p-value = 0.036) และด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก ($\beta = 0.106$; p-value = 0.012) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานจากตัวแปรปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านการตอบสนอง (R - Response) ให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (O - Organism) ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านการตอบสนอง (R - Response) ให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean Beauty ของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล					
ตัวแปร	Relationship	β	Std. Beta	t	P-value
ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์	UV > PI	0.696	0.706	18.042	0.000
ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส	HV > PI	0.572	0.627	14.579	0.000

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยกระบวนการภายใน (O - Organism) ที่ส่งผลต่อปัจจัยการตอบสนอง (R - Response) ให้เกิดการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่สำคัญทั้งหมด 2 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ และปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยมีตัวแปรตาม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตั้งใจซื้อ ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในการตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products โดยมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ค่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวส่งผลต่อการตั้งใจซื้อ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส ($\beta = 0.696$; p-value = 0.000) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส ($\beta = 0.572$; p-value = 0.000) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของ Generation Z โดยใช้โมเดล เอส-โอ-อาร์ (SOR: Stimulus Organism Response) จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ และด้านคุณค่าเชิงสุนทรียรส พบว่า คุณค่าเชิงสุนทรียรสมีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ของกลุ่มคนใน Generation Z มากที่สุด โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความต้องการส่วนบุคคล มากกว่าการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ เนื่องจากพฤติกรรมของ Generation Z เป็นกลุ่มที่มองหาความหลากหลาย และชอบความทันสมัย อีกทั้งยังเลือกซื้อสินค้าจากไลฟ์สไตล์ความชอบส่วนบุคคล (พัชรภา อินทพรต, 2565) ทั้งนี้ เพราะกลุ่มคนส่วนใหญ่เลือกชมสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ได้อย่างหลากหลายช่องทาง ซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าได้ตามความต้องการของตนเอง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vergura et al., (2020) ที่พบว่า ปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรียภาพส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้า เนื่องจากผู้บริโภคคิดว่าการเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการภายในส่วนบุคคลสำคัญกว่าอรรถประโยชน์ที่ได้รับ สอดคล้องกับจิภาภา จิวเจริญ และธัญนันท์ บุญอยู่ (2565) ที่กล่าวว่า สภาวะทางอารมณ์สร้างแรงผลักดันที่นำไปสู่พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า มากกว่าการคำนึงถึงคุณภาพและประโยชน์ของสินค้า ในขณะที่ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ถือเป็นปัจจัยรองที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญรองลงมา โดยเน้นย้ำในเรื่องของสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ Clean beauty products รวมถึงปราศจากสารอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเป็นหลัก ทั้งนี้ เพราะผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ส่วนใหญ่มีการนำเสนอถึงสินค้าที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งทำให้ต้องมีการระบุรายละเอียด คุณประโยชน์ และส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์อย่างครบถ้วน และชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางนภัส ว่องไว (2562) ที่อภิปรายว่า ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ (Hanzaee and Khonsari, 2011 อ้างถึงใน นางนภัส ว่องไว, 2562) ที่พบว่า คุณประโยชน์ของสินค้านั้น เป็นสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดแรงจูงใจในการซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ Clean beauty products

ปัจจัยด้านการรับรู้คุณภาพ จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณภาพที่มีอิทธิพลต่อด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ Clean beauty products เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพ ส่วนผสมของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมเป็นส่วนผสมที่คัดสรรมาอย่างดี ผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์สามารถเชื่อถือได้ซึ่งด้านการรับรู้คุณภาพส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อมากขึ้นเมื่อผู้บริโภคเกิดการรับรู้ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์กับผลิตภัณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Vergura et al., (2020) กล่าวว่า การรับรู้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคและการเชื่อถือในคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์นั้นจะสามารถเพิ่มด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ให้กับผลิตภัณฑ์และจะส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อเพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านประสบการณ์ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านประสบการณ์มีอิทธิพลต่อด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ซึ่งประสบการณ์เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภครับรู้ด้วยตัวเองและคุ้นเคยกับลักษณะ ประโยชน์ มีความไว้วางใจและเชื่อถือในผลิตภัณฑ์ซึ่งจะส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะสร้างทัศนคติเชิงบวกได้และนำไปสู่ความตั้งใจซื้อที่มากขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Mathwick et al., (2001) พบว่า ผู้บริโภคที่มีการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์จะพึงพาประสบการณ์เป็นอย่างมาก โดยคุณค่าของประสบการณ์จะได้จากประสบการณ์การซื้อมาก่อนเพราะจะส่งผลต่อพฤติกรรมในอนาคต

ปัจจัยด้านสารสกัดจากธรรมชาติ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านสารสกัดจากธรรมชาติมีอิทธิพลต่อด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านสารสกัดจากธรรมชาติของผลิตภัณฑ์ Clean beauty products โดยผลิตภัณฑ์นั้นมีส่วนผสมจากธรรมชาติ ปราศจากสารเติมแต่งต่างๆ ไม่มีส่วนผสมของน้ำหอมสังเคราะห์และไม่มีการทดลองผลิตภัณฑ์กับสัตว์ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคนั้นตระหนักและให้ความสำคัญจึงส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อเพิ่มขึ้นเมื่อผู้บริโภคเกิดการรับรู้ด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์กับผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับแนวคิด Todd (2005) กล่าวว่า การจัดทำกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์สำหรับสิ่งแวดล้อมที่สามารถดึงดูดผู้บริโภคได้ด้วยการมีจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคจะคำนึงถึงผลิตภัณฑ์ที่มาจากรธรรมชาติ การตลาดสามารถสร้าง

เอกลักษณ์ทางจริยธรรมสำหรับผู้บริโภคสีเขียว (Green Consumer) คือ บุคคลที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ธุรกิจที่ใส่ใจความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ซึ่งบทความนี้วิเคราะห์การส่งเสริมการขายของบริษัทที่โฆษณาความใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มีการตอบสนองต่อตลาดออนไลน์เพิ่มขึ้น ซึ่งมีการสร้างแนวความคิดโดยการเน้นประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ และทำให้เกิดการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิกมีอิทธิพลต่อด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญเนื่องจากการที่ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ เข้าใจถึงคุณสมบัติและมีความคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ Clean beauty products จึงส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อที่มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vergura et al., (2020) ที่กล่าวว่าคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์นั้นถูกสร้างขึ้นจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์รวมถึงด้านประสิทธิภาพและการใช้งานของผลิตภัณฑ์ซึ่งส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงบวกและนำไปสู่ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่มากขึ้น

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจประสาทสัมผัส จากผลการวิจัยพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ดึงดูดใจประสาทสัมผัสไม่มีอิทธิพลต่อด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ อาจเพราะลักษณะ คุณค่า หรือ เนื้อสัมผัส ของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคได้รับนั้นอาจไม่ตรงต่อความต้องการบริโภค ซึ่งประสาทสัมผัสเป็นสิ่งที่สื่อความหมายและสร้างการจดจำของผลิตภัณฑ์ที่องค์กรอยากให้เป็นถ่ายทอดออกมาผ่านผลิตภัณฑ์ Pines (2007) ประกอบกับพฤติกรรมของผู้บริโภค Generation Z เป็นกลุ่มที่ชอบความท้าทาย ชอบทดลองในสิ่งใหม่ๆ เลือกทำในสิ่งที่มีความ ให้ความสำคัญกับคุณภาพและคุณค่าที่จะได้รับมากกว่า ซึ่งผลิตภัณฑ์จะต้องใช้ได้จริงตามที่คาดหวัง ผลิตภัณฑ์ต้องให้ความปลอดภัย คุณประโยชน์ และรูปลักษณะผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นช่วยดึงดูดกลุ่มผู้บริโภค Generation Z ถึงแม้ผลิตภัณฑ์จะมีผิวสัมผัสที่ดี แต่ถ้าหากไม่มีประโยชน์หรือคุณภาพที่ผู้บริโภคต้องการก็ไม่สามารถดึงดูดใจทางประสาทสัมผัสได้

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ด้านดึงดูดใจประสาทสัมผัส จากผลการวิจัยพบว่า ด้านประสบการณ์ที่มีผลต่ออิทธิพลต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับประสาทสัมผัสที่ได้บริโภคผลิตภัณฑ์ Clean beauty products เพราะการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นเกิดการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น รสชาติ สัมผัส การมองเห็น การได้กลิ่น และการได้ยิน นั้นสามารถดึงดูดใจได้ทั้งทางด้านอารมณ์และเหตุผล (จิตจรดา เดชชูไชย, 2557) ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการบริโภคผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมีความรื่นรมย์ที่เกิดจากความรู้สึกของผู้บริโภคเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vergura et al., (2020) กล่าวว่า คุณลักษณะทางด้านประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก มีความสำคัญต่ออิทธิพลต่อทั้งด้านทัศนคติที่เป็นประโยชน์และด้านความเห็นอกเห็นใจ ดังนั้นจึงส่งผลต่อด้านสุนทรียรสของการบริโภคผลิตภัณฑ์ Clean beauty products

ปัจจัยด้านประสบการณ์ จากการวิจัยพบว่า ด้านประสบการณ์ที่มีผลต่ออิทธิพลต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านประสบการณ์จากผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ผู้บริโภคมองว่าประสบการณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตั้งแต่ยังไม่เกิดการบริโภคผลิตภัณฑ์ไปจนถึงการบริโภคผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson et al., (2014) กล่าวว่า ผู้บริโภคเหล่านี้ได้รับประสบการณ์โดยไม่จำเป็นต้องซื้อ แต่ซื้อจากประสบการณ์ คุณค่าทางจิตใจอาจรวมถึงความต้องการความบันเทิงและการหลบหนี ซึ่งทำให้ประสบการณ์มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรส

ปัจจัยด้านสารสกัดจากธรรมชาติ จากการวิจัยพบว่า ด้านสารสกัดจากธรรมชาติอิทธิพลต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านสารสกัดจากธรรมชาติในผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ซึ่งผลิตภัณฑ์บอกถึงสารสกัดจากธรรมชาติของผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริง โดยสารสกัดนั้นจะต้องไม่เป็นอันตรายทั้งกับผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vergura et al., (2020) กล่าวว่า ความตั้งใจซื้อคือทัศนคติที่เป็นประโยชน์ซึ่งสร้างขึ้นจากการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับสารสกัดจากธรรมชาติ คุณภาพ และคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสของผลิตภัณฑ์ที่ดี ส่งผลทำให้สารสกัดจากธรรมชาติมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรสของการบริโภคผลิตภัณฑ์ Clean beauty products

ปัจจัยการรับรู้คุณภาพ จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณภาพที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าเชิงสุนทรียรส โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านความรู้สึก หากได้บริโภคผลิตภัณฑ์ Clean beauty products เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีสารสกัดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคจึงมีความเชื่อใจในคุณภาพหากตนเองได้บริโภคผลิตภัณฑ์นี้ โดยผู้บริโภคจะประเมินค่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ่านความรู้สึกของตนเอง และยังกระตุ้นความรู้สึกของผู้บริโภคให้เกิดความรู้สึกที่ดีหากได้บริโภคผลิตภัณฑ์ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้นอกเหนือจากความต้องการพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวรรณ

เพ็ชรวงศ์ (2565) กล่าวว่า คุณภาพของสินค้าบนเว็บไซต์ OpenSea มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อคุณค่าเชิงสุนทรีย์รส โดยผู้ใช้งานจะประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ โดยผ่านจากการใช้งาน การสั่งซื้อ และการค้นหาข้อมูลบนเว็บไซต์ รวมไปถึงความเร็วในการดำเนินการ ซึ่งทั้งหมดผู้บริโภคได้ประเมินจากความรู้สึกและความพึงพอใจของตนเอง

ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิก จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับออร์แกนิกที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าเชิงสุนทรีย์รส โดยที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความรู้ และคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ที่มีสารสกัดจากออร์แกนิก ทำให้ผู้บริโภคสามารถทำความเข้าใจกับผลิตภัณฑ์ Clean beauty products ได้ง่ายขึ้น เมื่อผู้บริโภคมีความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์จึงส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chrystohoidis และ Krystallis (2005) กล่าวว่า ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านคุณค่าเชิงสุนทรีย์รส ที่จะส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางความคิดระหว่างความพึงพอใจที่คาดหวัง และการรับรู้สำหรับผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกนั้นไม่ได้มีความหมายเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ไม่มีการศึกษาแบบเจาะลึกในรายละเอียด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป หากผู้ที่สนใจต้องการข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ผู้ที่สนใจอาจทำการศึกษาเชิงคุณภาพก่อนเพื่อให้เข้าใจผู้บริโภคก่อนแล้วค่อยทำการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และชัดเจนมากกว่าการใช้เครื่องมือเพียงอย่างเดียว

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผลวิจัยเฉพาะกลุ่ม Generation Z ซึ่งคณะผู้จัดทำแนะนำว่าการศึกษาวัยในครั้งต่อไปสามารถค้นคว้ากลุ่มตัวอย่างอื่นได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้นได้เนื่องจากในแต่ละพื้นที่ กลุ่มผู้บริโภคแต่ละช่วงวัยมีความคิดเห็นระหว่างบุคคล พฤติกรรมและทัศนคติที่แตกต่างกันรวมถึงปัจจัยในการดำรงชีวิต ทัศนคติต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ไม่เหมือนกัน ส่งผลให้อาจได้ข้อมูลในงานวิจัยที่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2565). ส่องเทรนด์ “ผลิตภัณฑ์ความงาม” ปี2022 ทำไมต้อง “Clean beauty product”?.

จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/993818>

จิภาภา จิวเจริญ และธัญนันท์ บุญอยู่. (2565). อิทธิพลกลุ่มอ้างอิง สภาวะทางอารมณ์ และพฤติกรรมการซื้อโดยฉับพลัน ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในแอปพลิเคชัน SHOPEE ของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร.

วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 5(3), 15-29.

จิตรลดา เดชชูไชย. (2557). การศึกษาผลกระทบของการรับรู้และทัศนคติต่อสิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ ในภาพยนตร์โฆษณา ประกันชีวิตต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ทิพาภรณ์ ประเสริฐเข้ม. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถจักรยานยนต์ของลูกค้านักช้อปปิ้งออนไลน์เซอร์วิส จำกัด.

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 7(3), 88-97.

นงนภัส ว่องไว. (2562). การศึกษาปัจจัยทางทัศนคติด้านคุณค่าเชิงสุนทรีย์รส (Hedonic value) และด้านคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์(Utilitarian value)ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเก้าอี้สำนักงานของผู้บริโภค.

การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14 ปีการศึกษา 2562,

วันศุกร์ที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2562. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพฯ.

นพวรรณ เพ็ชรวงศ์. (2565). อิทธิพลความน่าเชื่อถือ คุณภาพของเว็บไซต์ OpenSea ความมีชื่อเสียงของศิลปินและ คุณภาพของผลงานศิลปะรูปแบบ NFT ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบนเว็บไซต์ OpenSea. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศิริวรรณ วิมูลชาติ. (2560). การศึกษาถึงกลยุทธ์การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก (Organic Product Marketing) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษา กลุ่มผลิตภัณฑ์ความงามและดูแลร่างกาย (Beauty and Personal Care). การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สปริงนิวส์. (2565). Gen Z กังวลเกี่ยวกับปัญหา “ความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม” มากที่สุด.
จาก <https://www.springnews.co.th/news/826064>
- Anderson, K. C., Knight, D. K., Pookulangara, S. and Josiam, B. M. (2014). Influence of hedonic and utilitarian motivations on retailer loyalty and purchase intention: A facebook perspective. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 21(5), 773–779.
- Chrysosoidis, G. M. and Krystallis, A. (2005). Organic consumers’ personal values research: Testing and validating the list of values (LOV) scale and implementing a value-based segmentation task. *Food Quality and Preference*, 16(7), 585-599.
- Vergura, D. T., Zerbini, C. and Luceri, B. (2020). Consumers’ attitude and purchase intention towards organic personal care products. An application of the S-O-R model. *SINERGIE Italian Journal of Management*, 38(1), 121-137. DOI: <https://doi.org/10.7433/s111.2020.08>
- Mathwick, C., Malhotra, N. and Rigdon, E. (2001). Experiential value: conceptualization, measurement and application in the catalog and Internet shopping environment. *Journal of Retailing*, 77(2001), 39-56.
- Pines, M. (2007). *It’s All in the Brain-Sensing Change in the Environment*.
- Todd, A. M. (2005). *The aesthetic turn in green marketing: Environmental consumer ethics of natural personal care products*. India: Indiana University Press.

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (MPA)

เปิดรับสมัครนักศึกษา...

สำหรับ... บุคลากรภาครัฐที่ต้องการปรับวุฒิการศึกษา
บุคคลทั่วไปที่ต้องการเป็นข้าราชการ และข้าราชการส่วนท้องถิ่น
บุคลากรภาคเอกชนที่ต้องการเรียนรู้ด้านการบริหาร

เนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง
เรียนรู้กับคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณภาพและมากประสบการณ์
หลักสูตรได้รับการรับรองจาก สกอ.
มหาวิทยาลัยของรัฐ

จบตามระยะเวลา 1 ปีครึ่ง

สมัครเลยที่ >>> <https://www.rcim.in.th> 092-442-8000

การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา

The Application of Padana Dhamma Principle of Maintain Prisoner Discipline in Songkla Central Prison

สรศักดิ์ สุขนวล¹ สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และสุปรียา ชำนาญพุฒิพร³

Sorrasak Sooknual¹ Sitthipong Sitthiphataraprabha² and Supreecha Chamnanputthiphon³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2, 3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master's degree student, Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

^{2, 3} Lecturer of the Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

E-mail: sorrasak.sooknual@gmail.com, ongsitthipong@gmail.com, supreecha28@gmail.com

Received: Apr 14, 2023; Revised: May 9, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา และ 2) แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 346 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจีซีและมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 10 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอนุรักษนาปธาน ด้านภวานาปธาน ด้านปทานปธาน และด้านสังวรปธาน และ 2) แนวการใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย (1) ควรป้องกันโดยวางระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน (2) ควรพิจารณาความผิดตามหลักเหตุผลพร้อมกับให้โอกาสในการปรับปรุงและร่วมหาแนวทางในการแก้ไข (3) ควรจัดอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆให้กับผู้ต้องขัง และ (4) ควรทบทวนและสร้างความตระหนักให้เห็นถึงประโยชน์ของการไม่กระทำความผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขังรับทราบอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

คำสำคัญ: หลักปธานธรรม การธำรงระเบียบวินัย ผู้ต้องขัง เรือนจำกลาง

Abstract

The objectives of this research article were to study 1) an application of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla central prison; and 2) guideline for applying of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla Central Prison. The research sample consisted of 346 of prisoners in Songkla central prison, all of whom were determined by the Kreicie and Morgan's sample size table. Ten of the key informants were selected by purposive sampling. The employed research instruments were questionnaire and the interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows; 1) the overall of an application of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla central prison was at high level, which specific aspects could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows: aspect of conservative, aspect of prayer, aspect of

concessions and aspect of meditation; and 2) guidelines for applying of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla central prison that they should be (1) preventing by imposing discipline and clear rules; (2) considering offenses rationally, along with providing opportunities for improvement and jointly finding ways to prevent; (3) providing the training and clarification on rules and regulations to prisoners; and (4) providing the regular and continuous review and emphasis on the benefits of non-recidivism to prisoners.

Keywords: Padana Dhamma Principle, Maintain Prisoner Discipline, Inmates, Central Prison

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-พ.ศ.2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศให้เป็น “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ได้มุ่งเน้นการรักษาความมั่นคง รวมถึงการพัฒนากลไกกระบวนการยุติธรรมในการสร้างความเชื่อมั่นให้กระบวนการยุติธรรม เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กำหนดให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจนลดลง และมีความมั่นคงในเอกสาร สังคมปลอดภัย เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนา ที่ต่อมากระทรวงยุติธรรมจึงได้ทำแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้กำหนดเรื่องการสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมในการดูแลผู้กระทำความผิด (กระทรวงยุติธรรม, 2560) ซึ่งเมื่อกล่าวถึงผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก (พระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560) โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมราชทัณฑ์ ที่เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดำเนินการตามมาตรการบังคับทางอาญาตามคำพิพากษาหรือมีคำสั่งในการจำกัดอิสรภาพของบุคคล

กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาศักยภาพคนุษย์ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอก ได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ (1) ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (2) กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ (3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุม หรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม (4) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรการ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน วิธีการปฏิบัติ และการปฏิบัติ ต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เพื่อการตรวจพิสูจน์ในสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (กรมราชทัณฑ์, 2565)

เรือนจำกลางสงขลา เป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ.2515 ตั้งอยู่เลขที่ 163 ถนนสงขลาหน้าทวี หมู่ที่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เรือนจำกลางสงขลาเป็นเรือนจำที่คุมขังเฉพาะผู้ต้องขังเพศชาย มีผู้ต้องขังในการควบคุม จำนวน 3,462 คน (ข้อมูลวันที่ 25 กรกฎาคม 2565) มีภารกิจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกควบคุมตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล โดยมีหลักปฏิบัติสำคัญอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ การควบคุม ดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย เกิดความสงบ เรียบร้อย กับการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกหลังได้รับการปล่อยตัว ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลาเป็นผู้ต้องขังที่มีประวัติภูมิหลัง มีลักษณะบุคลิกและสภาพ

ทั่วไปของผู้ต้องขัง รวมทั้งประวัติการกระทำความผิด และสาเหตุแห่งการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน และมีหลากหลายคดีที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำกลางสงขลา ไม่ว่าจะเป็นคดียาเสพติด คดีกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ คดีความรุนแรง ซึ่งส่งผลให้ผู้ต้องขังมาจากหลายคดีที่มีมาและพื้นฐานจิตใจต่างกัน (เรือนจำกลางสงขลา, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ต้องขังจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม ชุมชน ครอบครัว และตัวผู้ต้องขังเอง การปลูกฝังทักษะชีวิตและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีความจำเป็นในการขัดเกลาพัฒนาจิตใจ สมาธิและสติปัญญา เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ต้องขังได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ตลอดจนเป็นแนวทางไม่ให้เกิดเกี่ยวข้องกับสารเสพติด อบายมุขต่าง ๆ และป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอีก เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตในวิถีทางที่ถูกต้อง และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีหลังจากได้รับการปล่อยตัว หลักปธานธรรม 4 หรือ สัมมปธาน 4 เป็นหลักธรรมที่มีเนื้อหาในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการขัดเกลาพัฒนาจิตใจและคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มนุษย์มีแนวปฏิบัติที่พึงระวังต่อการกระทำความผิดที่ประกอบด้วย 1) สังวรปธานหรือการพึงระวังไม่ให้เกิดการกระทำความผิด หลักธรรมข้อนี้จำเป็นอย่างยิ่งในการนำมาขัดเกลาผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งชั่วร้ายหรือต้นแบบที่ไม่ดีเกิดขึ้นอีกพึงระวังไม่ให้เกิดกิเลส โทสะ โลภะ โมหะ ขึ้นในใจของแต่ละบุคคล 2) ปหานปธานหรือการเพียรละบาป เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะต้องช่วยกันชำระสิ่งที่ผู้ต้องขังทำผิดพลาด ประคับประคองช่วยเหลือผู้ต้องขังที่หลงผิด พร้อมกระตุ้นให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง 3) ภวนาปธานหรือการเพียรทำสิ่งที่เป็นกุศลในผู้ที่ไม่เคยทำ โดยทุกเรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องหมั่นหาหรือสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้ต้องขัง และเมื่อผู้ต้องขังทุกคนได้ทำสิ่งดี ๆ เหล่านั้นสำเร็จก็จะยิ่งเกิดความภาคภูมิใจ ทั้งยังนำไปสู่อุปนิสัยที่จะขยันหมั่นเพียรในการสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับตนเองและสังคม และ 4) อнуรักษนาปธานหรือการเพียรรักษาสีงดีงาม เมื่อผู้ต้องขังใดที่ได้เริ่มกระทำความดี สร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์แล้ว ยังจำเป็นต้องหมั่นรักษาความดีเหล่านั้นไม่ให้สูญสิ้นไป โดยไม่ว่าจะน้อยหรือมากก็ขอให้เพียรทำไว้ เพราะเมื่อใดก็ตามที่ได้ทำดีได้ระลึกถึงเรื่องเหล่านั้น จิตใจก็จะยินดีไปด้วย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ดังนั้น การนำหลักปธานธรรมมาปรับใช้ในการชำระระเบียบวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา จะช่วยให้การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นไปตามมาตรฐาน มีประสิทธิภาพในการควบคุม และมีความเป็นธรรม ในขณะที่ผู้ต้องขังจะได้อยู่ในกรอบ ระเบียบวินัยของเรือนจำ ไม่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัย จนต้องได้รับการลงโทษจากเรือนจำ

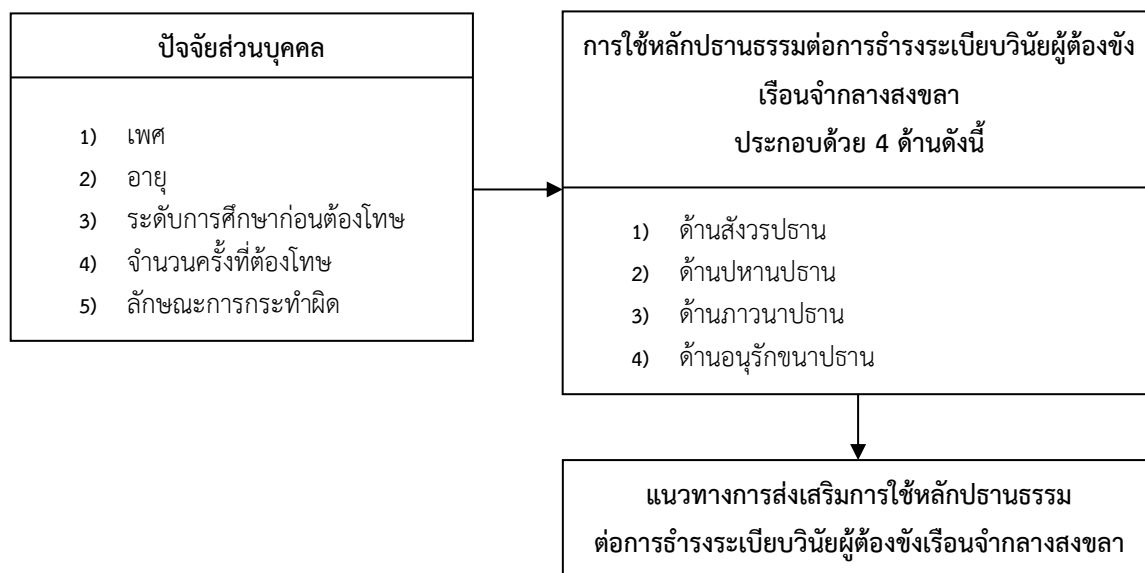
ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เพื่อให้ปรากฏชัดเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อการควบคุม ดูแลผู้ต้องขังมิให้กระทำความผิดต่อระเบียบวินัยของเรือนจำที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้เอง เมื่อผู้ต้องขังอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำย่อมนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันในเรือนจำได้อย่างสงบ ไม่ความขัดแย้งหรือการทะเลาะ จนนำไปสู่การกระทำความผิดวินัยและการลงโทษทางวินัยของผู้ต้องขังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ผู้วิจัยนำหลักปธานธรรม จากพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (อภ.วิ. ไทย 35/524/393) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กันไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 3,448 คน (งานบริหารงานทั่วไป เรือนจำกลางสงขลา ข้อมูลวันที่ 19 สิงหาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 346 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน จีรวิทย์ เอกะกุล, 2543)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ และผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา รวม 10 คนซึ่งเป็นผู้ที่ตรงตามเกณฑ์คัดเข้าของงานวิจัย เป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ กับศาสตร์ของความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการกับงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของงานวิจัยรวมถึงเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัย และท่านสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา ได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ และการกระทำความผิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 20 ข้อ

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดลิเคิร์ท (Likert, 1932) โดยกำหนดค่าต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
มาก	มีค่าเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวนำมากำหนดเป็นกรอบให้ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถาม แล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม
4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence: (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66 - 1.00
6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เลขที่ 245/2565
7. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .714
8. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
9. นำผลจากการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำกลางสงขลา ในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา คือ 346 คน และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว
3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 346 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. วิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วได้ทำการตรวจสอบด้วยวิธีสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ กัน ได้แก่จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสภาพการณ์หลายๆ ช่วงเวลาและมิติที่ต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	346	100.00
2. หญิง	0	0.00
อายุ		
1. 18 - 30 ปี	34	9.80
2. 31 - 40 ปี	164	47.40
3. 41 - 50 ปี	95	27.50
4. 51 ปีขึ้นไป	53	15.30
ระดับการศึกษาเบื้องต้น		
1. ระดับประถมศึกษา	116	33.50
2. ระดับมัธยมศึกษา	161	46.50
3. ระดับการศึกษาอาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)	21	6.10
4. ระดับอุดมศึกษา	48	13.90
จำนวนครั้งที่ต้องโทษ		
1. จำนวน 2 ครั้ง	168	48.60
2. จำนวน 3 ครั้ง	141	40.80
3. จำนวน 4 ครั้ง	32	9.20
4. จำนวน 4 ครั้งขึ้นไป	5	1.40
ลักษณะการกระทำผิด		
1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	180	52.00
2. ความผิดต่อชีวิต	67	19.40
3. ความผิดต่อทรัพย์	32	9.20
4. คดีอื่น ๆ	67	19.40
โดยรวม	346	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 จำนวนครั้งที่ต้องโทษจำนวน 2 ครั้ง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 48.60 และกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

(N = 346)

ข้อ	การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร)	3.35	0.92	ปานกลาง
2.	ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง - ลด - ละ)	3.81	0.97	มาก
3.	ด้านภาวนาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง)	3.98	0.90	มาก
4.	ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง)	4.26	0.61	มาก
โดยรวม		3.85	0.85	มาก

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง) ด้านภาวนาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง) ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ) และด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร) พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยและข้อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ต้องขังได้รับการเอาใจใส่และให้กำลังใจจากเพื่อน ผู้ต้องขังว่ากล่าวและตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดการทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังมีเพื่อนที่ปฏิบัติตนดี ได้รับการชื่นชมจากผู้คุม เป็นแบบอย่าง ผู้ต้องขังได้รับการว่ากล่าวและตักเตือนจากเพื่อนไม่ให้เกิดการทำความผิดวินัยและผู้ต้องขังชวนเพื่อนทำความผิดวินัยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ) พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ต้องขังปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำกลางสงขลาอย่างเคร่งครัด ผู้ต้องขังไม่เคยกระทำความผิดทางวินัย ผู้ต้องขังไม่เคยได้รับการลงโทษจากการทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังได้รับคำยกย่องชมเชยจากเพื่อนและผู้คุม และผู้ต้องขังเคยได้รับการลดโทษจากเรือนจำกลางสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านภาวนาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง) พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้ต้องขังมีเป้าหมายที่จะไม่คืนกลับมาเป็นผู้ต้องขังอีกครั้ง ผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการคบหาเพื่อนที่ดี ผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการฝึกอาชีพ ผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการนำหลักศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน และผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

4. ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง) พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้ต้องขังมีจิตใจหนักแน่นเพียงใดที่จะไม่กระทำความผิดซ้ำ ผู้ต้องขังมีจิตใจหนักแน่นเพียงใดที่จะไม่กระทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังมีจิตใจหนักแน่นเพียงใดที่จะไม่กระทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังมีสติในการรักษาวินัยของเรือนจำ และผู้ต้องขังสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

สรุปแนวทางการพัฒนาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

1) ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร)

บอกคำแนะนำและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อที่จะได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน จะได้ไม่ต้องผิดพลาดทางระเบียบวินัยของผู้ต้องขัง เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้อง อย่างเคร่งครัด

2) ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ)

ศึกษาระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติแต่ละคำสั่งอย่างละเอียด ปฏิบัติตามระเบียบวินัย ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด

3) ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง)

เลือกที่จะคบเพื่อน รวมกลุ่มกับเพื่อน และรู้จักตัวเองดีพอว่าเราอยู่ในสถานะอะไร ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา สวดมนต์ไหว้พระทุกวัน ละวางความชั่วทั้งปวง

4) ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง)

มีสติในการเป็นอยู่ และตื่นตัวอยู่ตลอดเวลากับกฎระเบียบของเรือนจำ จะได้ไม่มีการกระทำผิดซ้ำอีก

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่เรือนจำควรกำหนดและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังอย่างชัดเจน
2. เจ้าหน้าที่เรือนจำควรศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้าใจอย่างละเอียดและถ่ายทอดให้ผู้ต้องขังรับทราบอย่างถูกต้อง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
3. ผู้ต้องขังควรพิจารณาตนเอง เลือกเพื่อน หรือ รวมกลุ่มเพื่อนเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในการกระทำผิดวินัยของเรือนจำ
4. ผู้ต้องขังควรมีสติและตื่นตัวในการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดระเบียบกฎเกณฑ์ของเรือนจำ
5. ควรป้องกันโดยวางระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน
6. ควรพิจารณาความผิดตามหลักเหตุผลพร้อมกับให้โอกาสในการปรับปรุงและร่วมหาแนวทางในการป้องกัน
7. ควรจัดอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขัง
8. ควรทบทวน และเน้นย้ำถึงประโยชน์ของการไม่กระทำผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขังรับทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวินัยเรื่อง “การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง) ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง) ด้านปหานาปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ) และ ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกลยามิตร) อยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกระทรวงยุติธรรมได้ทำแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมในการดูแลผู้กระทำความผิด (กระทรวงยุติธรรม, 2560) นอกจากนี้ยังกำหนดให้กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอก ได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ (1) ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (2) กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแล ตามหน้าที่และอำนาจของกรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ (3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการ

และการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุม หรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม (4) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรการ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน วิธีการปฏิบัติ และการปฏิบัติ ต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เพื่อรอการ ตรวจพิสูจน์ในสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (กรมราชทัณฑ์, 2565) เช่นเดียวกับเรือนจำกลางสงขลาที่เป็นคุมขังเฉพาะผู้ต้องขังเพศชายโดยมีผู้ต้องขังในการควบคุม จำนวน 3,462 คน โดยมีหลัก ปฏิบัติสำคัญอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ การควบคุม ดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย เกิดความสงบ เรียบร้อย กับการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกหลังได้รับการปล่อยตัว (เรือนจำกลางสงขลา, 2565) ผู้ต้องขังจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการนำหลักปธานธรรม 4 หรือ สัมมปธาน 4 เป็น หลักธรรมที่มีเนื้อหาในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการขัดเกลาพัฒนาจิตใจและคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มนุษย์มีแนวปฏิบัติที่พึงระวัง ต่อการกระทำความผิด สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมพพัฒน์ เกียรติมนัส (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การลงโทษทางวินัยผู้ต้องขัง ในประเทศไทย” ผลการวิจัย พบว่า ประเทศไทยได้มีการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ยกเลิก กฎหมายราชทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมืองและอื่นๆ ตามยุคสมัย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางเรือนจำที่ใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เพื่อให้การบังคับใช้ กฎหมายและการดำเนินการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

2. แนวทางการใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลาประกอบด้วย (1) ควรป้องกัน โดยวางระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน (2) ควรพิจารณาความผิดตามหลักเหตุผลพร้อมกับให้โอกาสในการปรับปรุงและร่วมหา แนวทางในการป้องกัน (3) ควรจัดอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างให้กับผู้ต้องขัง และ (4) ควร ทบทวน และเน้นย้ำถึงประโยชน์ของการไม่กระทำความผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขังรับทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานพคุณ นำจิตรไทย (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายพบว่า เรือนจำควรดำเนินการตามแนวทางการ ปฏิบัติกล่าวคือการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการผู้ต้องขังการสร้างเครือข่ายภาคีเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เสกสัน เครือคำ, พิชัย เสนา และกัญญ์ฐิตา ศรีภา (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดวินัยของ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหการกระทำผิดวินัยในเรือนจำประกอบด้วย การจัด ให้มีเจ้าหน้าที่ด้านจิตวิทยาให้เพียงในการดูแลผู้ต้องขังเพื่อลดปัญหาด้านจิตใจและบุคลิกภาพของการควบคุมตัวเองต่ำ มีการจัด โปรแกรมหรือกิจกรรมที่จะพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมและคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดกลุ่มผู้ต้องขังที่มีปัญหาการ ควบคุมตัวเองต่ำ การเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยให้เข้มงวดมากขึ้นเพื่อลดโอกาสในการกระทำผิด วินัยและเพิ่มโทษและผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำผิดวินัยในกระบวนการคิดตัดสินใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพล ไกรยา (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชาย: กรณีศึกษาเรือนจำกลาง สมุทรปราการ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหและอุปสรรคพบดังนี้ 1) กำหนดพื้นที่ภายในแดนสำหรับ ควบคุมผู้ต้องขังแต่ละประเภทให้ชัดเจน 2) เกลี้ยย่ายระเบียบผู้ต้องขังลดปัญหาความแออัด 3) การส่งเสริมผู้ต้องขังที่มีความ ประพฤติดี และการดำเนินการทางวินัยที่เป็นธรรม รวดเร็ว จัดกิจกรรมให้ผู้ต้องขังทุกคนได้มีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านสังวรปธาน ควรจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกันเพื่อให้ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกันและ เป็นหนทางที่นำไปสู่การชวนกันปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ด้านปหานปธาน ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ของข้อดีหรือประโยชน์ของการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การได้รับการลดโทษ เป็นต้น

3. ด้านภาวนาปธาน ควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการดำรงหลังจากพ้นโทษ ดังนั้นควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งอาจจะประสานกับสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

4. ด้านอนุรักษนาปธาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะ เนื่องจากเพื่อพ้นโทษออกไป ผู้ต้องขังจะต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับสังคมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละสังคมย่อมมีปัญหาไม่เหมือนกันและปัญหาสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้ต้องขังที่กระทำความผิดวินัยของเรือนจำกลางสงขลา

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นกัลยาณมิตรกับพฤติกรรมกระทำความผิดทางวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์. (2565). *ภารกิจกรมราชทัณฑ์. ค้นหาเมื่อ 30 ตุลาคม 2565*,

จาก http://www.correct.go.th/?page_id=9829

กระทรวงยุติธรรม. (2560). *พระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

ชุดิมาพัฒน์ เกียรติมนัส. (2560). *การลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ณัฐดนัย ตระกูลรัมย์. (2562). *คุณภาพชีวิตการทำงานและความเครียดในการทำงานของเจ้าพนักงานเรือนจำเรือนจำพิเศษธนบุรี*. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 7(3), 66-76.

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นพคุณ นาคจิตรไทย. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์*.

Journal of Roi Kaensam Academi, 7(2), 97-110.

ปฐมพล ไกรยา. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดวินัยของผู้ต้องขังชาย : กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ*.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เรือนจำกลางสงขลา. (2565). *ข้อมูลทั่วไป*. ค้นหาเมื่อ 30 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.correct.go.th/copsong>

เสกสัน เครือคำ, พิชัย เสนา และกัญญ์ฐิตา ศรีภา. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง นครปฐม*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 11(2), 117-135.

Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. NY: Mc-Graw Hill.

Likert, R. A. (1932, May). *Technique for the Measurement of Attitudes*. *ArchPsychological*, 25(140), 1-55.

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภวนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

Developing the Potential of Personnel Working on Supplies According to the Principle of Bhavana Dhamma of Ratchaburi Provincial Administrative Organization

อภิสรานิคมรัตน์¹ สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และสุปรียา ชำนาญพุมิพร³

Apisara Nikomrat¹ Sitthipong Sitthiphatraprabha² and Supreecha Chamnanputthiphon³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master's degree student, Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

^{2,3} Lecturer of the Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

E-mail: somkid08@hotmail.com, ongsitthipong@gmail.com, supreecha28@gmail.com

Received: Apr 21, 2023; Revised: May 9, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภวนาธรรม และ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภวนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำ จำนวน 169 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจีซีและมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 8 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภวนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านศีลภาวนา ด้านจิตภาวนา ด้านปัญญาภาวนา และด้านกายภาวนา 2) ปัญหาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภวนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ดังนี้ (1) บุคลากรขาดแรงกระตุ้นในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน (2) บุคลากรขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน และ (3) บุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 3) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ได้แก่ (1) การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบในการปฏิบัติงานพัสดุ (2) การนำหลักภวนาธรรมมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และ (3) การส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อส่งผลให้การปฏิบัติงานดีขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพบุคลากร หลักภวนาธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to study the potential of personnel working on supplies according to the principle of Bhavana Dhamma; and 2) to study the problem and guideline for developing the potential of personnel working on supplies according to the principle of Bhavana Dhamma of Ratchaburi Provincial Administrative Organization. The research sample consisted of 169 of civil servants, employed employees, permanent employees, all of whom were determined by the Krejcie and Morgan's sample size table and eight of the key informants. The employed research instruments were questionnaire and the interview form.

The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows; 1) the overall of personnel potential development for supplies operations according to the principle of meditation of the Ratchaburi Provincial Administrative Organization was at a high level, that ranked in descending order was the meditation aspect, the spiritual aspect, the wisdom aspect, and the physical meditation aspect. 2) the problems of developing personnel's potential to work in supplies according to the principles of Bhava dhamma of the Ratchaburi Provincial Administrative Organization, that personnel: (1) lack motivation to develop the quality of their own work, (2) lack of skills in using technology and information that are beneficial to personnel, and (3) lack knowledge and understanding. legal and regulations related to operations. 3) the guidelines for developing personnel's potential include to (1) promote the personnels to learn more about laws and regulations in their work, (2) promote the personnel to apply the Bhava Dhamma principles to continuously develop the potential of personnel, and (3) promote and support personnel to study higher level.

Keywords: Personnel Potential Development, Principle of Bhavana Dhamma, Provincial Administrative Organization

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองตามหลักกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองจากส่วนกลางไปตามภูมิภาคต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่จัดให้บริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ในส่วนของดำเนินงานนั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร (อรรถิมา ฉัตรแก้ว, 2555) จัดให้บริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา การเงินและการคลัง โดยรัฐบาลจะมีหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น การดำเนินกิจการสาธารณะนั้นต้องใช้ปัจจัยหลายอย่างประกอบกันเพื่อให้เกิดผลสำเร็จลุล่วงตามแผนงานขององค์กรนั้น ต้องประกอบด้วยหลายภาคส่วนอันได้แก่ บุคคล เงิน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์รวมถึงพัสดุด้วย การบริหารการจัดการ ซึ่งกระบวนการในการจัดหานั้นต้องปฏิบัติอยู่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพัสดุ เพื่อเป็นการควบคุมในการจัดหา มีความคุ้มค่าและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่บังคับใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างของประเทศไทย คือ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ประกอบกับระเบียบข้อบังคับอีกหลายฉบับ กำหนดขึ้นเพื่อถือปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับพัสดุโดยมีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการจัดหา การควบคุม และการจำหน่ายพัสดุ โดยทางรัฐบาลได้เริ่มให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อลดปัญหาในการจัดหาพัสดุ โดยคาดหวังว่าจะเป็นการประหยัดงบประมาณ ลดระยะเวลาในการจัดซื้อจัดจ้างและทำให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง มีความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย จัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2498 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 โดย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ในขณะนั้นมีแนวความคิดจะสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง อบจ. ขึ้นในครั้งนั้น คือ การปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น และต้องการให้ อบจ. ทำหน้าที่เสมือนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 มีการตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มีการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของ อบจ. ให้เหมาะสมกับบริบททำให้ อบจ. มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีพื้นที่รับผิดชอบทั้งจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการภายในพื้นที่จังหวัด เช่น 1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย 2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำ

2) ฝ่ายจัดซื้อ มีหน้าที่เช่น การจัดซื้อ จัดหาครุภัณฑ์ วัสดุและทรัพย์สิน งานจัดทำนิติกรรมสัญญาเกี่ยวกับการจัดซื้อ งานประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับพัสดุ ครุภัณฑ์ วัสดุ ที่ดินสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่นๆ งานตอบข้อซักถาม เสนอแนะของหน่วยตรวจสอบ

ภาระงานด้านพัสดุสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากร ต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบข้อสั่งการต่างๆ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในส่วนนี้จึงต้องเป็นบุคลากรที่มีศักยภาพ มีความละเอียดและรอบคอบในการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรเหล่านี้จึงจำเป็นซึ่งสำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีคุณภาพ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ว่า “จะต้องพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศ” การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเห็นได้จากการกำหนดการพัฒนาบุคลากรในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นอย่างมาก รวมทั้งกระแสโลกอย่างการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านต่าง ๆ โดยรวมของหน่วยงานคือ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ควรประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านทักษะการปฏิบัติงาน 3) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และ 4) ด้านบุคลิกภาพ ในขณะเดียวกันในทางพระพุทธศาสนา มีหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นแนวทางสำคัญ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีได้ คือ หลักาวนา 4 หมายถึง การเจริญ การทำให้เป็น ให้มีขึ้น การฝึกอบรม เพื่อการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) กายภาวนา คือ การพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักปฏิบัติต่ออินทรีย์ทั้งห้าในทางที่เป็นคุณ และพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) ศิลภาวนา คือ การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน 3) จิตตภาวนา คือการพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย และ 4) ปัญญาภาวนา คือการพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็น แจ่มโลกและชีวิตตามสภาวะ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลส และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา (จินกุล หลวงอภัย, 2561)

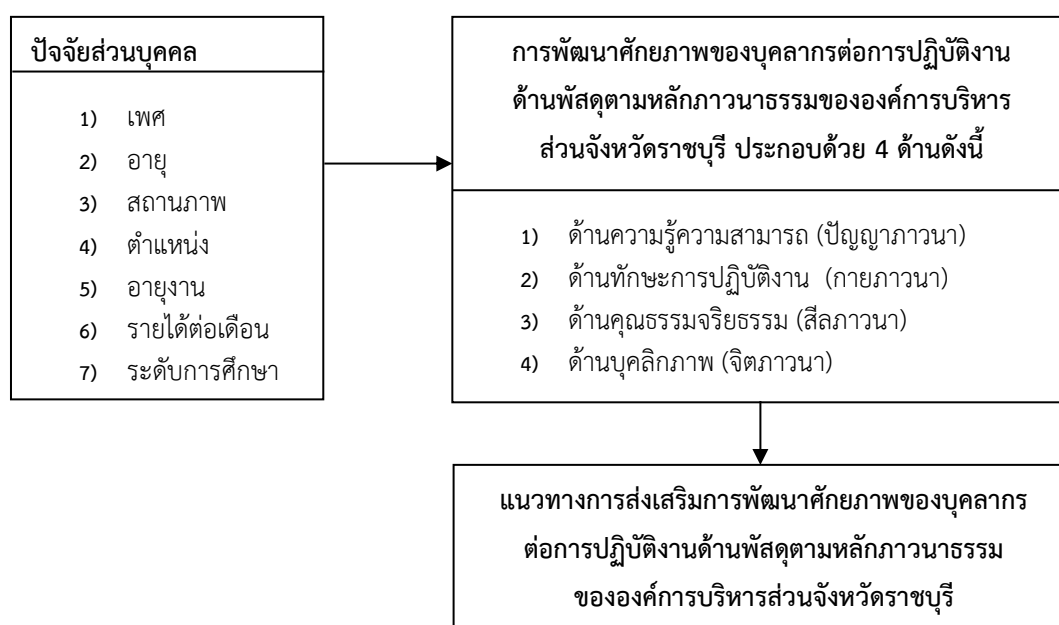
96

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรม (อง.ปณจก.(ไทย)22/79/121) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กันไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำ จำนวน 296 คน (กองการเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, ข้อมูล ณ วันที่ 18 สิงหาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำ จำนวน 169 คน ซึ่งได้มาจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ผู้บริหารระดับกอง และผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ตรงตามเกณฑ์คัดเข้าของงานวิจัย เป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ กับศาสตร์ของความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการกับงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของงานวิจัยรวมถึงเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัย และท่านสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง อายุงาน รายได้ต่อเดือน และ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีเป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 36 ข้อ

ด้านกายภาวนา	จำนวน 9 ข้อ
ด้านศีลภาวนา	จำนวน 9 ข้อ
ด้านจิตภาวนา	จำนวน 9 ข้อ
ด้านปัญญาภาวนา	จำนวน 9 ข้อ

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดค่าต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
มาก	มีค่าเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวนำมากำหนดเป็นกรอบให้ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูล

ในการสร้างแบบสอบถาม แล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความ ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item - Objective Congruence: IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เลขที่ จว. 248/2566

7. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ที่มีชื่อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .957

8. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

9. นำผลจากการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ในการแจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำ

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี คือ 169 คน และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 169 ชุด แบบสอบถาม มีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
2. วิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	40	23.70
2. หญิง	129	76.30
อายุ		
1. 18-25 ปี	24	14.20
2. 26-35 ปี	69	40.80
3. 36-45 ปี	52	30.80
4. 46-55 ปี	21	12.40
4. 56 ปีขึ้นไป	3	1.80
สถานภาพ		
1. โสด	101	59.80
2. สมรส	64	37.90
3. หย่าร้าง / แยกกันอยู่	4	2.40
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	5	3.00
2. ระดับอนุปริญญา/ปวส.	26	15.40
3. ปริญญาตรี	119	70.40
4. สูงกว่าปริญญาตรี	19	11.20

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ข้าราชการ	72	42.60
2. พนักงานจ้าง	86	50.90
3. ลูกจ้างประจำ	11	6.50
อายุงาน		
1. ต่ำกว่า 5 ปี	93	55.00
2. 5-10 ปี	25	14.80
3. 11-15 ปี	28	16.60
4. 16-20 ปี	9	5.30
5. 21 ปีขึ้นไป	14	8.30
รายได้ต่อเดือน		
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	6	3.60
2. 10,000 - 15,000 บาท	81	47.90
3. 15,001 - 20,000 บาท	37	21.90
4. 20,001 บาทขึ้นไป	45	26.60
โดยรวม	169	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 76.30 อายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 สถานภาพโสด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 ตำแหน่งพนักงานจ้าง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 อายุงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รายได้ 10,000 - 15,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะนามธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะนามธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยรวมทุกด้าน

(n = 169)

ข้อ	การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะนามธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	ด้านทักษะการปฏิบัติงาน (กายภาวนา)	3.81	0.85	มาก
2.	ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ศีลภาวนา)	4.08	0.73	มาก
3.	ด้านบุคลิกภาพ (จิตภาวนา)	4.07	0.74	มาก
4.	ด้านความรู้ความสามารถ (ปัญญาภาวนา)	3.88	0.80	มาก
โดยรวม		3.96	0.78	มาก

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะธรรมชาติ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.96$, S.D = 0.78) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปน้อยสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านศีลภาวนา ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.08$, S.D = 0.73) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านจิตภาวนา ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.07$, S.D = 0.74) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านกายภาวนา ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.81$, S.D = 0.85) อยู่ในระดับมากตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านกายภาวนา พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะธรรมชาติ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ด้านทักษะการปฏิบัติงาน (กายภาวนา) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่นระเบียบพัสดุ ระเบียบการเงิน ฯลฯ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุดูออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านศีลภาวนา พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะธรรมชาติ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ศีลภาวนา) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีเมตตากรุณาต่อบุคคลอื่นอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีการปฏิบัติและรักษาศีล 5 สม่่าเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านจิตภาวนา พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะธรรมชาติ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ด้านบุคลิกภาพ (จิตภาวนา) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านมารยาท อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับงานพัสดุ ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

4. ด้านปัญญาภาวนา พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะธรรมชาติ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ด้านความรู้ความสามารถ (ปัญญาภาวนา) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีความรู้เกี่ยวกับงานพัสดุ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ควรส่งเสริมนโยบายทางด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ ตามหลักภาวะธรรมชาติ ให้แก่บุคลากรเป็นอย่างมาก ด้านความรู้ความสามารถนำมาซึ่งการบริหารและการพัฒนาให้เกิดผลงานเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ด้านทักษะการปฏิบัติงานนำมาซึ่งผู้ที่มีความรู้ความสามารถและชำนาญในงานที่ได้รับมอบหมายและงานที่เกี่ยวข้องอย่างดียิ่งสามารถกำหนดทิศทางหรือนโยบายการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ด้านคุณธรรมจริยธรรมนำมาซึ่งความดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคลได้แก่ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความกตัญญูความพากเพียรความเห็นอกเห็นใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี และด้านบุคลิกภาพนำมาซึ่งการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสุขุมเยือกเย็น พุดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถสร้างบรรยากาศการเป็นมิตรที่ดี โดยนำหลักภาวะ 4 มาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรด้วย อันได้แก่ 1) กายภาวนา คือการเจริญการพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกับงานที่รับผิดชอบ 2) ศีลภาวนา คือการเจริญศีล พัฒนาชุมชนความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยตั้งใจปฏิบัติตนให้ครบศีล 5 ข้อ 3) จิตภาวนา คือการเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตให้เข้มแข็ง มั่นคง เจริญองกาม ด้วยคุณธรรมทั้งหลาย และ 4) ปัญญาภาวนา คือการเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความจริง และชีวิตตามสภาวะ มาประกอบการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านพัสดุด้วย

ผลการรวบรวมปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย

1. ปัญหาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

1) บุคลากรขาดแรงกระตุ้นในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของตนให้เจริญก้าวหน้า ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากร

2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ยังไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภาวะนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

1) ควรมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามหลักภาวะนาธรรม และยึดหลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

2) ควรนำหลักภาวะนาธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีอย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถทำให้บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อความถูกต้อง และแม่นยำในการทำงานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในด้านอื่น ๆ เช่น การให้ทุนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตามหลักภาวะนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านกายภาวนา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่นระเบียบพัสดุ ระเบียบการเงิน ฯลฯ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุดูออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า ด้วยการสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรม ในการเรียนรู้ ปัญหาสร้างความเข้าใจในระเบียบปฏิบัติไม่มีความชัดเจน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ยุ่งยากมากเกินไป ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาฉัตรชัย ปญญาพุดโน (พลศรี) (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักภาวนา 4 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ได้เสนอแนะว่า ด้านกายภาวนา คือ การรู้จักเตรียมความพร้อมที่เสริมสร้างบุคลิกภาพทางร่างกายให้ สอดรับกับการทำงาน ซึ่งบุคลิกภาพของบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อเป็นที่พึงประสงค์ขององค์กร จะต้อง ผ่านการฝึกฝน การเรียนรู้และพัฒนาตนไปสู่การสร้างประสิทธิภาพของงานในภายในองค์กรได้

2. ด้านศีลภาวนา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีเมตตากรุณาต่อบุคคลอื่นอย่างถูกต้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีการปฏิบัติและรักษาศีล 5 สม่ำเสมอ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กล่าวว่า ต้องส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนร่วมงาน สอนงานกับฝ่ายงานอื่นๆ ที่ไม่ชำนาญ ให้โอกาสได้รับการเข้าฝึกอบรมกับ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์เฉพาะด้าน ฝึกอบรมด้านสมาธิ ปรับแก้การแสดงออกของพฤติกรรมกาย วาจา พัฒนาจิตใจให้มีสภาวะอดทน ชี้แนะให้เห็นพฤติกรรมที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ให้การบ่มเพาะ พฤติกรรมนิสัยที่ดีงามสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ไม่ให้บุคลากรเล่นการพนันทุกชนิด มีการรณรงค์เรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข เช่น ดื่มสุรา เสพยาเสพติดบุคลากรในองค์กร ให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การทำงานอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของนัฐพล บุญสอน (2565) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง ภาวะนาธรรม: หลักธรรม

สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน พบว่า คนทำงานส่วนใหญ่มักจะนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้งานที่ทำหรือภารกิจที่ตนเองรับผิดชอบนั้น ประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดีและบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งหลักพุทธธรรมที่มักนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานนั้นคือ หลักภวนาธรรมหรือภวนา 4 เพราะเป็นหลักธรรมที่มีเป้าหมายเพื่อ 1) พัฒนากายให้สมบูรณ์ เช่น การมีบุคลิกภาพที่ดี 2) พัฒนาความประพฤติให้ดีงาม เช่น การตั้งอยู่ในระเบียบวินัย อยู่ในศีลในธรรม 3) พัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีความขยันหมั่นเพียร มีสมาธิ 4) พัฒนาปัญญาให้เป็นผู้รู้รอบรู้จริง รู้เท่าทันโลก และแปรความรู้ให้เป็นปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

3. ด้านจิตภวนา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านมารยาท และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับงานพัสดุ สอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้สรุปไว้ว่า การปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่หมู่คณะ ใช้จ่ายเพราะอ่อนหวาน ไม่พูดโกหกหรือพูดคำหยาบในเวลาปฏิบัติหน้าที่ ตั้งอยู่ในกฎระเบียบที่อยู่ในกรอบของศีล 5 อย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญกับเรื่องศีลธรรมต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการชี้แนะให้บุคลากรรู้จัก ดำรงชีวิตโดยนำหลักศีลธรรม เป็นแนวทางในการประพฤติตนประพฤติสุจริตต่อหน้าที่ พร้อมทั้งส่งเสริมการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม มีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในแผนงาน หรืองานต่างๆ เป็นประจำ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของจินกุล หลวงอภัย (2561) ได้ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภวนาธรรมของศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มุ่งเน้น 3 กิจกรรมที่สำคัญคือ การฝึกอบรม เป็นการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นการทำงานในปัจจุบัน การศึกษา เป็นการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นการทำงานในอนาคต การพัฒนาเป็นการเรียนรู้ที่มีได้มุ่งเน้นการทำงาน แต่มุ่งถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ไปในทางที่ดีขึ้น และในทางพระพุทธศาสนามีหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ หลักภวนา หมายถึง การเจริญ การทำให้ เป็นให้ มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ กายภวนา คือ การพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักปฏิบัติต่ออินทรีย์ ทั้งห้าในทางที่เป็นคุณ และพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ ศีลภวนา คือ การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่ เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน จิตตภวนา คือ การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย ปัญญา ภวนา คือ การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็น แจ่มโลกและชีวิตตามสภาวะ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลส และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

4. ด้านปัญญาภวนา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุมีความรู้เกี่ยวกับงานพัสดุ สอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวว่า การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความจริง และชีวิตตามสภาวะ มาประกอบ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านพัสดุด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาฉัตรชัย ปญญาทพโน (พลศรี) (2561) ได้ทำการศึกษารื่อง การประยุกต์ใช้หลักภวนา 4 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอขุนพิทักษ์ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ด้านปัญญาภวนา คือ การพิจารณาไตร่ตรอง และตรวจสอบ ประสิทธิภาพการทำงานของตนเอง มีการประเมินผลงาน และเมื่อเกิดปัญหาสามารถคิดค้นวิธีการใน การแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้ง

จากการรวบรวมปัญหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภวนาธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ปัญหาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านพัสดุตามหลักภวนาธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ได้แก่ บุคลากรขาดแรงกระตุ้นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ และบุคลากร ยังไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกันการทำงาน แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ได้แก่ ควรมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามหลักภวนาธรรม และยึดหลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อความถูกต้อง และแม่นยำในการทำงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรวัศ พรหมขาม (2563) ได้ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการทำงาน การสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการฝึกอบรม การสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ การมอบหมายให้มีอำนาจตัดสินใจอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านกายภาพ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอโดยตนเอง หรือ จัดเป็นหน่วยงานย่อย หรือจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรได้ออกกำลังกายร่วมกัน
2. ด้านสัณฐาน องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จัดกิจกรรมเข้าวัดฟังธรรม อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อนำศีล 5 มาปฏิบัติในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงาน
3. ด้านจิตภาพ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ต้องจัดฝึกอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษาดูงาน เพื่อให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ เพราะงานพัสดุเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายต่างๆ
4. ด้านปัญญาภาพ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับบุคลากรอยู่ตลอดเวลาทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และเรียนรู้เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
2. ควรศึกษาหลักธรรมกับความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- จินกุล หลวงอภัย. (2561). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักทฤษฎีของศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 1(2), 75-92.
- นัฐพล บุญสอน. (2565). ทฤษฎีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 5(1), 220-231.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระมหาฉัตรชัย ปญญาทพโน (พลศรี). (2561). การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎี 4 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอปทุมทริก จังหวัดอุบลราชธานี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พีรวิศ พรหมขาม. (2563). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). *ประวัติปัญหาและทฤษฎีภาษาไทย มหามกุฏราชวิทยาลัย*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม.
- องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี. (2565). *กองพัสดุและทรัพย์สิน*. ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.ratchaburipao.go.th/personnel/board-list.php?b=20>
- อัจฉิมา ฉัตรแก้ว. (2555). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. NY: Mc-Graw Hill
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *ArchPsychological*. 25(140), 1-55.

ประสิทธิภาพการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี

Efficiency of Issuing Personal Land Title Deeds of Roi Et Provincial Land Office, Tawat Buri Branch

ณรัชยา แก่นสาร¹ และวนิดา พรหมล้า²

Naratchaya Keansan¹ and Wanida Promla²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Master's degree student, Master of Political Science, Mahasarakham University

Lecturer of the Master of Political Science, Mahasarakham University

E-mail: 64011381016@msu.ac.th, wanida.ph@msu.ac.th

Received: May 9, 2023; Revised: May 21, 2023; Accepted: May 25, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี และ 2) เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 28 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี เจ้าหน้าที่สำนักปฏิรูปที่ดิน ร้อยเอ็ด และผู้ยื่นขอออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา คือ พิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี เกิดจาก (1) ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ ได้แก่ ความสามารถของบุคลากร การปฏิบัติตามนโยบาย และการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน (2) ความรับผิดชอบ ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ (3) ความครอบคลุม ประกอบด้วย ด้านการเข้าถึงบริการ ด้านการไม่เลือกปฏิบัติ และ (4) ด้านการกระจายอำนาจ ส่วนแนวทางในแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ควรเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีทักษะการสื่อสาร ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตของกฎหมายโดยการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ลดช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ ให้บริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและปราศจากอคติ ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างที่ไม่จำเป็นลง

คำสำคัญ: การออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ประสิทธิภาพ สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to identify the problems and obstacles in issuing title deeds for individual cases of the Roi-Et Provincial Land Office, Thawatchaburi branch, and 2) to propose an effective solution to the problem of land title deed issuance for individual cases of the Roi-Et Provincial Land Office, Tawatburi Branch. This was qualitative research conducted by collecting data from 28 key informants, consisting of executives and officers of the Roi Et Provincial Land Office, Thawatchaburi branch, officers of the Roi Et Land Reform Bureau, and individual land title deed applicants through in-depth interviews. The qualitative data was analyzed by interpreting content analysis, i.e. considering the similarities, differences, and relationships to come to conclusions and then describing the analyses in an essay. The results of the

research revealed that the problems and obstacles in issuing title deeds for individual cases of the Roi Et Provincial Land Office, Thawatchaburi branch were caused by: (1) Efficiency in operations, including personnel competence, policy implementation and integration of agencies; (2) Responsibilities, including honesty and transparency; (3) Comprehensiveness including access to services, non-discrimination, and decentralization. As for the effective solution to the problem, it was found that the workforce should be increased to promote the personnel to have skills, knowledge, and ability to work. Personnel should have communication skills, perform their duties within the scope of the law by focusing on job achievement, reduce gaps in exploitation, operate under honesty, responsibility, equality, fairness, and without bias, reduce the use of discretion of operational staff and reduce some unnecessary procedures.

Keywords: Issuance of Individual Land Title Deeds, Efficiency, Roi Et Provincial Land Office, Tawat Buri Branch

บทนำ

ที่ดินถือเป็นสินทรัพย์ที่มีค่ายิ่ง ในทางเศรษฐศาสตร์ที่ดินถือเป็นทุนลักษณะหนึ่งที่เกิดจากการผลิต อันนำไปสู่การบริโภคต่อไป เมื่อที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่มีค่า มนุษย์จึงต้องการครอบครองที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเอง ความต้องการถือครองที่ดินนำไปสู่การออกกฎหมายในการถือครองโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการออกกฎหมายดังกล่าวในลักษณะการบัญญัติกฎหมายและจัดทำเอกสารแสดงถึงกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินให้แก่ประชาชน คือ โฉนดที่ดิน เพื่อให้ประชาชนเป็นเจ้าของที่ดินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย รัฐบาลจึงมีการกำหนดนโยบายการออกโฉนดที่ดินให้แก่ประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (วรารักษ์ สวนจันทร์, 2563)

สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาธวัชบุรี เป็นส่วนราชการสังกัดกรมที่ดิน มีหน้าที่บริการคุ้มครองสิทธิที่ดินแก่ประชาชนให้เป็นไปตามกฎหมาย และบริการประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้บริการในเขตอำเภอธวัชบุรี เขตอำเภอทุ่งเขาหลวง อำเภอเชียงขวัญ จำนวน 3 อำเภอ 23 ตำบล จากการดำเนินการที่ผ่านมาการออกโฉนดที่ดิน เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของกรมที่ดิน เป็นการให้กรรมสิทธิ์ที่ดินแก่เอกชน จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งตัวชี้วัดที่จะเป็นตัวกำหนดว่าการออกโฉนดที่ดินประสบผลสำเร็จหรือไม่ นั่นคือ หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถูกเพิกถอน ดังนั้นมาตรการที่จะทำให้การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินประสบผลสำเร็จ จึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและความระมัดระวังในการดำเนินการเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีกฎหมายและระเบียบมาเป็นตัวกำหนด ซึ่งกฎหมายบางฉบับมีความล้าหลังไม่ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังเกิดจากสาเหตุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการ โดยสามารถจำแนกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ได้แก่ (1) ปัญหาความทับซ้อนของพื้นที่ (2) ปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยการยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายเป็นการที่ผู้ขอต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรังวัดพิสูจน์สอบสวนสิทธิเองทั้งหมด เมื่อเกิดข้อผิดพลาดอันมีผลทำให้ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายได้ ภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนั้นก็จะสูญเปล่าไปโดยปริยาย (3) ปัญหาที่เกิดจากผู้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เช่น การที่ผู้ยื่นคำขอไม่เข้าใจกระบวนการในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ผู้ยื่นคำขอการสอบสวนสิทธิไม่สามารถให้ถ้อยคำเกี่ยวกับที่ดินของตนเองได้ เป็นต้น จึงส่งผลให้กระบวนการเกิดความล่าช้าขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการ และ (4) ปัญหาความล่าช้าที่เกิดจากขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ซึ่งเกิดจากระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นตัวกำหนดระยะเวลาดำเนินการ อีกทั้งยังไม่มีกระจายอำนาจในการพิจารณาบางเรื่องของสำนักงานที่ดินจังหวัด ต้องส่งให้กรมที่ดินเป็นผู้พิจารณา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณา ทำให้เกิดความล่าช้า เพิ่มขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพกระบวนการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย

จากปัญหาที่กล่าวในข้างต้น ถือเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากสภาพบริบทของพื้นที่ ที่อาจเกิดการทับซ้อนและขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งความรู้ความเข้าใจของผู้ยื่นคำขอ

โฉนดที่ดินเฉพาะรายก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การกระจายอำนาจในการตัดสินใจพิจารณายังเป็นตัวแปรสำคัญที่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ หากปัญหาเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาย่อมส่งผลให้การออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อจะได้นำไปสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี
2. ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี
3. ผลจากการศึกษานำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants) จำนวน 28 คน โดยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ประกอบด้วย ผู้บริหารในสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี จำนวน 5 คน ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานด้านการออกโฉนดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี จำนวน 10 คน ปลื้รูปที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน ผู้ยื่นขอออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความถูกต้อง (correctively) และความเที่ยงตรง (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกแบบไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างบรรยากาศการพูดคุยที่เป็นธรรมชาติแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การปฏิบัติงานในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์จะทำการอธิบายวิธีการตอบอย่างละเอียดแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับและความชัดเจนของข้อมูลทั้งหมด หากข้อความใดไม่สมบูรณ์จะสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้รับประมวลและวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Method) คือ พิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง ทั้งนี้จะทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

สรุปผลและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี

1. ความมีประสิทธิภาพ

1.1 ปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี

ด้านความสามารถของบุคลากร พบว่า เกิดจากศักยภาพของบุคลากร กล่าวคือ บุคลากรยังขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการดำเนินการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย จึงส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน สอดคล้องกับสมใจ ลักษณะ (2542) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบคนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ว่าจะต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณสมบัติส่วนบุคคล เช่น เอาจริงเอาจัง มีมานะอดสาหัสปฏิบัติงานให้สำเร็จ แสวงหาความรู้ ความชำนาญอยู่เสมอ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เช่น คิดหาคำตอบของปัญหาได้หลาย ๆ อย่างในเวลาจำกัด สามารถเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ปัญหาหนึ่งได้หลายแนวทาง รวมทั้งรู้จักวิธีการทำงานแปลกใหม่ที่มีความเป็นไปได้ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านเทคนิค การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะความรู้ ความคิด เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก บุคลากรของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ที่ได้รับการปฏิบัติงานด้านการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เป็นข้าราชการที่บรรจุใหม่ ยังมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย อีกทั้งยังขาดทักษะ ความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้ศักยภาพของบุคลากรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ในขณะที่ โครงสร้างการแบ่งอำนาจหน้าที่และอัตรากำลังของสำนักงานที่ดิน ก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เพราะปัจจุบันปริมาณงานของสำนักงานที่ดินมีจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนบุคลากร จึงทำให้เกิดภาระงานคงค้างและสะสมเกิดความล่าช้าในการออกโฉนดที่ดิน สอดคล้องกับพัทธ์ปฏิพล พิศดารักษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปปฏิบัติ ด้านโครงสร้างมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีรูปแบบและโครงสร้างที่ไม่เหมาะสมด้านบุคลากร คือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ขาดแคลนอัตรากำลังบุคลากรและบุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งหมด เพียง 34 คน โดยเกี่ยวข้องกับงานด้านการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายเพียงสองฝ่ายเท่านั้น คือ ฝ่ายรังวัดและฝ่ายทะเบียน ซึ่งปริมาณงานประจำที่ทำในแต่ละวันของทั้งสองฝ่ายก็มีจำนวนมากอยู่แล้ว งานในส่วนของออกโฉนดที่ดินจึงต้องดำเนินการในภายหลังเกิดเป็นงานสะสมและส่งผลต่อความล่าช้าในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย นอกจากนี้ การสื่อสาร ถือเป็นปัญหาและอุปสรรค ที่ส่งผลต่อความสามารถของบุคลากร ซึ่งผลจากการสื่อสารที่ผิดพลาดระหว่างองค์กรทำให้การนัดหมายในการทำงานร่วมกันต้องล้มเหลว ต้องขยายเวลาในการดำเนินงานต่อไปเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดความล่าช้ายิ่งขึ้น สอดคล้องกับฮาร์ริงตัน อีเมอร์สัน (Harrington Emerson, 1931) ได้กล่าวถึงหลักการการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยหลักสำคัญประการหนึ่งของการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ คือ งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินการอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากประชาชนผู้ยื่นขอออกโฉนด ไม่มีความรู้และไม่ทราบถึงรายละเอียดขั้นตอนในการรับบริการ การจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่มิได้ให้คำแนะนำ หรือสื่อสารไม่ครบถ้วน จึงทำให้การดำเนินการล่าช้าและเกิดความซ้ำซ้อนเพิ่มขึ้นตอนในกระบวนการให้เกิดความยุ่งยากมากขึ้น

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี การปฏิบัติตามนโยบาย พบว่า นโยบายของกรมที่ดินไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน โดยนโยบายของกรมที่ดิน มุ่งเน้นในการให้บริการประชาชน โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยสนับสนุนในการให้บริการ ในขณะที่การออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ยังไม่มีนโยบายส่งเสริมที่เด่นชัด จึงยังคงทำให้ภาระงานยังคงมีปริมาณมาก ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าเช่นเดิม สอดคล้องกับชล บุญนา (2562) ที่ได้นำแนวคิดประสิทธิภาพขององค์การสหประชาชาติและธนาคารโลก มาอธิบายเกี่ยวกับ Sound policymaking คือ การดำเนินนโยบายที่มีความสอดคล้องกันและตั้งอยู่บนหลักการ หลักฐานข้อเท็จจริง และมุ่งประโยชน์โดยรวม เพราะหากนโยบายและกฎกติกาไม่สอดคล้องกัน การดำเนินนโยบายอาจขัดแย้งกันและเหนี่ยวนำกันไม่ได้ หากนโยบายไม่อยู่บนหลักการและข้อเท็จจริง ก็ไม่อาจจะแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานภาครัฐยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การให้บริการ ซึ่งสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จนปริมาณงานที่ได้รับมีจำนวนมากเกินกำลังและความสามารถของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้งานด้านการออกโฉนดที่ดินต้องหยุดชะงักและทำให้เกิดความล่าช้าขาดประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน พบว่า เกิดจากการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เนื่องจากในกระบวนการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เป็นการทำงานร่วมกันจากหลายฝ่าย หากเกิดปัญหาข้อสงสัยที่ขัดต่อกฎหมาย ก็อาจมีการหารือระหว่างสำนักงานที่ดินจังหวัดกับกรมที่ดิน ซึ่งในทุกขั้นตอนมีระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควร และไม่สามารถกำหนดเวลาได้จริงในทางปฏิบัติ ถึงแม้ในระเบียบจะมีการกำหนดกรอบระยะเวลาการทำงานชัดเจนก็ตาม สอดคล้องกับสมใจ ลักษณะ (2542) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานว่า บุคคลต้องมีความพร้อมที่จะประสานและให้ความร่วมมือ มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี มีการประสานงานและความเข้าใจในการนัดหมายที่คลาดเคลื่อน ไม่ตรงกัน จึงส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการทำงานร่วมกันและต้องขยายเวลาในการดำเนินงาน อีกทั้งการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติอันมีกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานยาวนาน จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการออกโฉนดที่ดิน

2. ความรับผิดชอบ

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า เกิดจากค่านิยมของผู้รับบริการที่เห็นว่า การให้สินบนจะช่วยให้การออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายสามารถดำเนินการได้ตามกรอบระยะเวลาหรือเร็วกว่า จึงมอบสินน้ำใจตอบแทนเพื่อเป็นการจูงใจในการดำเนินงาน ถือเป็นการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ผิดและขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีงามของข้าราชการ สอดคล้องกับชล บุญนา (2562) อธิบายเกี่ยวกับ Integrity คือ การยึดมั่นในหลักคุณธรรม กล่าวคือ เจ้าหน้าที่รัฐควรปฏิบัติตามหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรม และสอดคล้องกับหลักคุณธรรมอันพึงมีเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก บุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้วยปริมาณงานมีจำนวนมากเกินกำลังที่เจ้าหน้าที่จะสามารถปฏิบัติให้ทันตามกำหนดระยะเวลาได้ เมื่อมีการเสนอผลประโยชน์เป็นค่าตอบแทนจากการทำงาน จึงรับค่าตอบแทนนั้นโดยมิได้คำนึงถึงหลักคุณธรรมที่ข้าราชการพึงมีส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานที่ดิน และภาครัฐโดยรวม

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ พบว่า เกิดจากงานคงค้างที่รอการตรวจสอบ พิสูจน์ทราบข้อมูล ส่งผลให้เกิดการสะสมงานจำนวนมาก จึงทำให้ไม่สามารถตรวจสอบสถานะได้ทันที สอดคล้องกับธนาคารโลก หรือ World Bank (2019) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดคุณภาพการบริหารจัดการที่ดินว่า หลักความโปร่งใส (Transparency) ในกระบวนการดำเนินการออกโฉนดที่ดิน หากมีการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินที่ดี มีความโปร่งใส เปิดเผยมต่อสาธารณะ สามารถตรวจสอบได้ ย่อมส่งผลให้กระบวนการออกโฉนดที่ดินมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี มีการลำดับคิวการออกโฉนดที่ดิน

โดยคัดเลือกเรื่องการขออนุญาตที่มีความซับซ้อน ยุ่งยาก หรือมีข้อพิพาท ร้องการสอบพิสูจน์เพิ่มเติม ไว้ในลำดับหลัง เมื่อมีการติดตามงาน จึงไม่สามารถตอบข้อสงสัยให้กระจ่างได้ ส่งผลให้การออกใบอนุญาตที่ดินนั้นขาดประสิทธิภาพ

3. ความครอบคลุม

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการออกใบอนุญาตที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านการเข้าถึงบริการ พบว่า เกิดจากนโยบายของรัฐบาลผลักดันให้กรมที่ดินได้นำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาสนับสนุนการปฏิบัติงานผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งผู้ใช้งานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าระบบและใช้งานที่ถูกต้อง ส่งผลให้การเข้าถึงบริการเป็นไปด้วยความยากลำบาก สอดคล้องกับแนวคิดของฮาร์ริงตัน อีเมอร์สัน (1931) ได้กล่าวถึงหลักการการทำงานให้มีประสิทธิภาพว่า ควรมีการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษา ถ่ายทอดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และธานินทร์ สุทธิบุญ (2543) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนงาน จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ได้แนะนำให้ประชาชนเข้าใช้บริการสำนักงานที่ดินผ่านระบบออนไลน์ แอปพลิเคชัน แต่ไม่ได้มีการให้คำแนะนำ วิธีการเข้าใช้งาน จึงทำให้ประชาชนผู้รับบริการทำรายการไม่ถูกต้อง เกิดเป็นภาระและงานที่ซ้ำซ้อนในการให้บริการ

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการออกใบอนุญาตที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านการไม่เลือกปฏิบัติ พบว่า เกิดจากการเลือกปฏิบัติ โดยปัญหาเกิดจากคัดแยกงานที่มีปัญหาความยุ่งยาก ชัดชัดในข้อกฎหมายเอาไว้ทำในภายหลัง จึงเกิดเป็นงานค้างสะสม ส่งผลให้การออกใบอนุญาตที่ดินมีความล่าช้า สอดคล้องกับชล บุญนาค (2562) และองค์การสหประชาชาติและธนาคารโลก (2019) ที่กล่าวถึง การไม่เลือกปฏิบัติ ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติและธนาคารโลก ว่า การให้บริการสาธารณะจะต้องอยู่บนหลักของความเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ เคารพ ปกป้องและส่งเสริม สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนทุกกลุ่ม ทั้งนี้จะหมายรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติต่อการดำเนินงานด้วย อาจเป็นผลมาจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี เห็นว่าการคัดแยกความยากง่ายของงาน จะช่วยให้การดำเนินงานออกใบอนุญาตที่ดินสำเร็จเร็วขึ้น แต่อาจมองข้ามความสำคัญของเรื่องที่มีข้อพิพาทหรือขัดต่อกฎหมายที่จำเป็นต้องดำเนินการหาข้อสรุป เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการออกใบอนุญาตที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านการกระจายอำนาจ พบว่า เกิดจากบุคลากร เจ้าหน้าที่ ขาดความรู้ ทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ จึงส่งผลให้การพิจารณาตัดสินใจเป็นไปโดยไม่ละเอียด รอบคอบ เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน ทำให้ต้องมีการตรวจสอบร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความล่าช้า และขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปฐมพงศ์ ทองรว (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการออกใบอนุญาตที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขา... พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุแห่งปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาดำเนินการรังวัดออกใบอนุญาตที่ดิน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่สมดุลกับปริมาณงาน อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ ความชำนาญและความเชื่อมั่น ไม่มีเวลาหาความรู้เพิ่มเติมได้ ทำให้งานล่าช้า บางกรณีใช้ระยะเวลาหลายปีในการพิจารณาออกใบอนุญาตที่ดิน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก บุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการออกใบอนุญาตที่ดินเป็นบุคลากรที่เพิ่งบรรจุรับราชการ อาจยังไม่มี ความชำนาญการในข้อกฎหมาย หรือวิธีการปฏิบัติ เมื่อมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้ดุลยพินิจในเรื่องต่างๆ อาจเกิดข้อผิดพลาดได้และนำไปสู่การออกใบอนุญาตที่ดินที่ไม่มีประสิทธิภาพและอาจถูกเพิกถอนกรรมสิทธิบนที่ดินได้

3.4 ปัญหาและอุปสรรคในการออกใบอนุญาตที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาวัชบุรี ด้านการคำนึงถึงความเป็นธรรม พบว่า เกิดจากการที่ผู้ยื่นขออนุญาตที่ดินเฉพาะรายบางรายไม่สามารถได้รับเอกสารสิทธิได้ตามกรอบระยะเวลาของขั้นตอนการออกใบอนุญาตที่ดินเฉพาะราย โดยมีได้รับคำชี้แจงถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ยื่นขออนุญาตที่ดินเฉพาะรายเสียประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับ World Bank (2019) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดคุณภาพการบริหารจัดการที่ดินว่า การจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในการดำเนินงาน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดขอบเขตที่ดิน การประเมิน โดยการนำระบบทะเบียนและแผนที่เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการออกใบอนุญาตที่ดิน อีกทั้งต้องดำเนินการออกใบอนุญาตที่ดินด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม โดยยึด

หลักการทำงานเดียวกัน ภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก ในการดำเนินการออก โฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขารัษฎบุรี ที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้ต้องมีการตรวจสอบแนวเขตที่ดิน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด และอาจมีการดำเนินการซ้ำทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อีกทั้งบางพื้นที่ จำเป็นต้องมีข้อหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกรมที่ดินจากส่วนกลาง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการ ซึ่งผู้ยื่นขอออก โฉนดที่ดินเฉพาะรายบางรายอาจได้รับผลกระทบ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและนำมาซึ่งความไม่เป็นธรรมในการดำเนินการ

ส่วนที่ 2 แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดิน จังหวัดร้อยเอ็ด สาขารัษฎบุรี

1. ด้านความมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขารัษฎบุรี ด้านความมีประสิทธิภาพ ควรเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรในการปฏิบัติงานดำเนินการออกโฉนดที่ดินโดยเฉพาะราย เนื่องจากปริมาณงานการออกโฉนดที่ดินในปัจจุบันมีจำนวนมาก ทำให้เกินอัตรากำลังและขีดความสามารถของบุคลากรที่ต้อง ดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้ทันต่อเวลา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะในการสื่อสารที่ดี เพื่อให้การสื่อสารนั้นมีความชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ควรลดโครงการหรือนโยบายที่มี จำนวนมากเกินไปจนเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติได้ทันกำหนดเวลา และปรับปรุงนโยบายบางอย่างให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ สะดวกยิ่งขึ้น ลดภาระและขั้นตอนเพื่อให้มีเวลาดำเนินการออกโฉนดที่ดิน และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้เต็มที่ ควร ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรหน่วยงานต่างๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการประสานความร่วมมือในการจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดิน เพื่อให้เข้าใจในหลักการ ขั้นตอน ระยะเวลา และข้อจำกัดในเรื่องระเบียบการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน สอดคล้องกับปฐมพงศ์ ทองรวย (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาลี้ พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพิจารณาดำเนินการรังวัดออกโฉนดที่ดินให้แก่ประชาชนผู้ยื่นคำขอ รังวัดออกโฉนดที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาลี้ ต้องเพิ่มอัตรากำลังคนให้เหมาะสมกับงาน ควรรวบรวม ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาออกโฉนดที่ดินตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจัดทำขึ้นเป็นคู่มือที่สมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อลด ระยะเวลาในการค้นหา และจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้งานวิจัยของจักริน จันทรมณฑล และคณะ (2561) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางด้านการรังวัดในสำนักงานที่ดิน พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมความรู้และทักษะที่เฉพาะสำหรับช่างรังวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านรังวัด รวมทั้งอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจในกฎหมาย กฎ และระเบียบกรมที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานด้านรังวัด ควรทบทวนนโยบายลดคิวรังวัด โดยให้คิวรังวัดเป็นไปตามปริมาณงานที่เกิดขึ้นจริง และควรคำนึงถึง สมรรถนะของช่างรังวัดในแต่ละสำนักงานที่ดิน

2. ด้านความรับผิดชอบ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขารัษฎบุรี ด้านความรับผิดชอบ บุคลากรควรปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตของกฎหมายโดยการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ภายใต้ความ ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ ยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง รักษาบรรยาข้าราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2551 และตามหลักประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ควรลดช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์ในขั้นตอนการ ดำเนินการของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดขั้นตอนการออกโฉนดที่ดินอย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความ ถูกต้องตามระเบียบและข้อกฎหมาย ควรมีการกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนในกระบวนการออกโฉนด ที่ดิน เพื่อให้สามารถตรวจสอบติดตามได้ทุกขั้นตอน มีระบบการจัดเก็บทั้งที่เป็นระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารสิ่งพิมพ์

อย่างเป็นระเบียบ เพื่อสะดวกต่อการค้นหาและติดตาม สอดคล้องกับจิรารัตน์ สว่าง (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะราย ตามมาตรา 59 และมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน : ศึกษากรณีได้อื่นที่ดินเกินจากหลักฐานเดิม พบว่า ควรส่งเสริมให้มีคณะกรรมการจากส่วนราชการอื่นได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ทำให้เกิดความสมดุลในการพิจารณาออกหนังสือรับรองสิทธิ อีกทั้งยังลดภาระให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยมีกฎหมายให้ความคุ้มครอง จึงอาจส่งผลเชิงบวกต่อเจ้าหน้าที่ให้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต

3. ด้านความครอบคลุม

แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย ของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาร้อยเอ็ด ด้านความครอบคลุม ควรจัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับที่ดินแก่ประชาชนในพื้นที่ต่างๆ โดยการร่วมบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับที่ดิน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนเมื่อเข้ารับบริการ บุคลากรเจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและปราศจากอคติ โดยการให้บริการอย่างมีเหตุผล อำนวยความสะดวกและให้บริการอย่างเท่าเทียมและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกคน ไม่ให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นกรณีพิเศษเพื่อป้องกันปัญหาความเข้าใจที่ไม่ตรงกันจนนำไปสู่กรณีการร้องเรียนต่างๆ ควรลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ เพราะอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบและข้อกฎหมายที่ชัดเจน บุคลากรเจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม โดยปฏิบัติงานหรือดำเนินการด้วยความยุติธรรมถูกต้องตรงตามสถานะที่ตรงกับความเป็นจริง สมเหตุสมผล ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นที่ได้จากการพิสูจน์สอบสวนสิทธิ ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อให้การดำเนินการออกโฉนดที่ดินแล้วเสร็จโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรลดขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างที่ไม่จำเป็นลง เพื่อเป็นการลดเวลา ให้ได้ผลสัมฤทธิ์ของงานเพิ่มขึ้นให้ทันต่อความต้องการของประชาชน ควรปรับปรุง ยกเลิกแก้ไขระเบียบ พ.ร.บ. บางอย่างที่มีความล้าสมัยและใช้มานาน ไม่สอดคล้องสอดคล้องกับยุคสมัยและสถานการณ์ในปัจจุบัน สอดคล้องกับจักริน จันทรมณฑล และคณะ (2561) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางนาคของช่างรังวัดในสำนักงานที่ดิน พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมความรู้และทักษะที่เฉพาะสำหรับช่างรังวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านรังวัด รวมทั้งอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจในกฎหมาย กฎ และระเบียบกรมที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการการปฏิบัติงานด้านรังวัด สอดคล้องกับปฐมพงศ์ ทองรวย (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาลำพูน พบว่า ควรรวบรวม ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาออกโฉนดที่ดินตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจัดทำขึ้นเป็นคู่มือที่สมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อลดระยะเวลาในการค้นหา และจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจิรารัตน์ สว่าง (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะราย ตามมาตรา 59 และมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน : ศึกษากรณีได้อื่นที่ดินเกินจากหลักฐานเดิม พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ข้าราชการหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความรู้ด้านกฎหมายที่ดินมาร่วมกันเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อถ่วงดุลการพิจารณาออกหนังสือรับรองสิทธิให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ใจ และสอดคล้องกับนิลเกตุ (2564) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินศึกษากรณีการออกโฉนดที่ดินในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย พบว่า ควรแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความความซับซ้อน ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายไปในทางเดียวแบบบูรณาการ ควรมีการปรับปรุงขั้นตอนในการออกโฉนดที่ดินให้รวดเร็วกระชับ มีความยืดหยุ่นและกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการออกโฉนดที่ดิน ให้มีความสัมพันธ์กับบริบทสถานการณ์ปัจจุบัน และมีแนวทางกำหนดไปในทิศทางเชิงบูรณาการอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและภาครัฐ
2. กรมที่ดิน ควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าสิ่งให้มีความเหมาะสมระหว่างปริมาณงานกับจำนวนบุคลากร เพื่อให้สามารถดำเนินงานให้เสร็จสิ้นตามกรอบระยะเวลาดำเนินการ อีกทั้งเป็นการลดปริมาณงานคงค้างสะสม
3. ควรจัดทำโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับที่ดินแก่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับที่ดิน และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนเมื่อเข้ารับบริการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน เพิ่มเติมความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน การให้บริการของสำนักงานที่ดินอย่างต่อเนื่อง
2. ควรลดขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างที่ไม่จำเป็นลง เพื่อเป็นการลดเวลา ให้ได้ผลสัมฤทธิ์ของงานเพิ่มขึ้นตรงความต้องการของประชาชน
3. ควรมีการกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการออกโฉนดที่ดิน ให้สามารถตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานได้หลากหลายช่องทาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายของสำนักงานที่ดินจังหวัด สาขาอื่นเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาการออกโฉนดที่ดินให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการออกโฉนดที่ดินเฉพาะราย เช่น แรงจูงใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน บริบทภูมิศาสตร์ ด้านสังคม เศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

จักริน จันทรมณฑล และคณะ. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางค้ำของช่างรังวัดในสำนักงานที่ดิน.

รายงานการวิจัยหลักสูตรนักบริหารงานที่ดินระดับสูง โรงเรียนนักบริหารงานที่ดินระดับสูง.

กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย.

จิรารัตน์ จิตสว่าง. (2563). ปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะราย ตามมาตรา 59 และมาตรา 59 ทวิแห่งประมวล

กฎหมายที่ดิน : ศึกษากรณีได้อื่นที่ดินเกินจากหลักฐานเดิม. วารสารปัญญาภิธาน, 5 (1), 228-241.

ชล บุนนาค. (2562). Effective governance: แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.

สืบค้น 22 มกราคม 2566, จาก <https://www.sdgmovement.com/2019/09/3/effective-governance>

ธำนิษฐ์ สุทธิกุลสุข. (2543). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานของฝ่ายการพนักงาน. บริษัทการบินไทย จำกัด

(มหาชน). วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นที นิลเกตุ. (2564). ปัญหาและอุปสรรคการออกโฉนดที่ดินศึกษากรณีการออกโฉนดที่ดินในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย.

วารสารปัญญาภิธาน, 6(2), 127-142.

ปฐมพงศ์ ทองรว. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการออกโฉนดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน สาขาสี่. การค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พัทธ์ปฏิพล พิศดารักษ์. (2562). ประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปปฏิบัติ. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรารณ สอนจันทร์. (พฤษภาคม-ธันวาคม 2563). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายการออกโฉนดที่ดิน โดยวิธีการเดินสำรวจไปปฏิบัติ. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(6), 47-62.
- สมใจ ลักษณะ. (2542). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- Harrington Emerson. (1931). *The Twelve Principles of Efficiency*. NY.: The Engineering Magazine.
- World Bank. (2019). *Governance and Development*. Washington. DC.: World Bank Publication.

RATTANAKOSIN
COLLEGE OF INNOVATION MANAGEMENT
วิทยาลัยนวัตกรรมจัดการ
มจร. รัตนโกสินทร์

เปิดรับสมัครนักศึกษา

หลักสูตรปริญญาโท	หลักสูตรปริญญาเอก
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (M.B.A.) เปิดภาคพิเศษ วันเสาร์	หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต (D.B.A.) เปิดภาคพิเศษ วันเสาร์ - วันอาทิตย์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (M.P.A.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์	หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (D.P.A.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (M.Ed.) เปิดภาคพิเศษ วันเสาร์ - วันอาทิตย์ (เรียนสัปดาห์เว้นสัปดาห์)	หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (M.M.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์	หลักสูตรการจัดการดุษฎีบัณฑิต (D.M.) เปิดภาคพิเศษ วันอาทิตย์

สามารถสมัครออนไลน์ได้ที่

<https://www.rcim.in.th/>

092-442-9000

 @rcim.rmutr

 @rmutr_rcim_rmutr

 ติดต่อเลย!
ADD FRIEND

การจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร
ตามประมวลรัษฎากร

Tax Collection of the Revenue Department by Issuing a Tax Audit Warrant
according to the Revenue Code

กันยาร บูนยงค์¹ ฟ้าใส สามารถ² และรัชยา ปักดีจิตต์³

Kanyakorn Boonyong¹ Phasai Samart² and Rachaya Pakdeejit³

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรการจัดการสุขุพันธ์บัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

²⁻³ อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการสุขุพันธ์บัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹ Doctor of Management Program, College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

²⁻³ Lecturer of the Doctor of Management Program, College of Innovation Management,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: Chanya18boon@gmail.com, Sphasai.s@gmail.com, rachaya_pa@yahoo.co.th

Received: May 3, 2023; Revised: May 22, 2023; Accepted: Jun 1, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร โดยเกริ่นนำถึงอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพากร กระบวนการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ซึ่งหลักการดำเนินงานมี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการจัดเก็บภาษีอากร 2) วิธีการเสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร 3) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร 4) ประเภทการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 5) สาเหตุแห่งการตรวจสอบภาษีอากรโดยการออกหมายเรียก 6) ขอบเขตอำนาจในการออกหมายเรียก 7) การปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 8) รูปแบบการตรวจสอบภาษีอากร 9) การประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีอากร 10) การยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษี 11) การปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอย่างถูกต้อง และข้อเสนอแนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับมาตรการในการจัดเก็บภาษีอากร คือ 1) เพิ่มมาตรการจัดเก็บภาษีโดยสำนักงานสรรพากรพื้นที่ หรือ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ตรวจสอบและติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษีของผู้มีเงินได้อย่างเข้มข้นทั่วถึงและเป็นธรรม 2) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและการชำระภาษี เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ลดจำนวนประชาชนที่หลีกเลี่ยงภาษี หรือต้องการที่จะเสียภาษีให้น้อยกว่าจำนวนที่จะต้องจ่ายจริง 3) โฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องการลดหย่อนภาษี การยกเว้นภาษี สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อให้ประชาชนทราบ และง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล เช่น การเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 4) บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: การจัดเก็บภาษี การออกหมายเรียก การตรวจสอบภาษีอากร กรมสรรพากร ประมวลรัษฎากร

Abstract

This academic paper aims to present the Revenue Department's tax collection process by issuing a tax inspection order under the Revenue Department. The Revenue Department's tax collection process by issuing a tax inspection order according to the Revenue Code. There are 11 elements: 1) Tax collection principle, 2) Taxation method according to the Revenue Code, 3) Taxpayer, 4) Type of issuance of a summons for tax investigation according to the Revenue Code, 5) the cause for the tax audit by issuing summons, 6) the scope of one's authority to issue summons, 7) The practice of issuing a tax audit warrant according to the Revenue

Code, 8) Tax audit model, 9) Tax assessment and collection, 10) an appeal against a tax assessment, 11) the proper performance of one's tax duties and some interesting suggestions about measures for taxation are: 1) increase tax collection by Area Revenue Office or Branch Area Revenue Office to audit and monitor the tax filling of the taxpayers, 2) increase access to tax filling and tax payments to facilitate and reduce the number of people who avoid tax or want to pay less tax than the actual amount to be paid, 3) Publicity campaigns on tax deductions, tax exemptions, and tax privileges to raise awareness and facilitate access to information through social media, 4) Strict enforcement of existing laws, regulations and practices.

Keywords: Taxation, The Issuance of a Summons, Tax Audit, Revenue Department, Revenue Code

บทนำ

กรมสรรพากร เป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่โดยสรุป คือ 1) จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) เสนอแนะนโยบายการจัดเก็บภาษีอากรต่อกระทรวงการคลัง 3) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย โดยการบริหารงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์กรมสรรพากร 3 ปี (พ.ศ. 2564-2566) ด้วยวิสัยทัศน์ใหม่ คือ “องค์กรชั้นนำที่จัดเก็บภาษีอย่างโปร่งใสเป็นธรรม ด้วยนวัตกรรมและบุคลากรคุณภาพเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการคลัง” มีทิศทางการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่การขับเคลื่อนด้วย Big data เน้นทำงานแนวใหม่ เป็นการให้บริการแบบไร้รอยต่อ ทำภาษีให้เป็นเรื่องง่าย ภายใต้นโยบาย oneRD : ONE TEAM ONE SEAMLESS TAX ECOSYSTEM โดยขับเคลื่อนการทำงานด้วย 4 ทิศทาง (Theme) ได้แก่ 1) REDEFINED TAX ECOSYSTEM : ทำภาษีให้เป็นเรื่องง่าย 2) DATA DRIVEN TAXATION : ขับเคลื่อนการจัดเก็บภาษีด้วยข้อมูล 3) NEW WAY OF WORK : ทำงานรูปแบบใหม่ 4) ADAPTIVE TO CHANGE : องค์กรสมรรถนะสูงทันการเปลี่ยนแปลง (กรมสรรพากร, 2565) ซึ่งการขับเคลื่อนการทำงานด้วย 4 ทิศทางดังกล่าว กรมสรรพากรในฐานะหน่วยงานจัดเก็บหลักของประเทศจึงนำกลยุทธ์ D2RIVE มาปรับเปลี่ยนการทำงานของกรมสรรพากรเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียม ทั้งถึง เป็นธรรมชาติ ประกอบด้วย 1) Digital Transformation: การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุงและปรับใช้กับกระบวนการที่รับผิดชอบโดยยึดผู้เสียภาษีเป็นศูนย์กลางและสอดคล้องกับพลวัตของเทคโนโลยี (Taxpayer - Centric Solutions) เช่น การพัฒนาระบบ e-Donation เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริจาคสามารถใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้โดยไม่ต้องนำหลักฐานการบริจาคมาแสดงแก่กรมสรรพากร และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่างๆ ผ่านระบบ Open API เพื่อลดภาระในการจัดเก็บและนำเสนอเอกสารของผู้เสียภาษีให้กับกรมสรรพากร 2) Data Analytics: การจัดการและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในงานที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เน้นการนำข้อมูลทั้งภายในและข้อมูลภายนอกมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้การออกแบบนโยบายภาษีตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และการแยกผู้เสียภาษีกลุ่มดีและกลุ่มไม่ดีซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการผู้เสียภาษีกลุ่มดี และนำผู้เสียภาษีกลุ่มไม่ดีที่กระทำความผิดภาษีมาดำเนินการตามกฎหมาย เช่น การพบข้อมูลน่าสงสัยเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นมาสร้างรายได้เท็จของนิติบุคคล และเครือข่ายที่น่าสงสัยในการออกไปกำกับภาษีปลอม เป็นต้น 3) Revenue Collection: กลยุทธ์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีให้เป็นไปตามเป้าหมาย 4) Innovation: การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรในการสร้างนวัตกรรม 5) Value: ขับเคลื่อนสรรพากรคุณธรรม HAS: Honesty, Accountability and Service Mind และ 6) Efficiency: การเพิ่มประสิทธิภาพคน (Smart People) และเพิ่มประสิทธิภาพงาน (Smart office) (แผนยุทธศาสตร์กรมสรรพากรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565) และจากการนำกลยุทธ์ D2RIVE มาปรับเปลี่ยนการทำงานโดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรยึดถือเป็นนโยบายในการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจในการเสียภาษี ตามคำขวัญของกรมสรรพากรที่ว่า “เต็มใจ เต็มใจ ให้บริการ” แต่ก็ยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่มีความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงหรือต้องการที่จะเสียภาษีให้น้อยกว่าจำนวนที่จะต้องจ่ายจริง เช่น การกระจายรายได้ การสร้างหลักฐานเท็จ อันเป็นการทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้ที่นำมาเป็นงบประมาณแผ่นดิน เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศไทย และ

หนึ่งในการบังคับเก็บภาษีจากประชาชน ดังที่กล่าวมานั้น คือ การตรวจสอบภาษีอากรตามกฎหมายประมวลรัษฎากรซึ่งเป็นอำนาจ เจ้าพนักงานประเมินและพนักงานเจ้าหน้าที่อากรแสตมป์ เพื่อสอบยันให้การเสียภาษีอากรและการปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอากรเป็นไปโดยถูกต้องและครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีการกำหนดวิธีการตรวจสอบแตกต่างกันไปตามนโยบายในแต่ละยุคสมัยเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการเสียภาษีอากรตามสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรมีความยุ่งยากและมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนลดลง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นในขณะที่รัฐจำเป็นต้องมีมาตรการทางภาษีเพื่อช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของผู้ประกอบการ โดยในปีงบประมาณ 2560 เป็นต้นไป กรมสรรพากรได้มีการปรับเปลี่ยนการจัดเก็บภาษีอากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีตามประมวลรัษฎากร เพื่อจัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2560)

ดังนั้น การตรวจสอบภาษีอากรของกรมสรรพากร จึงเป็นการตรวจสอบได้ส่วนตามหมายเรียก การออกตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียภาษีอากร และการตรวจค้นตามประมวลรัษฎากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องปรามผู้เสียภาษีให้มีการเสียภาษีอย่างถูกต้อง โดยถือเป็นมาตรการหนึ่งในการกำกับดูแลการเสียภาษีของผู้เสียภาษีให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร และเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐ และตรวจสอบโดยเจ้าพนักงานประเมินใช้อำนาจประเมินตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร ในการตรวจสอบภาษีอากรทุกประเภทกับผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติในมาตราที่เกี่ยวข้องและให้อำนาจไว้โดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร หรือไม่ปฏิบัติตามที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร อธิบดี หรือ เจ้าพนักงานประเมินในท้องที่นั้น มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการหรือยานพาหนะหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือ เพื่อทำการตรวจสอบภาษีตามมูลเหตุที่ได้รับอนุมัติ

1. หลักการจัดเก็บภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร แบ่งตามการรับภาระภาษีอากร 2 ประเภท (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2560) ได้แก่ 1) ภาษีทางตรง (Direct Tax) คือ ภาษีที่รัฐเป็นผู้จัดเก็บโดยตรงจากรายได้ของบุคคลและกำไรของธุรกิจ ซึ่งบุคคลและธุรกิจผู้ต้องเสียหรือนำส่งภาษีอากรไม่สามารถผลักภาระไปยังบุคคลอื่นได้ และต้องรับภาระภาษีประเภทนั้นไว้เอง ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล 2) ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) คือ ภาษีที่เก็บจากการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งบุคคลและธุรกิจผู้ต้องเสียหรือนำส่งภาษีอากรประเภทนั้นๆ สามารถผลักภาระภาษีทอดต่อไปยังบุคคลอื่นได้โดยบวกรวมเข้าเป็นต้นทุนหรือรายจ่ายในการขายสินค้าหรือบริการ โดยที่รัฐไม่อาจจัดเก็บได้จากผู้บริโภคต้องบัญญัติให้ผู้ขายสินค้าหรือบริการเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรและมีสิทธิผลักภาระภาษีต่อไปยังผู้บริโภคโดยบวกภาษีอากรเพิ่มไปในราคาสินค้าได้ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และอากรแสตมป์

ภาษีอากร หมายถึง การบังคับจัดเก็บภาษีโดยที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร (ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, 2565) ดังนั้น ประชาชนทุกคนเมื่อมีรายได้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่สามารถคำนวณได้เป็นตัวเงิน จึงมีหน้าที่ต้องแสดงรายการภาษีต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งได้แก่ กรมสรรพากร (มาตรา 39)

การจัดเก็บภาษีอากรนอกจากจะเป็นการหารายได้เข้ารัฐเพื่อใช้จ่ายในการบริหารและพัฒนาประเทศแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์อื่นที่สำคัญ ได้แก่ ควบคุมและพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการออม ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางธุรกิจการลงทุนภายในประเทศ เพื่อการกระจายรายได้ และเพื่อชำระหนี้สินของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นกรณีจะเป็นประการใดก็ตาม วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากรก็เพื่อให้รัฐบาลสามารถนำเงินภาษีอากรดังกล่าวมาใช้ในการบริหารประเทศ (ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, 2565) ดังนั้น การจัดเก็บภาษีอากรจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือสังคม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 50 จึงได้บัญญัติความสำคัญดังกล่าวไว้ ให้เป็นหน้าที่ของประชาชนไทยทุกคนที่จะต้องเสียภาษีอากร

และหลักการจัดเก็บภาษีอากรโดยทั่วไปของรัฐต่างๆ ทั่วโลกจะอ้างหลักเกณฑ์สำคัญในการบังคับจัดเก็บภาษีจากผู้มีเงินได้โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับแหล่งเงินได้ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับตัวบุคคลผู้มีเงินได้

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีที่สำคัญมีผู้ให้คำนิยามไว้ประกอบด้วย 3 หลักเกณฑ์ ดังนี้ 1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) หมายถึง ผู้ใดก็ตามที่ได้รับเงินได้ หรือประโยชน์ใดๆ ที่พึงถือเป็นเงินได้จากภูมิลำเนา อันถือได้ว่ามีส่วนใช้หรือทำให้ทรัพยากรของรัฐนั้นสิ้นเปลืองหมดไป ซึ่งรัฐที่มีการจ่ายหรือสูญเสียเงินได้ หรือถูกตัดทวงทรัพยากรย่อมมีสิทธิได้รับการชดเชยด้วยการเรียกเก็บภาษีจากผู้มีเงินได้เพื่อนำมาใช้ในการบริหารรัฐ 2) หลักถิ่นที่อยู่ (Residence Rule) หมายถึง ผู้มาอาศัยอยู่เป็นปกติในรัฐใดแล้วย่อมจะต้องใช้ทรัพยากร หรือใช้บริการจากรัฐ (Public Services) ในรูปแบบต่างๆ โดยรัฐนั้นได้จัดสรรไว้ให้ ดังนั้นรัฐถิ่นที่อยู่ของผู้มีเงินได้จึงสมควรได้รับการชดเชยในรูปของสิทธิเรียกเก็บภาษีจากผู้มีถิ่นที่อยู่ในรัฐตนโดยไม่คำนึงว่าผู้มีถิ่นที่อยู่จะเป็นผู้มีสัญชาติของรัฐนั้นหรือไม่ (ธนภณ (เพริศพิบูลย์) แก้วสถิต, 2555) สอดคล้องกับคุณลักษณะ พินิจภูวดล (2556) และ 3) หลักสัญชาติหรือความเป็นพลเมือง (Citizenship Rule) หมายถึง หลักเกณฑ์นี้เป็นอีกกรณีหนึ่งที่รัฐผู้เก็บภาษีมีความสัมพันธ์กับตัวบุคคลผู้มีเงินได้ และผู้มีเงินได้เป็นผู้มีสัญชาติหรือเป็นพลเมือง (Citizen) ของรัฐผู้เก็บภาษี ทั้งนี้ไม่คำนึงว่าขณะที่ถูกเก็บภาษีผู้มีเงินได้จะอาศัยอยู่ในหรือนอกภูมิลำเนาหรือไม่ และไม่คำนึงว่าเงินได้นั้นจะเกิดจากแหล่งภายนอกภูมิลำเนาหรือไม่ก็ตาม โดยหลักเกณฑ์นี้มีความเหมาะสมกับประเทศที่เป็นรัฐสวัสดิการและมีฐานะ (ธนภณ (เพริศพิบูลย์) แก้วสถิต, 2555) ซึ่งตามประมวลรัษฎากรของไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษี ตามหลักเกณฑ์ที่ถือเป็นสากลและใช้กันอยู่แพร่หลายในหลายประเทศมากที่สุดและรวมทั้งประเทศไทย ได้แก่ 1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) และ 2) หลักถิ่นที่อยู่ (Resident Rule) ดังนั้น ภาษีอากร จึงถือเป็นสิ่งที่รัฐบาลจะต้องเรียกเก็บจากประชาชน และเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะต้องรับผิดชอบจัดเก็บภาษีทั้งหมดเพื่อนำเงินเหล่านี้ไปพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ทั้งสาธารณูปโภค ระบบขนส่ง เป็นต้น อย่างไรก็ตามนอกจากการจัดเก็บภาษียุติบุคคลแล้ว อีกกลุ่มที่ต้องเสียภาษีให้ถูกต้อง คือ ผู้ประกอบการที่มีรายได้จำนวนมาก ซึ่งที่ผ่านมารกรมสรรพากรยังไม่สามารถจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการได้ครบถ้วน ทั้งนี้ ปัจจุบันกรมสรรพากรได้ทำการพัฒนาการจัดเก็บภาษี รวมทั้งจำแนกกลุ่มผู้ประกอบการออกเป็น “กลุ่มดี” เป็นกลุ่มที่มีการเสียภาษีอย่างถูกต้อง และ “กลุ่มเสี่ยง” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการหลบเลี่ยงภาษี โดยกรมสรรพากรตั้งเป้าจะเปลี่ยนผู้ประกอบการในกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ให้กลายมาเป็นผู้ประกอบการกลุ่มดีในอนาคต

จึงสรุปได้ว่า หลักการจัดเก็บภาษีอากร จึงเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากร ที่จะบังคับจัดเก็บภาษีจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม โดยยึดหลักการคำนวณภาษีตามประมวลรัษฎากรของไทย ได้แก่ 1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) และ 2) หลักถิ่นที่อยู่ (Resident Rule) เพื่อให้รัฐสามารถจัดสรรสวัสดิการภายในประเทศให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2. วิธีการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

ประมวลรัษฎากรบัญญัติให้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะเป็นภาษีอากรประเมิน คือ ให้ผู้เสียภาษียื่นรายการภาษีประเมินภาษีที่ตนเองต้องชำระก่อนเบื้องต้น ต่อจากนั้นเจ้าพนักงานประเมินจะตรวจสอบความถูกต้อง โดยมี 4 วิธี ดังนี้ (ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, 2565)

2.1 วิธีการประเมินตนเอง (Self-Assessment Method) ภาษีอากรส่วนใหญ่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรเป็นผู้ดำเนินการประเมินตนเอง และยื่นแบบแสดงรายการภาษีประเภทต่าง ๆ โดยประเมินเงินได้ที่ตนได้รับ กำไรสุทธิที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจ ชำระภาษีอากรตามจำนวนที่พึงต้องเสียด้วยตนเองภายในกำหนดเวลาและวิธีที่กฎหมายได้กำหนดไว้ อาทิเช่น 1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 ภ.ง.ด.91 ภ.ง.ด.93 ภ.ง.ด.94 2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล ยื่นแบบ ภ.ง.ด.50 ภ.ง.ด.51 ภ.ง.ด.52 ภ.ง.ด.53 ภ.ง.ด.54 ภ.ง.ด.55 3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม ยื่นแบบ ภ.พ.30 ภ.พ.36 4) ภาษีธุรกิจเฉพาะ ยื่นแบบ ภ.ธ.40 เป็นต้น

2.2 วิธีการประเมินโดยเจ้าพนักงาน (Authoritative Assessment Method) เจ้าพนักงานประเมินจะตรวจสอบแบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษียื่นแบบประเมินตนเองมาแล้วตามข้อ 2.1 ว่าถูกต้องหรือไม่ โดยสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ หรือตรวจสอบว่าผู้เสียภาษีมีเงินได้แล้วได้นำเงินได้ที่ตนได้รับยื่นแบบประเมินตนเองไว้หรือไม่ หากผู้เสียภาษียื่นแบบไว้ไม่ถูกต้อง หรือ

ไม่ได้ยื่นแบบไว้เลย เจ้าพนักงานประเมินจะทำการประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมพร้อมใช้มาตรการลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา

2.3 วิธีการหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax Method) หลายกรณีกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้ดำเนินการหักภาษีไว้ทุกคราวจากจำนวนเงินที่จ่าย และนำส่งกรมสรรพากรก่อนถึงกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการ ภาษีที่ถูกหักไว้นี้มักถือเป็นเครดิตของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเมื่อถึงกำหนดเวลา อาทิเช่น นายจ้างจ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้างเดือนละ 20,000 บาท หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เดือนละ 500 บาท เพื่อจกได้นำส่งกรมสรรพากร โดยจ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้างคงเหลือสุทธิเดือนละ 19,500 บาท และเมื่อลูกจ้างยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.91) มีภาษีต้องชำระตามแบบ ภ.ง.ด.91 จำนวน 15,000 บาท ก็จะมีนำภาษีที่ถูกหักไว้ ณ ที่จ่ายมาเครดิตคือหักออกจากภาษีที่ต้องชำระ จำนวน 6,000 บาท คงเหลือภาษีที่ต้องชำระจำนวน 9,000 บาทพร้อมยื่นแบบ ภ.ง.ด.91 ดังแสดงในตารางภาษีที่ต้องชำระตามแบบ ภ.ง.ด.91

ตารางที่ 1 ภาษีที่ต้องชำระตามแบบ ภ.ง.ด.91

ภาษีต้องชำระตามแบบ ภ.ง.ด.91	15,000 บาท
หัก ภาษี ณ ที่จ่าย (500 X 12 เดือน)	6,000 บาท
ภาษีที่ต้องชำระพร้อมยื่นแบบ ภ.ง.ด.91	9,000 บาท

ที่มา: ทศนิยม เหลืองเรืองรอง (2565)

2.4 กฎหมายให้ชำระภาษีสล่งหน้า (มาตรา 18 ทวิ และมาตรา 60 ทวิ) กรณีจำเป็นเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีจากผู้ต้องเสียภาษีก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการได้ และข้อสำคัญต้องเรียกเก็บภาษีก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการโดยภาษีที่เรียกเก็บล่วงหน้านั้นให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีของผู้เสียภาษีคือ ผู้เสียภาษียื่นรายการภาษีตามเวลาที่กฎหมายกำหนดและมีภาษีที่ต้องชำระให้นำภาษีที่เรียกเก็บล่วงหน้าไปเครดิต(หักออก) จากภาษีที่ต้องชำระได้ (กรมสรรพากร, 2564)

3. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร มีดังนี้

3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ 1) บุคคลธรรมดา (มาตรา 56) 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล (มาตรา 56 วรรคสอง) 3) ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี (มาตรา 57 ทวิ วรรคหนึ่ง) 4) กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง (มาตรา 57 ทวิ วรรคสอง)

3.2 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร สรุปได้ว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้แก่กิจการดังต่อไปนี้ 1) บริษัทจำกัด 2) บริษัทมหาชน จำกัด 3) ห้างหุ้นส่วนจำกัด 4) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 5) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศ 6) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไรโดยองค์การรัฐบาลต่างประเทศ 7) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไรโดยนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ 8) กิจการร่วมค้า ซึ่งได้แก่ กิจการดำเนินการร่วมกันเป็นทางการค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัทกับบริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือระหว่างบริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มิใช่นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น 9) มูลนิธิสมาคมที่ประกอบกิจการมีรายได้

นอกจากนี้อธิบดีกรมสรรพากรโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 39 (4) แห่งประมวลรัษฎากร ประกาศกำหนดให้ “ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 271) ลงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) และบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร ยังหมายความรวมถึง 1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติ

บุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและกระทำการในประเทศไทย(มาตรา 66) 2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและกระทำการในที่อื่นๆ รวมทั้งในประเทศไทยด้วย (มาตรา 66) 3) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและกระทำการในที่อื่นๆ รวมทั้งในประเทศไทยด้วย และกิจการนั้นเป็นกิจการประเภทการขนส่งผ่านประเทศต่างๆ (มาตรา 67) และ 4) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทนหรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทย เป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือ ผลกำไรในประเทศไทย ซึ่งประมวลรัษฎากร มาตรา 76 ทวิ ให้ถือว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล นั้น ประกอบกิจการในประเทศไทย อีกทั้งประมวลรัษฎากร ยังบัญญัติให้มีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ แม้จะมีได้ประกอบกิจการในไทยก็ตามแต่ได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) (3) (4) (5) หรือ (6) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทยด้วย (มาตรา 70) ซึ่งกำหนดหน้าที่ให้ผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย จากจำนวนเงินที่ได้รับ พร้อมนำส่งกรมสรรพากรทุกคราวที่มีการจ่ายเงินได้ดังกล่าว

3.3 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้า และผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

3.3.1 ผู้ประกอบการ คือ บุคคลซึ่งขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพไม่ว่าจะได้รับประโยชน์หรือได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ และไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ (มาตรา 77/1(5)) โดยสามารถแยกลักษณะของผู้ประกอบการได้ ดังนี้

1) ผู้ประกอบการต้องเป็นบุคคล โดยบุคคลในความหมายของกฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่มหมายถึง (มาตรา 77/1(1)) (ก) บุคคลธรรมดา ได้แก่ บุคคลธรรมดา รวมทั้งกองมรดกด้วย (มาตรา 77/1(2)) (ข) คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนสามัญ กองทุน หรือมูลนิธิที่มีใช้นิติบุคคลและให้หมายความรวมถึงหน่วยงานหรือกิจการของเอกชนที่กระทำโดยบุคคลธรรมดาตั้งแต่สองคนขึ้นไปอันมิใช่นิติบุคคล (มาตรา 77/1(3)) อาทิเช่น คณะกรรมการจัดงานต่างๆ กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น (ค) นิติบุคคล ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร องค์การของรัฐบาลตามมาตรา 2 แห่งประมวลรัษฎากร สหกรณ์ และองค์การอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล และผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลในภาษีมูลค่าเพิ่มมีความหมายกว้างกว่าคำว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 39 ในภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยให้รวมถึงนิติบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วย เช่น กระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ สหภาพต่างๆ สภาหอการค้า เป็นต้น และนิติบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อมีเงินได้ จะมีภาระภาษี คือ 1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 39 ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่ม 2) นิติบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 39 ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น (ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, 2565)

2) การประกอบการขายสินค้าในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทนหรือไม่ ซึ่งการขายสินค้าหรือให้บริการมีลักษณะอย่างใดจะเป็นการขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ นั้น มิได้มีคำนิยามไว้ในประมวลรัษฎากรโดยเฉพาะ โดยให้พิจารณาตามพฤติกรรมของผู้ประกอบการว่ามีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจหรือวิชาชีพหรือไม่ ถึงแม้จะไม่ได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทนจากการขายสินค้าหรือให้บริการนั้น หรือบางกรณีแม้จะเป็นการขายสินค้าแต่มีลักษณะไม่ได้กระทำไปในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ผู้ขายสินค้าก็ไม่ใช่ผู้ประกอบการ เช่น นายแดง ทำงานเป็นลูกจ้างมีรายได้จากเงินเดือน และมีรถยนต์ที่ซื้อมาเพื่อใช้ส่วนตัว และต่อมาได้ขายรถยนต์ดังกล่าวไป ซึ่งการขายรถยนต์นั้นไม่เข้าลักษณะเป็นการขายสินค้าในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ ดังนั้น นายแดง จึงมิใช่ผู้ประกอบการ

3) การเป็นผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ก็ตาม หากเข้าลักษณะตาม 1) และ 2) แล้วนั้น ก็เข้าข่ายเป็นผู้ประกอบการทุกกรณี (ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนโสภา, สาโรช ทองประคำ, 2561)

3.3.2 ผู้นำเข้า คือ ผู้ประกอบการหรือบุคคลอื่นซึ่งนำเข้า (มาตรา 77/1(1)) โดยนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ว่าเพื่อการใดๆ ไม่ว่าผู้นำเข้าจะเป็นผู้ประกอบการแล้วหรือไม่ หากแม้สิ่งที้นำเข้าจะไม่ได้นำเข้ามาสักแต่เข้ามาเป็นของฝากหรือของขวัญหรือสิ่งของอื่นใดนั้นก็ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น นายขาว นำรถยนต์ที่เคยใช้ในช่วงขณะที่เรียนหนังสือในต่างประเทศโดยนำเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งนายขาวต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในฐานะผู้นำเข้า (ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, 2565)

3.3.3 กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (มาตรา 82/1 และมาตรา 82/13) ได้แก่ ตัวแทน โดยกรณีที่ผู้ประกอบการอยู่นอกราชอาณาจักรไทยและได้ขายสินค้าหรือให้บริการในราชอาณาจักรไทยโดยเป็นปกติธุระและมีตัวแทนอยู่ในราชอาณาจักรไทย (มาตรา 82/1(1)) และกฎหมายยังกำหนดให้ตัวแทนดังกล่าวรวมถึงลูกจ้างหรือผู้ทำการแทนซึ่งมีอำนาจในการจัดการแทนโดยตรงและตัวแทนดังกล่าวต้องอยู่ในราชอาณาจักรไทยและเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มร่วมกับผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักรไทย (มาตรา 82/2)

3.3.4 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ได้แก่ 1) บุคคลซึ่งประกอบกิจการที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ (มาตรา 91/7 วรรคหนึ่ง) โดยบุคคลมีความหมายเช่นเดียวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (มาตรา 91/1 วรรคสอง ประกอบกับมาตรา 77/1) ซึ่งมีความหมายว่า บุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มีนิติบุคคลหรือนิติบุคคล 2) กรณีผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักรไทย ตัวแทนลูกจ้างหรือผู้ทำการแทนซึ่งมีอำนาจในการจัดการแทนโดยตรงและต้องอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะร่วมกับผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักรไทย

3.3.5 ผู้มีหน้าที่เสียอากร โดยประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ช่องที่สาม ผู้ที่ต้องเสียอากรโดยตามปกติได้แก่ ผู้ที่กระทำตราสารหรือผู้ถือเอาประโยชน์จากตราสารนั้นๆ หรือผู้ทรงตราสาร หรือผู้ที่เป็นผู้ทรงตราสารคนแรกในประเทศไทย เว้นแต่จะมีข้อตกลงระหว่างคู่กรณีที่กระทำตราสารนั้นเป็นอย่างอื่น เช่น ตกลงให้บุคคลอื่นที่มีชื่อผู้มีหน้าที่ต้องเสียอากรตามบัญชีอัตราอากรแสตมป์เป็นผู้เสียภาษีอากรแทนได้ (บัญชีอัตราอากรแสตมป์และมาตรา 107 วรรคหนึ่ง)

4. ประเภทการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

หมายเรียกตามประมวลรัษฎากร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร, 2481) ประกอบด้วย 1) ออกหมายเรียกจากการตรวจสอบภาษีอากรโดยเจ้าพนักงานประเมิน และ 2) ออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชำระภาษีอากรค้าง ดังนี้

4.1 ออกหมายเรียกจากการตรวจสอบภาษีอากรโดยเจ้าพนักงานประเมิน (บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร, 2481 มาตรา 19, มาตรา 23, มาตรา 88/4, มาตรา 91/21 และ มาตรา 123 แห่งประมวลรัษฎากร)

4.1.1 กรณีภาษีเงินได้ ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล (มาตรา 19 และมาตรา 23) ให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ยื่นหรือผู้ไม่ยื่นรายการนั้นมาไต่สวน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้น นำบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันส่งหมาย ทั้งนี้ การออกหมายเรียกดังกล่าว จะต้องกระทำภายในเวลาสองปี นับแต่วันที่ได้ยื่นรายการไม่ว่าการยื่นรายการนั้น จะได้กระทำภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือเวลาที่รัฐมนตรีหรืออธิบดีขยายหรือเลื่อนออกไปหรือไม่

4.1.2 กรณีภาษีมูลค่าเพิ่ม (มาตรา 88/4) เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ทำการแทน หรือพยาน กับมีอำนาจสั่งบุคคลเหล่านั้นให้นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาตรวจสอบไต่สวนได้ หรือออกคำสั่งให้พยานตอบคำถามเป็นหนังสือ แต่จะต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน นับแต่วันได้รับหมายเรียกหรือได้รับคำสั่ง

4.1.3 กรณีภาษีธุรกิจเฉพาะ (มาตรา 91/21) ให้นำบทบัญญัติในหมวด 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่วน 7 การยื่นแบบและการชำระภาษี มาตรา 83/2 และมาตรา 83/3 2) ส่วน 8 เครดิตภาษีและการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม มาตรา 84/3 3) ส่วน 9 การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม มาตรา 85/4 มาตรา 85/5 มาตรา 85/6 มาตรา 85/7 มาตรา 85/8 มาตรา 85/9 มาตรา 85/12 มาตรา 85/13 มาตรา 85/14 มาตรา 85/15 มาตรา 85/16 มาตรา 85/17 มาตรา 85/18 และ มาตรา 85/19 4) ส่วน 11 การจัดทำรายงาน และการเก็บรักษาหลักฐานและเอกสารมาตรา 87/3 5) ส่วน 12 อำนาจเจ้าพนักงานประเมิน มาตรา 88/3 มาตรา 88/4 และมาตรา 88/5 6) ส่วน 13 เบี้ยปรับ-เงินเพิ่ม ทุกมาตรา และ 7) ส่วน 14 บทกำหนดโทษ เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติมาตราดังกล่าวข้างต้นรวมทั้งมาตรา 90/5

4.1.4 กรณีอากรแสตมป์ (มาตรา 123) เมื่อมีเหตุสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายตรวจมีอำนาจเข้าไปในสถานการค้า หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาที่เปิดทำการของสถานการค้าหรือสถานที่นั้น

เพื่อทำการตรวจสอบตราสารว่า ได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์ตามความในมาตรา 104 หรือไม่ หรือทำการตรวจสอบเพื่อทราบว่าได้ออกใบรับตามความในมาตรา 105 มาตรา 106 หรือทำหรือเก็บต้นขั้วสำเนาใบรับตามความในมาตรา 105 ทวิ หรือทำ หรือเก็บบันทึกตามความในมาตรา 105 ตริ หรือไม่ กับมีอำนาจเรียกและยึดตราสาร หรือเอกสาร และออกหมายเรียกตัวผู้มีหน้าที่เสียอากรผู้ทรงตราสาร หรือผู้ถือเอาประโยชน์แห่งตราสาร และพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาไต่สวนได้

4.2 ออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้าง (มาตรา 12 ตริ) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา 12 ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 12 หรือสรรพากรจังหวัดมีอำนาจ คือ 1) ออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้างและบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาให้ถ้อยคำ 2) สั่งบุคคลดังกล่าวใน 1) ให้นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาตรวจสอบ และ 3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพากรทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นของบุคคลดังกล่าว ใน 1) ทั้งนี้ การดำเนินการตาม 1) หรือ 2) ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหมายเรียกหรือคำสั่ง การออกคำสั่งและทำการตาม 3) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

5. สาเหตุแห่งการตรวจสอบภาษีอากรโดยการออกหมายเรียก

สาเหตุแห่งการตรวจสอบภาษีอากรโดยการออกหมายเรียก จำแนกออกเป็น 5 สาเหตุ (กรมสรรพากร, 2481) ดังนี้

5.1 มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร อำนาจตรวจสอบภาษีอากร เนื่องจากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ตามมาตรา 3 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร คือ 1) เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ให้อธิบดีมีอำนาจเข้าไปหรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพากรเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใด เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวกับหรือสันนิษฐานว่าเกี่ยวกับภาษีอากรที่จะต้องเสียได้ทั่วราชอาณาจักร 2) ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสรรพากรเขตมีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดีตามวรรคหนึ่ง สำหรับในเขตท้องที่จังหวัดหรือเขตนั้น การทำการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองต้องทำในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบกิจการนั้น

5.2 ผู้เสียภาษีมีภาษีอากรค้าง อำนาจตรวจสอบภาษีอากรอันเนื่องมาจากผู้เสียภาษีมีความรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้างตามมาตรา 12 ตริ แห่งประมวลรัษฎากร โดยเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา 12 ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 12 หรือสรรพากรจังหวัดมีอำนาจ คือ 1) ออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้าง และบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาให้ถ้อยคำ 2) สั่งบุคคลดังกล่าวตาม ข้อ 5.1 ให้นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาตรวจสอบ 3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพากรทำการตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานอื่นของบุคคลดังกล่าวตาม ข้อ 5.1 โดยการดำเนินการตาม 1) หรือ 2) ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหมายเรียกหรือคำสั่ง การออกคำสั่งและทำการตาม 3) ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

5.3 มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีผู้เสียภาษีอากรแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้อง อำนาจตรวจสอบภาษีอากรอันเนื่องมาจากเจ้าพนักงานประเมินมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้เสียภาษีอากรแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริงหรือไม่บริบูรณ์ ตามมาตรา 19 แห่งประมวลรัษฎากร คือ 1) เว้นแต่จะมีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น กรณีที่เจ้าพนักงานประเมินมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้เสียภาษีอากรแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริงหรือไม่บริบูรณ์ให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ยื่นรายการนั้นมาไต่สวน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันส่งหมาย ทั้งนี้ การออกหมายเรียกดังกล่าวจะต้องกระทำภายในเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้ยื่นรายการไม่ว่าการยื่นรายการนั้นจะได้กระทำภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือเวลาที่รัฐมนตรีหรืออธิบดีขยายหรือเลื่อนออกไปหรือไม่ ทั้งนี้ แล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง เว้นแต่กรณีปรากฏหลักฐานหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ยื่นรายการมีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสืบภาษีอากร อธิบดีจะอนุมัติให้ขยายเวลาการออกหมายเรียกดังกล่าวเกินกว่าสองปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ได้ยื่นรายการ แต่กรณีขยายเวลาเพื่อประโยชน์ในการสืบภาษีอากรให้ขยายได้ไม่เกินกำหนดเวลาตามที่มิสิทธิขอสืบภาษีอากร 2) ในกรณีที่ผู้เสียภาษีอากรยื่นแบบแสดงรายการตามปกติแต่เจ้า

พนักงานประเมินเห็นว่าผู้ยื่นแสดงรายการตามที่ยื่นแบบไว้ไม่ถูกต้องตามความจริง หรือไม่บริบูรณ์ แต่กรณีนี้จะต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้มีเงินได้ยื่นแบบแสดงรายการโดยไม่ถูกต้องด้วย โดยต้องมีสาเหตุหรือมีพฤติการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ หรือสนับสนุนเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นการยื่นแบบแสดงรายการที่ไม่ถูกต้องด้วย ดังนั้นหากไม่ปรากฏเหตุอันควรเชื่อว่าแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริง หรือไม่บริบูรณ์แล้ว เจ้าพนักงานประเมินก็ไม่มีอำนาจในการเรียกผู้เสียภาษีอากรมาไต่สวน

5.4 ผู้เสียภาษีอากรไม่ยื่นรายการเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนด อำนาจตรวจสอบภาษีอากรอันเนื่องมาจากการที่ผู้เสียภาษีอากรไม่ยื่นรายการเสียภาษีตามมาตรา 23 แห่งประมวลรัษฎากร คือ ผู้ใดไม่ยื่นรายการให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจออกหมายเรียกตัวผู้นั้นมาไต่สวน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ที่ไม่ยื่นรายการ หรือพยานนั้นนำบัญชี หรือพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันส่งหมาย

5.5 เพื่อให้ทราบว่าได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ อำนาจตรวจสอบภาษีอากรเพื่อให้ทราบว่าได้ปฏิบัติตามถูกต้องตามบทบัญญัติภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ ซึ่งมาตรา 83 วรรคหนึ่ง “เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการของผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนหรือไม่ หรือในสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือระหว่างเวลาทำการของผู้ประกอบการ และทำการตรวจสอบเพื่อให้ทราบได้ว่าผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามโดยถูกต้องตามบทบัญญัติในหมวดนี้ หรือไม่ ในการนี้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจสั่งผู้ประกอบการหรือบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้นให้ ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ อันควรแก่เรื่อง และมีอำนาจยึดเอกสารหลักฐานเหล่านั้นมาตรวจสอบไต่สวนได้” และมาตรา 84 “ในการดำเนินการของเจ้าพนักงานประเมินในส่วนนี้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้มีหน้าที่เสียภาษีผู้ทำการแทน หรือพยานกับมีอำนาจสั่งบุคคลเหล่านั้นให้นำบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาตรวจสอบไต่สวนได้หรือออก คำสั่งให้พยานตอบคำถามเป็นหนังสือ แต่จะต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน นับแต่วันได้รับ หมายเรียก หรือได้รับคำสั่ง”

6. ขอบเขตอำนาจในการออกหมายเรียก

ขอบเขตอำนาจในการออกหมายเรียก (กรมสรรพากร, 2481) ดังนี้

6.1 ออกหมายเรียกจากการตรวจสอบภาษีอากรโดยเจ้าพนักงานประเมิน ประมวลรัษฎากรให้อำนาจในการออกหมายเรียกแต่ละประเภทภาษี ดังนี้

6.1.1 ภาษีเงินได้ ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้แก่ 1) กรณียื่นรายการไม่ถูกต้องหรือไม่บริบูรณ์ตามมาตรา 19 แห่งประมวลรัษฎากร ผู้มีอำนาจตรวจสอบโดยออกหมายเรียกผู้ยื่นรายการนั้นมาไต่สวนและออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดง คือ เจ้าพนักงานประเมิน และ 2) กรณีไม่ยื่นรายการภาษีตามมาตรา 23 แห่งประมวลรัษฎากร ผู้มีอำนาจตรวจสอบโดยออกหมายเรียกตัวผู้นั้นมาไต่สวนและออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ที่ไม่ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชีหรือพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดง คือ นายอำเภอ หรือเจ้าพนักงานประเมิน แล้วแต่กรณี

6.1.2 ภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 88/4 แห่งประมวลรัษฎากร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผู้ทำการแทน หรือพยาน กับมีอำนาจสั่งบุคคลเหล่านั้นให้นำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาตรวจสอบไต่สวนได้ หรือออกคำสั่งให้พยานตอบคำถามเป็นหนังสือ แต่จะต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน นับแต่วันได้รับหมายเรียก หรือได้รับคำสั่ง

6.1.3 ภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา 91/21 (5) แห่งประมวลรัษฎากร ที่กำหนดให้นำบทบัญญัติในหมวด 4 ภาษีมูลค่าเพิ่ม ว่าด้วยการออกหมายเรียก มาตรา 88/4 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

6.1.4 อากรแสดมปีตามมาตรา 123 แห่งประมวลรัษฎากร มีอำนาจเข้าไปในสถานการค้า หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานการค้าหรือสถานที่นั้น เพื่อทำการตรวจสอบตราสารว่าได้ปิดแสดมปีบริบูรณ์ตามความในมาตรา 104 หรือไม่ หรือทำการตรวจสอบเพื่อทราบว่าได้ปฏิบัติตามความในมาตรา 105

มาตรา 106 หรือทำหรือเก็บต้นข้าวสำเนาใบรับตามความในมาตรา 105 ทวิ หรือทำ หรือเก็บบันทึกตามความในมาตรา 105 ตริ หรือไม่ว่า มีอำนาจเรียกและยึดตราสาร หรือเอกสาร และออกหมายเรียกตัวผู้มีหน้าที่เสียอากร ผู้ทรงตราสาร หรือผู้ถือเอา ประโยชน์แห่งตราสาร และพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาไต่สวนได้

6.2 ออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้าง ผู้มีอำนาจตรวจสอบโดยออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากร ค้าง และบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาให้อยู่คำ สั่งบุคคลดังกล่าวให้นำบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นอันจำเป็นแก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาตรวจสอบและออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานสรรพากรทำ การตรวจค้นหรือยึดบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานอื่นของบุคคลดังกล่าว โดยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี (กรณีอธิบดีมอบหมาย) สรรพากรเขต (กรณีอธิบดีมอบหมาย) เจ้าพนักงานสรรพากร (กรณีบุคคลข้างต้นออกคำสั่งเป็นหนังสือ) และในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี (กรณีอธิบดีมอบหมาย) สรรพากรเขต (กรณีอธิบดีมอบหมาย) ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ สรรพากร จังหวัด เจ้าพนักงานสรรพากร (กรณีบุคคลข้างต้นออกคำสั่งเป็นหนังสือ)

7. การปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

การปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหมายเรียกที่สำคัญ จำแนกได้ดังนี้

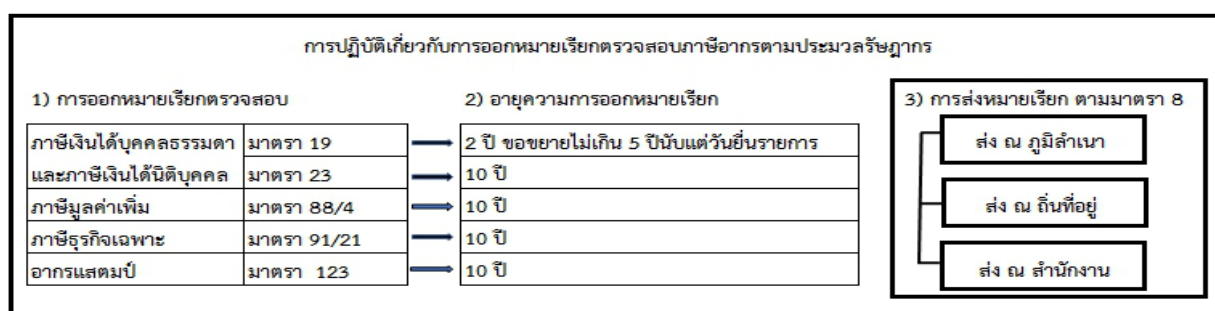
7.1 การออกหมายเรียกตรวจสอบ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินและหรือเจ้าพนักงานอากรแสตมป์ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับภาษี อากรของผู้ต้องเสียภาษีอากรและผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้างแล้ว ให้เจ้าพนักงานดำเนินการขออนุมัติออกหมายเรียก ตรวจสอบภาษีอากรจากผู้มีอำนาจ ตามข้อ 6.1 และข้อ 6.2 ทั้งนี้ อายุความการออกหมายเรียก จำแนกดังนี้

7.1.1 การออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีตามมาตรา 19 อายุความการออกหมายเรียก ประกอบด้วย 1) 2 ปี นับแต่ วันที่ได้ยื่นรายการและ 2) ขยายเวลาได้ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่ได้ยื่นรายการ กรณีผู้เสียภาษีมีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษี หรือจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการคืนภาษี ทั้งนี้ต้องขออนุมัติต่ออธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย

7.1.2 การออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีตามมาตรา 23, มาตรา 91/21 และ มาตรา 123 ใช้อายุความการออก หมายเรียกตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 193/31 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) คือ 10 ปี

7.1.3 การออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีตามมาตรา 88/4 ใช้อายุความการออกหมายเรียกตามกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ (มาตรา 193/31 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) คือ 10 ปี

7.2 การส่งหมายเรียกให้ถือปฏิบัติตามมาตรา 8 แห่งประมวลรัษฎากร โดยส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน ของบุคคลนั้น ซึ่งข้อควรระวังก่อนออกหมายเรียกและส่งหมายเรียกให้ตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริงว่า 1) ผู้เสียภาษีอากรมีภูมิลำเนา อยู่ที่ใด 2) ตรวจสอบสถานะของผู้เสียภาษีอากร เช่น นิติบุคคลยังดำเนินการหรือจดทะเบียนเลิก บุคคลธรรมดาต้องโทษจำคุก หรือเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่ โดยการออกหมายเรียกตามมาตรา 19 และตามมาตรา 23 ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน นับแต่วันส่งหมาย และการออกหมายเรียกตามมาตรา 88/4 และตามมาตรา 91/21 ต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วันนับแต่ วันรับหมาย

ภาพที่ 1 แสดงการปฏิบัติเกี่ยวกับหมายเรียกตามประมวลรัษฎากร

8. รูปแบบการตรวจสอบภาษีอากร

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร สามารถสรุปรูปแบบการตรวจสอบภาษีอากรได้ ดังนี้

8.1 การตรวจสอบในสำนักงาน (Office Audit) เมื่อเจ้าพนักงานประเมินและหรือเจ้าพนักงานอากรแสตมป์ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรของผู้ต้องเสียภาษีอากรและผู้ต้องรับผิดชอบชำระภาษีอากรค้างแล้วดำเนินการโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบต่างๆ เพื่อตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริงและสอดคล้องกับการประกอบกิจการ เช่น รูปแบบกิจการ รายได้ ขนาดกิจการ ประวัติการเสียภาษี เป็นต้น รวมถึงทำการประเมินหรือสั่งให้เสียภาษีอากรที่ต้องเสีย ให้ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและอัตราที่กฎหมายกำหนด อาศัยอำนาจตามมาตรา 19 มาตรา 23 มาตรา 88/4 มาตรา 91/21 และมาตรา 123 แห่งประมวลรัษฎากร

8.2 การตรวจสอบนอกสถานที่ (Field Audit) เป็นการตรวจสอบกรณีที่เจ้าพนักงานต้องการหลักฐานเพิ่มเติมอันเนื่องมาจากเอกสาร บัญชี ข้อมูล หลักฐานที่เจ้าพนักงานมีอยู่ไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบภาษีอากรของผู้เสียภาษี จึงดำเนินการตรวจสอบนอกสำนักงาน อาศัยอำนาจตามมาตรา 88/3 แห่งประมวลรัษฎากร

9. การประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีอากร

เจ้าพนักงานประเมินและหรือเจ้าพนักงานอากรแสตมป์จัดทำหนังสือแจ้งการประเมินภาษีอากรและสั่งเรียกเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร จำแนกได้ดังนี้

9.1 ภาษีเงินได้ ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยออกหมายเรียกตามมาตรา 19 ประเมินตามมาตรา 20 หรือ มาตรา 21 เรียกเก็บเบี้ยปรับตามมาตรา 22 และออกหมายเรียกตามมาตรา 23 ประเมินตามมาตรา 24 หรือ มาตรา 25 เรียกเก็บเบี้ยปรับตามมาตรา 26 และเงินเพิ่มตามมาตรา 27

9.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม ประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีตามมาตรา 88/6 หรือมาตรา 193/31 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกเก็บเบี้ยปรับ ตามมาตรา 89 และเงินเพิ่มตามมาตรา 89/1

9.3 ภาษีธุรกิจเฉพาะ ประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีตามมาตรา 91/21 หรือมาตรา 193/31 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกเก็บเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ตามมาตรา 91/15

9.4 อากรแสตมป์ ประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีตามมาตรา 123 หรือมาตรา 193/31 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเงินเพิ่มตามมาตรา 114

ทั้งนี้ การจัดทำหนังสือแจ้งการประเมินภาษีอากร และหนังสือราชการอื่นที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองในการดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา 36 และมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

10. การยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษี (กรมสรรพากร, 2559)

การอุทธรณ์ภาษีอากร เป็นกระบวนการยุติธรรมอย่างหนึ่งที่กฎหมายประมวลรัษฎากรกำหนดให้ผู้ถูกประเมินภาษีสามารถใช้สิทธิคัดค้านการประเมินภาษีอากรของเจ้าพนักงานประเมิน ที่ผู้ถูกประเมินภาษีเห็นว่าไม่ถูกต้องต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้

การใช้สิทธิอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการเสียภาษีอากร ผู้เสียภาษีที่ได้รับหนังสือแจ้งการประเมินให้ชำระภาษี มีหน้าที่ต้องชำระภาษีตามการประเมินนั้น ภายในกำหนดเวลาที่ได้แจ้งไว้ในหนังสือแจ้งการประเมิน อย่างไรก็ตาม หากต้องการรอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือคำพิพากษา ผู้เสียภาษียังมีสิทธิยื่นคำร้องขอทุเลาการชำระภาษี โดยจัดให้มีหลักประกันการชำระหนี้ภาษีอากรด้วยหลักทรัพย์ต่างๆ ภายใต้หลักเกณฑ์ตามระเบียบของกรมสรรพากร โดยผู้ประสงค์จะยื่นอุทธรณ์จะต้องยื่นภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมินตามมาตรา 30

ทั้งนี้ การออกหมายเรียกตามมาตรา 19 และมาตรา 23 หากผู้ถูกประเมินภาษีปฏิบัติตามหมายเรียกตามมาตราดังกล่าวสามารถการอุทธรณ์ภาษีได้ และหากผู้ถูกประเมินไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมิน หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถามโดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเงินภาษีอากรตามที่เห็นว่าถูกต้องและแจ้งจำนวน

เงินที่ต้องชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษี ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน โดย 1) กรณีออกหมายเรียกตามมาตรา 19 ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมินตามมาตรา 21 และ 2) กรณีออกหมายเรียกตามมาตรา 23 ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมินตามมาตรา 25

11. การปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอย่างถูกต้อง

การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร เป็นมาตรการหนึ่งในการกำกับดูแลการเสียภาษีของผู้เสียภาษี ให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมายของผู้มีหน้าที่เสียภาษี (กรมสรรพากร, 2555) สรุปได้ดังนี้ 1) ยื่นแบบแสดงรายการภาษีและเสียภาษีอากรที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องและครบถ้วน 2) ขอมิเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรและจดทะเบียนภาษีตามที่กฎหมายกำหนดแล้วแต่กรณี และหากมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญจะต้องแจ้งแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้อง 3) จัดทำเอกสารหลักฐานและบัญชีใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ ใบรับ ใบส่งของ ใบกำกับภาษี บัญชีรายได้ รายจ่าย งบการเงิน บัญชีพิเศษ เป็นต้น แล้วแต่กรณี 4) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงาน เมื่อได้รับหนังสือเชิญพบ หรือหนังสือขอให้ยื่นเอกสาร หรือหลักฐานใดๆ เพื่อประกอบในการเสียภาษีอากร ตลอดจนปฏิบัติตามหมายเรียกของเจ้าพนักงาน 5) ชำระภาษีตามการประเมินของเจ้าพนักงานประเมิน ภายในกำหนดเวลา หากมิได้ชำระภาษีหรือชำระไว้ไม่ครบถ้วน เจ้าพนักงานมีสิทธิยึดอายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร เพื่อนำไปชำระหนี้ภาษีได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล และ 6) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร นอกจากต้องรับผิดทางแพ่งแล้วยังต้องรับผิดทางอาญาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

หลักการจัดเก็บภาษีอากร จึงเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากร ที่จะบังคับจัดเก็บภาษีจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม โดยยึดหลักการคำนวณภาษีตามประมวลรัษฎากรของไทย ได้แก่ 1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Rule) และ 2) หลักถิ่นที่อยู่ (Resident Rule) เพื่อให้รัฐสามารถจัดสรรสวัสดิการภายในประเทศให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากรนั้น เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบภาษีอากร กรณีผู้เสียภาษีปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีไม่สอดคล้องกับสภาพกิจการและเข้าข่ายอยู่ในกลุ่มเสี่ยง และเป็นการป้องปรามผู้เสียภาษีให้มีการเสียภาษีอย่างถูกต้อง ดังนั้น ประชาชนผู้ต้องเสียภาษีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีให้ถูกต้องและเป็นผู้เสียภาษี "กลุ่มดี" ในอนาคต ควรมีการวางแผนภาษีอากร (Tax Planning) เพื่อให้การเสียภาษีอากรถูกต้องครบถ้วนและจำนวนน้อยที่สุดโดยไม่อาศัยการหลีกเลี่ยงภาษี จัดปัญหาทางภาษี ประหยัดค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการเสียภาษีไม่ถูกต้อง ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นและไม่ได้มาตรฐาน เตรียมพร้อมต่อการเรียกตรวจสอบภาษีโดยเจ้าหน้าที่สรรพากร และเสริมสร้างระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญของรัฐ จึงมีข้อเสนอแนะในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ดังนี้

1. เพิ่มมาตรการในการจัดเก็บภาษี เช่น สำนักงานสรรพากรพื้นที่ หรือ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ตรวจสอบและติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษีของผู้มีเงินได้อย่างเข้มข้นทั่วถึงและเป็นธรรม
2. โฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องการลดหย่อนภาษี การยกเว้นภาษี สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อให้ประชาชนทราบ และง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล เช่น การเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์
3. เพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษี เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็ว ลดจำนวนประชาชนที่หลีกเลี่ยงภาษี หรือต้องการที่จะเสียภาษีให้น้อยกว่าจำนวนที่จะต้องจ่ายจริง
4. บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่อย่างเคร่งครัด

บทสรุป

ในการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร จึงประกอบไปด้วยการดำเนินงาน 11 ขั้นตอน ได้แก่ 1) หลักการจัดเก็บภาษีอากร 2) วิธีการเสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร 3) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร 4) ประเภทรายการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 5) สาเหตุแห่งการตรวจสอบภาษีอากรโดยการออกหมายเรียก 6) ขอบเขตอำนาจในการออกหมายเรียก 7) การปฏิบัติเกี่ยวกับ การออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 8) รูปแบบการตรวจสอบภาษีอากร 9) การประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีอากร 10) การยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษี 11) การปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอย่างถูกต้อง ดังนั้น ภาษีอากรถือได้ว่าเป็นรายได้หลักทางหนึ่งของรัฐ โดยกรมสรรพากรมีหน้าที่หลักได้แก่ 1) จัดเก็บภาษีอากร โดยยึดหลักการคำนวณภาษีตามประมวลรัษฎากรของไทย คือหลักแหล่งเงินได้และหลักถิ่นที่อยู่ 2) กำหนดวิธีการเสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร ซึ่งประชาชนเสียภาษีโดยการประเมินตนเอง การประเมินโดยเจ้าพนักงาน การหักภาษี ณ ที่จ่าย และชำระภาษีล่วงหน้า 3) กำหนดผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ 4) กำหนดประเภทการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ได้แก่ ออกหมายเรียกจากการตรวจสอบภาษีอากรโดยเจ้าพนักงานประเมิน และออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชำระภาษีอากรค้าง 5) กำหนดสาเหตุแห่งการตรวจสอบภาษีอากรโดยการออกหมายเรียก ได้แก่ มีเหตุอันควรเชื่อว่าการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ผู้เสียภาษีมีภาษีอากรค้าง มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีผู้เสียภาษีอากรแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้อง ผู้เสียภาษีอากรไม่ยื่นรายการเสียภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนด และเพื่อให้ผู้เสียภาษีทราบว่าได้ปฏิบัติถูกต้องตามบทบัญญัติภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ 6) กำหนดขอบเขตอำนาจในการออกหมายเรียก ได้แก่ ออกหมายเรียกจากการตรวจสอบภาษีอากรโดยเจ้าพนักงานประเมินและออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชำระภาษีอากรค้าง 7) การปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ได้แก่ การออกหมายเรียกตรวจสอบ และการส่งหมายเรียก 8) รูปแบบการตรวจสอบภาษีอากร ได้แก่ การตรวจสอบในสำนักงานและการตรวจสอบนอกสถานที่ 9) การประเมินและสั่งเรียกเก็บภาษีอากร ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ 10) การยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษี โดยผู้ประสงค์จะยื่นอุทธรณ์จะต้องยื่นภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันที่ได้รับการประเมิน และ 11) การปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอย่างถูกต้อง ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร นอกจากต้องรับผิดทางแพ่งแล้ว ยังต้องรับผิดทางอาญาอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2481). *ประมวลรัษฎากรฉบับอิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 15 เมษายน 2566, จาก <https://www.rd.go.th/74.html>
- กรมสรรพากร. (2555). *หน้าที่ตามกฎหมายของผู้เสียภาษี*. สืบค้น 26 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.rd.go.th/812.html>
- กรมสรรพากร. (2559). *การยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษี*. สืบค้น 26 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.rd.go.th/813.html>
- กรมสรรพากร. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กรมสรรพากรประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563-2565*. กลุ่มวางแผนและประเมินผล. กองวิชาการแผนภาษี.
- กรมสรรพากร. (2564). *เอกสารประกอบการบรรยาย “ประเด็นความเสี่ยง จากการตรวจแนะนำด้านภาษีอากร”*. กองมาตรฐานการกำกับและตรวจสอบภาษี. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.spaudit-consult.com/content/46399/spauditing-content001>
- กรมสรรพากร. (2565). *การประชุม/สัมมนา ผู้บริหารกรมสรรพากรทั่วราชอาณาจักร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สืบค้น 26 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.rd.go.th/26/2684.html>

- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรรัฐธรรมนูญ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. มาตรา 50. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 13 . 6 เมษายน 2560. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2566.
จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=1038&filename=index
- ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง. (2565). *คู่มือศึกษาภาษาอาหาร ภาคบริหารธุรกิจ ตามประมวลรัษฎากร* (พิมพ์ครั้งที่ 8). บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ธนภณ (เพริศพิบูลย์) แก้วสกลิต. (2555). *คำอธิบายภาษีเงินได้ระหว่างประเทศและหลักการทั่วไป ของอนุสัญญาภาษีซ้อน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัท ชวนพิมพ์ 50 จำกัด.
- ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 271) (2559). *กำหนดนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 174ง ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2559.
- ไพจิตร โรจนานิช, ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ. (2561). *ภาษีสรรพากร คำอธิบายประมวลรัษฎากร*. กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด.
- ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล. (2556). *กฎหมายภาษีอากร*. กรุงเทพฯ: บริษัท ที.เค.เอส.สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- สุเทพ พงษ์พิทักษ์. (2560). *การกำกับดูแลการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร*. สืบค้น 16 เมษายน 2566,
จาก https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1301
- สุเทพ พงษ์พิทักษ์. (2560). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประมวลรัษฎากร ตอนที่ 4 หลักและทฤษฎีภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร*. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2566, จาก https://www.facebook.com/Suthep.Pongpitak/posts/1568251896559114/?locale=th_TH
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2539). *พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539*. สืบค้น 26 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=720250&ext=pdf>

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (MPA)

เปิดรับสมัครนักศึกษา...

สำหรับ... บุคลากรภาครัฐที่ต้องการปรับวุฒิการศึกษา
บุคคลทั่วไปที่ต้องการเป็นข้าราชการ และข้าราชการส่วนท้องถิ่น
บุคลากรภาคเอกชนที่ต้องการเรียนรู้ด้านการบริหาร

เนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง
เรียนรู้กับคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณภาพและมากประสบการณ์
หลักสูตรได้รับการรับรองจาก สกอ.
มหาวิทยาลัยของรัฐ

จบตามระยะเวลา 1 ปีครึ่ง

สมัครเลยที่ >>> <https://www.rcim.in.th> 092-442-8000

การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว

Modern Marketing for Retail Snack Business

ธีรวุฒิ แสงมณีเดช¹ กาญจนา พันธุ์เอี่ยม² และชัชวาล แสงทองล้วน³

Thirawut Saengmaneedech¹ Kanjana Punoiam² and Chatchawal Sangtongluan³

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรการจัดการดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

²⁻³ อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹ Doctor of Management Program, College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

²⁻³ Lecturer of the Doctor of Management Program, College of Innovation Management,

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: saengmaneedech.thirawut2022@gmail.com, Kanjana_ging@hotmail.com, ajam_wal@hotmail.com

Received: May 16, 2023; Revised: May 30, 2023; Accepted: Jun 2, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาทบทวนแนวคิด ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและงานวิจัย การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว และ 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการตลาดยุคเดิม 4P's กับการตลาดยุคใหม่ 4E's ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านแนวคิดเกี่ยวกับหลักการตลาดยุคใหม่ แนวคิด เกี่ยวกับการตลาดดิจิทัล แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ คำนิยามและลักษณะขนมขบเคี้ยว ภาพรวมตลาดขนมขบเคี้ยวในประเทศไทยมาประมวลข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหาเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ การพิจารณาเอกสาร ผู้วิจัย ได้ศึกษาหลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาใช้ ตามแนวทางของ Scott (1990; 2006) ประกอบด้วย 1) ความจริง 2) ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ 3) การเป็นตัวแทน และ 4) ความหมาย ในขั้นตอนการวิจัยเอกสารนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับความคิดรวบยอด ซึ่งสามารถสรุปออกมาแยกเป็นประเด็นสำคัญๆ ตามเนื้อหา โดยยึดหลักตามตีความตามความจริงที่กำหนดขึ้นซึ่งช่วยในการ ตีความและวิเคราะห์นำไปสู่ข้อมูลหรือข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้เพื่อนำมาสรุปผล พบว่า การนำการตลาดยุคใหม่มาใช้กับธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยวในด้านต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจอยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย ทำให้ผู้ประกอบการสามารถทราบถึงความต้องการของผู้บริโภค ช่วยในเรื่องของการเพิ่มยอดขาย โดยการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ และสามารถนำมาวัดผลได้ เพื่อที่จะได้นำผลสะท้อนของผู้บริโภค มาปรับปรุง พัฒนา และต่อยอดธุรกิจ การนำหลักการตลาดยุคใหม่มาใช้ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและประกอบธุรกิจต่อไป

คำสำคัญ: การตลาดยุคใหม่ ธุรกิจค้าปลีก ขนมขบเคี้ยว

Abstract

This academic article has two objectives: 1) to study and review the concept of Knowledge of the theory and new marketing research of snack retail business, and 2) to analyze and compare marketing in the old 4P's with the new marketing 4E's of snack retail business. From the review of relevant literature in terms of the concept of modern marketing , principles concept of digital marketing , retail business ideas domestic and international research definition and characteristics of snacks overview of the snack market in Thailand is used to analyze content analysis to explain the objectives consideration of documents The researcher has studied the criteria for selecting documents to use according to Scott's (1990; 2006) consists of 1) Authenticity 2) Credibility 3) Representativeness and 4) Meaning . In this process of documentary research, the researcher pays

attention to the concept. Which can be summarized into separate important issues according to the content based on the interpretation according to the established truth that helps in interpretation and analysis leading to data or findings in this research to bring to the conclusion that, the introduction of modern marketing to the snack retail business in terms of cost and business expenses are not too high can easily reach the target audience enable entrepreneurs to know the needs of consumers. Helping in increasing sales by purchasing products through online channels and can be used to measure results In order to bring consumer feedback to improve, develop and expand the business. The introduction of modern marketing principles in business operations for entrepreneurs and consumers to receive information about products quickly and efficiently. In addition, the obtained information can be used as a guideline for decision making and further business operations.

Keywords: Modern Marketing, Retail Business, Snack

บทนำ

ปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy) ซึ่งเป็นการหลอมรวมเทคโนโลยีดิจิทัลให้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้คน ทำให้เกิดการใช้งานในวงกว้าง แม้กระทั่งในคนที่ไม่เคยใช้งานคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตมาก่อนก็สามารถใช้งานได้ จึงทำให้เปิดโอกาสสู่ทางธุรกิจใหม่ๆ มากมายในแทบทุกแขนง (อานันท์ เกียรติสารพิภพ, 2558) โดยเฉพาะกระแสธุรกิจที่เข้าสู่ยุคดิจิทัล พร้อมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อทำการตลาดในรูปแบบใหม่ที่ต่างจากเดิม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคในบริบทของเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy) ธุรกิจการค้าปลีกสมัยใหม่ ถือเป็นแนวโน้มที่สำคัญของสังคมทั่วโลก เพราะเป็นระบบการค้าที่มีประสิทธิภาพสูง สะดวกสบาย และมีต้นทุนต่ำ ปัจจุบันร้านค้าปลีกสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแต่ละแบบมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่เงินลงทุน หลักการแนวคิด โครงสร้าง รวมไปถึงการตกแต่งพื้นที่ใช้สอยหรือพื้นที่ตั้งวางสินค้า ท่าเลที่ตั้ง มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ต่างกัน มีสินค้าที่หลากหลายประเภท ที่จัดให้มีภายในสถานประกอบการนั่นเอง และมีทั้งร้านค้าปลีกระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ด้วยพฤติกรรมของคอนซูเมอร์ในสังคมที่เปิดรับวัฒนธรรมตะวันตก จึงส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (สิริภรพร พุดติ, 2562) สำหรับธุรกิจค้าปลีกเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการขายผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภค โดยตรงขั้นสุดท้ายเพื่อการใช้ส่วนตัวที่ไม่ใช่เป็นการใช้เพื่อธุรกิจใด ๆ (ภัทราวรรณ สุขพันธุ์, 2562) ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงและมีความจำเป็นที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้บริโภคในยุคใหม่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่แตกต่างจากผู้คนในอดีต ซึ่งวิธีการค้าปลีกในรูปแบบเดิมอาจไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ รวมทั้งผู้บริโภคในยุคใหม่นี้ยังมีแนวโน้มการเติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ในอนาคต

การค้าปลีกในยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องด้วยมีการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริโภคมีพฤติกรรม การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเกือบจะตลอดเวลา ทำให้โลกของเราก้าวเข้าสู่ยุคที่เราสามารถซื้อขายสินค้า ผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างง่ายสะดวกและรวดเร็ว จากที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล ได้สร้างความท้าทายให้กับทุกภาคธุรกิจ ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ ธุรกิจค้าปลีกได้รับผลกระทบอย่างมากจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการตลาดในยุคใหม่นี้ ผู้ประกอบการต้องหาทางปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้ จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้การศึกษาการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว จึงเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางในการดำเนินธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยวยุคใหม่ให้กับผู้ประกอบการ

การทบทวนแนวคิดทฤษฎีหลักการตลาดยุคเดิมและการตลาดยุคใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับหลักการตลาดยุคใหม่

การตลาดยุคใหม่เป็นการบริหารธุรกิจแบบสมัยใหม่ โดยจะเน้นพัฒนาและตอบโจทย์ลูกค้าให้ตรงตามความต้องการ จากเดิมที่สื่อสารจากตัวสินค้า จึงมีการปรับเปลี่ยนแนวทางให้เข้ากับปัจจุบัน โดยเน้นการสื่อสารจากทางลูกค้ามาช่วยทำการตลาดเพิ่มเติม เนื่องจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิต ทำให้พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในยุคใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังคำกล่าวของกะรัตเพชร บุญชูวิทย์ (2561) ได้กล่าวถึงหลักการตลาดยุคใหม่ไว้ว่าการตลาด 4E's คือ หลักการตลาดที่เน้นสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้ามากกว่าการเน้นการขาย โดยเน้นการตอบสนองทางด้านอารมณ์และความพึงพอใจให้กับลูกค้า รวมถึงการสร้างประสบการณ์ร่วมกันระหว่างลูกค้ากับแบรนด์ โดยรูปแบบของการตลาด 4E เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบของ Inbound Marketing เป็นการสื่อสารการตลาดที่เน้นให้ผู้บริโภคเป็นฝ่ายเข้ามาหาแบรนด์แทนที่แบรนด์จะเข้าหาผู้บริโภค และแบรนด์จะเป็นผู้สร้างความบันเทิงหรือให้ความรู้ กับผู้บริโภคที่เข้ามาแต่ไม่มุ่งเน้นการขาย เช่นเดียวกับ รุ่งโรจน์ สถาปนกุล (2561) ที่กล่าวถึงหลักการตลาดยุคใหม่ไว้ว่า ปัจจุบันผู้คนต่างพากันยอมรับถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกธุรกิจและการแข่งขัน หลากหลายธุรกิจต้องได้รับผลกระทบมาก สำหรับหลักการตลาดเช่นกัน โดยเฉพาะหลักการตลาดที่เป็นพื้นฐาน หรือ 4P's ที่พัฒนาแนวคิดโดย Edmund Jerome McCarthy (1960) ทำให้คนทำงานด้านการตลาดทุกคนรู้จักเป็นอย่างดี แต่ปัจจุบันหลักการนี้จะไม่สามารถสร้างความสำเร็จได้อย่างเช่นในอดีต โดยยุคใหม่นี้ต้องเจาะให้เข้าถึงประสบการณ์ของลูกค้า และต้องสามารถสร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมกับลูกค้าให้ได้ถึงจะสามารถชนะใจลูกค้าได้ ซึ่งยุคนี้ทางการตลาดต้องปรับเปลี่ยนมาใช้กลยุทธ์ 4E's ที่ประกอบไปด้วย Experience, Exchange, Everyplace และ Evangelism ในส่วนของ TERRABKK (2562) ได้กล่าวถึง ส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ไว้ว่า นอกจากกลยุทธ์ 4P's ที่ถูกใช้กันมาอย่างแพร่หลายแล้วนั้น ในปัจจุบันถูกพัฒนามาเป็น 4E's ซึ่งเดิมกลยุทธ์ 4P's เป็นกลยุทธ์แรกๆ ที่นักการตลาด เจ้าของธุรกิจนึกถึงและเลือกที่จะนำมาปรับใช้ในการเขียนแผนการตลาด คิดกลยุทธ์สินค้าหรือบริการต่างๆ แต่ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีสินค้าใหม่ๆ เกิดขึ้นมาอย่างมากมาย ทำให้การคิดสินค้าหรือบริการใช้แค่กลยุทธ์ 4P's ไม่เพียงพออีกต่อไป ทำให้ต้องเกิดการต่อยอดกลยุทธ์ที่สามารถแข่งขันได้ในปัจจุบันนั้นก็คือกลยุทธ์ 4E's หรือที่เรียกว่า ส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ กล่าวได้ว่าการตลาดยุคใหม่เป็นปัจจัยที่นอกจากจะเน้นการพัฒนาเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคแล้ว ยังต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มีโดยเน้นการสื่อสารของผู้บริโภคมาช่วยในการทำการตลาด เนื่องในปัจจุบันผู้บริโภคในยุคใหม่พฤติกรรมในการบริโภคสินค้าที่เปลี่ยนไป รวมถึงความพัฒนาของอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตมากขึ้น และส่งผลต่อพฤติกรรมและความคิดของผู้บริโภคที่ผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลายช่องทาง

ความเปลี่ยนแปลงจากหลักการตลาดแบบเดิมจนถึงปัจจุบัน

การตลาดมีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลาทุกยุคสมัย ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่ต่างกันไป เช่น ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สภาพสังคมและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนเดิม รวมถึงสภาพเศรษฐกิจที่ทำให้การตลาดต้องปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จนกระทั่งเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก จนทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากแผนการตลาดที่เคยใช้ได้กับผู้บริโภคกลุ่มนี้ก็อาจใช้ไม่ได้อีกต่อไปแล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรทำความเข้าใจกับพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคใหม่ว่าเปลี่ยนแปลงไปในทางใด พร้อมทั้งหาวิธีรับมือกับความเปลี่ยนแปลงว่าควรจัดการอย่างไรให้เป็นระบบ ดังที่รุ่งโรจน์ สถาปนกุล (2561) กล่าวถึง ความเปลี่ยนแปลงจากหลักการตลาดแบบเดิมจนถึงปัจจุบันไว้ว่า 4P ประกอบด้วย Product Price Place และ Promotion ซึ่งแนวคิดนี้ได้อ้างอิงจาก Kotler (2003) ที่ได้กล่าวถึง ส่วนประสมทางการตลาดว่าประกอบไปด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) คือสิ่งที่กิจการหรือผู้ประกอบการเสนอขายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค โดยสิ่งที่เสนอขายสามารถเป็นสิ่งที่จับต้องทางกายภาพ จับต้องได้ และสิ่งที่ไม่มีตัวตน 2) ด้านราคา (Price) เป็นราคาหรือจำนวนเงินที่ถูกกำหนดขึ้นแก่ผู้บริโภค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นๆ 3) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) คือกิจกรรมที่

ใช้ในการส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือบริการไปยังผู้บริโภค โดยการส่งมอบนั้นสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือผ่านคนกลาง ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงความสะดวกสบายของผู้บริโภค ทั้งในด้านสถานที่ เวลา ระยะเวลาการเดินทาง และวิธีการ และ 4) ด้านการส่งเสริมตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสารข้อมูลระหว่างองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกค้าทราบถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ บริการ หรือองค์กร โดยองค์กรจะต้องสร้าง การรับรู้อย่างสม่ำเสมอและสร้างความความพึงพอใจต่อตราสินค้าผ่านการจูงใจเพื่อให้เกิดความต้องการใน ผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภค

ส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ในมุมมองโลกยุค 4.0

ส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ นอกจากการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้บริโภคแบบ 4C's หลักการตลาด อีกทั้งต้องเจาะให้เข้าถึงประสบการณ์ และสามารถสร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมกับผู้บริโภคให้ได้ จึงจะสามารถดึงดูดผู้บริโภค ซึ่งยุคนี้ผู้ประกอบการจึงต้องปรับเปลี่ยนมาใช้กลยุทธ์ 4E's (รุ่งโรจน์ สถาปนกุล, 2561) ที่ประกอบไปด้วย 1) Experience ประสบการณ์จากการได้ใช้สินค้า ที่เมื่อผู้บริโภคได้ใช้สินค้าแล้วเกิดความพึงพอใจเท่านั้น แต่เมื่อได้ใช้แล้วต้องรู้สึกประทับใจ การทราบถึงความต้องการของผู้บริโภค จะสามารถปรับปรุงสินค้าให้ตรงความต้องการได้ มิใช่เพียงแค่ขายสินค้าอย่างเดียวเท่านั้น จึงทำให้ผู้บริโภคสามารถประทับใจมากกว่าคู่แข่ง นอกจากนั้น 2) Exchange การสร้างคุณค่าในใจลูกค้าหรือผู้บริโภค กล่าวคือ การทำให้สินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการมีคุณค่าและอยู่ในใจของผู้บริโภค หรือในมุมมองของผู้บริโภคให้ได้ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ผู้บริโภคยินยอมจ่ายเงินให้กับผู้ประกอบการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณค่าในสินค้า หรือบริการที่มีความแตกต่างและพิเศษกว่าของคู่แข่ง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่มีความลึกซึ้งที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่แข็งแกร่งกว่า เนื่องจากทำได้ถูกทาง ถูกวิธี ก็จะสามารถเอาชนะคู่แข่งในด้านราคาได้ 3) Everyplace ช่องทางการขายที่สามารถขายได้ทุกที่ โดยการขยายมุมมองให้ลึกซึ้งกว่าเดิม ไม่เพียงแต่มีช่องทางซื้อขายเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมเท่านั้น แต่ Everyplace ยังหมายถึงการคิดแบบองค์รวมที่จะนำช่องทางต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์มาประสานรวมกัน เพื่อให้ผู้บริโภคที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายได้รับข้อมูล หรือมีโอกาสดูพบเห็น และซื้อสินค้าบริการได้อย่างสะดวกและง่ายขึ้น รวมถึงการมีกลยุทธ์ในการเข้าถึงลูกค้าในรูปแบบใหม่ๆ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภค เป็นต้น และ 4) Evangelism การสร้างผู้ติดตามในตราสินค้า และการสร้างความภักดีในแบรนด์หรือสินค้าหรือบริการ เนื่องจากในปัจจุบันเพียงแค่การรับรู้ หรือจดจำได้ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สินค้าหรือบริการแข็งแกร่ง เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันถูกชักจูงจากข้อมูลที่มีมากมาย ผู้ประกอบการในปัจจุบันจึงต้องคิดว่าจะทำอย่างไรให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและเกิดความภักดีต่อสินค้าและบริการ เช่นเดียวกับกะรัตเพชร บุญชูวิทย์ (2561) ที่ได้กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดยุคใหม่ ประกอบด้วย 1) Experience (ประสบการณ์) ซึ่งเป็นรูปแบบมาแทนที่ Product ของ 4P โดยเปลี่ยนรูปแบบจากที่แนะนำผลิตภัณฑ์เป็นการแนะนำประสบการณ์ที่ลูกค้าจะได้รับการจากใช้ผลิตภัณฑ์แทน 2) Everyplace (ทุกที่) ลูกค้าสามารถเข้าถึงผู้ขายหรือผู้ให้บริการได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งเป็นรูปแบบมาแทนที่ Place (สถานที่) คือการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคที่ผู้บริโภคจะสืบเสาะเข้าหาถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง 3) Exchange (การแลกเปลี่ยน) จากปัจจัยด้านราคานำมาสู่การแลกเปลี่ยน รูปแบบที่มาแทนที่ Price (ราคา) เป็นการแลกเปลี่ยนตัวเงินเป็นสินค้าด้วยบางสิ่งที่ต้องออกไป การมอบคุณค่าบางอย่างที่มากับตัวสินค้า 4) Evangelism (การสร้างสาวก หรือการสร้างผู้บริโภคในระยะยาว) การตลาดที่เน้นการสร้างลูกค้าประจำ หรือการสร้างสาวกที่มาแทนที่ Promotion (ข้อเสนอพิเศษ) เป็นความหลงใหลในแบรนด์ การกลายเป็นสาวกและเริ่มชักชวนให้คนอื่นมาขึ้นขอบในแบรนด์เช่นเดียวกับตน วิธีนี้แบรนด์คือผู้นำพาความคิดของผู้บริโภคให้เกิดความรักความเชื่อมั่นในแบรนด์

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ในปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริโภคไม่ได้คาดหวังเพียงแค่สินค้าหรือบริการ แต่ผู้บริโภคต้องการประสบการณ์การใช้สินค้าและบริการที่ดีกว่า ได้รับความสะดวกสบายมากกว่าและสามารถสร้างความสุขความพึงพอใจได้มากกว่า และสนใจในเรื่องของความคุ้มค่า มากกว่าสินค้าที่มีราคาถูก อีกทั้งแพลตฟอร์มในการซื้อขายสินค้าที่สามารถเข้าถึงการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้จากทุกที่ผ่านสื่อออนไลน์ ดังนั้นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญในการตลาดในยุคใหม่คือ การทำช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ การสร้างประสบการณ์ที่ดีและให้ความสำคัญกับความคุ้มค่ามากกว่าราคาสินค้า และจากเลือกใช้กลยุทธ์การตลาดแบบเดิม ไม่อาจสร้างความได้เปรียบทางในแข่งขันธุรกิจคู่แข่งหรือเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด

ได้มากนัก ดังนั้นผู้ประกอบการควรปรับวิธีคิดใหม่ โดยนำหลักการตลาดยุคใหม่ 4E's ซึ่งประกอบด้วย Experience, Exchange, Everywhere และ Evangelism เข้ามาใช้ จะสามารถช่วยให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดดิจิทัล

การตลาดดิจิทัล เป็นการดำเนินการทางการตลาดที่นำเทคโนโลยีมาช่วยทำกิจกรรมการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับผู้บริโภค การนำเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยในการสร้างกลยุทธ์ ทำให้ธุรกิจต่างๆ ดำเนินต่อไปได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เช่นเดียวกับกรณีพัฒนา อิมเมอร์ซิวิ (2565) ที่ได้กล่าวว่าการตลาดดิจิทัล คือการทำตลาดผ่านช่องทางการติดต่อที่หลากหลายผ่านทางอินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้บริโภคแบบสองทาง และนำข้อมูลจากการติดต่อไปใช้ประโยชน์แก่ผู้บริโภคคนอื่นๆ ในโอกาสต่อไปได้ รวมถึงบุญธิดา กลิ่นมาลัย (2562) ยังได้กล่าวอีกว่า การตลาดดิจิทัลคือรูปแบบการตลาดที่พัฒนามาจากการตลาดแบบดั้งเดิม โดยใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ ในการเผยแพร่ข้อมูลไปยังผู้บริโภค เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ โลก เป็นต้น โดยทั้งหมดดังกล่าวใช้สื่อออนไลน์ในการทำงาน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ช่องทางดิจิทัลเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเพิ่มโอกาสและลดต้นทุนของการผลิตในยุคโลกออนไลน์เพื่อเข้าถึงลูกค้ายุคใหม่ก็ต้องการจัดหาช่องทางในการทำตลาดที่พัฒนาในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น ช่องทางดิจิทัลที่กำลังได้รับความนิยมมีดังต่อไปนี้ (หทัยชนก ว่องเจริญพร, 2565)

1. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์มีค่าใช้จ่ายต่ำและมีความสะดวกรวดเร็ว ทำให้สร้างโอกาสให้นักการตลาดและปรับปรุงประสิทธิภาพในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย และเก็บข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ

2. บล็อก (Blog) เป็นเครื่องมือสื่อสารที่แสดงให้เห็นถึงความเรียบง่ายเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน อีกทั้งการอัปเดตข้อมูลในบล็อกและสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจทันสมัยไม่เน้นการมุ่งขายสินค้าเพียงอย่างเดียวจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของแบรนด์และความน่าเชื่อถือของเจ้าของบล็อก ด้วยการตลาดผ่านทางบล็อกจึงเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

3. บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Service) คือ การทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ยกตัวอย่างของเว็บประเภทที่เป็น Social Network เช่น Digg.com เป็นเว็บไซต์ Social Bookmark ที่ได้รับความนิยมและเหมาะสมเป็นเว็บไซต์ตัวอย่าง ประโยชน์ของเว็บไซต์นี้คือ เป็นช่องทางแนะนำไฟล์หรือเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต (URL) ที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้อ่านเข้ามาให้คะแนนความน่าสนใจ เป็นต้น

4. โปรแกรมการสืบค้นข้อมูล (Search) การทำการตลาดผ่านโปรแกรมนี้นับว่าอินเทอร์เน็ต กำลังได้รับความสนใจจากนักการตลาด เพราะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างตรงจุดผ่านทางโปรแกรมเหล่านี้ ซึ่งผู้บริโภคแสดงความสนใจในสิ่งที่ต้องการและมีความพร้อมในการซื้อสินค้าเหล่านั้น จึงเป็นการเปิดทางให้แก่การตลาดรับข้อมูลลูกค้าได้อย่างสมบูรณ์

5. วิดีโอออนไลน์ (Online Video) เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญในการหาลูกค้า เพราะมีการดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งรองรับแผนการตลาดออนไลน์ได้มากมาย อีกทั้งยังยืดหยุ่นและประยุกต์ใช้กับเนื้อหาได้หลากหลายตามความต้องการ วิดีโอออนไลน์สามารถปรากฏต่อผู้บริโภคได้ในหลายช่องทาง และสามารถขยายกลุ่มเป้าหมายให้กว้างมากขึ้น การตลาดผ่านวิดีโอไม่ได้หมายความว่าถึงแค่โฆษณาเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีที่ดีในการนำเสนอเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยนำกลุ่มเป้าหมายไปอีกทางหนึ่งได้

การตลาดดิจิทัลมีเครื่องมือการตลาด 5 ด้าน ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Kotler, 2017)

1. ด้านการตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) การกำหนดกลยุทธ์ในด้านนี้เป็นการนำเสนอเนื้อหา การกำหนดภาพและสีของกราฟิก การจัดทำคลิปวิดีโอ การคิดเปอร์เซ็นต์ของไรท์วิดีโอ แม้เนื้อหาจะมีความยาวเพียงใดก็เป็นที่น่าสนใจของผู้คน เพราะยุคนี้เป็นยุคแห่งการค้นหาข้อมูลและผู้คนต่างมีความพยายามที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. ด้านเว็บไซต์ (Website) ปัจจุบันคนเริ่มคุ้นเคยกับการเรียนการสอน หรือการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น การชำระค่าสินค้าและบริการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ก็อยู่ในขั้นเติบโตขึ้นเรื่อยๆ การพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อให้สอดคล้องกับยุค e-commerce

จึงเป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตามในการจัดทำเว็บไซต์นั้นต้องดูวัตถุประสงค์ของแบรนด์หรือองค์กรเป็นหลักด้วยว่าเป้าหมายคืออะไร จากนั้นจึงพัฒนาเว็บไซต์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับ เป้าหมายที่ตั้งไว้

3. ด้านการตลาดสื่อสังคม (Social Media Marketing) เป็นการตลาดโดยใช้สื่อออนไลน์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นไปที่การกระจายข้อมูลข่าวสาร และอาศัยช่องทางสื่อออนไลน์เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ

4. ด้านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Marketing) เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในรูปแบบของ E-mail เพื่อต้องการประชาสัมพันธ์ โฆษณา หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไปยังที่อยู่ E-mail ของผู้รับเป้าหมาย อาจจะส่งครั้งละจำนวนน้อยๆ ถึงคราวละหลายๆ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำและการจัดส่งไม่แพง มีความรวดเร็วและแม่นยำในการส่งไปถึงผู้รับข่าวสารตรงกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งถ้าเทียบกระบวนการจัดทำ E-mail นั้น มีความง่ายกว่าการทำสื่อโฆษณาอื่นๆ ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ยกตัวอย่างเช่น แผ่นพับ โฆษณาสิ่งพิมพ์ ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในจำนวนมากและไม่สามารถตรวจสอบการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายหรือการตอบรับสื่อต่างๆ ได้

5. ด้านการติดอันดับการค้นหาหน้าแรก (SEO) คือ การพยายามทำให้เว็บไซต์ติดอันดับแรกๆ บนหน้าของ Google เพื่อเพิ่มโอกาสในการขายและเป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ค้นหาข้อมูลผ่าน Google มากเป็นอันดับหนึ่งในหลายๆ ประเทศ การทำ SEO เป็นการทำให้เว็บไซต์ถูกค้นเจอด้วย Keyword ที่เฉพาะเจาะจง ผู้ที่เข้าชมเว็บไซต์ผ่าน Search Engine มีโอกาสสูงที่จะซื้อสินค้าหรือใช้บริการจากเว็บไซต์ที่เข้าชม นอกจากนี้การที่มีผู้เข้าชมเว็บไซต์มากขึ้นก็มีโอกาสที่จะขายสินค้าหรือบริการได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

กล่าวได้ว่า การตลาดดิจิทัล เป็นการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางผสมผสานกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางการตลาดกับสินค้าและบริการ เป็นการแนะนำสินค้าผ่านช่องทางดิจิทัลซึ่งเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งผู้บริโภคยังสามารถเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าได้ตลอดเวลา มีความรวดเร็วในการรับข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้การตลาดดิจิทัลยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการสร้างการรับรู้ในวงกว้างให้กับธุรกิจใหม่ๆ อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการตลาดสินค้าและบริการเพื่อเข้าถึงผู้บริโภค ทั้งเว็บไซต์ อุปกรณ์มือถือ โซเชียลมีเดีย Search Engine และช่องทางดิจิทัลอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้นธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ จึงมีโอกาที่จะเป็นที่รู้จัก และเติบโตได้อย่างรวดเร็วผ่านช่องทางต่างๆ ของการตลาดแบบดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก

ธุรกิจการค้าปลีกทำหน้าที่เป็นคนกลางเชื่อมต่อระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค ซึ่งมีบทบาทสำคัญในกระบวนการทางการตลาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากการค้าปลีกจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การแบ่งสินค้าออกเป็นหน่วยย่อยขายให้กับผู้บริโภค การขายสินค้าที่หลากหลาย รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านการขายอื่นๆ เช่น การจัดแสดงสินค้า ณ จุดขาย การสาธิตสินค้า การให้สินเชื่อ การจัดส่งสินค้าแทนผู้ผลิต การติดตั้ง การซ่อมแซม การรับประกัน และการรับคืน เป็นต้น สอดคล้องกับคำกล่าวของจิตติมา จ้อยเจือ (2563) ได้กล่าวว่า การค้าปลีก เป็นการดำเนินงานเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์สู่ลูกค้าผู้ใช้ลำดับสุดท้าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน ไม่ได้นำไปใช้ในการผลิต การเช่าช่วงต่อ หรือการนำไปขายแต่อย่างใด แต่เพื่อบริโภคเพียงอย่างเดียว ส่วนการขายส่งคือการที่บริษัทต่างๆ ขายผลิตภัณฑ์และบริการให้กับธุรกิจอื่นๆ เพื่อนำผลิตภัณฑ์และบริการนั้นไปขายต่อ หรือใช้ในการทำธุรกิจต่อไปนอกจากนี้การค้าปลีกยังรวมถึงพ่อค้าปลีกที่ให้บริการต่างๆ เช่น ร้านซักแห้ง ร้านถ่ายรูป ร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ธนาคาร สถานบริการออกกำลังกาย โรงภาพยนตร์ ร้านเกมส์ ธุรกิจให้เช่ารถยนต์เฟอร์นิเจอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า วิดีโอ ธุรกิจท่องเที่ยว โรงแรมและภัตตาคาร เป็นต้น บางครั้งการกำหนดว่าธุรกิจใดเป็นการค้าส่งหรือการค้าปลีก อาจจะกำหนดจากรายได้ทั้งหมดของธุรกิจ ถ้ามีรายได้จากการค้าปลีกเท่ากับหรือมากกว่า 50% ของรายได้ทั้งหมด ถือเป็นการค้าปลีก แต่ถ้ามีการขายปลีกน้อยกว่า 50% ถือเป็นการค้าส่ง นอกจากนี้ นัฐภัสสรณ์ วงษ์มิ่งษ์ (2560) ได้กล่าวว่า การค้าปลีกหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าต่อผู้บริโภคคนสุดท้าย ทำให้มีความใกล้ชิดกับผู้บริโภคชั้นสุดท้ายมากที่สุด เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการ โดยมีร้านค้าปลีกเป็นองค์กรสำคัญ และการซื้อสินค้านั้นไป เพื่อการบริโภคของตนเอง

และครอบครัว เช่นเดียวกับ ชัยญานุช กัลป์ชนะ (2564) ได้มีการขยายขอบเขตนิยามของการค้าปลีกออกไปอีกว่า เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อให้ผู้บริโภคลำดับสุดท้ายเกิดการพึงพอใจ

การค้าปลีกแบบสมัยใหม่ (Modern Trade)

การค้าปลีกสมัยใหม่ เป็นการค้าปลีกที่มีกระบวนการที่มุ่งเน้นในการนำเสนอสินค้าให้ออกมาให้มีหลากหลายรูปแบบ มีความชำนาญในการจัดการอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน รวมถึงมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทันสมัย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และมีความเชื่อมโยงระหว่างผู้ค้าปลีก ผู้ผลิต และผู้บริโภค การค้าปลีกสมัยใหม่จึงเป็นระบบการค้าที่มีประสิทธิภาพสูง และมีต้นทุนต่ำ ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ เป็นนวัตกรรมจากการปฏิวัติการค้าปลีกโลก ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบการค้าปลีกสมัยใหม่มากมายเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภค ประเทศไทยได้รับกระแสจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเสรีทางการค้ามากที่สุดประเทศหนึ่งและด้วยพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ในสังคมเมืองที่เปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกจึงเป็นผลให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (สิริ ภัทร พุดติ, 2562) ดังนั้น ธุรกิจการค้าสมัยใหม่ ถือเป็นแนวโน้มที่สำคัญของสังคมทั่วโลก เพราะเป็นระบบการค้าที่มีประสิทธิภาพสูง สะดวกสบาย และมีต้นทุนต่ำ ปัจจุบันร้านค้าปลีกสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแต่ละแบบมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่เงินลงทุน หลักการแนวคิด โครงสร้างรวมถึงการตกแต่งพื้นที่ใช้สอยหรือพื้นที่ตั้งวางสินค้า ทำเลที่ตั้ง มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ต่างกัน มีสินค้าที่หลากหลายประเภทที่จัดให้มีภายในสถานประกอบการนั่นเอง และมีทั้งร้านค้าปลีกระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และด้วยพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ในสังคมที่เปิดรับวัฒนธรรมตะวันตก จึงส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

คำนิยามและลักษณะขนมขบเคี้ยว

ขนมขบเคี้ยว (Snack) หรือขนมทานเล่น ซึ่งเป็นอาหารว่างชนิดหนึ่งมีลักษณะรูปร่างขนาดเล็ก อาจอยู่ในรูปแบบของหวานหรือของเคี้ยว โดยผ่านกระบวนการแปรรูปมาแล้วสำหรับการบริโภคได้ในทันที มีลักษณะเป็นซองหรือห่อด้วยกระดาษฟางหรือกระดาษแก้ว บรรจุอยู่ในถุงพลาสติก มีรสชาติอร่อยสดชื่น สามารถใช้รับประทานเป็นอาหารว่างระหว่างมื้ออาหาร หรือโอกาสต่างๆ ตามที่ผู้บริโภคต้องการ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจหรือประจักษ์ความหิวในระยะเวลานั้นๆ และสามารถเก็บรักษาได้นาน 6 สัปดาห์โดยไม่ต้องอาศัยความเย็น มีทั้งที่ผลิตในครัวเรือนและในระดับอุตสาหกรรม ขนมขบเคี้ยวเป็นอาหารว่างที่มีขนาดเล็ก อาจเป็นของหวานหรือของเคี้ยว โดยผ่านกระบวนการแปรรูป ซึ่งมีอยู่หลากหลายรูปแบบและรสชาติ รับประทานเพื่อระงับความหิวระหว่างมื้ออาหาร ดังที่ Amprohealth (2564) กล่าวว่า ขนมขบเคี้ยว (Snack food) คือ อาหารที่กินระหว่างมื้อซึ่งไม่ใช่มื้อหลัก และไม่ใช่กับข้าว มักปรุงด้วยแป้งต่างๆ หรือข้าว น้ำตาล เกลือ ไขมัน ผงชูรส แต่งกลิ่น รสหวาน มัน เค็ม และสี มีทั้งขึ้นรูปและแปรรูปทำเป็นชิ้นเล็กๆ เป็นได้ทั้งของหวานหรือของเคี้ยว ได้แก่ มันฝรั่งทอด ลูกอมลูกกวาด ช็อกโกแลต ลูกอมฝรัง เนือปลา และปลาหมึก ถั่ว สาหร่าย ข้าวเกรียบกุ้ง และข้าวโพดอบกรอบ และของหวานที่เคี้ยวได้ต่างๆ เช่น นมอัดเม็ด ซึ่งมักกินเพื่อลดความหิว ความอร่อย หรือเพิ่มพลังงาน คลายเครียด

ภาพรวมตลาดขนมขบเคี้ยวในประเทศไทย

ตลาดขนมขบเคี้ยวในประเทศไทย ในปี 2563 เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากการระบาดหนักของ COVID-19 ทำให้ผู้บริโภคต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดและระมัดระวังมากขึ้น อีกทั้งสินค้ากลุ่มขนมขบเคี้ยวค่อนข้างที่จะไม่มีความจำเป็นต่อการบริโภคเมื่อเทียบกับกลุ่มอาหารหลักอื่นๆ จึงส่งผลให้มูลค่าตลาดหดตัว -10.5% จากปี 2562 แต่ในปัจจุบัน COVID-19 มีการแพร่ระบาดลดลง ทำให้ผู้บริโภคเริ่มกลับมาใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ จึงส่งผลให้ตลาดขนมขบเคี้ยวในปี 2564 เติบโต 7.1% จากปี 2563 และมีมูลค่าตลาดรวม 45,338 ล้านบาท โดยมีเลย์ ทาโร่ เจ้าแกน้อย และโกโก้ เป็นเจ้าตลาด (Euromonitor International, 2021) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพการแข่งขันที่ค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ขนมขบเคี้ยว

ในประเทศไทยมีการพัฒนารูปแบบและรสชาติใหม่ๆ ออกสู่ตลาดอยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายฐานการตลาดให้กว้างขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นข้อดีที่ทำให้สินค้ามีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค (จุฬาลักษณ์ จารุณช, ม.ป.ป.) ต่อไป

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการตลาดยุคเดิมกับการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบการซื้อขายสินค้า รวมทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปจากการดำเนินชีวิตและความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าที่เพิ่มขึ้น ด้วยช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย รวมถึงระดับราคาสินค้าและจากการแข่งขันของธุรกิจ จึงทำให้ช่องทางออนไลน์สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี รวมถึงชนิดสินค้าที่ขายผ่านช่องทางออนไลน์นั้นมีความหลากหลายมากขึ้น ดังตารางที่ 1 เมื่อเทียบกับการขายสินค้าในอดีต การตลาดยุคเดิม เน้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้บริโภคได้รับรู้คุณภาพของสินค้า ได้สัมผัสทดลองสินค้า ตลอดจนการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า ในขณะที่ช่องทางออนไลน์นั้นไม่สามารถทำได้ แต่ในช่วงเวลาที่ผู้บริโภคต้องการความสะดวกรวดเร็ว การซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ก็ย่อมมีความเหมาะสมมากกว่า การเลือกซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงระดับราคา ความสะดวกสบายและความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญของผู้บริโภคในยุคใหม่ การตลาดยุคใหม่ จึงมีความหลากหลายในด้านช่องทางการจำหน่ายรวมถึงตัวสินค้าที่มีให้เลือกมากขึ้น การได้อ่านรีวิวจากผู้ซื้อสินค้าก่อนหน้าเพื่อนำมาพิจารณาถึงความคุ้มค่า

การบริโภคขนมขบเคี้ยวในประเทศไทยและพฤติกรรมของผู้บริโภคชอบสินค้าที่มีความแปลกใหม่ๆ ที่อาจจะเน้นเรื่องของวัตถุดิบในการผลิต ลักษณะหีบห่อ หรือบรรจุภัณฑ์ ที่มีความแตกต่าง ทำให้น่าสนใจในการซื้อสินค้า อีกทั้งควรมีจุดขายด้านนวัตกรรมการผลิตที่ดีต่อสุขภาพ เช่น ใช้วัตถุดิบคุณภาพสูง ปรุงแต่งน้อย ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง แต่ยังคงรสชาติที่อร่อย ถูกปาก แปลกใหม่จากสินค้าท้องถิ่น หรือโดดเด่น ด้วยบรรจุภัณฑ์ที่สะอาดตาและเหมาะสมกับไลฟ์สไตล์ผู้บริโภครุ่นใหม่ ภายใต้ระดับราคาที่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกได้ถึงคุณค่าคุ้มค่าราคาอีกด้วย ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในการเพิ่มยอดขายในการจำหน่ายสินค้าคือการสร้างความแตกต่างแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์โดยผสมผสานจากแนวคิดทฤษฎีการตลาดดิจิทัล และทฤษฎีธุรกิจค้าปลีก พิจารณาได้จากตารางการเปรียบเทียบการตลาดยุคเดิมกับการตลาดยุคใหม่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการตลาดยุคเดิมกับการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว

การตลาดยุคเดิม (4P's)	การตลาดยุคใหม่ (4E's)
1. กลยุทธ์ 4P's ได้แก่ Product , Price , Place และ Promotion	1. กลยุทธ์ 4E's ได้แก่ Experience, Everyplace, Exchange และ Evangelism
2. เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-To-Many) ผู้ประกอบการไม่สามารถสื่อสาร หรือตอบคำถามให้กับลูกค้าได้ทันที หรือแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นได้	2. เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Many-To-Many) ผู้ประกอบการสามารถสื่อสาร หรือตอบคำถามให้กับลูกค้าได้ทันที โดยใช้ช่องทางการสื่อสารดิจิทัล เช่น Line, Facebook, YouTube, Twitter, Instagram, WeChat เป็นต้น
3. ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบมีหน้าร้าน เช่น ร้านโชวห่วย หรือร้านค้าปลีก มินิมาร์ท เป็นต้น	3. ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบร้านค้าออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ร้านค้า อีคอมเมิร์ซแพลตฟอร์มหรือโมบายแอปพลิเคชัน เช่น Shopee หรือ Lazada เป็นต้น
4. ค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการทำตลาดที่ใช้ระยะเวลากว่าที่จะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้	4. ค่าใช้จ่ายในการทำตลาดค่อนข้างต่ำ เนื่องจากทำการตลาดและอัปเดตข้อมูลได้ตลอดเวลาผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้เข้าถึงลูกค้าได้อย่างง่ายดายด้วยระยะเวลาที่สั้น
5. ผลการตอบรับต่างๆ จากลูกค้าหรือผู้บริโภคค่อนข้างช้าและไม่แม่นยำ	5. วัดผลการตอบรับต่างๆ จากลูกค้าหรือผู้บริโภคเร็ว แบบ Real-Time และ แม่นยำ
6. ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่ามีความเสี่ยง มีที่ตั้งร้านค้าชัดเจน มีความน่าเชื่อถือ เพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้า	6. ทำให้ผู้บริโภคต้องใช้เวลาในการศึกษาและตัดสินใจที่จะเชื่อข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่อยู่บนโลกออนไลน์มีอยู่มากมาย มีตัวเลือกให้กับลูกค้าหลากหลายและสามารถเปรียบเทียบได้ พร้อมตัดสินใจซื้อสินค้า

ที่มา: สรุปและวิเคราะห์โดยผู้วิจัย (2566)

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการตลาดยุคเดิมกับการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว พบว่าการตลาดยุคเดิมใช้วิธีการสื่อสารแบบทางเดียว (One-To-Many) โดยเฉพาะแบบมีหน้าร้าน จึงทำให้ระยะเวลาในการหาลูกค้ากลุ่มเป้าหมายจะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ ผลการตอบรับจากลูกค้าค่อนข้างช้าและไม่แม่นยำ ส่วนข้อดีคือทำให้ลูกค้ารู้สึกว่ามีตัวตนน่าเชื่อถือ ซึ่งต่างจากการตลาดยุคใหม่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Many-To-Many) ที่มีร้านค้าแบบออนไลน์ เว็บไซต์ อีคอมเมิร์ซแพลตฟอร์ม หรือโมบายแอปพลิเคชัน จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายในการทำการตลาดค่อนข้างต่ำ ข้อมูลต่างๆ สามารถอัปเดตได้ตลอดเวลา จึงทำให้ลูกค้าเข้าถึงได้แบบ Real-Time และแม่นยำ แต่จะมีข้อเสียตรงที่ข้อมูลที่อยู่บนโลกออนไลน์มีอยู่มากมาย ทำให้ลูกค้าต้องใช้เวลาในการศึกษาและตัดสินใจที่จะเชื่อในข้อมูลจนกว่าจะมีการตัดสินใจใช้บริการได้ และเมื่อมีตัวเลือกให้กับลูกค้ามากมาย จึงอาจทำให้ผู้บริโภคต้องเสียโอกาสนั้น ๆ ไป เนื่องจากมีคู่แข่งและตัวเลือกให้กับลูกค้าได้เลือกสรรในการใช้บริการหรือตัดสินใจ

ข้อดีการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว

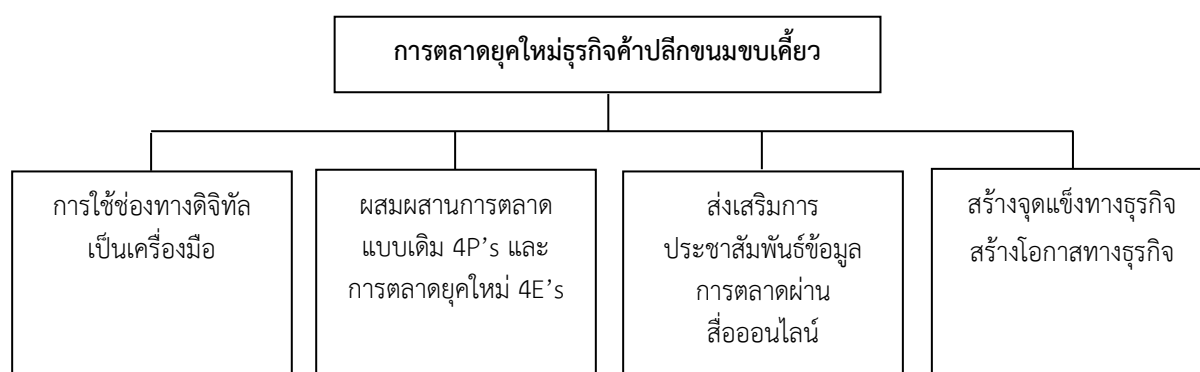
1. ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจอยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป ทำให้ธุรกิจที่ไม่่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ก็สามารถทำการตลาดเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้ สามารถทำอย่างเจาะจง ซึ่งช่วยลดต้นทุนได้
2. ความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตลอดเวลาผ่านแพลตฟอร์มการตลาดออนไลน์พร้อมสามารถระบุตำแหน่งกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการตลาดได้อย่างแม่นยำ วิเคราะห์ได้ว่าผู้คนที่เข้ามาแวะเวียนเยี่ยมชมเรามาจากภูมิภาคไหนของโลก
3. ทำให้ผู้ประกอบการสามารถทราบถึงความต้องการของผู้บริโภค และเข้าถึงพฤติกรรมผู้บริโภคได้จากการค้นหาข้อมูล การติดต่อสื่อสารและการเชื่อมต่อสังคมเครือข่าย ตลอดจนการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางออนไลน์และแอปพลิเคชัน
4. ช่วยในเรื่องของการเพิ่มยอดขาย โดยการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ สามารถทำได้ทันที และด้วยเทคโนโลยีที่เอื้อกับผู้ประกอบการที่ใช้งานง่ายและทันสมัย ให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้อย่างรวดเร็วและง่ายยิ่งขึ้น
5. สามารถวัดผลได้ตลอดเวลา การกำหนดทิศทางธุรกิจที่กำลังดำเนินไปข้างหน้า เพื่อที่จะได้นำผลสะท้อน (Feedback) ของผู้บริโภคทั้งข้อดีและข้อเสีย มาปรับปรุง พัฒนา และต่อยอดธุรกิจให้ดำเนินต่อไปในทิศทางที่ถูกต้องและดีขึ้น

บทสรุป

การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยวควรจะมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค จึงต้องปรับเปลี่ยนการวางแผนการตลาดแบบเดิม โดยการนำหลักการตลาดยุคใหม่แบบ 4E's ประกอบด้วย Experience, Exchange, Everywhere และ Evangelism เข้ามาใช้ ซึ่งมีความสำคัญ เพราะช่วยให้ธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยวประสบความสำเร็จและเติบโตต่อเนื่องในระยะยาว บวกกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เข้ากับตลาดในปัจจุบัน โดยทำการตลาดผ่านสื่อดิจิทัล ใช้ช่องทางดิจิทัลเพื่อติดต่อกับผู้บริโภค รวมถึงปรับเปลี่ยนช่องทางติดต่อสื่อสารกับผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ด้วยเครื่องมือการตลาดดิจิทัล ดังนี้

1. ด้านการตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) เป็นการนำเสนอข้อมูลสินค้า ทั้งภาพและสีของกราฟิกของสินค้าขนมขบเคี้ยว เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้ามากยิ่งขึ้น
2. ด้านเว็บไซต์ (Website) การสร้างและพัฒนาเว็บไซต์ของสินค้าขนมขบเคี้ยว เพื่อเป็นช่องทางในการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น รวมถึงการชำระสินค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวกสบาย ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในแบรนด์แล้วยังช่วยในเรื่องการเพิ่มโอกาสที่ลูกค้าจะค้นเจอสินค้าในเว็บไซต์ Google ได้
3. ด้านการตลาดสื่อสังคม (Social Media Marketing) โดยใช้ช่องทางดังนี้ ได้แก่ Line, Facebook Instagram, Twitter เป็นต้น เพื่ออัปเดตข่าวสารของสินค้าขนมขบเคี้ยวอยู่ตลอดเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายได้ง่าย เนื่องจากเป็นแพลตฟอร์มที่ใช้ในการพูดคุยเกี่ยวกับกระแสหลักที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และปัจจุบันยังมีผู้ใช้งานที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

4. ด้านการติดอันดับการค้นหาหน้าแรก (SEO) เลือกคำที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับตัวสินค้า เพื่อให้เว็บไซต์ติดอยู่ในอันดับต้นๆ บนหน้าแสดงผลการค้นหา และปรับปรุงเนื้อหาให้น่าอ่านและทันสมัย รวมถึงอัปเดตข้อมูลบนเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าจนพบได้ง่ายๆ เมื่อกรอกคำค้นหาที่ต้องการผ่านเครื่องมือค้นหา การที่มีผู้เข้าชมเว็บไซต์มากขึ้นก็มีโอกาสที่จะขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น

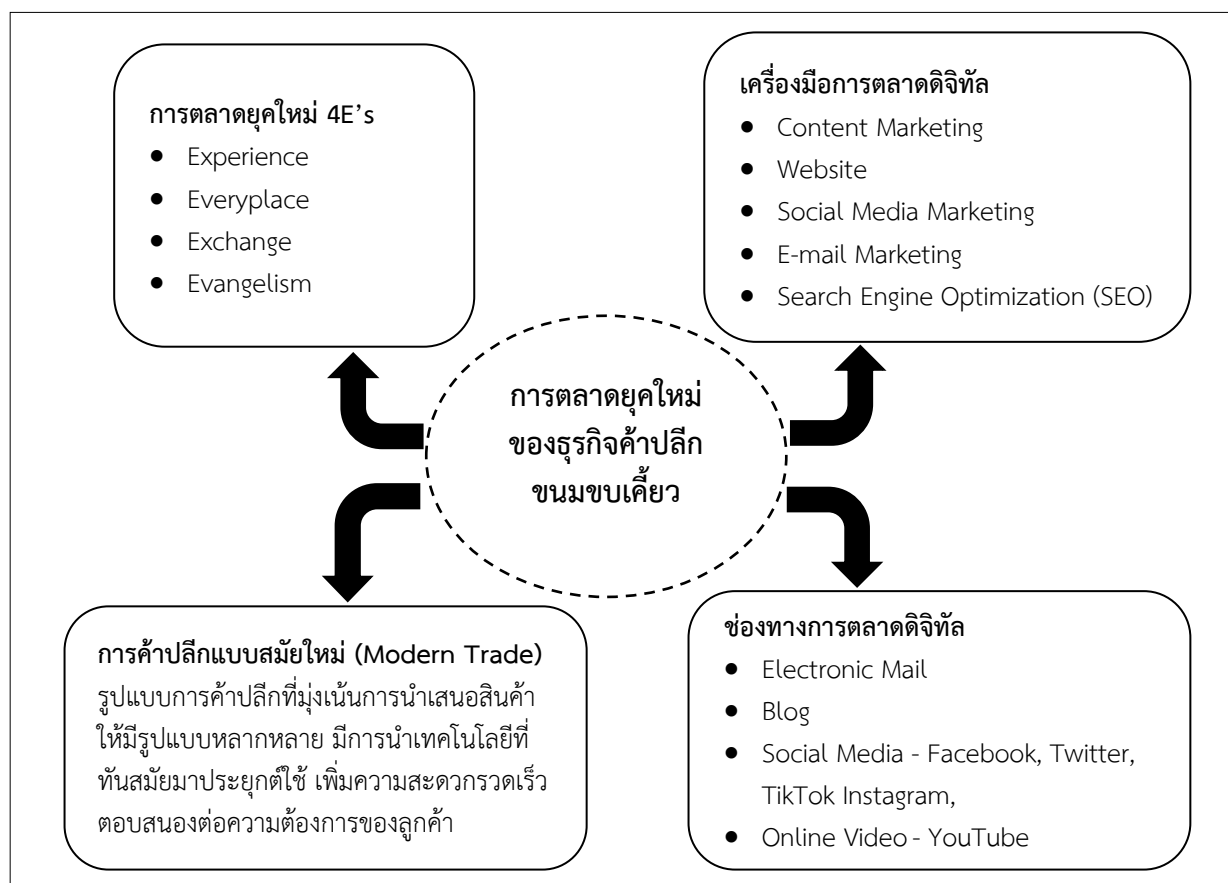

ภาพที่ 1 สรุปสังเคราะห์การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว

ที่มา: ประยุกต์จาก พิมพ์ชนก รุ่งรัชตพร (2561)

ภาพที่ 1 จากการสังเคราะห์การตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว การใช้ช่องทางดิจิทัลเป็นช่องทางที่สามารถเพิ่มโอกาสและลดต้นทุนของการผลิต ซึ่งเป็นผลดีต่อธุรกิจขนมขบเคี้ยว เป็นการเปิดโอกาสให้กับธุรกิจขนาดเล็กให้เป็นที่รู้จักและขยายฐานลูกค้าได้เป็นอย่างดี ช่องทางดิจิทัลนี้เหมาะกับยุคปัจจุบันที่มีความนิยมในการใช้สื่อออนไลน์อย่างแพร่หลาย ประกอบด้วยการเลือกใช้ช่องทางดิจิทัลให้เหมาะสมมีหลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ (Website) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email) บล็อก (Blog) บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Service) โปรแกรมการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Search) และวิดีโอออนไลน์ (Online Video) และการผสมผสานช่องทางการตลาดทั้งแบบหน้าร้านและแบบออนไลน์ไว้ด้วยกัน เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในการสั่งซื้อสินค้าทุกช่องทาง และช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลายและความสะดวกสบาย ด้วยการใช้วิธีผสมผสานช่องทางแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ ก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยว ในยุคนี้เป็นอย่างมาก ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการตลาดผ่านเครือข่ายออนไลน์เพื่อให้เข้าถึงลูกค้าได้ง่ายและเผยแพร่ข้อมูลให้เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสร้างจุดแข็งและโอกาสทางธุรกิจด้วยการตอบสนองความต้องการที่รวดเร็ว รับฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าและนำไปปรับปรุงทันที

จากการศึกษาทบทวนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี การตลาดยุคเดิมและยุคใหม่ โดยการสังเคราะห์จากแนวคิด สามารถสรุปเป็นแผนภาพการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยวเชิงบูรณาการเพื่อใช้ในการจัดการตลาดยุคใหม่ให้สอดคล้องสถานการณ์ปัจจุบัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภาพการตลาดยุคใหม่ของธุรกิจค้าปลีกขนมขบเคี้ยวเชิงบูรณาการ

ที่มา: ประยุกต์จาก หทัยชนก ว่องเจริญพร (2565)

เอกสารอ้างอิง

กรณีย์พัฒน์ อิมประเสริฐ. (2565). การใช้เครื่องมือการตลาดดิจิทัลเพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าง่ายขึ้น.

วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 1(1), 1-15.

กะรัตเพชร บุญชูวิทย์. (2561). การศึกษาการสื่อสารแบรนด์ของชุมชนผ่านสื่อออนไลน์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จิตติมา จ้อยเจือ. (2564). การค้าปลีก RETAILING. สืบค้น 9 มกราคม 2566,

จาก https://hiperc.sru.ac.th/pluginfile.php/168975/mod_resource/content/1/Ch4.pdf

จุฬาลักษณ์ จารุณช. (2550). ขนมขบเคี้ยวจากเครื่องอิเล็กทรอนิกส์. วารสารอาหาร, 37(3), 211-222.

ชัยญานุช กัลป์ชนะ. (2564). คุณลักษณะของร้านค้าปลีกท้องถิ่นสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี.

สารนิพนธ์ ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

นัฐภัสสรณ์ วงษ์มิ่ง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมการค้าปลีกสมัยใหม่กับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ใช้บริการ

ร้านสะดวกซื้อ ในอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

พิมพ์ชนก รุ่งรัชตพร. (2561). การเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อการสื่อสารช่องทางการขายสินค้าไลฟ์บ้านระหว่าง

การตลาดแบบดั้งเดิม (Traditional Marketing) และการตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) กรณีศึกษา:

ไลฟ์บ้านแบรนด์ Easy Home Lift. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บุญธิดา กลิ่นมาลัย. (2562). กลยุทธ์ทางการตลาดดิจิทัลของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยทั้งแนวราบและแนวสูง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. สารนิพนธ์ ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภัทรวรรณ สุขพันธุ์. (2562). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก. สืบค้น 9 มกราคม 2566,

จาก <http://www.lampangvc.ac.th/DVT/e-book.pdf>

รุ่งโรจน์ สถาปนกุล. (2561). หลักการตลาดไม่ใช่แค่ 4P อีกต่อไป. วารสาร TRIS Academy Club, 11, 17-18.

สิริภัทร พุทธิ. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกสมัยใหม่ของประชาชน ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หทัยชนก ว่องเจริญพร. (2565). การตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า.

วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

อานันท์ เกียรติสารพิภพ. (2558). เศรษฐกิจดิจิทัล: นโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่. เอกสารวิชาการ. ISSN 2287-0520.

Amprohealth. (2564). ขนมขบเคี้ยวอันตรายต่อสุขภาพอย่างไร. สืบค้น 9 มกราคม 2566,

จาก <https://amprohealth.com/magazine/snack-food/>

Edmund, Jerome McCarthy. (1960). *Basic Marketing: A Managerial Approach*. Indiana University.

Euromonitor International. (2021). *Savoury Snacks in Thailand*. Retrieved January 9 2023,

from <https://www.euromonitor.com/savoury-snacks-in-thailand/report>

Finance-Rumour. (2565). การค้าปลีก (retail) การค้าส่ง (wholesale) คืออะไร? ต่างกันอย่างไร?. สืบค้น 9 มกราคม 2566,

จาก <https://www.finance-rumour.com/business/retail-vs-wholesale/>

Kotler, P. (2003). *Marketing Management* (11th ed.). NJ: Prentice-Hall.

Kotler, P. (2017). *Marketing 4.0: moving from traditional to digital*. NJ: John Wiley & Sons.

Scott, J. (1990). *A Matter of Record, Documentary Sources in Social Research*. Cambridge: Policy Press.

Scott, J. (2006). Social Research and Documentary Sources. Sage Benchmarks in *Social Research Methods, Documentary Research Volume 1* (pp. 3-40). SAGE Publication.

TERRABKK. (2562). การตลาดยุคใหม่นอกจาก 4Ps ยังต้องมี 4E อีกด้วย. สืบค้น 9 มกราคม 2566,

จาก <https://www.terrabbkk.com/>

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (MPA)

เปิดรับสมัครนักศึกษา...

สำหรับ...

บุคลากรภาครัฐที่ต้องการปรับวุฒิการศึกษา
บุคคลทั่วไปที่ต้องการเป็นข้าราชการ และข้าราชการส่วนท้องถิ่น
บุคลากรภาคเอกชนที่ต้องการเรียนรู้ด้านการบริหาร

เนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง
เรียนรู้กับคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณภาพและมากประสบการณ์
หลักสูตรได้รับการรับรองจาก สกอ.
มหาวิทยาลัยของรัฐ

จบตามระยะเวลา 1 ปีครึ่ง

สมัครเลยที่ >>> <https://www.rcim.in.th>

092-442-8000

รูปแบบการจัดบทความ วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เป็นวารสารระดับชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดเผยแพร่วารสาร ปีละ 3 ครั้ง (เดือนมกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

1. บทความวิจัย

ก. ส่วนปก ประกอบด้วย

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นกะทัดรัด ชี้ถึงเป้าหมายหลักของการวิจัย
2. ชื่อผู้เขียนทุกท่าน (Authors) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
3. ที่อยู่สำหรับการติดต่อ E-mail และโทรศัพท์
4. ตัวเลขยก ให้เขียนไว้บนนามสกุลเพื่อระบุว่าเป็นที่อยู่ของผู้เขียนท่านใด
5. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษา
6. คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ที่สามารถนำไปใช้สืบค้นในระบบฐานข้อมูล (Keyword หากมีมากกว่า 1 คำ ให้เขียน Keywords)

ข. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

1. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์ และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการทดลอง (Materials and Methods) วิธีการศึกษา (Research Methodology) เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท
3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion) ควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา พร้อมการวิจารณ์ผล
4. สรุป (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา
5. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) กล่าวถึง บุคคลหรือหน่วยงานที่ช่วยเหลืองานวิจัย (อาจมีหรือไม่มีก็ได้)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการกำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบ

ขอบบน (Top Margin) และขอบซ้าย (Left Margin) 2.5 ซม.

ขอบล่าง (Bottom Margin) และ ขอบขวา (Right Margin) 2.00 ซม.

- กระดาษ

ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.

รูปแบบตัวอักษร

แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น

หมายเลขหน้า

ตำแหน่ง ด้านล่าง กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษร 14

การย่อหน้า

เคาะ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9

จำนวนหน้าทั้งหมด

8 -15 หน้า

การพิมพ์ส่วนปก

พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์)

การพิมพ์ส่วนเนื้อหา

พิมพ์ 1 คอลัมน์

ชื่อบทความ

ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อผู้เขียน

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวเลขยกบนหลังนามสกุล

ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวเลขยกบนหลังนามสกุล ใส่เฉพาะกรณี

มีผู้เขียนมากกว่า 1 คน และมีที่อยู่ต่างกัน)

ที่อยู่

ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12 (ใส่ตัวเลขยกบนหน้าที่อยู่ ใส่

เฉพาะกรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน และมีที่อยู่ต่างกัน)

E-mail และโทรศัพท์

ขนาดตัวอักษร 12 (ตัวเอียง)

ชื่อบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

เนื้อหาบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อคำสำคัญ (Keyword)

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)

คำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อหัวเรื่องใหญ่

ประกอบด้วย 1. บทนำ 2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษา หรือผลการวิจัย

4. สรุปและอภิปรายผล 5. ข้อเสนอแนะ 6. กิตติกรรมประกาศ

7. เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องรอง

ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องย่อ

ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5

เนื้อหาบทความ

ขนาดตัวอักษร 14 จัดกระจายแบบไทย

ชื่อตาราง

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ด้านบนของตาราง จัดชิดซ้าย

ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลาง

เนื้อหาในตาราง/ แผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 14

การอ้างอิง

ใช้รูปแบบ APA Style (6th ed.)

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความที่นำส่งจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนที่กำหนดเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณาดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

ตัวอย่างการจัดรูปแบบบทความ

ชื่อบทความวิจัยภาษาไทย (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ ตัวอักษรแรกของคำต้องเป็นตัวใหญ่ (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

ชื่อ-สกุลผู้เขียน¹ ผู้เขียน² และผู้เขียน³ (TH SarabunPSK 16pt. หนา)

Name Lastname Author¹, Author² and Author³ (TH SarabunPSK 16pt. หนา)

¹ หน่วยงานต้นสังกัด หรือสาขาที่ศึกษา (TH SarabunPSK 12pt. ปกติ)

^{2,3} หน่วยงานต้นสังกัด หรือสาขาที่ศึกษา (TH SarabunPSK 12pt. ปกติ)

¹ Affiliation1, 2 (TH SarabunPSK 12pt. ปกติ)

^{2,3} Affiliation3 (TH SarabunPSK 12pt. ปกติ)

E-mail: อีเมล¹, อีเมล², อีเมล³ (TH SarabunPSK 12pt. เอียง)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

การเขียนบทคัดย่อภาษาไทย จะต้องจัดทำให้เป็น 1 ย่อหน้า สรุปการเขียนบทคัดย่อให้กะทัดรัดและได้ใจความ (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

คำสำคัญ: (TH SarabunPSK 14pt. หนา) ภาษาไทย1 ภาษาไทย2 ภาษาไทย3

ควรเลือกคำสำคัญจากชื่อบทความ ไม่ควรเกิน 4 คำ ระหว่างคำให้เคาะวรรค 2 เคาะ (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

Abstract (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

การเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ จะต้องจัดทำให้เป็น 1 ย่อหน้า สรุปการเขียนบทคัดย่อให้กะทัดรัดและได้ใจความ (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

Keywords: (TH SarabunPSK 14pt. หนา) English1, English2, English3

ควรเลือกคำสำคัญจากชื่อบทความ ไม่ควรเกิน 4 คำ ระหว่างคำใช้เครื่องหมาย “,” (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

บทนำ (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

การเขียนบทนำในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 1 เป็นการนำบทที่ 1 มาสรุปให้ได้ใจความ เพราะเป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

วัตถุประสงค์การวิจัย (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

1. วัตถุประสงค์1 (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

2. วัตถุประสงค์2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 2 เป็นการนำแนวคิดที่สำคัญในบทที่ 2 มาสรุปให้ได้ใจความ (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

หัวข้อย่อ (TH SarabunPSK 16pt. หน้า)

ส่วนเนื้อหา (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

ข้อย่อ (TH SarabunPSK 14pt. หน้า)

ตัวอย่างลักษณะการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา เช่น

สุชาติ บำรุงสุข (2547, หน้า 103-104) หรือ (สุชาติ บำรุงสุข, 2547, หน้า 103-104)

Brown (2001, p. 70) หรือ (Brown, 2001, p. 70)

Hair (2006, pp. 19-20) หรือ (Hair, 2006, pp. 19-20)

Hair and Anderson (2006, pp. 19-20) หรือ (Hair & Anderson, 2006, pp. 19-20)

Harrison, J., and others (1999, pp. 18-54) หรือ (Harrison, J., & others, 1999, pp. 18-54) สำหรับผู้แต่งมากกว่า 5 คนขึ้นไป

Katz and Tony (1999 อ้างถึงใน ยุคล เบญจรงค์, 2550, หน้า 86)

วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 18pt. หน้า)

การเขียนวิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษาหรือวิธีการดำเนินการวิจัยในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 3 เป็นการนำบทที่ 3 มาสรุปให้ได้ใจความ เพราะเป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

ผลการวิจัย (TH SarabunPSK 18pt. หน้า)

การเขียนผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 4 ซึ่งควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

สรุป และอภิปรายผล (TH SarabunPSK 18pt. หน้า)

การเขียนสรุปในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 5 เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา พร้อมการอภิปรายผล หากผลการทดลองเป็นตาราง ให้อภิปรายตารางนั้นด้วย รวมถึงข้อเสนอแนะ ทั้งข้อเสนอจากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

ข้อเสนอแนะ (TH SarabunPSK 18pt. หน้า)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (TH SarabunPSK 16pt. หน้า)

เนื้อหา (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (TH SarabunPSK 16pt. หน้า)

เนื้อหา (TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

กิตติกรรมประกาศ (อาจมีหรือไม่ก็ได้) (TH SarabunPSK 18pt. หน้า)

การเขียนกิตติกรรมประกาศในวารสารนั้นจะกล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่ช่วยเหลืองานวิจัย ซึ่งไม่ใช่การเยินยอกันเอง

เอกสารอ้างอิง (TH SarabunPSK 18pt. หนา)

(TH SarabunPSK 14pt. ปกติ)

ใช้รูปแบบ APA Style (6th ed.) มีวิธีดังนี้

1. การเรียงลำดับ ให้เรียงจากตัวอักษร ก-ฮ และ ตัวอักษร A -Z

2. การอ้างอิงประเภทหนังสือ (Book)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

3. การอ้างอิงประเภทวารสาร (Journal)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

4. การอ้างอิงประเภทวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ (Dissertation/Thesis)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. หลักสูตรปริญญา, มหาวิทยาลัย.

5. การอ้างอิงประเภทเว็บไซต์ (Website)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้น วัน เดือน ปี พ.ศ., จาก <http://www.....>

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. Retrieved เดือน วัน, ปี ค.ศ., from <http://www.....>

3. การส่งบทความ

ให้ส่งต้นฉบับบทความออนไลน์ (ไฟล์ word) ผ่านระบบที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/RCIM>

4. ค่าธรรมเนียมการส่งบทความ

ชำระค่าธรรมเนียมบทความภาษาไทย บทความละ 4,500 บาท (สี่พันห้าร้อยบาทถ้วน)

บทความภาษาอังกฤษ บทความละ 6,500 บาท (หกพันห้าร้อยบาทถ้วน)

โดยโอนเงินผ่านบัญชี วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ ธนาคารกรุงไทย สาขาศาลายา

เลขบัญชี 459-0-85874-6 ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

นำส่งสลิปผ่านระบบในส่วนเดียวกับที่ส่งบทความ เมื่อบทความผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นเกี่ยวกับประเภทและรูปแบบทั่วไปจากกองบรรณาธิการเรียบร้อยแล้ว

5. หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้า “ไม่ผ่าน” จะแจ้งกลับเพื่อแก้ไข ถ้า “ผ่าน” และ “ชำระค่าธรรมเนียม” เรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความจะเข้าสู่การพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewer) ในสาขาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน จำนวน 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้พิมพ์บทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้ เพื่อให้บทความมีคุณภาพและได้มาตรฐานทางวิชาการ บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ใน “วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ” จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น เมื่อผลการประเมิน ผ่าน หรือ ไม่ผ่าน หรือ มีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

เมื่อบทความฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความจากวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หมายเหตุ วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

6. จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสาร

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ มีความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้นจึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการพิจารณาบทความโดยอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้เขียนและบทความที่พิจารณาไม่ว่าด้วยกรณีใด
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนหรือผู้ประเมิน ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ประเมินและผู้เขียน
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้เขียนเกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง
4. ผู้เขียนต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ภายหลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการแล้ว
5. ชื่อผู้เขียนที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียน การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว
2. ผู้ประเมินต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
3. ผู้ประเมินต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
4. หากผู้ประเมินตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน
5. ผู้ประเมินต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารกำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

RCIM

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

96 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์/โทรสาร 02-441-6067